

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

RECENZENTI:

JUDr. Zuzana Adamová, PhD.

JUDr. Anton Škreko, PhD.

RICHARD BEDNÁRIK

**DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO
A PRÁVO NA PRÍSTUP**

VEDA

vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied
Bratislava 2016

Richard Bednárík, interný doktorand na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave v študijnom odbore 3.4.2 Teória a dejiny štátu a práva v rokoch 2013/2014 – 2015/2016.

© Richard Bednárík, 2016

ISBN 978-80-224-1567-5

Týmto by som sa chcel poďakovať mojej školiteľke Zuzane Adamovej za cenné rady pri písaní tejto práce, metodickú pomoc a prístup počas celého doktorandského štúdia. Ďalej by som sa chcel poďakovať Antonovi Škrekovi za konzultácie rôznych častí práce a kolegom na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave.

V neposlednom rade by som sa chcel poďakovať Kristíne Šimulákovej a Jane Bučkovej za pripomienky a návrhy na doplnenie rôznych častí práce a rodine, Jarmile Bednáríkovej, Ivanovi Bednáríkovi, Monike Bednáríkovej a Hedvige Dianovej za podporu počas celého štúdia.

PREDHOVOR

Internet má v spoločnosti pevné miesto a možno ho považovať za jeden z hlavných nástrojov umožňujúci prístup ku vzdelaniu, zábave a práci. Jeho rozšírenie do rôznych oblastí života prinieslo množstvo špecifických situácií s dopadom na dlhodobu zaužívané právne nástroje a inštitúty regulujúce rôzne aspekty spoločenských vzťahov. Všetky technologické zmeny prinášajú nevyhnutnosť úpravy právnych noriem s cieľom ich adaptácie na zmenené prostredie. Nedostatok dát a rôznych zdrojov už v 21. storočí nie je výraznou prekážkou. Možno skôr hovoriť o stave presýtenosti rôznymi dátami, kde je problém identifikovať tie, ktoré poskytujú určitú informačnú hodnotu. Digitalizácia priniesla nový spôsob prístupu bez straty kvality a bez výrazných procesných obmedzení, ktorý je otvorený komukoľvek s požadovaným technickým zariadením. Duševné vlastníctvo je prirodzenou súčasťou rôznych dát a dokáže výrazným spôsobom regulovať formu a spôsob prístupu. Za účelom efektivity regulácie býva prístup regulovaný prostredníctvom TPM a DRM prostriedkov.

Predložená publikácia sa venuje problematike práva na prístup v kontexte rôznych predmetov ochrany vrátane predmetov duševného vlastníctva. Ide o presah dvoch základných oblastí právneho systému, a to oblasť práva verejného pri žiadosti o sprístupnenie dát vrátane práva na opakované použitie, a oblasť duševného vlastníctva so zameraním na autorskoprávnu problematiku a priemyselné práva. Spoločným znakom je práve realizácia prístupu. Preto aj samotný právny výskum má interdisciplinárnu povahu s cieľom identifikácie práv obdobnej povahy, ktorých vyjadrenie sleduje podobný cieľ determinovaný prevažujúcimi záujmami rôznych subjektov. Základným cieľom publikácie je analyzovať právo na prístup vo vnútroštátnych právnych predpisoch a posúdiť proporcionálne vyváženie súvisiacich práv. Z tohto dôvodu sú analyzované rôzne právne inštitúty a ich opodstatnenosť v prepojení s právom na prístup. Menovať možno žiadosť o sprístupnenie dát, opakované použitie dát, koncept výnimiek a obmedzení, nútenú licenciu, ale aj problematiku ochrany osobných údajov.

Publikácia bola pôvodne spracovaná ako dizertačná práca pod názvom *Prístup k obsahu a predmetom duševného vlastníctva v informačnej spoločnosti* v rámci študijného odboru 3.4.2 Teória a dejiny štátu a práva na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave.

OBSAH

Zoznam skratiek a značiek	9
Úvod	13
Vymedzenie problematiky	13
Výskumné otázky a metodológia	17
1. Informácia a jej význam v spoločnosti	20
1.1 Terminologické vymedzenie základných prvkov práva informačných a komunikačných technológií a ľudského poznania	20
1.2 Pojmové vymedzenie obsahu	28
1.3 Formy prístupu k obsahu	30
2. Právny rámec prístupových práv	32
2.1 Informácie verejnej správy a prístup k obsahu	33
2.2 Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom	39
2.3 Práva priemyselného vlastníctva	47
2.4 Problematika ľudských práv	48
3. Spôsoby zabezpečenia prístupu	58
3.1 Žiadosť o sprístupnenie informácií	58
3.2 Právo na opakované použitie informácií	61
3.2.1 Sociálny a hospodársky dopad práva na opakované použitie informácií	69
3.2.2 Licenčná politika sprístupnenia informácií	73
3.3 Koncept výnimiek a obmedzení	78
3.3.1 Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom	78
3.3.2 Priemyselné práva	81
3.4 Nútená licencia a práva priemyselného vlastníctva	87
4. Obmedzenia a ochrana prístupových práv	90
4.1 TPM a DRM	91
4.1.1 Všeobecné vymedzenie	91

4.1.2 Medzinárodné pramene právnej úpravy	96
4.1.3 Európske pramene právnej úpravy	102
4.1.4 Vnútroštátna právna úprava	109
4.2 Iné aspekty obmedzenia prístupu	113
4.2.1 Ochrana osobných údajov	113
4.2.2 Utajované a citlivé informácie	122
5. Smerovanie prístupových práv	125
5.1 Žiadosť o prístup k informáciám.....	125
5.2 Opakované použitie informácií verejného sektora	126
5.3 TPM a DRM	130
5.4 Ochrana osobných údajov	134
Záver	141
Použité zdroje	147
Abstrakt	164

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

Zoznam skratiek a skrátených názvov

angl.	anglicky
CC	Creative Commons
DRM	digitálna správa práv (angl. <i>Digital Rights Management</i>)
ECL	rozšírené kolektívne licencie (angl. <i>Extended Collective Licenses</i>)
ed.	editor
eds.	editori
et al.	et alii (a ďalší)
EK	Európska komisia
ESLP	Európsky súd pre ľudské práva
EÚ	Európska únia
FOI	sloboda informácií (angl. <i>Freedom of Information</i>)
HW	hardvér/hardvérový
ibid	na rovnakom mieste
IViR	Instituut voor Informatierecht
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OHIM	Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (ochranné známky a dizajny)
OKS	organizácia kolektívnej správy
OPIS	Operačný program informatizácia spoločnosti
OSN	Organizácia spojených národov
PDV	právo duševného vlastníctva <i>alebo</i> práva duševného vlastníctva
PFI	pamäťové a fondové inštitúcie (galéria, múzeum, knižnica, archív, zákonný depozitár)
PSI	informácie verejného sektora (angl. <i>Public Sector Information</i>)
SDEÚ	Súdny dvor Európskej únie
SNK	Slovenská národná knižnica
SR	Slovenská republika
SW	softvér/softvérový
TPM	technologické ochranné opatrenia (angl. <i>Technological Protection Measures</i>)
TTIP	Transatlantické partnerstvo v oblasti obchodu a investícií

UNESCO	Organizácia Spojených národov pre výchovu, vedu a kultúru (angl. <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>)
USA	Spojené štáty americké
ÚS SR	Ústavný súd Slovenskej republiky
WIPO	Svetová organizácia duševného vlastníctva (angl. <i>World Intellectual Property Organisation</i>)
Zb.	zbierka
Z. z.	zbierka zákonov

Zoznam skratiek a skrátených názvov právnych predpisov

AZ/autorský zákon	zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov
BD/Bernský dohovor	Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z 9. septembra 1886 v doplnenom a revidovanom znení (vyhláška MZV č. 133/1980 Zb.)
Dohovor 108	Dohovor Rady Európy o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracúvaní osobných údajov
DMCA	Digital Millennium Copyright Act - To amend title 17, United States Code, to implement the World Intellectual Property Organization Copyright Treaty and Performances and Phonograms Treaty, and for other purposes.
DREP	Dohovor Rady Európy o prístupe k oficiálnym dokumentom
EDĽP	Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oficiálny názov „Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd“)
Charta EÚ	Charta základných práv Európskej únie
Infozákon	zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov
nariadenie o cezhraničnej prenosnosti	Návrh Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady o zaistení cezhraničnej prenosnosti online obsahových služieb na vnútornom trhu

nariadenie o prístupe k dokumentom EÚ	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie
NAZ/nový autorský zákon	zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon (účinný od 1.1.2016)
OBZ/Obchodný zákonník	zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
OZ/Občiansky zákonník	zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
smernica o autorskom práve	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti
smernica o databázach	smernica Európskeho parlamentu a Rady 96/9/ES z 11. marca 1996 o právnej ochrane databáz
smernica o kolektívnej správe	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/26/EÚ z 26. februára 2014 o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu
smernica o opakovanom použití	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/37/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa mení smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora
smernica o osirelých dielach	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/28/EÚ z 25. októbra 2012 o určitých povolených spôsoboch použitia osirelých diel
smernica o osobných údajoch	smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov
smernica o podmienenom prístupe	smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/84/ES z 20. novembra 1998 o právnej ochrane služieb založených na podmienenom prístupe alebo pozostávajúcich z podmieneného prístupu

smernica o satelitnom vysielaní	smernica Rady 93/83/EHS z 27. septembra 1993 o koordinácii určitých pravidiel týkajúcich sa autorského práva a príbuzných práv pri satelitnom vysielaní a káblovej retransmisii
TRIPS	Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva, Príloha 1C Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie (oznámenie MZV SR č. 152/2000 Z. z.)
VDĽP	Všeobecná deklarácia ľudských práv
Všeobecné nariadenie o ochrane údajov	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov)
WCT	Zmluva WIPO o autorskom práve (WCT) z 20. decembra 1996 (oznámenie MZV SR č. 189/2006 Z. z.)
WPPT	Zmluva WIPO o výkonoch a zvukových záznamoch (WPPT) z 20. decembra 1996 (oznámenie MZV SR č. 177/2006 Z. z.)
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie

ÚVOD

Vymedzenie problematiky

Digitálne technológie a ich exponenciálne rozšírenie do rôznych oblastí života prinieslo množstvo špecifických situácií s vplyvom na dlhodobu zaužívané právne nástroje a inštitúty regulujúce rôzne aspekty spoločenských vzťahov. Problematika prístupu a spracovania informácií nie je výnimkou. Začiatkom 90. rokov Timothy Berners-Lee a Robert Cailliau v laboratóriách vo Švajčiarsku stáli pri zrode služby *World Wide Web* (www) spolu s protokolom http, pričom cieľom ich práce bolo v úvodnej fáze umožnenie šírenia a používania výsledkov výskumu so zabezpečením jednoduchej formy vzájomnej komunikácie.¹ Spolu s následným vytvorením webového prehliadača *Mosaic*² a výraznou mierou komercializácie internetu sa pôvodný cieľ služby výrazne rozšíril do mnohých ďalších odvetví.

Internet má dnes už pevné miesto v spoločnosti a je málo ľudí, ktorí by si dokázali predstaviť jednoduchšiu formu spoločenskej interakcie a priestoru na používanie obsahu. Ide o bežnú súčasť každodenného života mnohých ľudí, ktorí internet využívajú na prácu a ako nástroj umožňujúci prístup k zábave a oddychu.

V kontexte jestvujúceho právneho systému internet predstavoval výzvu vo forme potreby nutnej adaptácie právnych noriem na digitálne prostredie. Hoci právne normy ako také by mali byť koncipované technologicky neutrálne,³ t. j. mali by upravovať právne vzťahy bez ohľadu na technologický spôsob realizácie, prinieslo digitálne prostredie množstvo otvorených otázok smerujúcich k po-

---

¹ K stručnému a prehľadnému vývoju služieb, na ktorých je internet založený pozri W3C. *A Little History of the World Wide Web*. [online]. <http://www.w3.org/History.html> [cit. 10.3.2015].

² Webový prehliadač Mosaic nebol prvým webovým prehliadačom ani prvým grafickým webovým prehliadačom (k skorším patrí napr. prehliadače Erwise a ViolaWWW), ale bol to webový prehliadač, ktorý dokázal výrazne spopularizovať World Wide Web. K dôvodom jeho úspechu možno zaradiť čistý dizajn, ľahko pochopiteľné používateľské rozhranie, spoľahlivosť a jednoduchá inštalácia. Viac informácií o histórii a vývoji prehliadača Mosaic možno nájsť na <http://history-computer.com/Internet/Conquering/Mosaic.html> [cit. 10.3.2015].

³ V niektorých prípadoch sa technologický pokrok podpísal na podrobnú špecifikáciu rôznych konaní a rozsahu ich regulácie. K problematike autorského práva pozri DUSOLLIER, S. *Technology as an Imperative for Regulating Copyright: From the Public Exploitation to the Private Use of the Work* [online]. 2005, 5 s., dostupné na http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1033&context=severine_dusollier [cit. 10.6.2015].

trebnej úprave právneho systému. Už tradičné pravidlo, že právo vždy reaguje oneskorene na technologický pokrok, sa v plnej miere vzťahuje aj na internet a vytvárané digitálne prostredie spoločenskej interakcie.

V spoločnosti 21. storočia môžeme oprávnenne hovoriť o trende absolútnej *digitalizácie*. Nie je to tak dávno, keď zásadný problém ľudstva predstavoval nedostatok informácií.⁴ V analógovom prostredí bola možnosť prístupu vzhľadom na zhmotnenie obsahu do samostatného hmotného substrátu značne obmedzená. Alternatívne bolo možné využiť služby rôznych verejných inštitúcií, ako sú knižnice a archívy alebo v prípade aktuálnosti zdroja jeho priama kúpa prostredníctvom niektorého z distribučných kanálov. V prípade potreby zachovať určitý obsah na jeho neskoršie použitie sa napr. vytvorili rozmnoženiny dostupným technologickým spôsobom, či už išlo o reprografickú rozmnoženinu alebo iba o jednoduchý opis textu.

Chronický nedostatok informácií ohrozujúci vzdelanie, vedu, spoločenské a ekonomické rozhodnutia sa dnes transformoval do svojej paradoxnej protipózy – *presýtenosti informáciami a dátami* s vplyvom na výrazné zmeny v spôsobe prístupu k rôznorodému obsahu. Digitalizácia priniesla nový spôsob prístupu bez straty kvality a bez výrazných procesných obmedzení, ktorý je otvorený komukoľvek s požadovaným technickým zariadením. Postupným vývojom možno očakávať zvýšený trend vytvárania a upravovania obsahu priamo v digitálnom formáte bez alternatívy v analógovom chápaní, tomu by mala zodpovedať adekvátne úprava právnych noriem.

Preto sa otvárajú otázky proporcionálneho vyváženia ľudských práv v predmetnej oblasti s cieľom podporovať jednak smerovanie spoločnosti ako celku pri prístupe k obsahu, ale aj zabezpečiť vytváranie nového obsahu a jeho komerčné zhodnocovanie. Z hľadiska základných ľudských práv a slobôd treba primárne zohľadniť čl. 11 Charty EÚ o slobode prejavu a práve na informácie a čl. 17 ods. 2 Charty EÚ, ktorý upravuje problematiku vlastníckeho práva, kde sa okrem iného deklaruje ochrana duševného vlastníctva. Uvedené je iba základným vymedzením ľudských práv, ktoré je potrebné pri právnom vymedzení oblasti zohľadniť. Právo na vzdelanie⁵ alebo právo na prístup ku kultúrnemu bohatstvu⁶ síce neriešia priamo problematiku prístupu k obsahu, avšak ide o súvisiace práva priamo podmieňujúce právne vymedzenie prístupu.

⁴ BROWN, J. S., DUGUID, P. *The Social Life of Information*. Boston: Harvard Business School Press. 2000, s. 12, ISBN 9780585369358.

⁵ Čl. 33 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon.

⁶ Čl. 34 ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon.

Realizácia týchto práv v digitálnom prostredí je neodlučiteľne spätá s možnosťou prístupu na internet. Pripojenie na internet sa pre jeho spoločenský význam postupne čoraz viac presadzuje ako základné ľudské právo a v tejto oblasti možno v budúcnosti očakávať výrazný rozvoj.⁷ Diskusia sa zvýšila po prijatí legislatívy vo Francúzsku,⁸ ktorá v niektorých prípadoch za porušenie PDV blokuje celkový prístup na internet.⁹ Fínsko v oblasti prístupu na internet dokonca špecifikovalo minimálnu prístupovú rýchlosť, ktorú musia poskytovatelia garantovať.¹⁰ Faktom zostáva, že veľká časť spoločenského diania sa presúva do digitálnej podoby a v prípade nedostatočných možností prístupu na internet pre širokú verejnosť môže dochádzať k zásahom do práva na prístup k informáciám.

Praktické súvislosti proporcionálneho posudzovania práv v kontexte vymedzenia práva na prístup k obsahu možno pozorovať v rôznych spoločenských sférach. Primárne sa budeme venovať podrobnému posúdeniu dvoch základných oblastí, a to:

- 1) prístupu k informáciám vytváraným v rámci verejného sektora a možnosti ich opakovaného použitia; a
- 2) právu na prístup k predmetom duševného vlastníctva a možnosti ich použitia (primárne so zameraním na digitálne prostredie).

Uvedené predstavuje presah dvoch základných oblastí právneho systému, a to oblasť práva verejného pri všeobecnom prístupe k informáciám, vrátane práva na opakované použitie, a oblasť PDV s presahom tak do práva verejného, ako aj práva súkromného. Spoločným znakom je práve realizácia prístupu, ktorá môže spočívať v čistom prístupe k obsahu bez ohľadu na dodatočnú formu právnej ochrany, ale aj v prístupe k obsahu zobrazujúc chránený výsledok tvorivej dušev-

⁷ Špecifické postavenie internetu a ochranu samotného pripojenia zohľadnila vo svojej správe aj Organizácia spojených národov. Frank La Rue uvádza: „*The Internet, as a medium by which the right to freedom of expression can be exercised, can only serve its purpose if States assume their commitment to develop effective policies to attain universal access to the Internet.*“ Bližšie RUE, F. *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression*. United Nations. Human Rights Council. 17th Session. 2011, s. 16 [online]. http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/A.HRC.17.27_en.pdf [cit. 10.3.2015].

⁸ Law No. 2009-669 of June 12, 2009, promoting the Dissemination and Protection of Creation on the Internet. Označované aj ako *Hadopi Law* odvodené z názvu inštitúcie *Haute Autorité pour la Diffusion des Œuvres et la Protection des droits d'auteur sur Internet*.

⁹ „*The Special Rapporteur considers cutting off users from Internet access, regardless of the justification provided, including on the grounds of violating intellectual property rights law, to be disproportionate and thus a violation of article 19, paragraph 3, of the International Covenant on Civil and Political Rights.*“ Ibidem, s. 21.

¹⁰ Bližšie Decree of the Ministry of Transport and Communications on the minimum rate of a functional Internet access as a universal service (732/2009) [online]. <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2009/en20090732.pdf> [cit. 10.3.2015].

nej činnosti. Netreba tiež zabúdať, že práve duševné vlastníctvo je často dôvodom odmietnutia prístupu v oblasti verejného sektora, či už ide o PDV tretích osôb alebo samotných subjektov verejnej správy.

Preto aj samotný právny výskum má interdisciplinárnu povahu s cieľom identifikovať práva obdobnej povahy, ktorých vyjadrenie sleduje podobný cieľ determinovaný prevažujúcimi záujmami rôznych subjektov. V úvode treba hneď poukázať na isté limitácie plánovaného právneho výskumu, kde sa nebudeme do podrobnosti venovať oblasti záväzkového práva. Pri vytváraní nových online služieb je to práve kombinácia ochrany prostredníctvom PDV a jej záväzkového premietnutia, ktorá sám prístup a možnosti ďalšieho použitia reguluje.

Problematickým aspektom zostáva aj samotná definícia všeobecného práva na prístup, tzv. *Right of Access*,¹¹ ktoré je základom realizácie vyššie uvedených aktivít. Pod termínom právo na prístup možno rozumieť formu právneho nároku osoby voči subjektu, ktorý má buď určitý obsah priamo k dispozícii, alebo je v pozícii, keď môže prístup k obsahu obmedziť tak, aby určitej osobe prístup znemožnil. V tejto súvislosti je dôležité aj rozlišovanie medzi súkromnými a verejnými subjektmi. Subjekt domáhajúci sa prístupu k obsahu bude mať k dispozícii účinnejšie právne nástroje proti verejným subjektom ako proti subjektom súkromného sektora. Všeobecné právo na prístup k obsahu je pomerne náročné vymedziť a ani samotný čl. 11 Charty EÚ nedáva jednoznačnú odpoveď na povahu a rozsah jeho uplatnenia. V prípade prepojenia verejného a súkromného práva ide o ešte náročnejšiu úlohu vzhľadom na rozdielnosť subjektov, povahu financovania a súvisiace práva. Právo na prístup je tiež determinované stanoviskom nositeľov práv, ktorí majú záujem na ochrane ich investícií a možnosti komerčného zhodnotenia ich vkladu, pričom korelujúcim právom je právo na kontrolu prístupu k obsahu, tzv. *Access Right*.

Dôvod zamerania na oblasť prístupu k informáciám a predmetom duševného vlastníctva vychádza z aktuálneho legislatívneho vývoja a dlhodobých problémov v aplikačnej praxi. V oblasti práva na opakované použitie bola v nedávnom období revidovaná *smernica* o opakovanom použití, ktorá garantuje občanom popri opakovanom použití aj súvisiace právo na prístup, bez ktorého by primárne právo bolo nerealizovateľné. Z hľadiska požadovaných dát, ktoré bývajú zväčša predmetom opakovaného použitia, ide o rôzne druhy databáz chránených osobitným *sui generis* právom k databáze vychádzajúc napríklad zo 4. časti NAZ. Na uvedené zmeny reagovala aj slovenská legislatíva, a to novelou *infozákona*.

V oblasti PDV nie je existencia všeobecných prístupových práv jednoznačná. Z hľadiska právnej teórie by každému právu mala zodpovedať povinnosť iného

¹¹ Prehľadné vysvetlenie práva na prístup pozri EFRONI, Z. *Access-right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, s. 153.

subjektu. V rámci PDV je ale pomerne náročné nájsť všeobecné vymedzenie povinnosti nositeľa práv umožňujúcej prístup k určitému obsahu v prospech iného subjektu. Táto náročnosť vznikla aj preto, že PDV je primárne orientované na jednotlivé relevantné spôsoby použitia, ktoré exemplifikatívne vymenúva NAZ. Aj napriek uvedenému ale možno identifikovať nepriame formy práva na prístup vo forme zákonných licencií v autorskom práve, nútenej licencie v prípade práv priemyselného vlastníctva, prípadne v spôsobe ochrany obsahu prostredníctvom TPM¹² reprezentujúc súvisiace možnosti obmedzenia prístupu. Navyše, ako bolo už vyššie naznačené, celá oblasť je integrálne prepojená s *kontrolou prístupu k obsahu*, ktorú časť odbornej verejnosti považuje za vyjadrenie nového práva a časť za formu realizácie súvisiacich majetkových práv duševného vlastníctva. Čoraz viac možno počuť kritiku aktuálneho nastavenia autorského práva, ktoré podľa mnohých nereflektuje nové formy prístupu a používania obsahu a presadzuje využívanie tradičných analógových modelov nezohľadňujúc dostupné technické možnosti.¹³ Ako tvrdil už Lessig „*technológie umožňujú robiť úžasné veci jednoducho, ale nie je možné ich robiť jednoducho legálne*“.¹⁴ Prostredie internetu to jasne dokazuje. V poslednom období sa tiež čoraz častejšie otvára téma účelnosti samotnej autorskoprávnej ochrany pri rozvoji kreatívnej tvorby. Ako poukazuje Boyle „*cieľom vytvorenia obmedzeného monopolu nazývaného právo duševného vlastníctva je poskytnúť nevyhnutný minimálny stimul, ako podporiť požadovanú úroveň inovácie. Čokoľvek navyše je umrtnou stratou*“.¹⁵

Výskumné otázky a metodológia

Cieľom je v rámci právneho výskumu prístupových práv a komparácie vnútroštátnych právnych predpisov vyvodiť záver k nasledujúcim výskumným otázkam:

¹² TPM je anglickou skratkou *Technological Protection Measures*. K prehľadnému a jednoduchému vymedzeniu, aké konania sa zväčša považujú za TPM pozri DUSOLLIER, S. *Electrifying the fence: the legal protection of technological measures for protecting copyright*. European Intellectual Property Review, 21, 1999, s. 285 – 297 [online]. <http://www.crid.be/pdf/public/4138.pdf> [cit. 10.5.2015].

¹³ Ku kritickému nazeraniu na problematiku autorského práva pozri PATRY, W. F. *How to Fix Copyright*. Oxford: Oxford University Press, 2011, 323 s. ISBN 9780199760091 alebo GINSBURG, J. C. How Copyright Got a Bad Name for Itself. In: *Columbia Journal of Law & the Arts*. 2002, roč. 26, č. 1, s. 61 – 74., na druhej strane k analýze smerujúcej k odôvodneniu existencie autorského práva pozri MERGES, R. P. *Justifying Intellectual Property*. Cambridge, MA, USA: Harvard University Press, 2011, 405 s. ISBN 9780674049482.

¹⁴ LESSIG, L. *Free Culture: How Big Media Uses Technology and the Law to Lock Down Culture and Control Creativity*. New York: Penguin Press, 2004, s. 105.

¹⁵ BOYLE, J. *The Public Domain Enclosing the Commons of the Minds*. London: Yale University Press. 2008, s. 62 – 63.

- 1) Sú vzhľadom na výraznú digitalizáciu vytvorené primerané právne inštitúty zabezpečujúce prístup k obsahu vrátane prístupu k predmetom duševného vlastníctva?
- 2) Je aktuálny systém a nastavenie PDV (so špecifickým zameraním na autorské právo) prispôsobené digitálnemu prostrediu v kontexte prístupu a následnému použitiu predmetov ochrany? Pozmenil inštitút práva na kontrolu prístupu koncepciu pôvodnej štruktúry výlučných práv?
- 3) Je aktuálny rozsah možností blokovania prístupu a následného použitia obsahu proporcionálne vyvážený s inými všeobecnými právami?

Ad. 1. V rámci výskumnej otázky treba analytickou metódou identifikovať dostupné právne inštitúty, ktorých využitie má v oblasti prístupu k rôznemu obsahu význam. Právny výskum smeruje k analýze vhodnosti a možnosti využitia niektorých právnych inštitútov pri prístupe k obsahu so zameraním na digitálne prostredie, akými sú:

- žiadosť o poskytnutie informácií;
- právo na opakované použitie informácií;
- výnimky a obmedzenia v rámci práv duševného vlastníctva;
- nútená licencia v oblasti priemyselných práv.

V rámci analytickej časti je súčasťou výskumu aj identifikácia doplnujúceho právneho inštitútu pokrývajúceho nové alebo špecifické oblasti prístupu do siah' nepokryté v rámci štandardných nástrojov. Primárne zameranie výskumu je orientované na preukázanie nasledujúcej tézy:

- *aj napriek výraznej digitalizácii sú vytvorené právne inštitúty umožňujúce prístup k obsahu.*

Ad. 2. Oblasť PDV je z hľadiska existencie a vyjadrenia prístupových práv špecifickou oblasťou. Možno pozorovať výrazné prepojenie záujmu verejnosti o možnosti prístupu k obsahu a jeho následnému použitiu so záujmami nositeľov práv duševného vlastníctva na ochrane svojich majetkových práv. V rámci prechodu do digitálneho prostredia sa naskytá otázka vytvorenia nových prístupových práv kontroly prístupu k obsahu odlišných od tradičnej koncepcie majetkových práv. V rámci výskumu je použitá v prevažnej miere analytická metóda identifikácie práv a metóda komparácie pre potrebu vymedzenia vzájomnej miery interakcie. Cieľom je preukázať nasledujúcu tézu:

- *aktuálne nastavenie systému PDV nezohľadňuje špecifiká digitálneho prostredia;*
- *právo na kontrolu prístupu nie je vyjadrením nového práva, ale je vyústením ochrany súvisiacej s vyhotovovaním rozmnoženín.*

Ad. 3. Následkom identifikácie právnych inštitútov a posúdenia ich relevancie

v oblasti prístupu k obsahu je zameranie sa prostredníctvom metódy komparácie na porovnanie súvisiacich práv participujúcich subjektov. Základným pravidlom pri posudzovaní ľudských práv je princíp proporcionality, ktorého aplikáciou by sa mala vytvoriť potrebná miera vyrovnanosti pri riešení spoločenských vzťahov. Cieľom výskumnej otázky je (s využitím analytickej metódy a metódy komparácie) posúdiť aktuálne možnosti prístupu k obsahu vzhľadom na výrazný nárast využívania digitálnej formy. Uvedené možno vnímať aj v kontexte postupnej zmeny formy výkonu štátnej a verejnej moci,¹⁶ kde možno v najbližších rokoch očakávať práve preferovanie digitálneho spôsobu komunikácie. Dostupnosť obsahu prostredníctvom internetu je úmerne podmienená nevyužívaním zásadných blokovacích mechanizmov, ktoré prístup sťažia alebo dokonca pre bežného používateľa úplne vylúčia. Cieľom je preukázať nasledujúcu tézu:

- *aktuálne blokovacie mechanizmy v rámci prístupových práv nie sú proporcionálne vyvážené súvisiacimi právami.*

---

¹⁶ Na Slovensku bola táto oblasť riešená prijatím nového zákona, ktorý sa vzťahuje na výkon verejnej moci elektronicky v rozsahu právomocí orgánu verejnej moci. Prostredníctvom tohto právneho predpisu sa zrovnoprávnila analógová a digitálna forma komunikácie pri výkone verejnej moci. Viac informácií pozri Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente).

1. INFORMÁCIA A JEJ VÝZNAM V SPOLOČNOSTI

1.1 Terminologické vymedzenie základných prvkov práva informačných a komunikačných technológií a ľudského poznania

V rámci celkovej koncepcie prístupu, definovania jednotlivých stupňov prístupu a oprávnenosti prístupu, možnostiam aplikácie výnimiek zabraňujúcich získaniu prístupu je nevyhnutnou integrálnou podmienkou identifikácia predmetu. Digitalizácia a vytváranie rôzneho obsahu priamo v digitálnom formáte prispelo k exponenciálnemu nárastu dostupného materiálu, čo úmerne zhoršilo možnosti jeho efektívneho spracúvania a prezerania.¹⁷ V kontexte *práva informačných a komunikačných technológií* a celkovej *koncepcie ľudského poznania* do popredia vystupuje niekoľko základných pojmov ako dáta, informácie alebo vedomosť, často znázornených hierarchickým vzťahom. Azda najvýznamnejším elementom poznania, ako poukazuje Wiener vo svojom diele *Kybernetika*, je samotná informácia vplyvajúca na organizovanosťou systému a znižovanie jeho entropie.¹⁸ Napriek frekventovanému používaniu znázornenia interného prepojenia medzi uvedenými pojmami je takmer nemožné identifikovať autora tejto štruktúry.¹⁹

¹⁷ DREIER, T. Copyright Digitized: Philosophical Impacts and Practical Implications for Information Exchanged in Digital Networks. In: WIPO (ed.): *WIPO Worldwide Symposium on the Impact of Digital Technology on Copyright and Neighbouring Rights*, Ženeva 1993 [online]. http://www.zar.kit.edu/DATA/veroeffentlichungen/_dreier_Copyright_Digitized_4ffae4d.pdf [cit. 10.3.2015].

¹⁸ Bližšie WIENER, N. *Cybernetics: Or the Control and Communication in the Animal and the Machine*. Cambridge: MIT Press, 1961, s. 11.

¹⁹ V rôznych obmenách a variáciách sa používa pomerne dlho. Jeden z prvých známych explicitných postrehov patrí T. S. Eliotovi, ktorý veľmi prezieravým spôsobom načrtol vzájomné vzťahy medzi niektorými premennými už v roku 1934, v básni *Choruses from "The Rock"*. Primárnou časťou básne je:

*„All our knowledge brings us nearer to death,
But nearness to death no nearer to God.
Where is the Life we have lost in living?
Where is the wisdom we have lost in knowledge?
Where is the knowledge we have lost in information?“*

V rôznych obmenách a variáciách sa používa pomerne dlho.²⁰ V rámci ďalšej analýzy terminológie nám ako základ poslúži Ackoffovo²¹ vymedzenie hierarchie pojmov, ktoré sa v chápaní kategorizácie ľudského poznania považuje za jedno z najrozšírejších. V zmysle uvedeného rozlišujeme nasledujúce úrovne:

- 1) Dáta (angl. *Data*);
- 2) Informácie (angl. *Information*);
- 3) Vedomosti (angl. *Knowledge*);
- 4) Porozumenie (angl. *Understanding*);
- 5) Poznanie (angl. *Wisdom*).

Uvedená terminológia a primárne pojem informácia je navyše súčasťou množstva právnych predpisov, pričom nie vždy ide o definíciu totožného prvku.²² Z hľadiska existencie práva na prístup ide o integrálnu súčasť vymedzenia predmetu zamerania práva.

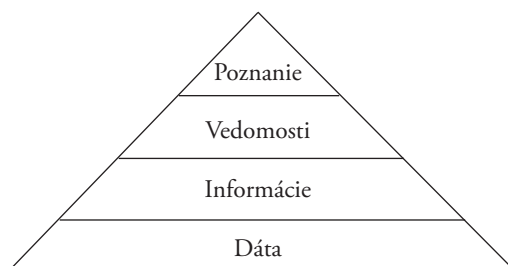
Bližšie ELIOT, T. S. *Collected Poems 1909 – 1962*. New York: Harcourt, Brace & World, Inc. 1963, s. 147. Metaforická rovina narábania s pojmoslovím, ktoré sa blíži skôr oblasti epistemológie a kognitívnej psychológie, má svoj zmysel, pretože v zásade určuje obsah a význam jednotlivých prvkov hierarchie a s nimi aj celého konceptu. Vysvetlenie podávajú Lakoff a Johnson, podľa ktorých metafory netreba redukovat len na básnické figúry či jazykové konštrukcie. Autori výbornej *Metaphors We Live By* sú presvedčení, že práve metafory sú základným prostriedkom poznania okolitého sveta. Bližšie LAKOFF, G., JOHNSON, M. *Metaphors We Live By*. London: The University of Chicago Press. 2003, s. 3 a nasl., ISBN 0-226-4680 1-1.

²⁰ Bližšie WALLACE, D. P. *Knowledge Management: Historical and Cross-Disciplinary Themes*. Libraries Unlimited. 2007, s. 1 – 14, ISBN 978-1-59158-502-2.

²¹ ACKOFF, R. L. From Data to Wisdom. In: *Journal of Applied Systems Analysis*, Vol. 16, 1989, s. 3 – 9.

²² Problém vymedzenia informácií nie je charakteristickou črtou právnej vedy. Je množstvo odvetví, ktoré majú problém pri vymedzení informácií a vzťahu s dátami pri využívaní informačných a komunikačných technológií. Na nevhodné používanie terminológie v oblasti ekonómie poukazuje napr. BOISOT, M., CANALS, A. *Data, information and knowledge: have we got it right?* IN3: Internet Interdisciplinary Institute [Online] 17.11.2003. <http://www.uoc.edu/in3/dt/20388/index.html> [cit. 10.3.2015].

Znázornenie Ackoffového vymedzenia pojmov²³

Hovoriť v aktuálnom období o *dátach* môže zvädzať ku chybnjej interpretácii termínu len cez prizmu digitálneho prostredia a následnú významovú redukciu slova na binárny kód. Iste by sa dalo s pojmom *dáta* narábať aj prostredníctvom rezignácie na analógovú percepciu reality, to by však skresľovalo možnosti využitia pojmu a ochudobňovalo širšiu perspektívu jeho aplikácie. Dáta, samozrejme, môžu predstavovať tú časť údajového (nie informačného²⁴) toku, ktorá je typická pre elektronické prostredie a v súčasnosti sa s takouto pozíciou takmer stotožňujú. Netreba však zabúdať, že za dáta možno v širšom kontexte považovať aj vnemy percipované zmyslovými orgánmi, ako napr. zvuky, vône, farby a pod. V snahe vytvoriť čo najjednoduchšiu definíciu dát sa inšpirujeme teóriou dát ako objektívnej reality. Dáta sú potom v jej kontexte jednoduchými faktmi, ktoré sú predpokladom ďalšieho spracovania, selektovania, ktoré ústi do konštituovania informácií.²⁵

Dáta teda predstavujú základný stavebný kameň vedomostnej štruktúry. Neraz dochádza k snahám zamieňať jednotlivé pojmy hierarchickej štruktúry

²³ Znázornenie v tvare pyramídy sa nestretlo u všetkých odborníkov s porozumením. Častou kritikou bol napr. fakt, že na získanie určitej množiny dát je potrebné vychádzať z určitých vedomostí a informácií. Hoci je istá miera vzájomnej súvislosti samozrejماً a potrebná, nemožno považovať dáta za stavebný prvok informácií vo všetkých prípadoch. Ako príklad možno uviesť samotné získavanie dát s cieľom následne ich vyhodnotiť, kde bola potrebná aplikácia vedomostí s cieľom vytvoriť proces zberu, ale aj aplikácia informácií o štruktúre databázy, kde sa budú získané dáta ukladať. Bližšie napr. AHSAN, S., SHAH, A. *Data, Information, Knowledge, Wisdom: A Doubly Linked Chain?* International Conference on Information & Knowledge Engineering, IKE 2006, Las Vegas, Nevada, USA, June 26 – 29, 2006, 3 s. [online]. <http://ww1.ucmss.com/books/LFS/CSREA2006/IKE4628.pdf> [cit. 10.4.2015] alebo WEINBERGER, D. *The Problem with the Data-Information-Knowledge-Wisdom Hierarchy* [online] 2.2.2014. <https://hbr.org/2010/02/data-is-to-info-as-info-is-not> [cit. 10.4.2015].

²⁴ Dáta a informácie sa často nesprávne používajú ako synonymá bez akéhokoľvek rozdielu.

²⁵ AHSAN, S., SHAH, A. *Data, Information, Knowledge, Wisdom: A Doubly Linked Chain?* International Conference on Information & Knowledge Engineering, IKE 2006, Las Vegas, Nevada, USA, June 26 – 29, 2006, s. 2 – 3 [online]. <http://ww1.ucmss.com/books/LFS/CSREA2006/IKE4628.pdf> [cit. 10.4.2015].

s poukazom na to, že ide o subjektívne významové vymedzenie a nie je dôvod zväzňovať prísnu významovú ohraničenosť. Takéto zľahčovanie by zmietlo celý koncept zo stola, pričom by ostal len akýsi beztvary súbor štyroch synonym, ktorým by chýbala akákoľvek hodnota. Davenport a Prusak sa pravdepodobne s podobnou námietkou zaoberali tiež, pričom konštatovali, že, „*vedomosti nie sú ani dátami ani informáciami, hoci sú v určitom vzťahu k obom*“.²⁶ Ak opäť prejdeme k pozitívnej definícii dát, možno citovať Becerra-Fernandeza a Sabherwala, podľa ktorých dáta „*zahŕňajú fakty, pozorovania alebo vnemy (ktoré môžu byť správne alebo nesprávne). Dáta samy osebe predstavujú hrubé (nespracované) čísla alebo tvrdenia a môžu byť preto zbavené kontextu, významu alebo zámeru*“.²⁷ Zotrvajme na chvíľu pri „hrubých nespracovaných údajoch, ktoré môžu byť zbavené kontextu“. Tento aspekt dát sa akcentuje celkom pravidelne, a napríklad podľa Doylea sú dáta neinterpretovanými a nespracovanými údajmi, ktoré sú pre človeka nečitateľné. Doyle vníma dáta ako zhluk jednotiek a núl, ktoré pre porozumenie musia byť zasadené do kontextu a získať akúsi štruktúru.²⁸ Johnson používa analógiu, kde dáta možno považovať za jednotlivé skladačky puzzle, ktoré treba na získanie kontextu poskladať. Podľa Ackoffa sú dáta produktom pozorovania a ako také nemajú výraznú hodnotu, až kým nie sú spracované do podoby informácií.²⁹ Ako príklad možno uviesť meranie teploty každý deň v roku o desiatej hodine ráno. Postupným zapisovaním meraných hodnôt získavame množinu dát, ktorá nám v neupravenej forme vyjadruje iba označenie dňa a priradenie číselnej hodnoty k danému dňu. Dáta možno klasifikovať do rôznych kategórií, ale za najpoužívanejšie možno považovať delenie na dáta kvalitatívne a kvantitatívne.³⁰ Kvalitatívna stránka určitého predmetu, stavu môže byť napr. farba, štruktúra materiálu, pach, chuť a pod. Kvantitatívne dáta sa na druhej strane dajú vyjadriť určitou veličinou, či už ide o veličiny dĺžky (centimeter, meter), tlaku (pascal) ale-

²⁶ DAVENPORT, T., H., PRUSAK, L. *Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know*. Boston: Harvard Business School Press. 1998, s. 1. ISBN 0-87584-655-6.

²⁷ BECCERA-FERNANDEZ, I., SABHERWAL, R. *Knowledge Management: Systems and Processes*. Armonk: M. E. Sharpe, Inc. 2010, s. 17, ISBN 978-0-7656-2351-5.

²⁸ DOYLE, M. *What is the Difference Between Data and Information?* [online] 6.8.2014. <http://www.business2community.com/strategy/difference-data-information-0967136> [cit. 14.3.2015].

²⁹ Analýzu Ackoffovej teórie hierarchie pojmov v kontexte vymedzenia opozít k základným pojmom a upriamenie pozornosti na odlišnosti v niektorých situáciách pozri BERNESTEIN, Jay H. *The Data-Information-Knowledge-Wisdom Hierarchy and its Antithesis*. University of Arizona, 2009, 9 s. [online] 22.7.2009. http://arizona.openrepository.com/arizona/bitstream/10150/105414/1/NASKO2009_08_Bernstein.pdf [cit. 15.3.2015].

³⁰ Jednoduchý a prehľadný spôsob rozdelenia dát a informácií spolu so základným vymedzením kvalitatívnej a kvantitatívnej stránky dát možno nájsť v JOHNSON, M. *The (Many) Differences Between Data and Information*. [online] 13.2.2013. <https://blog.udemy.com/difference-between-data-and-information/> [cit. 15.3.2015].

bo teploty (fahrenheit, stupeň celzia). Dáta ako základný stavebný prvok možno vymedziť ako kvázi „surovú“ nespracovanú množinu údajov získanú či už formou rôznych meraní, automatizovaných operácií realizovaných počítačovými programami alebo aj osobným manuálnym zápisom. Hovoriac o štruktúre a interpretácii sa posúvame o stupeň vyššie, a teda prechádzame k identifikácii a definovaniu pojmu informácie.

Informácie ako druhá stavebná veličina vychádza práve zo získaných dát a možno tvrdiť, že je práve zachytením určitého stavu dát v určitom čase. Akým spôsobom ich však definovať a čo ich spája s dátami? Na hľadanie uspokojivej odpovede možno vychádzať z argumentácie Schumakera, ktorý tvrdí, že dáta sa zväčša vyskytujú v obrovskom množstve a za predpokladu, že z nich chceme získať akúkoľvek praktickú hodnotu je nevyhnutné transformovať ich v kontexte konkrétneho vzťahu, resp. situácie alebo riešeného problému. Práve táto transformácia dát v konkrétnom kontexte nám poskytne informácie.³¹ Doyle k tomu dodáva, že kým počítače potrebujú dáta, ľudia potrebujú informácie. Dáta sú stavebnou jednotkou, informácie nám dávajú zmysel a sú pre človeka pochopiteľné a uchopiteľné.³² Informácie sú teda relevantné, použiteľné, významné, zmysluplné či spracované dáta.³³ Polčák rozvíja koncept informácie o prepojení s organizovanosťou systému ľudskej spoločnosti. Za informáciu možno považovať také tvrdenie, ktoré v konečnom dôsledku vedie k zvýšeniu organizovanosti systému.³⁴ Informačná dispozícia a schopnosť vytvárať organizujúce informácie je primárnym rozdielom medzi živými a neživými systémami.³⁵ Vo vyššie uvedenom príklade s meraním teploty by informáciami vzniknutými abstrakciou z nameraných dát bolo zvyšovanie alebo znižovanie teploty v určitých mesiacoch, znázornenie priemernej teploty za celé obdobie alebo určenie najteplejšieho a najchladnejšieho dňa. Pri pokračovaní analógie s puzzle možno za informáciu považovať obrázok poskladaný z jednotlivých skladačiek. Ako ďalší príklad vzájomného vzťahu dát a informácií možno okrem číselnej hodnoty uvažovať o určitom konkrétnom údaji, povedzme tvrdenie „Bratislava, Nitra, Trnava.“. Bez dodatočného kontextu nemá uvedený údaj skoro žiadnu výpovednú hodnotu. Keď ho však dáme do konkrétnej situácie, napríklad ak by „Bratislava, Nitra, Tr-

³¹ Bližšie SCHUMAKER, R. P. From Data to Wisdom: The Progression of Computational Learning in Text Mining. In: *Communications of the IIMA*. Vol. 11. No. 1. 2011, s. 4.

³² DOYLE, M. *What is the Difference Between Data and Information?* [online] 6.8.2014. <http://www.business2community.com/strategy/difference-data-information-0967136> [cit. 18.4.2015].

³³ FRICKÉ, M. The Knowledge Pyramid: A Critique of the DIKW Hierarchy. In: *Journal of Information Science*. Vol. 35. No. 2. 2009, s. 132 – 133.

³⁴ Pozri. POLČÁK, R. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, s.r.o., 2012, s. 37.

³⁵ *Ibidem*, s. 21.

navá“ malo predstavovať zaznamenanie letu vzácných vtákov, išlo by o vyjadrenie zmyslu generovania dát a vyjadrenie trajektórie. Takto dochádza ku kryštalizácii informácie v procese „očisťovania“ dát. Slovné spojenie „očisťovanie dát“ možno nie je najvhodnejším výkladom a definičným konceptom, na druhej strane sme presvedčení, že práve „cedenie“ hrubého nánosu dátového toku cez sito kontextu, situácie alebo konkrétne riešeného problému vykresľuje transformačný proces dáta – informácie najlepšie. Za pravdu nám nepriamo dáva aj Becerra-Fernandez a Sabherwala zastávajúci tézu, podľa ktorej sú informácie tou časťou dát, ktorá má nejaký kontext, relevanciu alebo účel.³⁶ Polčák na uvedené nadväzuje a informáciu pokladá za prirodzený jav, ktorej existenciu je možné určiť vzhľadom na čas. Posudzovaným faktorom v čase je práve organizovanosť systému a zníženie entropie.³⁷ Informácia, hoci ľuďom poskytuje istú spätnú väzbu a pridanú hodnotu, v informačnej spoločnosti postačuje len ťažko. Už v úvode sme načrtli tézu, podľa ktorej žijeme v dobe presýtenej dátami v kontexte – informáciami. Aj informácie môžu byť selektované a nadobudnúť kvalitatívne vyšší rozmer. Tým sa presúvame ďalej, do sféry vedomostí.

Definovanie pojmu *vedomosť* a vzájomné prepojenie s dátami a informáciami je o niečo náročnejšou úlohou.³⁸ Z hľadiska štruktúry by mala vychádzať z informácií, ktorých zdrojom sú dáta, pričom ide o determinovaný proces,³⁹ spočívajúci v analýze informácií a ich následnom memorovaní. Podľa mnohých modelov sú to práve vedomosti, ktoré sú vrcholom pomyselnej pyramídy. Tento druh hierarchie potom nesie aj príznačný názov: *Knowledge hierarchy* alebo *Knowledge pyramid*. V našom prípade sú však vedomosti predposledným stupňom a predstavujú len ďalšiu úroveň kryštalizácie dát, resp. informácií. Čo možno za vedomosti považovať, zachytáva najpresnejšie definícia Godbouta, v zmysle ktorej sú vedomosťami práve tie informácie, ktoré majú konkrétne smerovanie a sú spôsobilé byť podkladom pre rozhodnutia.⁴⁰ Hey tvrdí, že vedomosti sú vo všeobecnosti

³⁶ BECCERA-FERNANDEZ, I., SABHERWAL, R. *Knowledge Management: Systems and Processes*. Armonk: M. E. Sharpe, Inc. 2010, s. 18. ISBN 978-0-7656-2351-5.

³⁷ Pozri. POLČÁK, R. Getting European data protection off the ground. In: *International Data Privacy Law*, 2014, Vol. 4, No. 4, s. 282.

³⁸ Bližšie k problematike vzťahu medzi vedomosťami, informáciami a dátami pozri DAVENPORT, T. H., PRUSAK, L. *Working Knowledge: How Organizations Manage what They Know*. Boston: Harvard Business Press, 1998, 199 s.

³⁹ Vzhľadom na interný charakter vedomostí a obmedzenia ľudskej mysle je dôležitý proces filtrácie informácií, ktoré jednotlivec spracúva. Vychádzajúc z rôznych preferencií sa myseľ zameriava na konkrétne oblasti, ktoré sú považované za dôležité pre ich ďalšie použitie. Viac informácií k rôznym modelom filtrácie možno nájsť v GODBOUT, A. J. Filtering Knowledge: Changing Information into Knowledge Assets. *Journal of Systemic Knowledge Management*. 2006 [online]. <http://www.tainc.com/articl11.htm> [cit. 5.4.2015].

⁴⁰ Ibidem, s 18

osobné, subjektívne a personalizované – sú skôr intelektuálnou výbavou ľudí ako objektívne existujúcou kategóriou mimo ľudskej mysle. V porovnaní s dátami môže jednotlivec s vedomosťami aktívne disponovať a reálne ich používať na riešenie problémov,⁴¹ pretože umožňujú lepšie uchopiť situáciu v konkrétnom kontexte.⁴²

Uvedené možno ilustrovať na príklade konkrétnej výpovede pri identifikácii páchatela trestného činu, kde je situácia doplnená o rôzne súvislosti. Na základe vstupných dát sme v rámci výsluchu identifikovali informáciu, že naposledy bola osoba X dňa 1.1.2015 na chate Y v Tatrách. Existuje tu vzťah medzi osobou, miestom a časom. Ak budeme predpokladať, že 1.1.2015 bola osoba X na chate Y v Tatrách a bola tam s osobou O, ktorá bola v bezprostrednej časovej následnosti nájdená v chate Y mŕtva, kontext sa rozširuje o možné podozrenie osoby X zo spáchania trestného činu vraždy. Plochá informácia zložená zo súradníc polohy osoby X a, povedzme, informácia o mieste nájdenia tela zavraždenej osoby O prešahuje do personalizovanej vedomosti o konkrétnej situácii a syntetizuje sa v úplne novom svetle. Už sa nepohybujeme v intenciách informácií, ale v intenciách vzťahov medzi konkrétnymi informáciami. Z tohto hľadiska je oblasť vedomosti skôr interným procesom jednotlivca ako objektívne existujúce vymedzenie faktov alebo ich spracovania.⁴³ Prostredníctvom vedomostí je možné identifikovať odpovede na otázky kto, čo, ako a prečo treba niečo spraviť, konať alebo iným spôsobom reagovať.⁴⁴

Porozumenie ako kvázi medzistupeň medzi vedomosťou a poznaním je kognitívnym analytickým procesom, kde prostredníctvom syntézy možno jednotlivé časti vedomostí pospájať a vytvoriť rôzne druhy prepojení. Rozdiel medzi porozumením a vedomosťou možno vyjadriť aj ako rozdiel medzi učením a zapamätaním si niektorých vecí. Subjekty, ktoré dospeli do štádia porozumenia dokážu vytvárať nové druhy prepojení a vedomostí a reagovať na rôzne nové situácie.⁴⁵

⁴¹ HEY, J. *The Data, Information, Knowledge, Wisdom Chain: The Metaphorical link*. 2004, s. 2 [online]. <http://inls151f14.web.unc.edu/files/2014/08/hey2004-DIKWchain.pdf> [cit. 10.4.2015].

⁴² SCHUMAKER, R. P. From Data to Wisdom: The Progression of Computational Learning in Text Mining. In: *Communications of the IIMA*. Vol. 11. No. 1. 2011, s. 5.

⁴³ Bližšie HEY, J. *The Data, Information, Knowledge, Wisdom Chain: The Metaphorical link*. 2004, 18 s. [online]. <http://inls151f14.web.unc.edu/files/2014/08/hey2004-DIKWchain.pdf> [cit. 8.4.2015].

⁴⁴ Zaujímavé posúdenie a vymedzenie termínu vedomostí, vymedzenie rôznych druhov vedomostí a spôsob ich využitia možno nájsť v BENNETT, A., BENNETT, D. Knowledge, Theory and Practice in Knowledge Management: Between Associative Patterning and Context-Rich Action. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, 10 (4), 2014, s. 11 – 14 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2578627> [cit. 8.4.2015].

⁴⁵ Pozri AHSAN, S., SHAH, A. *Data, Information, Knowledge, Wisdom: A Doubly Linked*

V tejto rovine teda dochádza k istej praktickej abstrakcii umožňujúcej prispôbenie viacerým situáciám a podnetom.

Na vymedzenie *poznania* by nám mohol poslúžiť aj výrok Alberta Einsteina: „*Wisdom is not a product of schooling but of the lifelong attempt to acquire it.*“ Poznanie možno považovať za najvyššiu mieru abstrakcie, schopnosť vidieť za „horizont“ a prispôbiť sa problémom a úlohám z rôznych domén.⁴⁶ Kým presná definícia dát, informácií a vedomostí môže podliehať zmätočným tendenciám a neraz i zameniteľnosti jednotlivých pojmov, poznanie má o niečo jednoduchšiu situáciu. Je totiž vymedzené pomerne presne, a to ako „*uchopenie celkovej situácie za použitia výlučne vedomostí so zámerom dosiahnuť nejaký cieľ*“.⁴⁷ Podľa Ackoffa je poznanie na vrchole hierarchie. Pod ním je pochopenie,⁴⁸ vedomosti, informácie a na samom spodku pyramídy – dáta. Každý z menovaných prvkov obsahuje kategórie, ktoré sú umiestnené hierarchicky na nižšej úrovni.⁴⁹ Napriek uvedenému sa stretávame pri skúmaní poznania aj s ťažkosťami. Máme na mysli príliš málo zdrojov, ktoré sa poznaním vôbec zaoberajú. Podľa Rowleyho to môže byť tým, že pre autorov venujúcim sa informačným systémom alebo manažérstvu znalostí je na účel ich výskumu zmienka o poznaní nadbytočná, pretože si celkom dobre vystačia s troma nižšími prvkami hierarchickej štruktúry.⁵⁰ Poznanie je teda akési celkové uchopenie a riešenie problému prostredníctvom intelektuálnej výbavy, skúseností a správnej kombinácie všetkých dostupných prvkov hierarchickej štruktúry. Pokračujúc vo vyššie rozpracovanom príklade, v ktorom opytujúci nadobúda vedomosť o širších okolnostiach vzťahu medzi osobou X tráviacou čas na chate Y v Tatrách a osobou O, ktorá bola bezprostredne po pobyte s osobou X na chate nájdená mŕtva. Ak doterajšiu postupnosť považujeme za vývin od dát k vedomosti, potom poznaním by mohla byť situácia, keď opytujúci – vyšetrovateľ má skúsenosti s kri-

---

Chain? Research and Development Center of Computer Science: University of Engineering and Technology, Lahore. 2006, 7 s. [online]. <http://ww1.ucmss.com/books/LFS/CSREA2006/IKE4628.pdf> [cit. 15.3.2015].

⁴⁶ Zaujímavý prehľad rôznych definícií používaných v odbornej literatúre pozri BASKARADA, S., KORONIOS, A. Data, Information, Knowledge, Wisdom (DIKW): A Semiotic Theoretical and Empirical Exploration of the Hierarchy and its Quality Dimension. In: *Australian Journal of Information Systems*, 18 (1), 2013, s. 5 – 24 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2304010> [cit. 10.4.2015].

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ Ackoff doplnil hierarchiu o medzičlánok pochopenia, ktoré považoval za nevyhnutný prostriedok na spracovanie kontextualizovaných informácií v podobe vedomostí. V rámci realizovaného právneho výskumu používame na označenie tohto pojmu terminológiu porozumenie. Bližšie ACKOFF, R. L. From data to wisdom. In: *Journal of applied systems analysis*. Vol 16, 1989, s. 3 – 4.

⁴⁹ ACKOFF, R. L. From data to wisdom. In: *Journal of applied systems analysis*. Vol 16, 1989, s. 3.

⁵⁰ ROWLEY, J. The wisdom hierarchy: representations of the DIKW hierarchy. In: *Journal of Information Science*. Vol 33. n. 2, 2007, s. 175.

minimalistickou expertízou a pomocou kvalifikovaných metód odhalí trestný čin vraždy, kde páchatelom trestného činu je osoba X a obeťou osoba O.

1.2 Pojmové vymedzenie obsahu

V prípade adaptácie vyššie uvedenej analýzy na problematiku informačných technológií a súvisiaci aspekt prístupu treba konštatovať, že vo svojej podstate vždy hovoríme o prístupe k dátam, ktoré sú považované za formu zachytenia určitého zdroja v binárnom kóde. Informačné a komunikačné technológie nerozlišujú, nerátajúc rozdielnosť technických štandardov, čo je v cieľovom súbore zachytené. Vo svojej podstate je to stále iba množina kódu, ktorá sa na základe realizácie príkazov a inštrukcií v rámci SW zložky istým spôsobom zobrazí, prejaví alebo rozmnoží.

Rozlišujúcim faktorom je práve obsahová kvalita dát, kde v niektorých prípadoch môže ísť o zachytenie výsledkov merania bez akejkoľvek pridanej hodnoty, ale v ďalších prípadoch môže ísť o spracovanie informácií vychádzajúcich z množiny dát. Určitú nadúroveň predstavuje PDV, a to primárne oblasť autorského práva a práva súvisiaceho s autorským právom, chrániac výsledky vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora znázornené v digitálnom prostredí vo forme dát. Existencia dodatočnej formy ochrany je čiastočným odôvodnením odlišného nazerania na problematiku prístupu a ďalšej možnosti použitia týchto predmetov. Navyše aj samotná množina dát môže byť osobitne chránená prostredníctvom ochrany databáz *sui generis* vzhľadom na výrazný kvalitatívny alebo kvantitatívny vklad do jej vytvorenia.⁵¹

Aj na základe vyššie uvedených súvislostí treba kvôli plánovanému právnemu výskumu vytvoriť jednotiacu terminológiu subsumujúcu nasledujúcu množinu pojmov:

- dáta ako základný stavebný prvok,
- informácie, ktoré môžu byť v dátach obsiahnuté,
- špecifickú kategóriu dát chránených PDV.

Okrem terminológie úrovni ľudského poznania vo forme dát, informácií, vedomosti a poznania a terminológie používanej primárne pri informačných technológiách treba vymedziť terminológiu používanú vo vnútroštátnych právnych predpisoch a medzinárodných zmluvách. Práve rôznorodosť používanej terminológie v rámci vnútroštátnych právnych predpisov čiastočne sťažuje snahu o identifikáciu jedného univerzálneho termínu.

Jedným z najčastejších pojmov, ktorý je už bežnou súčasťou vnútroštátnych

⁵¹ Pozri § 72 a nasl. AZ alebo § 135 a nasl. NAZ.

právných predpisov, je práve pojem *informácia*. Ako aj poukazuje Polčák, práve s používaním tohto pojmu v právnych predpisoch je spojených viacero problémov. Právne predpisy pristupujú k informáciám ako k predmetom absolútnych práv, čo nezohľadňuje realitu ich výskytu a povahy. Väčšina predpisov vo svojej podstate reguluje prístup k dátam a nie k informáciám, ktoré z nich môžu byť abstrahované a môžu popisovať skutkovú realitu.⁵²

Aj napriek uvedenému problému sa budeme pri ďalšom výklade pridržať aktuálneho teminologického vymedzenia a pre prístup k dátam budeme používať termín informácia. Najznámejším a obsahovo aj najdôležitejším právnym predpisom v oblasti informácií je *infozákon* riešiaci problematiku práva na prístup k informáciám a práva na opakované použitie informácií. Aj napriek jasnému obsahovému zameraniu ale neobsahuje taxatívne ani demonštratívne vymedzenie pojmu informácia. Ako neskôr preukážeme, pojem informáciu sa v tomto predpise ani nepoužíva v zmysle kategorizácie ľudského poznania, ale často zahŕňa tak dáta, ako aj informácie v nich zobrazené. Čiastočne definíciu informácií v rámci infozákona možno odvodiť z povahy vymedzenia subjektov,⁵³ na ktoré sa zákon aplikuje. V tomto smere ide skôr o vyjadrenie osobnej pôsobnosti ako o obsahové vyjadrenie pojmu. V rámci legislatívnej úpravy EÚ, konkrétne v prípade smernice o opakovanom použití, sa na obdobné označenie používa dodatočne vytvorený pojem dokument.⁵⁴ Obsahovo by sme dokument mohli považovať za synonymum pojmu informácia v zmysle infozákona.

V prípade PDV je v rámci terminológie zaužívané rôznorodé pojmoslovie. V prípade autorského práva sa možno najčastejšie stretnúť s pojmom dielo, resp. s parciálnym označením ako záznam, vysielanie, databáza a pod. Jednotiacim termínom, ktorý obsahovo prepája tak právo autorské, ako aj právo priemyselné je všeobecnejší pojem predmet ochrany.

Vzhľadom na uvedené súvislosti a bohatú terminológiu tak vnútroštátneho práva, ako aj zaužívanej praxe v oblasti PDV sa prikloníme k pojmosloviu, ktoré čiastočne používa aj Efroni. Ten ako jednotiaci pojem používa označenie *obsah*, angl. *content*.⁵⁵ V prípade tém týkajúcich sa výlučne PDV budeme používať súvisiacu terminológiu *predmety ochrany* a v prípade prístupu, ktorý nie je automaticky prepojený s PDV a vo väčšej miere je prepojený s verejným právom, budeme používať označenie *informácie*. Týmto spôsobom vieme obsiahnuť väčšiu časť prístupu k obsahu bez potreby vytvárať úplne nové pojmoslovie.

⁵² Pozri POLČÁK, R. Informace a data v právu. In: *Revue pro právo a technologie*. Roč. 7, 13, 2016, s. 67 – 91.

⁵³ Pozri § 2 a § 3 infozákona.

⁵⁴ Pozri recitál č. 11 smernice o opakovanom použití.

⁵⁵ EFRONI, Z. *Access- right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, 608 s.

1.3 Formy prístupu k obsahu

Prostredníctvom konceptu prístupu dochádza ku kognitívnemu spracovaniu obsahu v mysli príjemcu ako následok prístupu k určitému zdroju, z ktorého bol obsah vnímaný. A hoci základný model prístupu predpokladal existenciu ľudskej bytosti, aktuálne sa môžu poznatky získavať aj prostredníctvom automatizovaných procesov využitím rôznych agentov. Uvedené je dôležité primárne pri využívaní rôznych počítačových programov, digitálnej komunikácie a vytváraní nástrojov umožňujúcich blokovanie prístupu. V zmysle týchto predpokladov možno spôsoby prístupu rozdeliť do dvoch podskupín, a to na

- 1) prístup ľudský a
- 2) prístup technologický.

Ľudský prístup je vyjadrením vnútorného spracovania podnetov vnímaných z vonkajšieho prostredia. V prípade, ak určitý podnet dosiahne receptory ľudského organizmu, dochádza k ich automatickému spracovaniu. Napríklad pri pozorovaní vecí zrakom sa automaticky získavajú informácie o stave, farbe, štruktúre určitého predmetu. Nie je v silách jednotlivca tento automatizovaný proces obmedziť. Obdobná situácia je aj v prípade čítania kníh, počúvania hudby, prípadne iných aktivitách vyžadujúcich niektorý zo základných zmyslov. Preto aj samotná regulácia ľudského prístupu môže skôr smerovať k obmedzeniu fyzických podmienok umožňujúcich ľudský kontakt s určitým obsahom, ale nie jeho spracovanie v prípade recepcie zmyslovými orgánmi.

Postupným vývojom spoločnosti sa vytvorila možnosť realizácie *technologického prístupu*, ktorá sa stala podmieneným faktorom umožnenia ľudského prístupu primárne v digitálnom prostredí. Vo svojej podstate ide o situáciu, keď je určitý obsah spracovaný, získaný alebo komunikovaný prostredníctvom počítačového programu alebo iného technologického zariadenia s istou mierou automatizácie vykonávania úkonov. Aj v prípade využitia počítačových programov ale nejde o úplné vylúčenie akéhokoľvek ľudského vstupu, ľudský kontakt je stále potrebný na úvodnú inicializáciu procesu a naprogramovanie jednotlivých procesov.⁵⁶ Význam technologického prístupu a spracovania je možné najlepšie identifikovať v rámci aplikácie autorského práva v digitálnom prostredí. Samotný ľudský prístup k bitom, ktoré v sebe inkorporujú zobrazenie chráneného diela, síce možno považovať za istú formu prístupu, ktorej výsledok však bez dodatočných krokov

---

⁵⁶ O úplne separovanom prístupe k obsahu bez potreby dodatočnej ľudskej iniciatívy môžeme hovoriť v prípade vytvorenia umelej inteligencie schopnej posúdiť potrebu prístupu k obsahu a rozhodnúť sa na základe vlastnej vôle a potrieb. V aktuálnom stave pri akomkoľvek stupni automatizácie prístupu ide o plnenie príkazov a inštrukcií, ktoré boli spúšťačom a prvotným impulzom.

nemôžu vnímať ľudské zmyslové orgány pri jeho pôvodnej iniciácii. Na ich transformáciu do ľudsky vnímateľnej podoby je potrebné, aby prebehol druhý stupeň, ktorým je práve technologický prístup.

Rozdiel možno ilustrovať na príklade judikátu z USA vo veci *Chamberlain Group, Inc. v. Skylink Techs.*⁵⁷ V spore išlo o výrobcu garážových brán, spoločnosť Chamberlain Group, Inc., ktoré boli dodávané spolu s vysielacom diaľkového ovládania. Kvôli ochrane bezpečnosti sa signál generovaný vysielacom pravidelne menil. Odporca, spoločnosť Skylink Techs, vytvoril zariadenie, ktoré dokázalo otvoriť viacero druhov garážových brán, či už so stabilným signálom, alebo s pravidelne generovaným signálom. Predmetom sporu bolo, či je použitie neautorizovaného zariadenia na komunikáciu s garážovou bránou zásahom do počítačového programu, ktorý komunikáciu na garážovej bráne zabezpečuje. Argumentáciou výrobcu brán bolo, že tak brána, ako aj vysieláč obsahujú počítačové programy chránené autorským právom a signál je formou technologického prostriedku kontrolujúceho prístup k počítačovému programu. Hoci súd priamo neuznal uvedenú argumentáciu, nevymedzil úplne povahu prístupu, ktorý sa v danom prípade realizoval.⁵⁸ V rámci rozhodnutia sa nebral ohľad na fakt, že v tejto situácii sa nerealizoval žiadny prístup v žiadnej forme ku chránenému obsahu žiadnym z používateľov, ale generovanie signálu slúžilo iba na zabezpečenie technologickej komunikácie.

Hlavne v digitálnej forme je ľudský prístup vo forme porozumenia obsahu podmienený technologickým prístupom, ktorý jednak umožňuje samotný spôsob jeho získania, ale aj primárne spracovanie do zrozumiteľnej formy. Najvýraznejšie možno paralelu prepojenia foriem prístupov pozorovať v autorskom práve pri aplikácii rôznych TPM, ktoré sú analyzované v ďalších kapitolách.

V ďalších častiach sa preto budeme zameriavať primárne na situácie, v ktorých je možné ľudský prístup k obsahu realizovať, a tiež na technologický prístup ako podmienku samotnej realizácie. Ľudský prístup z hľadiska nevyhnutných biologických procesov nebude predmetom skúmania a osobitného posudzovania.

⁵⁷ Chamberlain Group, Inc. v. Skylink Techs., Inc., 381 F.3d 1178, 1183 (Fed. Cir. 2004).

⁵⁸ Obdobným prípadom bol aj spor Lexmark Int'l, Inc. v. Static Control Components Lexmark Int'l, Inc. v. Static Control Components, Inc., 253 F. Supp. 2d 943 (E.D.Ky. 2003), vacated and remanded by 387 F.3d 522 (6th Cir. 2004).

2. PRÁVNÝ RÁMEC PRÍSTUPOVÝCH PRÁV

Ako sme v úvode naznačili, digitálne prostredie sa stáva čoraz výraznejším priestorom na šírenie vedomostí, názorov, poznania, kultúry, ale aj informácií súvisiacich s riadením štátu. S cieľom umožniť rôznym subjektom čo najširšiu participáciu na spoločenských aktivitách sa treba zamyslieť nad vymedzením prístupových práv v širšom kontexte. Preto pred samotným vymedzením právneho rámca a existencie jednotlivých práv je žiaduce zadefinovať množinu *súvisiacich prístupových práv*.

Z hľadiska dispozície a prepojenia s obsahom, ku ktorému je prístup realizovaný, možno ako jeden z príkladov identifikovať situáciu, v ktorej subjekt nedisponujúci určitým obsahom požaduje niektorú z foriem prístupu. V tomto prípade ide o formu *práva na prístup* (angl. *Right Of Access*). Podľa Efroniho možno právo na prístup definovať ako „*právny nárok voči osobe disponujúcej určitým obsahom, alebo osobe v pozícii prístup obmedziť, aby umožnila prístup s cieľom realizovať ľudský prístup v prospech iného subjektu*“.⁵⁹ Jednoducho povedané, ide o existenciu právneho nároku subjektu voči inému subjektu disponujúcemu určitým obsahom.

Pri tejto kategórii práva je nevyhnutné rozlišovať medzi súkromnoprávnymi a verejnoprávnymi subjektmi. Často subjekt požadujúci prístup má účinnejšie právne mechanizmy zabezpečujúce právo na prístup proti verejným subjektom ako proti subjektom súkromným. Nevyjasnená zostáva samotná existencia práva, ktoré by garantovalo subjektom možnosť prístupu k určitým predmetom ochrany v zmysle štruktúry PDV. Podľa Hugenholtza „*autorské právo neobsahuje právo získať prístup k informáciám. Iné oblasti práva iba výnimočne upravujú právo jednotlivých občanov získať informácie*“. Ďalej dodáva, že „*v horizontálnych vzťahoch medzi občanmi obdobné právo na prístup k informáciám dodnes nikdy nebolo skutočne uznané*“.⁶⁰ Kvôli prehľadnosti preto budeme postup smerujúci k identifikácii práva členiť na oblasť prístupu k informáciám verejnej správy a samostatnú oblasť PDV, ktorá vo svojej podstate zahŕňa prístup k informáciám súkromnej sféry.

⁵⁹ EFRONI, Z. *Access- right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, s. 153.

⁶⁰ HUGENHOLTZ, B. *Code as Code. Or the End of Intellectual Property as We Know It*. 1999, s. 13 [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1079> [cit. 10.4.2015].

Právo na prístup možno kategorizovať do dvoch základných podskupín. Jednak je to *právo na prístup v „silnej“ forme*, kde proti sebe stojí právo oprávneného subjektu na prístup k určitému obsahu, a na druhej strane existuje povinnosť povinného subjektu odstrániť prekážky, ktoré by prístup mohli sťažiť alebo ho úplne zamedziť. Na druhej strane môže ísť o vyjadrenie *práva na prístup v „slabej“ forme*, kde oprávnená osoba má možnosť (privilégium) prístupu,⁶¹ ale povinná osoba nemá povinnosť prístup umožniť ani osobitné právo mu brániť.⁶² Hlavným rozdielom je teda samotná existencia a povaha práv regulujúcich možnosť prístupu.

Do kategórie prístupových práv by sme mohli zaradiť aj právo prejavujúce sa ako *právo na kontrolu prístupu k obsahu* (angl. *Access Right*). Ide o špecifikum legislatívy v oblasti PDV, ktorá spája s určitým obsahom dodatočnú skupinu práv v prospech nositeľov PDV. Následkom tohto prepojenia je vplyv jednak na možnosť samotného prístupu, ale aj na možnosti ďalšieho spôsobu použitia.

2.1 Informácie verejnej správy a prístup k obsahu

Prvou skupinou právnych noriem s cieľom identifikovať, a v prípade pozitívneho vymedzenia aj analyzovať formy vyjadrenia práva na prístup k obsahu, je skupina noriem verejného práva. Ide o oblasť, kde je jasné vyjadrenie záväzku povinného subjektu odôvodnené správou vecí verejných, a teda formou občianskej kontroly vrátane transparentného výkonu verejnej a štátnej správy. Legislatívnym pojmom, ktorý sa najčastejšie v tejto skupine noriem objavuje, je *právo na informácie*. Z hľadiska zákonnosti výkonu verejnej správy a dodržiavania základných ľudských práv ide o významnú oblasť legislatívy. Ako poukazuje aj Khan „centrálne pri zabezpečení slobodného toku informácií a ideí v praxi je princíp, podľa ktorého verejné inštitúcie disponujú informáciami nie pre seba, ale v mene verejnosti“.⁶³ Aj v oblasti informácií verejnej správy treba vnímať možné pozitívne vplyvy internetu. Okrem individuálneho spracovania žiadostí z prípadu na prípad ako jeden zo štandardov upravený v mnohých právnych predpisoch, môžu orgány verejnej správy sprístupniť najžiadanejšie informácie online, čím môžu

⁶¹ Bližšie k vymedzeniu vzťahov právo, povinnosť, oprávnenie pozri HOHFELD, W. N. *Fund a mental Legal Conceptions as Applied in Judicial Reasoning. Faculty Scholarship Series. Faculty Scholarship Series. Paper 4378, 1917* [online]. http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5383&context=fss_papers [cit. 16.4.2015].

⁶² EFRONI, Z. *Access- right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA, 2013, s. 154.

⁶³ MENDEL, T. *Freedom of Information: A Comparative Legal Survey*. Paris: UNESCO, 2008, s. 1 [online]. http://www.foia.it/docs/foia-it_doc006.pdf [cit. 10.3.2015].

radikálne ovplyvniť jednak počet žiadostí, ale aj samotný finančný vplyv súvisiaci s ich vybavovaním.⁶⁴

K legislatíve s priamym vplyvom na právne prostredie EÚ a SR s výrazným zásahom do oblasti verejnej a štátnej správy možno zaradiť nasledujúce predpisy:

1. Aarhuský dohovor;⁶⁵
2. Charta EÚ a ZFEÚ;
3. Nariadenie o prístupe k dokumentom EÚ;
4. Smernica 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí;⁶⁶
5. Smernica o opakovanom použití;⁶⁷
6. Dohovor Rady Európy o prístupe k oficiálnym dokumentom.⁶⁸

Pri legislatíve tvoriacej základ EÚ je potrebné si uvedomiť niekoľko základných faktorov, ktoré vplývali na dlhoročné procesy smerujúc k vytvoreniu integrálneho spoločenstva členských štátov. Z historického hľadiska bol vznik EÚ spojený s povojnovým obdobím, ktorého základom bolo odstránenie potenciality vzniku ďalšieho svetového konfliktu, na čo mala slúžiť priemyselná únia v sektoroch uhlia a ocele.⁶⁹ Až neskôr sa projekt postupne dopĺňal a rozširoval aj

⁶⁴ Pozri MAYER-SCHONBERGER, V., LAZER, D. *Governance and Information Technology: From Electronic Government to Information Government*. MIT Press, 2007, s. 127.

⁶⁵ Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Aarhuský dohovor), podpísaný 25. júna 1998 na 4. ministerskej konferencii Európskej hospodárskej komisie OSN „Životné prostredie pre Európu“ v dánskom Aarhuse. Viac informácií k procesu prijímania a hlavným pilierom pozri [online]. <http://www.minzp.sk/eu/medzinarodne-dohovory/aarhusky-dohovor/> [cit. 10.3.2015].

⁶⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313 EHS.

⁶⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora.

⁶⁸ Council of Europe Convention on Access to Official Documents je prvou medzinárodnou zmluvou, ktorá má za cieľ garantovať právo na prístup k oficiálnym informáciám (dokumentom). SR k medzinárodnej zmluve zatiaľ nepristúpila. Znenie dohovoru [online]. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1377737#Top> [cit. 10.3.2015].

⁶⁹ Proces vytvorenia EÚ a faktory, ktoré ho ovplyvnili a smerovali k postupnému rozširovaniu sú zaujímavou formou riešenia dlhotrvajúcich konfliktov formou ekonomickej integrácie. K historickým faktom a dôvodom vzniku pozri KAISER, W., LEUCHT, B., RASMUSSEN, M. *The History of the European Union: Origins of a Trans- and Supranational Polity 1950 – 1972*. Routledge: UACES. 2008, 240 s., ISBN 9781134040926. K zaujímavému prehľadu najvýznamnejších dokumentov EÚ a spôsobu, akým zmenili smerovanie EÚ v budúcnosti pozri SALMON, T. C. *Building European Union: A Documentary History and Analysis*. Manchester: Manchester University Press. 1997, 297 s., ISBN 9780719044465. Spracovanie obdobia 1940 až 1950, ktoré možno považovať za prvopočiatok budovania EÚ 20. storočia vrátane analýzy daného obdobia pozri LIPGENS, W. (ed.) *Documents on the History of European Integration: Continental plans for European union, 1939 – 1945*. New York: Walter de Gruyter. 1985, 823 s., ISBN 9783110097245.

o politické aspekty spolupráce a integráciu širšej skupiny odvetví k postupnému vytvoreniu jednotného európskeho trhu.

Pri vzniku EÚ teda *právo na informácie nebolo predmetom primárneho záujmu* a nepatrilo k štyrom základným slobodám, na ktorých bol celý EÚ projekt vybudovaný, smerujúc primárne k vytvoreniu ekonomickej únie so zabezpečením slobody pri transfere tovaru, slobody osôb a poskytovania služieb, resp. slobody umožňujúcej cezhraničný tok kapitálu. Preto aj samotná identifikácia existencie práva na informácie je náročnejšou úlohou vyžadujúcou výklad rôznych noriem smerujúcich k zabezpečeniu demokratického fungovania EÚ. V komparácii s USA, ktoré v roku 1966 vydali zjednocujúci *Freedom of Information Act (FOIA)*,⁷⁰ garantujú právo na prístup k informáciám, je otázne, na akej úrovni politickej integrácie sa v EÚ dosiahne podobná úroveň právnej úpravy.

Pri identifikovaní práva na informácie budeme vychádzať od multilaterálnych medzinárodných zmlúv postupne až po primárne a sekundárne pramene práva EÚ. Jedným z najambicióznejších projektov smerujúcich k zakotveniu práva na informácie týkajúcich sa oficiálnych dokumentov patrí DREP. Jeden z hlavných záväzkov zmluvných štátov je vymedzený hneď v úvodnom čl. 2 ods. 1 v znení „*každá zmluvná strana zaručí právo každého človeka, a to bez diskriminácie z akéhokoľvek dôvodu, aby mal prístup, na vyžiadanie, k úradným dokumentom v držbe orgánov verejnej moci*“. Prirodzeným obmedzením uvedeného práva je skupina výnimiek, kde je reálne odôvodniteľný spoločenský záujem na ich dočasnom neprístupnosti. Pozitívum uvedeného znenia je všeobecná aplikovateľnosť na všetky informácie generované v rámci verejného sektora bez sektorového obmedzenia a potenciál vytvorenia harmonizovaných pravidiel garantujúcich prístup k informáciám. Aj napriek uvedenému ale nemožno v dohľadnom období očakávať širokú záväznosť vzhľadom na nízky počet zmluvných štátov. DREP sa ale nestrelol iba s pozitívnou reakciou. Podľa Darbshire z Access-Info⁷¹ ako zástupcu ci-

⁷⁰ Freedom of Information Act z roku 1966 ale nebol jedinou legislatívou upravujúcou prístup k informáciám. Istou predzvesťou tejto legislatívy bola už 3. časť federálneho Administrative Procedure Act z roku 1946 a na národnej úrovni kalifornský „*Brown Act*“ z roku 1952. Bližšie SAND, P. H. Information Disclosure as an Instrument of Environmental Governance. In: *Heidelberg Journal of International Law* 63, 2003, s. 487 – 502 [online]. http://zaeov.de/63_2003/63_2003_2_a_487_502.pdf [cit. 10.3.2015] alebo GINSBERG, W. *The Freedom of Information Act (FOIA): Background, Legislation, and Policy Issues*. CAS REPORT Prepared for Members and Committees of Congress. [online] 23.1.2014, 30 s. <https://www.fas.org/sgp/crs/secretary/R41933.pdf> [cit. 4.3.2015].

⁷¹ Access-Info je zástupcom civilného sektora s primárnym zameraním na prístup k informáciám verejného sektora. V rámci svojich aktivít vypracovali množstvo publikácií o otvorenom prístupe, transparentnosti, štandardoch prístupu, protikorupčných opatreniach a iné. Prakticky orientovanou publikáciou vypracovanou ku dňu Európy je QUINTANILLA, P. B., DARBISHIRE, H., PAVLOU, A. *Guide on Access to EU Documents*. Access-Info. 2013, 56 s.,

vilného sektora, poskytuje DREP veľmi nízky štandard práva na prístup k informáciám. Reakciou štátov na uvedenú kritiku počas kreovania textového znenia bolo poukazovanie na jednoduchšiu priechodnosť pri podpisovaní a následnej ratifikácií.⁷² Tvrdenie ale v praxi implementované už nebolo, a preto je aktuálny význam dokumentu skôr marginálny.

Širšie uplatnenie a vymedzenie práva na informácie je súčasťou *Aarhuského dohovoru*,⁷³ ktorý sa sektorovo zameriava na problematiku životného prostredia a je jedným z najuznávanejších dohovorov v danej oblasti.⁷⁴ Prvý pilier⁷⁵ Aarhuského dohovoru⁷⁶ je deklaráciou práva na prístup k informáciám, kde je priamo ustanovené „každá Strana prijme nevyhnutné legislatívne, administratívne a iné opatrenia, vrátane opatrení na zaistenie súladu ustanovení tohto dohovoru týkajúcich sa informácií, účasti verejnosti a prístupu k spravodlivosti, rovnako ako aj riadne vykonávanie opatrenia, s cieľom vytvoriť a udržiavať jasný, transparentný a ucelený rámec pre naplnenie ustanovení tohto dohovoru“. Reakcia EÚ k splneniu vyššie uvedeného záväzku bola zhmotnená vo forme sekundárneho práva, a to konkrétne *smernicou 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí*. Čl. 3 ods. 1 smernice obsahuje priame vyjadrenie povinnosti a záväzku, kde „členské štáty zabezpečia, aby verejné orgány boli povinné, v súlade s ustanoveniami tejto

---

dostupné na http://www.access-info.org/wp-content/uploads/EN_ONLINE_Guide_on_access_to_EU_Documents.pdf [cit. 1.4.2015].

⁷² Bližšie SPENCER, O. *Twelve States Sign World's First Treaty on Access to Information*. [online] 19.6.2009, dostupné na <http://www.article19.org/resources.php/resource/1278/en/twelve-states-sign-world%E2%80%99s-first-treaty-on-access-to-information> [cit. 4.4.2015].

⁷³ Pre podrobné posúdenie miery transpozície Aarhuského dohovoru do slovenského právneho poriadku pozri KOŠIČIAROVÁ, S., SHALALDEH, H. Aarhuský dohovor – ciele a skutočnosť. In: *Justičná revue*, 58, 2006, č. 6 – 7, s. 906 – 914.

⁷⁴ Bližšie k zverejňovaniu informácií v kontexte environmentálnych informácií MASON, M. Information disclosure and environmental rights: the Aarhus Convention. In: *Global environmental politics*, 10 (3), 2010, s. 10 – 31 [online]. http://www.mitpressjournals.org/doi/abs/10.1162/GLEP_a_00012#.VVPANZP3ZMc [cit. 10.4.2015].

⁷⁵ Bližšie k jednotlivým pilierom Aarhuského dohovoru a prepojeniu súvisiacich práv pozri OLIVER, P. Access to Information and to Justice in EU Environmental Law: The Aarhus Convention. *Fordham International Law Journal*, 36 (1423), 2013 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2548232> [cit. 10.3.2015].

⁷⁶ Právo na prístup k informáciám je základnou súčasťou Aarhuského dohovoru. Vzhľadom na prameň práva, ktorým je medzinárodná zmluva je potrebné jednotlivé ustanovenia, ktoré sú formulované na princípe záväzku zmluvného štátu, pretransformovať na práva a povinnosti žiadateľov a povinných subjektov. Podrobnú analýzu spôsobu a rozsahu implementácie možno nájsť in: JANJATOVIĆ, T., POKIMICA, N. (eds.) *Strategy for Implementing the Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters – The Aarhus Convention*. 2011 [online]. <http://www.osce.org/serbia/89086?download=true> [cit. 10.4.2015].

smernice, sprístupniť informácie o životnom prostredí, ktoré majú alebo ktoré sú pre ne uchovávané, na požiadanie každému žiadateľovi bez toho, aby musel preukázať svoj oprávnený záujem“. Aj napriek obmedzenosti na jeden zo sektorov ide o jasné vyjadrenie práva osoby na prístup k informáciám, ktoré sú v rámci verejného sektora zhromažďované.⁷⁷ Odôvodnenie orientácie na túto oblasť súvisí so závažnosťou, ktorú životné prostredie predstavuje pre pôsobenie a život jednotlivca.⁷⁸

Problematickejšou oblasťou je snaha o vymedzenie *plošného práva na informácie v rámci EÚ*. Základné princípy práva na informácie a ochrany dát sú vymedzené priamo v ZFEÚ. Čl. 15 ods. 1 ZFEÚ ustanovuje základnú zásadu, v zmysle ktorej s „*cieľom podporovať dobrú správu vecí verejných a zabezpečiť účasť občianskej spoločnosti dodržiavajú inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie v čo najväčšej možnej miere zásadu otvorenosti*“. Ide o pomerne vážne ustanovenie, ktoré síce deklaruje povinnosť členských štátov umožniť prístup k informáciám s cieľom realizovať správu verejných vecí v demokratickej spoločnosti, ale ponecháva mieru jeho implementácie na individuálne posúdenie členských štátov. Uvedené treba tiež vykladať v kontexte Charty EÚ a jej čl. 42, kde „*každý občan Únie, ako aj každá fyzická osoba, ktorá má bydlisko, alebo každá právnická osoba, ktorá má sídlo v členskom štáte, má právo na prístup k dokumentom inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie bez ohľadu na ich nosič*“. Hoci Charta EÚ obsahuje vymedzenie práva na prístup k informáciám, z hľadiska rozsahu ide výlučne o agendu EÚ a nie jednotlivých členských štátov. Snaha o podrobnejšie vymedzenie sprístupňovania dokumentov EÚ dokonca viedla k vypracovaniu samostatného *nariadenia o prístupe k dokumentom EÚ*,⁷⁹ kde je právo na prístup opätovne vymedzené v čl. 2 ods. 1 „*každý občan únie a každá fyzická alebo právnická osoba s bydliskom*

⁷⁷ V niektorých prípadoch dokonca Európsky súd pre ľudské práva poukázal na fakt, že zlyhanie štátu informovať verejnosť o nebezpečenstve, ktoré predstavujú továrne alebo závody, bolo porušením článku 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktorého obsahovým zameraním je právo na rešpektovanie súkromného, rodinného života a domova. napr. Guerra v. Italy, 116/1996/735/932, (1998, Eur. Ct. H.R.); Tatar v. Roumania, 67021/01 [2009] a pod.

⁷⁸ Prístup k informáciám o životnom prostredí počas dlhého obdobia nebol štandardom a množstvo štátov preferovalo udržiavanie informácií vytváraných v rámci verejnej a štátnej správy v utajení. Svetlou výnimkou bolo Švédsko, ktoré už v roku 1776 prijalo Freedom of the Press Act a bolo čiastočne aj vzorom severského vývoja legislatívy. Bližšie ku historickému vývoju sprístupňovania informácií o životnom prostredí a sprístupňovania informácií o životnom prostredí generovaných v rámci súkromného sektora pozri SAND, P. H. Information Disclosure as an Instrument of Environmental Governance. In: *Heidelberg Journal of International Law*, 63, 2003, s. 487 – 502 [online]. http://zaeov.de/63_2003/63_2003_2_a_487_502.pdf [cit. 10.3.2015].

⁷⁹ K vývoju *nariadenia o prístupe k dokumentom EÚ* a vplyvu na rôznych beneficiantov pozri MOSER, C. *How open is 'open as possible'? Three different approaches to transparency and openness in regulating access to EU documents*. IHS Political Science Series, No. 80. 2001, s. 10 – 13 [online]. http://aei.pitt.edu/237/1/pw_80.pdf [cit. 10.3.2015].

alebo sídlom v niektorom členskom štáte má právo na prístup k dokumentom...“. Ani v prípade dokumentov EÚ ale nejde o právo neobmedzeného charakteru. Rozsah a spôsob sprístupnenia informácií je možné obmedziť v prípade preukázania existencie niektorej z výnimiek vymedzených v čl. 4 nariadenia o prístupe k dokumentom EÚ.

Posledným osobitným predpisom riešiacim problematiku prístupu k informáciám verejného sektora je *smernica o opakovanom použití*. Jej obsahovým zameraním je problematika opakovaného používania informácií verejného sektora, kde možno existenciu práva na prístup považovať za nevyhnutnú podmienku realizácie.⁸⁰ Prepojenie oboch režimov možno pozorovať hneď v úvodnom čl. 1 ods. 3, ktorý ustanovuje, že *„táto smernica vychádza z prístupových režimov členských štátov, ktoré ňou nie sú dotknuté“*.⁸¹ Dlhodobejším problémom pôvodného znenia z roku 2013 bolo práve nejasné vymedzenie práva na opakované používanie, čo viedlo k obchádzaniu ustanovení smernice, resp. vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov. Podľa nového znenia *„členské štáty podľa odseku 2 zabezpečujú možnosť opakovaného použitia dokumentov, na ktoré sa vzťahuje táto smernica v súlade s článkom 1 na obchodné a neobchodné účely...“*.⁸² Ide o vymedzenie povinnosti členských štátov v prípade, ak informácie patria do rozsahu vecnej pôsobnosti smernice o opakovanom použití, umožniť ich opakované použitie bez vytvárania neodôvodnených bariér. Uvedeným spôsobom majú rôzne subjekty možnosť zrealizovať so získaným obsahom plánované aktivity a prispieť k jeho širšiemu využitiu v praxi. Problematike opakovaného používania informácií verejného sektora sa venujeme v ďalšej časti práce.

Na záver možno zhodnotiť, že väčšina legislatívy smerujúcej k organizáciám verejnej správy priamo garantuje, resp. deklaruje *existenciu práva na informácie* s možnosťou vylúčenia prístupu v prípade existencie oprávnených dôvodov majúcej oporu v medzinárodnej zmluve alebo inom prameni práva. Z hľadiska EÚ právo na informácie nie je súčasťou výlučných právomocí vzhľadom na aktuálne znenie ZFEÚ, a preto aj existenciu všeobecného práva na informácie je potrebné identifikovať formou interpretácie súvisiacich práv alebo základov demokratické-

⁸⁰ Bližšie EECHOUD, M., JANSSEN, K. *LAPSI Policy Recommendations on Rights of Access to Public Sector Information*. [online] 19 s. http://www.lapsi-project.eu/lapsifiles/lapsi_rights_of_access_policy.pdf [cit. 10.3.2015].

⁸¹ Pozri tiež recitál č. 7 smernice o opakovanom použití.

⁸² Čl. 3 ods. 1 smernice o opakovanom použití z roku 2003 *„členské štáty zabezpečia aby tam, kde je povolené opakované použitie dokumentov v držbe subjektov verejného sektora, boli by tieto dokumenty opakovane použiteľné na komerčné alebo nekomerčné účely v súlade s podmienkami stanovenými v kapitole III a IV. Pokiaľ je to možné, dokumenty budú sprístupnené v elektronickej forme“*. V rámci pôvodného znenia je nejasný spôsob výkladu časti *„kde je povolené použitie dokumentov“*, v rámci ktorého možno obmedziť prístup k veľkému počtu zdrojov. Aj na základe uvedeného bola vypracovaná revízia smernice o opakovanom použití.

ho zriadenia. Pomerne rozvinutými sektorovými podoblasťami práva na prístup k informáciám sú:

- prístup k informáciám o životnom prostredí, kde ide o formu implementácie Aarhuského dohovoru, ku ktorému jednotlivé členské štáty a aj samotná EÚ pristúpila;
- prístup k informáciám EÚ orgánov a inštitúcií vychádzajúc z Charty EÚ, ktorá sa stala súčasťou primárneho práva EÚ a súvisiaceho nariadenia;
- opakované použitie informácií verejného sektora na obchodné alebo neobchodné účely formou smernice o opakovanom použití.

Všeobecné vymedzenie práva na informácie či už pristúpením k návrhu DREP alebo vytvorením osobitnej sekundárnej legislatívy je zatiaľ bez jasného časového ohraničenia.

V rámci vnútroštátnej legislatívy SR je primárnym právnym predpisom regulujúcim oblasť prístupu k informáciám verejnej správy infozákon. Jednotlivé spôsoby prístupu k informáciám a nevyhnutné obmedzenia vzhľadom na potrebu vyváženého súvisiacich práv iných subjektov budú analyzované v ďalších častiach.

2.2 Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom

Oblasť PDV je z hľadiska vymedzenia *existencie práva na prístup* trochu komplikovanejšia. V rámci oblasti verejnej správy je odôvodniteľným argumentom povaha financovania a základné princípy právneho štátu, kde by štát nemal pred občanmi neodôvodnene zatajovať informácie týkajúce sa správy vecí verejných. Preto samotnú možnosť prístupu vieme identifikovať aj v zásadách, ktorými by sa štát mal pri správe verejných vecí riadiť.

Pri PDV treba zohľadniť súkromnoprávnu povahu právnych noriem a ochranu výsledkov duševnej činnosti v prospech nositeľov práv. PDV by v spoločnosti malo plniť dôležitú úlohu pri podpore tvorivosti v oblasti kultúry alebo priemyslu a celkového inovatívneho napredovania spoločnosti. V tejto oblasti preto možno pozorovať väčšiu mieru interakcie ako v prípade vzťahu občan – štát, ktorý súvisí so sprístupňovaním informácií vytváraných vo verejnej sfére.⁸³

⁸³ Ako porovnanie vymedzenia subjektov možno použiť infozákon, ktorý za povinné subjekty považuje štátne orgány, obce, vyššie územné celky, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti, právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona alebo právnické osoby založené povinnými osobami vymedzenými vyššie. Aj napriek množstvu subjektov ide o nepomerne užšie vymedzenie ako v prípade pôsobnosti predpisov PDV.

Analýzu súvisiacu s identifikáciou práva na prístup vzhľadom na mieru regulácie a harmonizácie treba začať na medzinárodnej úrovni. Hneď v úvode treba poukázať na fakt, že tradičný systém autorského práva bol primárne založený na zabezpečení *ochrany osobnostných a majetkových práv* autora a problematika tzv. „ľudského“ prístupu k obsahu nebola predmetom právnej úpravy. Samotný ľudský prístup k obsahu, ktorý je automaticky realizovaný formou recepcie vnemov niektorým zo zmyslov nemožno považovať za použitie diela v zmysle aktuálneho systému autorského práva. Prečítanie knihy alebo vypočutie pesničky v analógovom prostredí nie je a nikdy ani nebolo zásahom do osobnostných ani majetkových práv autora.⁸⁴ V uvedených prípadoch nejde o spôsob konania, ktorý by bol autorskoprávne regulovaným, a preto aj tradičné *právo na prístup* vo forme jasne vyjadrených práv a povinností absentuje. Vo vyššie uvedených konaniach je plne v dispozičnej právomoci autora, resp. iného nositeľa práv rozhodnúť o distribúcii diel na trhu, praktickým výsledkom je možnosť prístupu k dielam spôsobom špecifickým pre zvolený distribučný model. Stále sme v rovine prístupu v prospech subjektu, ktorý určitým obsahom priamo nedisponuje a nie je jeho autorom. Ak sa na situáciu pozrieme z pozície autora, mohli by sme osobitné vyjadrenie práva na prístup identifikovať v inštitúte požiadavky na sprístupnenie veci, v ktorej je dielo vyjadrené, ak ide o konanie nevyhnutné na uplatnenie práva dielo použiť. V tomto prípade autor, ktorý dielo vytvoril, požaduje prístup k veci zobrazujúcej jeho tvorivé spracovanie. Ak by sme na situáciu aplikovali Hohfeldovu teóriu právnych vzťahov,⁸⁵ ide o vyjadrenie korelujúcich práv a povinností rozličných subjektov. Autor má v zmysle uvedeného princípu právo zakotvené v právnom predpise na prístup k určitej veci,⁸⁶ pričom povinnosť iného subjektu je mu prístup umožniť buď realizáciou fyzického kontaktu s vecou, alebo sprostredkovane vyhotovením rozmnoženiny.⁸⁷

Návratom do vzťahu nositeľ práv a subjekt požadujúci prístup k určitému obsahu možno isté zmeny pozorovať práve s nástupom digitálneho prostredia a súvisiacim prepojením s možnosťou realizácie ľudského prístupu. Ako už bolo naznačené vyššie, klasické vyjadrenie práva a povinnosti, ktoré by subjektom ga-

⁸⁴ K hlavným doktrínam a princípom autorského práva pozri GOLDSTEIN, P. *International Copyright: Principles, Law, and Practice*. Oxford: Oxford University Press. 2001, 618 s., ISBN 9780195128857.

⁸⁵ HOHFELD, W. N. *Fundamental Legal Conceptions as Applied in Judicial Reasoning*. Faculty Scholarship Series. Faculty Scholarship Series. Paper 4378, 1917 [online]. http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5383&context=fss_papers [cit. 18.3.2015].

⁸⁶ Pozri § 20 AZ alebo § 33 ods. 6 NAZ.

⁸⁷ Bližšie EFRONI, Z. *Access-right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, s. 151.

rantovalo prístup k tvorivému obsahu, autorskoprávna legislatíva neobsahuje. Obsahuje primárne okruh spôsobov použitia, ktoré nie je dovolené v spoločnosti realizovať vzhľadom na súvisiace porušenie majetkových práv autora v prípade nezískania súhlasu. Presunom do digitálneho prostredia sa situácia zmenila takým spôsobom, že akýkoľvek ľudský prístup je konaním podmieneným technologickým prístupom založenom na vyhotovení rozmnoženiny priamo súvisiacim s výlučným majetkovým právom autora udeľovať súhlas na predmetné konania. A hoci ide o povahu technickej rozmnoženiny spočívajúcej v technickej realizácii služby, stále je potrebné vnímať súvis s výlučnými právami nositeľa práv. Navyše, v rámci európskeho úijného práva zahŕňa právo na vyhotovovanie rozmnoženín dočasné alebo trvalé rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou.⁸⁸ Ide teda o najširšiu formu výkladu uvedeného konania zahŕňajúc akýkoľvek rozsah reprodukcie. V oblasti práva na vyhotovenie rozmnoženiny sa možno zamyslieť, či jeho interpretácia ešte stále postačuje digitálnemu prostrediu. Či budeme právo na vyhotovenie rozmnoženín vykladať až po úroveň dočasného zobrazenia v digitálnom formáte alebo bude potrebné vytvoriť možno aj úplne novú štruktúru majetkových práv. Prevažujúcim argumentom aj technologického sektora bolo chápanie práva na vyhotovenie rozmnoženín ako práva zahŕňajúce aj efemérne vyhotovenie rozmnoženiny.⁸⁹

Uvedené nazeranie smerovalo k postupnému rozvoju možností, ako vyhotovovanie rozmnoženín v digitálnom prostredí obmedziť, t. j. do podoby aplikácie rôznych TPM. Hoci autorské právo ľudský prístup nikdy neregulovalo (prečítanie knihy v obchode, v knižnici a pod.), dochádza aplikáciou TPM v digitálnom priestore pri obmedzení samotného prístupu k nevyhnutnému obmedzeniu situácií, keď možno ľudský prístup realizovať.⁹⁰ Pretrvávajúcou otázkou, ktorá má do značnej miery súvis práve s aplikáciou TPM, je existencia *práva na kontrolu prístupu k obsahu*⁹¹ v autorskoprávnej legislatíve a jeho zaradenie do skupiny tradič-

⁸⁸ Pozri čl. 2 smernice o autorskom práve.

⁸⁹ Pozri HOEREN, T. Copyright Dilemma: Access Right as a Postmodern Symbol of Copyright Deconstruction? In: BECKER, E., BUHSE, W., GUNNEWIG, D., RUMP, N. *Digital Rights Management*. Berlin: Springer. 2003, s. 582.

⁹⁰ V podobnom kontexte treba vnímať aj problematiku výnimiek a obmedzení upravenú v smernici o autorskom práve, resp. v slovenskom NAZ. V danom prípade nejde o riešenie, ktoré by zabezpečovalo kvázi obmedzenú formu práva na prístup k určitému obsahu. Tým, že tradične právo na prístup v autorskoprávnej legislatíve nie je regulované, nemožno prostredníctvom výnimiek a obmedzení riešiť špecifické podmienky prístupu. Ide o prípady, v ktorých je dovolené zasiahnuť do výlučných (majetkových) práv autora bez potreby získania súhlasu alebo uhradenia odmeny za dané konanie. Ustanovenie § 54 NAZ (dočasné alebo náhodné vyhotovenie rozmnoženiny) nepriamo rieši problematiku prístupu, ale iba v rovine legalizácie náhodnej rozmnoženiny, ktorá je súčasťou technologického procesu.

⁹¹ Zaujímavé je tiež prepojenie pojmu informácia v kontexte autorskoprávnej terminológie. In-

ného delenia majetkových práv na práva osobnostné a majetkové. Ginsburg definuje právo na kontrolu prístupu ako „*právo na kontrolu spôsobu, ktorým verejnosť vníma dielo*“;⁹² pričom existenciu práva judikoval aj americký súd v prípade *Los Angeles Times v. Free Republic*⁹³ v súvislosti s autorskými právami k novinovým článkom. Podľa Beseka „*prístup možno považovať za schopnosť zažiť alebo vnímať dielo – inými slovami, vidieť, čítať alebo počúvať*“.⁹⁴ Obe definície majú spoločné práve vyjadrenie faktoru vnímania diela ako integrálnej súčasti vyjadrenia práva na kontrolu prístupu.

Na druhej strane podľa názoru Efroniho ide skôr o pseudo-právo, ktoré v tradičnom systéme autorského práva nemá systematické zakotvenie.⁹⁵ Vo všeobecnosti definuje právo na kontrolu prístupu ako „*exkluzívne právo brániť komukoľvek pred realizáciou aktivít smerujúcich k prístupu alebo k sprostredkovaniu bez autorizácie nositeľa práv vo vzťahu k obsahu, ku ktorému je prístup realizovaný alebo vo vzťahu k obsahu, ktorý má byť ďalej sprostredkovaný*“.⁹⁶ Ide o definíciu založenú na dvojprvkovom princípe. Jednak je v zmysle Efroniho analýzy súčasťou práva na kontrolu prístupu element smerujúci k aktivitám umožňujúcim jeho vnímanie, na druhej strane to je prvok spočívajúci v sprostredkovaní (alt. šírení, resp.

---

formácie ako také sú vo väčšine autorskoprávnej legislatívy, vrátane slovenskej, vylúčené z autorskoprávnej ochrany, kde jedným z dôvodov je napr. aj ochrana proti blokovaniu informácií. Problémom však zostáva samotné vymedzenie informácie, že niektoré fakty sa dajú vyjadriť iba formou ich spracovania v rámci autorského diela. V týchto prípadoch je pomerne náročné vymedziť hranicu medzi vyjadrením informácie a jej tvorivým spracovaním v zmysle autorského práva. Situáciu tiež komplikuje judikatúra SDEÚ napr. vo veci C-5/08 *Infopaq*, v ktorého zmysle aj 11 slov môže stačiť na vznik autorskoprávnej ochrany.

⁹² Ginsburg považuje za zdroj existencie práva na kontrolu prístupu k obsahu §1201 DMCA z roku 1998. Navyše aj v prípade klasických reprodukčných a súvisiacich distribučných právach možno právo na kontrolu prístupu považovať, aj keď nepriamo, za integrálnu súčasť výkonu týchto práv. Bližšie GINSBURG, J. C. From Having Copies to Experiencing Works: the Development of an Access Right in U. S. Copyright Law. In: *Journal of the Copyright Society of the USA*, Vol. 50, 2003, s. 113 – 132 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=222493 [cit. 10.4.2015].

⁹³ *Los Angeles Times v. Free Republic*, 2000 U.S. Dist. LEXIS 5669, 54 U.S.P.Q.2d (BNA) 1453 (C.D. Cal. 2000).

⁹⁴ Bližšie BESEK, J. M. Anti-Circumvention Laws and Copyright: A Report from the Kernochan Center for Law, Media and the Arts. 27 *COLUM. J. L. & ARTS* 385, 2004, s. 385 – 519 [online]. <http://web.law.columbia.edu/sites/default/files/microsites/kernochan/files/Anti-Circumvention-Report.pdf> [cit. 10.4.2015].

⁹⁵ Obdobnú argumentáciu o zaradení práva na prístup do systematiky autorského práva možno nájsť aj HEIDE, T. COPYRIGHT IN THE EU AND U.S.: WHAT “ACCESS-RIGHT”? *Journal of the Copyright Society of the USA*, Vol. 48, No. 3, 2001, s. 364 – 365 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=270861 [cit. 10.4.2015].

⁹⁶ EFRONI, Z. *Access-right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, s. 146.

angl. *communication*), kde dochádza k istej forme reprodukcie (časti) pôvodného zdroja.

Hoci aplikácia TPM má *de facto* vplyv na obmedzenie prístupu k obsahu,⁹⁷ aplikácia má zabezpečiť ochranu výlučných majetkových práv. Preto aj rozsah aplikácie TPM je odôvodniteľný iba rozsahom výlučných práv. V prípade komparácie s analógovým prostredím ide o obdobnú situáciu, v ktorej nositeľ práv je oprávnený regulovať spôsob používania svojho diela v kontexte majetkových práv. Ako príklad možno uviesť udelenie súhlasu na vyhotovenie rozmnoženín a distribúciu v rámci siete kníhkupectiev, kde sú regulované výhradne majetkové autorské práva. Otázka prístupu k obsahu už osobitne regulovaná nie je.

V rámci autorskoprávnej legislatívy teda aj po vstupe do digitálneho prostredia možno skôr hovoriť o snahe vylúčiť konania smerujúce k zásahu do výlučných práv ako o vytvorení samostatného práva spočívajúceho v kontrole prístupu k obsahu.⁹⁸ Zároveň nemožno popierať, že striktná aplikácia TPM môže viesť (a v praxi aj vedie) k obmedzovaniu možností prístupu k dielu, kde je potrebné navyše zohľadniť spoločenský záujem na určitých dovolených spôsoboch použitia legislatívne premietnutých formou výnimiek a obmedzení.

Kvôli vymedzeniu existencie práva treba vymedziť, akým spôsobom a v akom rozsahu je právo na kontrolu prístupu k obsahu súčasťou rôznych prameňov autorského práva a práva súvisiaceho s autorským právom. Na medzinárodnej úrovni⁹⁹ možno formu kontroly prístupu pozorovať primárne v ochrane TPM. Tak WCT¹⁰⁰ vo svojom čl. 11, ako aj WPPT¹⁰¹ v čl. 18 poskytujú ochranu TPM

⁹⁷ V prípade komparácie s analógovým prostredím ide o akt odôvodnený potenciálnym zásahom do majetkového práva autora. Vo svete fyzických rozmnoženín distribuovaných v kamenných predajniach je autor, prípadne iný nositeľ práv, oprávnený obdobným spôsobom obmedzovať prístup k rôznemu obsahu formou realizácie princípu zmluvnej voľnosti. Ako príklad možno uviesť distribúciu kníh v kníhkupectvách alebo hudobných skladieb na CD. V oboch prípadoch možno dojednať úpravu formy distribúcie, ktorá neumožní realizáciu ľudského prístupu k obsahu bez úhrady poplatku, čo smeruje k obmedzeniu konaní, a výsledkom môže byť práve skutočné vnímanie.

⁹⁸ Zaujímavým názorom je identifikácia práva na kontrolu prístupu obsahu v rámci prvého zverejnenia diela, ktoré je súčasťou osobnostných práv autora. V tomto prípade je plne v jeho dispozičnej právomoci, či a kedy zverejní dielo a umožní jeho vnímanie v prospech iných subjektov. Bližšie HEIDE, T. COPYRIGHT IN THE EU AND U.S.: WHAT "ACCESS-RIGHT"? *Journal of the Copyright Society of the USA*, Vol. 48, No. 3, 2001, s. 367 – 368 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=270861 [cit. 10.4.2015].

⁹⁹ Aj napriek nesmiernemu významu Bernského dohovoru pre ďalší vývoj a harmonizáciu autorského práva, nebude Bernský dohovor predmetom ďalšieho skúmania vzhľadom na absenciu úpravy TPM a osobitného vymedzenia práva na prístup.

¹⁰⁰ Zmluva WIPO o autorskom práve (WIPO Copyright Treaty), oznámenie 189/2006 Z. z. o uzavretí Zmluvy WIPO o autorskom práve (WCT).

¹⁰¹ Zmluva WIPO o výkonných umelcoch a zvukových záznamoch (WIPO Performances and

slúžiacim ako nástroje na riadenie regulácie používania digitálneho obsahu chráneného autorským právom, ale tiež určujú, že možnosť ich aplikácie je ohraničená rozsahom výlučných práv nositeľa práv. Vzhľadom na to, že výlučné majetkové práva sú predmetom špecifickej regulácie výnimiek a obmedzení, rôzne TPM moduly by mali byť chránené iba do tej miery, pokiaľ sú v súlade s uvedenými obmedzeniami.¹⁰² Odôvodnením aplikácie TPM vo vyššie uvedených prameňoch práva je teda ochrana tradičných majetkových práv a priame vyjadrenie práva na prístup absentuje.

V medzinárodnej dohode TRIPS¹⁰³ zameranej na obchodné aspekty PDV možno nájsť obdobnú formu ochrany TPM,¹⁰⁴ ktoré sa dajú považovať za prostriedok dodržania čl. 41 TRIPS v znení „členovia zabezpečia, aby ich právny poriadok zahŕňal postupy na dodržiavanie práv uvedené v tejto časti spôsobom umožňujúcim účinné kroky voči akémukoľvek porušovaniu práv duševného vlastníctva, upravených touto dohodou, vrátane urýchlených nápravných opatrení, ktoré zabránia porušovaniu a budú predstavovať výstrahu pred ďalším porušovaním. Tieto postupy sa budú uplatňovať takým spôsobom, ktorý vylúči vytváranie prekážok proti oprávnenému obchodu a poskytne ochranu proti ich zneužitiu“. Ide o analogickú situáciu, kde možno konštatovať, že dohoda TRIPS z hľadiska práva na prístup, resp. riešenia prístupových práv, neobsahuje ustanovenia vybočujúce z tradičného rámca.

Pri posudzovaní EÚ legislatívy sú hlavnými prameňmi práva, ktoré môžu riešiť problematiku prístupu k obsahu, resp. obrátenú formu existencie práva na kontrolu prístupu k obsahu, tri základné smernice v rámci autorskoprávnej legislatívy, a to:

- smernica o databázach;
- smernica o počítačových programoch;
- smernica o autorskom práve.

Smernica o autorskom práve je legislatívnym nástrojom, ktorý mal prispôbiť autorskoprávnu úpravu modernému digitálnemu prostrediu a vyvážiť záujmy no-

---

Phonograms Treaty), oznámenie 177/2006 Z. z. o uzavretí Zmluvy WIPO o výkonoch a zvukových záznamoch (WPPT).

¹⁰² FAVALE, M. The Right of Access in Digital Copyright: Right of the Owner or Right of the User? In: *The Journal of World Intellectual Property*. 15 (1), 2012, s. 2 [online]. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1747-1796.2011.00433.x/abstract> [cit. 10.4.2015].

¹⁰³ Oznámenie č. 152/2000 Z. z. o uzavretí Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie. Prílohu 1c Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie tvorí Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS), ktorá je predmetom záujmu v kontexte posudzovania ochrany TPM.

¹⁰⁴ K ochrane duševného vlastníctva v digitálnom prostredí v kontexte dohody TRIPS pozri DOANE, M. L. Trips and International Intellectual Property Protection in an Age of Advancing Technology. *American University International Law Review* 9, no. 2, 1994, s. 465 – 497, ISSN 1520-460X.

siteľov práv so záujmami používateľov predmetov ochrany vo všeobecnej rovine. V tejto súvislosti bolo potrebné otvoriť aj problematiku prístupových oprávnení, ktoré majú v digitálnom prostredí odlišný vplyv na možnosti prístupu. Tradičná koncepcia zostala zachovaná, t. j. smernica nerieši právo na prístup v podobe ľudského prístupu k obsahu, ale rieši problematiku prístupových práv z pozície nositeľa práv a používateľa s prepojením na súvisiace technologické aspekty.¹⁰⁵ Nejde o explicitné vyjadrenie nového práva, ale prostredníctvom analýzy možno prístupové práva identifikovať v širokom vymedzení reprodukčných oprávnení a v koncepte ochrany predmetov využitím TPM.

Práve časť upravujúca TPM je problematickou oblasťou, ktorej znenie je mierne odlišné od vyššie analyzovaných medzinárodných prameňov.¹⁰⁶ Pri kreácii textu smernice o autorskom práve bol odkaz na problematiku prístupových práv vypustený kvôli potrebe obsahovej konzistentnosti, kde prístup k obsahu sa nemal riešiť v rámci problematiky autorského práva.¹⁰⁷ Aktuálna verzia z roku 2001 ale v čl. 6 ods. 3 pri výklade efektívnych TPM považuje za efektívne TPM aj tie, kontrolujúce prístup k obsahu.¹⁰⁸ Ide o ustanovenie, ktoré je odlišnou interpretáciou medzinárodných prameňov a nevychádza z klasickej koncepcie autorských práv. V prípade medzinárodných prameňov práva, ako WCT alebo WPPT, je aplikácia a ochrana TPM spojená s výkonom majetkových autorských práv vychádzajúc z ochrany uvedených práv prostredníctvom autorského práva. V prípade smernice o autorskom práve je efektívnym TPM aj kontrola prístupu, ktorá ale nezapadá do klasickej štruktúry majetkových práv autora, a preto je na uváženie, k ochrane akého majetkového práva smeruje. *Hoeren* na druhej strane dodáva, že „*termín kontrola prístupu je iba príkladom na určenie účinnosti TPM*“ a v tomto duchu by sa malo aj posudzovať.¹⁰⁹

Smernica o autorskom práve nestanovuje žiadne explicitné právo na prí-

¹⁰⁵ HUGENHOLTZ, B. Why the Copyright Directive is Unimportant, and Possibly Invalid. *European Intellectual Property Review*, 11, 2000, s. 501 – 502, ISSN 0142-0461.

¹⁰⁶ FAVALE, M. The Right of Access in Digital Copyright: Right of the Owner or Right of the User? In: *The Journal of World Intellectual Property*. 15 (1), 2012, s. 6 [online]. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1747-1796.2011.00433.x/abstract> [cit. 10.4.2015].

¹⁰⁷ Pozri Common Position (EC) No 48/2000 of 28 September 2000, ES C 344, p. 0001 – 0022, n. 45: „*In Article 6(3) second sentence, the Council deleted the term „access to“ considering that questions relating to access to works or other subject matter fell outside the field of copyright*“. Dostupné [online]. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2000.344.01.0001.01.ENG [cit. 10.4.2015].

¹⁰⁸ Aj napriek tomu, že na ochranu služieb bola primárne určená smernica o podmienenom prístupe.

¹⁰⁹ HOEREN, T. Copyright Dilemma: Access Right as a Postmodern Symbol of Copyright Deconstruction? In: BECKER, E., BUHSE, W., GUNNEWIG, D., RUMP, N. *Digital Rights Management*. Berlin: Springer. 2003, s. 576.

stup k autorským dielam pre používateľov. Avšak z hľadiska prístupových práv je v zmysle čl. 6 ods. 4 smernice o autorskom práve vybraných sedem výnimiek z autorského práva, ktorých realizáciu nositeľa práv musia používateľom umožniť aj napriek existencii TPM ochrany. Uvedený odkaz na výnimky a obmedzenia z autorského práva by mal byť istou mierou rovnováhy medzi existujúcou možnosťou ochrany prostredníctvom TPM a záujmom používateľov. Avšak možno pozorovať nedostatočnú mieru vyváženosti jednotlivých súčasti prístupových práv v skupinách nositeľov práv a používateľov. Autorské právo bolo vždy nastavené na reguláciu výlučných práv nositeľov a nebolo určené na regulovanie prístupu k predmetom ochrany. Pri odôvodnení aktuálnej situácie na úrovni EÚ v súvislosti s nastavením ochrany formou TPM sa pri regulácii prístupu môžu vyskytnúť značné výkladové problémy. K bližšiemu posúdeniu problematiky TPM a jej prepojenia na oblasť výnimiek a obmedzení sa vrátíme neskôr.

Existencia prístupových práv vytvorených ako spôsob prispôsobenia autorského práva digitálnemu prostrediu vnímajú niektorí ako nevyhnutnú. V digitálnej ére by bolo „nereálne a neúplné“ v prípade absencie práva na prístup zabezpečiť ochranu výhradných práv v prospech nositeľov práv.¹¹⁰ S uvedeným tvrdením možno do istej miery súhlasiť, ale z hľadiska obsahového zamerania nie je úlohou autorského práva riešiť spôsoby obmedzovania prístupu. Aj napriek tomu ale treba priznať vytvorenie minimálne subsidiárnej úrovne nových práv spočívajúcich v ochrane aplikovaných TPM a obmedzujúcich spoločenské aktivity v súvislosti so zariadeniami, ktoré sú spôsobilé na ich prelomenie. Táto ochrana až do nástupu digitálneho prostredia nebola nikdy súčasťou autorskoprávnej ochrany. Dodatočná ochrana by mala smerovať výlučne k ochrane štandardných majetkových práv. V praxi sa ale v konečnom dôsledku vytvorila trojúrovňová štruktúra právnej ochrany zložená z nasledujúcich častí:

- 1) Autorskoprávna ochrana majetkových práv – súčasť tradičnej autorskoprávnej ochrany,
- 2) Osobitne vyjadrená ochrana proti odstráneniu TPM,
- 3) Zákaz niektorých aktivít v spojitosti so zariadeniami/službami, ktoré ochranu podľa bodu 2 dokážu prelomiť.

V súvislosti s právom na kontrolu prístupu k obsahu treba tiež spomenúť *smernicu o podmienenom prístupe*,¹¹¹ ktorej obsahovým zameraním je ochrana

¹¹⁰ Bližšie GINSBURG, J. C. From Having Copies to Experiencing Works: the Development of an Access Right in U.S. Copyright Law. In: *Journal of the Copyright Society of the USA*, Vol. 50, 2003, s. 113 – 132 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=222493 [cit. 13.4.2015].

¹¹¹ Smernica o podmienenom prístupe.

služieb založených na obmedzenom prístupe používateľov. Smernica o podmienenom prístupe poskytuje ochranu proti zariadeniam umožňujúcim obídenie prihlasovania a forma jej implementácie by mala byť hlavným právnym inštitútom na riešenie problematiky prístupu. V prípade voľby obchodného modelu súvisiaceho so zaplatením poplatku za samotný prístup k obsahu je možné ochranu docieľiť formou aplikácie smernice o podmienenom prístupe, ktorá poskytuje ochranu službám s tzv. podmieneným prístupom.¹¹² Využitie je ale limitované prevažne na televízne a rozhlasové vysielanie a aplikáciou na výlučné obchodné vzťahy.¹¹³ V zmysle recitálu 21 sa smernica o podmienenom prístupe „netýka uplatňovania žiadnych vnútroštátnych ustanovení, ktoré môžu zakazovať súkromné vlastníctvo nezákonných zariadení, ani uplatňovania pravidiel súťaže spoločnosti a uplatňovania pravidiel spoločnosti, týkajúcich sa práv duševného vlastníctva“.

2.3 Práva priemyselného vlastníctva

Odlíšne možno nazerať na oblasť práv priemyselného vlastníctva, menovite na oblasť patentového práva, práva úžitkových vzorov, dizajnov a ochranných známk. V rámci priemyselno-právnych noriem je síce právo na prístup integrálnou súčasťou tejto kategórie predpisov, ale nejde o prepojenie s rozsahom výlučných práv. Možno ho nepriamo pozorovať v obligatórnej povinnosti zverejnenia vo verejne prístupných registroch ako súčasť registračného princípu.

So samotnou existenciou registra a aktualizáciou údajov v ňom obsiahnutých je spojených viacero konštitutívnych účinkov ako vznik samotnej ochrany, udeľenie licencie na určité spôsoby použitia predmetu ochrany, prevod práv a pod. V komparácii s autorskoprávnou ochranou ide o významný rozdiel s vplyvom aj na existenciu a spôsob vyjadrenia práva na prístup k obsahu. Primárnou ochranou je garancia exkluzivity pri priemyselnom (obchodnom) využití predmetov ochrany a problematika prístupu nie je súčasťou výlučných práv vyplývajúcich z priemyselno-právnych noriem. Vo svojej podstate ide o totožný princíp ako v prípade autorskoprávnej ochrany, ktorá primárne rieši existenciu a ochranu výlučných práv nositeľa a nereguluje prístup ako taký.

Príkladom možno uviesť niekoľko medzinárodných prameňov, kde možno obdobu práva na prístup identifikovať, aj keď dôvody zavedenia sú prepojené

¹¹² FAVALE, M. The Right of Access in Digital Copyright: Right of the Owner or Right of the User? In: *The Journal of World Intellectual Property*. 15 (1), 2012, s. 10 [online]. <http://online-library.wiley.com/doi/10.1111/j.1747-1796.2011.00433.x/abstract> [cit. 14.4.2015].

¹¹³ Čl. 2 a) smernice o podmienenom prístupe.

skôr s konštitutívnymi účinkami vzniku ochrany a potrebami registračného konania. Európsky patentový dohovor¹¹⁴ vo svojom čl. 127 ustanovuje, že „*Európsky patentový úrad vedie Európsky patentový register, v ktorom sú zapísané údaje podľa Vykonávacieho predpisu. Žiadny zápis do Európskeho patentového registra sa nevykoná pred zverejnením európskej patentovej prihlášky. Európsky patentový register je prístupný na verejné nahliadnutie*“. V oblasti ochranných známkov možno uviesť CTM nariadenie,¹¹⁵ ktoré v čl. 87 ustanovuje: „*Úrad vedie register nazvaný ako register ochranných známkov Spoločenstva, ktorý obsahuje také údaje, ktorých zaznamenanie alebo začlenenie je stanovené týmto nariadením alebo vykonávacím nariadením. Register je prístupný verejnosti na nahliadnutie*.“ Prípadne aj čl. 75 nariadenia o dizajne spoločnosti:¹¹⁶ „*Úrad vedie register nazývaný ako register dizajnov spoločnosti, ktorý obsahuje údaje, ktorých zápis ustanovuje toto nariadenie alebo vykonávací predpis. Verejnosť môže nahliadnuť do registra s výnimkou, ak článok 50 ods. 2¹¹⁷ neustanovuje inak*.“ Obsahovo ide o totožné ustanovenia, ktoré umožňujú realizáciu ľudského prístupu či už s využitím technologických aspektov prístupu, alebo nie. V rámci vnútroštátneho právneho poriadku regulujúceho oblasť priemyselno-právnych vzťahov je vyjadrenie práva na prístup k predmetom ochrany totožného charakteru bez výrazných koncepcných zmien. Ako príklad možno uviesť patentový zákon, ktorý vo svojom § 57 ods. 5 priamo ustanovuje „*každý má právo na nahliadnutie do registrov uvedených v odseku 1*“, vyjadrujú existenciu práva na prístup verejnosti.¹¹⁸

2.4 Problematika ľudských práv

Samotnú existenciu a možnosť vymedzenia *práva na prístup* alebo *práva na obmedzenie prístupu k obsahu* v rámci oblasti PDV treba tiež vymedziť z hľadiska ľudských práv, ktorá danú oblasť pomerne výrazne ovplyvňuje. V mnohých prípadoch sú to práve ľudské práva, ktoré podmieňujú vytvorenie osobitej práv-

¹¹⁴ Oznámenie MZV č. 47/2008 Z. z. – Dohovor o udeľovaní európskych patentov (Európsky patentový dohovor).

¹¹⁵ Nariadenie Rady (ES) č. 207/2009 z 26. februára 2009 o ochrannej známke Spoločenstva.

¹¹⁶ Nariadenie Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch spoločnosti.

¹¹⁷ V súvislosti s obligatórnou povinnosťou zverejnenia predmetu ochrany vo verejnosti prístupnom registri existuje výnimka umožňujúca požadovať odklad zverejnenia na obdobie maximálne 30 mesiacov. Po uplynutí lehoty budú všetky údaje týkajúce sa predmetu ochrany zverejnené. V rámci práva na prístup k obsahu teda ide o časovú modifikáciu možnosti realizácie vzhľadom na možné záujmy majiteľa dizajnu v prípade jeho komerčného využitia.

¹¹⁸ Pozri § 48 zákona č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch v znení neskorších predpisov alebo § 41 zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov.

nej úpravy s cieľom naplniť záväzky štátov vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dohovorov. Samotný prístup k informáciám z hľadiska právnych noriem verejného práva je považovaný jednak za formu naplnenia zásad právneho štátu, ale je aj základom demokratickej formy vlády. Na druhej strane je v rámci PDV možnosť výkonu niektorých majetkových práv značne limitovaná práve záujmami spoločnosti a jej jednotlivých členov. Tí v špecifických prípadoch majú oprávnený záujem na tom, aby chránené predmety ochrany mohli určitým spôsobom použiť. Či už ide o oblasť verejného alebo súkromného práva, v oboch dochádza z hľadiska prístupu k obsahu a informáciám k výraznému pôsobeniu viacerých ľudských práv s vplyvom buď na samotnú možnosť sprístupnenia, alebo na nasledovný rozsah použitia.

Z hľadiska medzinárodných dokumentov regulujúcich oblasť základných práv a slobôd sa v nasledujúcej krátkej analýze zameriame primárne na Chartu EÚ, VDĽP a EDĽP. Ide o najdôležitejšie dohovory a dokumenty regulujúce ochranu základných práv a slobôd tak z hľadiska EÚ, ako aj z pozície ochrany základných ľudských práv a slobôd v rámci medzinárodného spoločenstva. Pri uvedených medzinárodných dohovoroch a právnych normách možno pozorovať aj postupný vývoj kategorizácie niektorých práv, ktoré boli predmetom postupného vývoja. Najkonkrétnejšie to možno pozorovať v prípade *ochrany osobných údajov*, ktorá sa postupne preklasifikovala až do samostatného vymedzenia práva v rámci Charty EÚ.

Pre aktuálnosť a zameranie témy sme si zvolili Chartu EÚ ako základný dokument na ďalšie vymedzenie a kategorizáciu práv. K základným právam a slobodám, ktorých súbeh možno v rámci problematiky *práva na prístup* a *práva na obmedzenie prístupu k obsahu* identifikovať, treba z hľadiska štruktúry Charty EÚ zaradiť:

- rešpektovanie súkromného a rodinného života (článok 7 Charty EÚ);
- právo na ochranu osobných údajov (článok 8 Charty EÚ);
- sloboda prejavu a právo na informácie (článok 11 Charty EÚ);
- právo na vzdelanie (článok 14 Charty EÚ);
- vlastnícke právo (článok 17 Charty EÚ).

Ochranu poskytovanú *súkromnému a rodinnému životu* nájdeme vo všetkých vyššie uvedených medzinárodných dohovoroch a dokumentoch. Či už ide o Chartu EÚ v čl. 7, EDĽP v čl. 8 alebo VDĽP vo svojom čl. 12. Rešpektovanie súkromného a rodinného života možno považovať za jeden z obmedzujúcich faktorov, ktoré určujú rozsah dostupných dát a súvisiacich informácií. Žiadne ľudské práva nepôsobia absolútne, ale treba ich vyvažovať so záujmami ďalších ľudí v rámci vytvorenej spoločnosti. Preto aj rešpektovanie súkromného a rodinného života je v reálnych situáciách vyvažované s právom na slobodu prejavu a právom na informácie. Množstvo informácií verejnej a štátnej správy môže obsahovať

údaje zasahujúce do súkromného života, resp. disponovať korešpondenciou, ktorú nie je možné voľne použiť.¹¹⁹

V kontexte ochrany súkromného a rodinného života treba vnímať aj problematiku *ochrany osobných údajov* ako jeden z limitujúcich faktorov týkajúcich sa rozsahu poskytnutých informácií. Ochrana osobných údajov z hľadiska základných ľudských práv pôvodne nebola súčasťou medzinárodných dohovorov, akými sú napríklad VDLP alebo EDLP. Išlo o oblasť, ktorá bola počas dlhšieho časového obdobia výhradne v pôsobnosti jednotlivých štátov, rozhodujúc o rozsahu poskytovanej ochrany a podmienkach jej aplikácie. Aj napriek absencii osobitného medzinárodného dohovoru a jasného vyjadrenia práva na ochranu osobných údajov ale nemožno tvrdiť, že by sa osobné údaje žiadnym spôsobom nechránili. Pôvodne sa osobné údaje chránili ako súčasť ochrany poskytovanej súkromnému a rodinnému životu.¹²⁰

Ochrana osobných údajov ako osobitné právo sa špecifikovalo až v 70. rokoch 20. storočia a následne v rámci judikatúry nemeckých súdov. Významným je judikát nemeckého federálneho ústavného súdu z roku 1983¹²¹ vo veci sčítania ľudu, v ktorom sa mali získať údaje o jednotlivých občanoch, ich pracovnom zaradení, životných podmienkach a pod. s cieľom aktualizovať evidenciu štátu a nastaviť plánovanie. V rámci judikátu súd konštatoval, že v kontexte spracovania údajov, ochrana jednotlivcov pred neobmedzeným zbieraním, ukladaním, používaním a zverejňovaním je obsiahnutá vo všeobecných osobnostných právach definovaných v nemeckej ústave. Toto právo zaručuje možnosť jednotlivca rozhodnúť o zverejnení a použití jeho osobných údajov. Práve týmto výkladom súd vytvoril základ *informačného sebaurčenia*, ktoré je jadrom a zmyslom osobitnej ochrany osobných údajov. Obmedzenie informačného sebaurčenia je podľa odôvodnenia

¹¹⁹ Ochrana súkromného a rodinného života je zohľadnená aj vo vnútroštátnej legislatíve, ako napríklad infozákon. Ten priamo v § 9 poskytuje osobitnú ochranu informáciám, ktoré sa týkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby, písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy. Vyváženie s právom verejnosti na informácie predstavuje na druhej strane § 12 infozákona. V zmysle uvedeného vykonáva povinná osoba všetky obmedzenia práva na informácie tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení informácií, ktorých sprístupnenie infozákon neumožňuje.

¹²⁰ Pozri BOEHM, F. *Information Sharing and Data Protection in the Area of Freedom, Security and Justice: Towards Harmonised Data Protection Principles for Information Exchange at EU-level*. Berlin: Springer Science & Business Media, 2011, s. 28 [online].

<https://books.google.sk/books?id=OhQNZbEIPxUC&printsec=frontcover&hl=sk#v=onepage&q&f=false> [cit. 14.4.2015].

¹²¹ BVerfGE 65, 1 – Volkszählung. Urteil des Ersten Senats vom 15. Dezember 1983 auf die mündliche Verhandlung vom 18. und 19. Oktober 1983 – 1 BvR 209, 269, 362, 420, 440, 484/83 in den Verfahren über die Verfassungsbeschwerden.

súdu povolené iba v prípade vyššieho verejného záujmu. Vyšší verejný záujem sa *de facto* stal základom vytvárania tzv. zákonných dôvodov spracúvania osobných údajov, kde nie je potrebný súhlas dotknutej osoby. Z hľadiska záväzných medzinárodných dohovorov treba spomenúť *Dohovor 108*¹²² vypracovaný pod gesciou Rady Európy a podpísaný v roku 1981.¹²³ Ide o prvý medzinárodný dohovor, ktorý reguluje ochranu osobných údajov, upravuje základné práva dotknutých osôb a zakazuje zber citlivých osobných údajov bez dostatočných ochranných opatrení. Vzhľadom na teritoriálne obmedzenie Rady Európy ale Dohovor 108 nemá univerzálnu medzinárodnú povahu. Jasnejšie vyjadrenie ochrany osobných údajov v dokumente zameranom na ochranu základných práv a slobôd možno identifikovať v Charte EÚ. Tá vo svojom čl. 8 obsahuje vymedzenie tohto práva spolu s určením základných znakov, ktoré by sa pri poskytovaní ochrany mali dodržiavať. Ide o pochopiteľný posun aj kvôli neskoršej príprave Charty EÚ, keď sa ochrana osobných údajov, aj z hľadiska vnútroštátneho legislatívneho vývoja viacerých štátov a účinného Dohovoru 108, považovala za samostatné ľudské právo. Osobné údaje musia byť riadne spracované na určené účely na základe súhlasu dotknutej osoby alebo na inom oprávnenom základe ustanovenom zákonom, pričom samotné dodržiavanie pravidiel podlieha kontrole prostredníctvom nezávislého orgánu. Tak ako sme poukazovali už vyššie, *ani právo na ochranu osobných údajov nie je neobmedzené*. V prípade, ak by to tak bolo, dostali by sme sa z hľadiska dostupnosti dát a informácií do veľmi ťažko riešiteľnej situácie, ktorej následkom by bola blokácia dostupnosti relevantných zdrojov. Preto pri ochrane osobných údajov treba zohľadniť *slobodu prejavu a právo na informácie*, ktoré v hraničných situáciách treba v rámci princípu proporcionality posudzovať. Účinnok testu proporcionality možno v tejto oblasti badať aj vo forme výnimiek, keď sa osobné údaje dajú použiť aj napriek absencii súhlasu, kde ide o spoločensky odôvodniteľné situácie sledujúc aj iné oprávnené záujmy tretích osôb. S vývojom nových technológií sa vynára otázka, či aktuálne nastavené limity právnej ochrany vrátane výnimiek proporcionálne vyvažujúcich súvisiace práva ešte zohľadňujú aktuálnu prax spracúvania a následného používania osobných údajov. Aj

¹²² K základným informáciám a právnej povahe Dohovoru 108 pozri SCHWARTZ, P. M. European Data Protection Law and Restrictions on International Data Flows. 80 *Iowa L. Rev.* 471, 1994, s. 477 – 480 [online]. <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2571&context=facpubs> [cit. 14.4.2015] a k možnostiam internacionalizácie Dohovoru 108 pozri GREENLEAF, G. The influence of European data privacy standards outside Europe: implications for globalization of Convention 108. In: *International Data Privacy Law*, Vol. 2, Issue 2, 2012; UNSW Law Research Paper No. 2011, 39; Edinburgh School of Law Research Paper No. 2012/12, 2011, 36 s. [online] http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1960299 [cit. 14.4.2015].

¹²³ Dohovor 108 k dnešnému dňu podpísali a ratifikovali všetci členovia Rady Európy s výnimkou Turecka.

preto pristúpila EÚ po verejných konzultáciách¹²⁴ k vypracovaniu všeobecného nariadenia o ochrane údajov, ktoré by malo regulovať túto oblasť so zohľadnením digitálneho prostredia.¹²⁵

Sloboda prejavu a právo na informácie sú hlboko zakorenenými súčasťami rôznych medzinárodných dohovorov z oblasti ľudských práv vrátane množstva vnútroštátnych právnych noriem viacerých štátov.¹²⁶ Historické korene práva na informácie siahajú už do 18. storočia, keď bol vo Švédsku prijatý tzv. *Swedish Freedom of the Press Act* umožňujúci občanom požadovať prístup k vládnym dokumentom.¹²⁷ Problematika práva na informácie sa po druhej svetovej vojne dostala pomerne skoro do povedomia verejnosti. Rezolúcia č. 59 prvého valného zhromaždenia OSN uvádza, že „*sloboda informácií je základným ľudským právom a meradlom všetkých slobôd, ku ktorým je OSN zasvätené*“.¹²⁸ Význam informácií pre vývoj spoločnosti a možnosť fungovania právneho štátu bola zdôrazňovaná už od začiatku určovania nového vývoja medzinárodného spoločenstva. Článok 19 VDEP ustanovuje „*každý má právo na slobodu presvedčenia a prejavu. Toto právo nepripúšťa, aby niekto trpel vinu pre svoje presvedčenie a zahŕňa právo vyhladávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky akýmikolvek prostriedkami a bez ohľadu na hranice*“.¹²⁹ Charta EÚ obsahuje obdobné vyjadrenie slobody prejavu a práva na informácie vo svojom článku 11. Z hľadiska dostupnosti informácií a možnosti ich šírenia v spoločnosti aj prostredníctvom využitia digitálnych technológií ide o jedno z primárnych oprávnení, ktorým jednotlivci disponujú. Jeho základom je možnosť vytvárania informácií a ich sprostredkovania spôsobom vnímateľným inými subjektmi. Navyše ide o základ ďalších ľudských práv

¹²⁴ Pozri Preparing data protection reform [online]. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/reform/actions/index_en.htm [cit. 14.4.2015].

¹²⁵ Dňa 8. apríla 2016 prijala Rada EÚ všeobecné nariadenie o ochrane údajov a smernicu o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov. 14. apríla 2016 boli návrhy nariadenia a smernice prijaté Európskym parlamentom. Nové pravidlá regulácie ochrany osobných údajov začnú platiť po uplynutí dvoch rokov.

¹²⁶ Pozri BIRKINSHAW, P. *Freedom of Information: The Law, the Practice and the Ideal*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, 528 s., alebo ACKERMAN, J. M., SANDOVAL-BALLESTEROS, I. E. The Global Explosion Of Freedom Of Information Laws. In: *Administrative Law Review*, Vol. 58, No. 1 (Winter 2006), s. 85 – 130.

¹²⁷ Pozri BANISAR, D. *Freedom of Information Around the World 2006: A Global Survey of Access to Government Information Laws*. Privacy International, 2006, s. 18 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1707336 [cit. 14.4.2015].

¹²⁸ Bližšie Rezolúcia OSN č. 59 (I) [online]. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/033/10/IMG/NR003310.pdf?OpenElement> [cit. 14.2.2016].

¹²⁹ Pozri aj čl. 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach alebo čl. 10 a čl. 13 Dohovoru OSN proti korupcii.

ako sloboda zhromažďovania, práva na vzdelanie, práva zúčastňovať sa na kultúrnom živote a je základom samotnej demokratickej spoločnosti.¹³⁰ Ako uvádza napríklad Birkinshaw v kontexte práva na informácie, „transparentnosť, otvorenosť a prístup k vládnym informáciám sú široko schvalované ako opravné prostriedky voči nedostatkom a aktivitám vlády, ktorá sa považuje za demokratickú, ale nedosahuje túto úroveň“.¹³¹ S uvedeným tvrdením možno súhlasiť, pretože bez potrebných informácií nemôže člen spoločnosti realizovať kvalifikované rozhodnutia. Ako ďalej uvádza napríklad Banisar, legislatívy upravujúce poskytovanie informácií „môžu zlepšiť vymáhanie mnohých ďalších hospodárskych a politických práv“.¹³² Z hľadiska rozsahu využívania práva na slobodu prejavu a práva na informácie treba spomenúť prínos internetu, ktorý nielen uľahčuje rôznym subjektom možnosť vyjadrovať sa slobodne a otvorene, ale zároveň poskytuje ideálne podmienky na inovácie a výkon ďalších základných práv.¹³³ V kontexte reálnej aplikácie práva treba poukázať aj na problematickejšie oblasti. Pre potreby proporcionálneho vyvažovania práv nie je ani sloboda prejavu a právo na informácie neobmedzeným právom. Treba zohľadniť aj práva a záujmy iných osôb zhmotnené v podobe rešpektovania súkromného a rodinného života, práva na ochranu osobných údajov, ale aj vlastníckeho práva so súvisiacimi majetkovými právami pri ochrane predmetov PDV. A práve povaha internetu vzhľadom na virálny efekt šírenia dostupného obsahu začala byť pri vyvažovaní práv problematická. Nikdy nebolo jednoduchšie zabezpečiť rozšírenie informácií širšej skupine adresátov s možnosťou jej dlhodobého uloženia na rôznych miestach. Zabrániť šíreniu informácií, hoci ide o použitie, ktoré môže byť v rozpore s inými základnými právami, je pomerne komplikované

¹³⁰ Slobode prejavu a právu na informácie sa venuje veľké množstvo rôznych odborných publikácií, ale aj návodov na jeho správne uplatňovanie vo vnútroštátnom práve. Z hľadiska EÚ možno spomenúť COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. *EU Human Rights Guidelines on Freedom of Expression Online and Offline*. 2014, 28 s. [online].

http://ceas.europa.eu/delegations/documents/eu_human_rights_guidelines_on_freedom_of_expression_online_and_offline_en.pdf [cit. 14.4.2015] alebo v rámci aktivít Rady Európy sumarizáciu judikatúry predmetnej oblasti v COUNCIL OF EUROPE. *Freedom of expression in Europe*. Council of Europe Publishing: Strasbourg, 2007, 191 s. [online]. <http://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DG2/HRFILES/DG2-EN-HRFILES-18%282007%29.pdf> [cit. 14.4.2015].

¹³¹ Bližšie BIRKINSHAW, P. Freedom Of Information And Openness: Fundamental Human Rights? In: *Administrative Law Review*, Vol. 58, No. 1 (Winter 2006), s. 183.

¹³² Pozri BANISAR, D. *Freedom of Information Around the World 2006: A Global Survey of Access to Government Information Laws*. Privacy International, 2006, s. 7 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1707336 [cit. 14.4.2015]

¹³³ Pozri INTER-AMERICAN COMMISSION ON HUMAN RIGHTS. *Freedom Of Expression and The Internet*. 2013, s. 1 [online]. http://www.oas.org/en/iachr/expression/docs/reports/2014_04_08_Internet_ENG%20_WEB.pdf [cit. 14.4.2015].

a v niektorých prípadoch až nemožné. V porovnaní s analógovým spôsobom šírenia obsahu ide o jednu z najzásadnejších zmien a špecifik danej oblasti. Významným judikátom, ktorý mal podrobnejšie vyvažovať slobodu prejavu a právo na informácie s ochranou osobných údajov je rozhodnutie SDEÚ vo veci C-131/12 *Google v. Spain*.¹³⁴ Podrobnejšie sa prípadu budeme venovať v ďalších častiach. V tejto časti musíme iba poukázať na nezastupiteľnú úlohu súdov pri aplikovaní testu proporcionality a pri hľadaní nevyhnutnej rovnováhy, ktorá nezvýhodňuje iba jednu skupinu subjektov. V kontexte prístupových práv je pravdepodobnejšie najjasnejšie vymedzená existencia práva na prístup k dokumentom EÚ, kde priamo Charta EÚ vo svojom čl. 42 ustanovuje: „Každý občan Únie, ako aj každá fyzická osoba, ktorá má bydlisko, alebo každá právnická osoba, ktorá má sídlo v členskom štáte, má právo na prístup k dokumentom inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie bez ohľadu na ich nosič.“ Aj preto pre nevyhnutnú implementáciu záväzku EÚ v praxi bolo treba prijať osobitnú legislatívu, ktorá upraví podrobnosti a garantuje praktickú vynútiteľnosť jedného zo základných práv Charty EÚ. Ako bolo naznačené vyššie, pri PDV samotné právo na prístup nemožno priamo identifikovať ani v medzinárodných zmluvách, ani v EÚ smerniciach. Preto z hľadiska iného subjektu, ako je nositeľ PDV, ťažko hľadať jasné vyjadrenie práv garantujúce možnosť ľudského prístupu. Z iného hľadiska ale možno určité prístupové práva k predmetom ochrany premietnúť do podoby výnimiek a obmedzení odvodiť z existencie práva na informácie a slobodného obehu kultúry.

Už VDEP z roku 1948 vo svojom čl. 27 ods. 1 ustanovuje, že „každý má právo slobodne sa zúčastniť na kultúrnom živote spoločnosti, užívať plody umenia a zúčastňovať sa na vedeckom pokroku a jeho výsledkoch“. Využívanie umenia a šírenie prínosov vedeckého výskumu je v zmysle uvedeného ustanovenia považované za základné ľudské právo. V rámci Charty EÚ je právo na vzdelanie súčasťou čl. 14, ktorý okrem všeobecného vyjadrenia práva vymedzuje aj obsahové súčasti, ako napríklad možnosť bezplatnej povinnej školskej dochádzky. Právo na vzdelanie je súčasťou základných ľudských práv každej vyspelej spoločnosti, ktorá prostredníctvom uznania a deklarácie tohto práva umožňuje členom spoločnosti zúčastniť sa na procese prípravy na zaradenie do spoločnosti vrátane osvojenia si základných hodnôt a princípov. Hranice práva na vzdelanie možno jasne pozorovať pri PDV, a to pri použití jednotlivých predmetov ochrany. Majetkové práva, ktoré sa na predmety ochrany podľa PDV vzťahujú, poskytujú rôznym nositeľom práv ochranu pred svojvoľným použitím bez súhlasu. Výnimkou nie je ani právo na vzdelanie, v rámci ktorého treba tiež akceptovať existenciu iných práv. Vyjadrenie proporcionality v tejto oblasti možno pozorovať vo forme výnimiek a obmedze-

¹³⁴ Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 13. mája 2014 C-131/12 *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*.

ní, ktoré umožňujú isté spôsoby použitia predmetov ochrany práve na realizáciu vzdelávacieho procesu. Toto použitie je ale obmedzené tak, aby nedochádzalo k výraznému zásahu do majetkových práv. Preto ani existenciu práva na vzdelanie nemožno použiť ako odôvodnenie na neobmedzený prístup k obsahu, resp. k informáciám rôznej povahy.

Ako sme už naznačili viackrát, problematika ľudských práv je výrazne prepojená s *testom proporcionality*, ktorý má pomôcť pri riešení situácií, v ktorých dochádza ku *kolízií viacerých ľudských práv*. Pozrieť sa možno hneď na článok 51 Charty EÚ, v zmysle ktorého možno za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality práva a slobody vyjadrené v Charte EÚ obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré uznáva EÚ alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných. Samozrejme, vyjadrenie zásady proporcionality sa neskladá iba z odkazu, ako možno pozorovať na príklade Charty EÚ. Test proporcionality je dotváraný judikatúrou rôznych súdov a jeho uplatňovanie má pomerne širokú históriu. Spomenúť možno prípad Nemecka, ktoré možno považovať za významný štát pri vytváraní a uplatňovaní testu proporcionality. Niektoré z princípov proporcionality sa uplatňovali už v historickom Prusku, kde primárne slúžili na vyvažovanie prostriedkov na dosiahnutie verejného poriadku. K tomuto cieľu mali byť použité výlučne nevyhnutné opatrenia. Pôvodným zámerom bola potreba umožniť polícií realizovať nevyhnutné opatrenia na vytvorenie a udržanie verejného poriadku. Postupne s presadzovaním práv a záujmov jednotlivca sa nevyhnutnosť začala v Prusku posudzovať s prihliadnutím na povahu aplikovaných opatrení a viedla k vytvoreniu správnych súdov. Jedným z cieľov bolo práve vyvažovanie prostriedkov použitých políciou na dosiahnutý cieľ.¹³⁵ Následne sa test proporcionality vyvíjal prostredníctvom judikatúry rôznych súdov, pričom až rok 1963 možno považovať za obdobie, keď sa v Nemecku tento test aplikoval na všetky situácie týkajúce sa obmedzovania niektorého zo základných ľudských práv a slobôd.¹³⁶ Nemecký ústavný súd tak nielen uznal existenciu testu proporcionality a jeho odvodenosť od ústavných práv aj napriek absencii jasného vymedzenia. Ako uvádza Flores, obdobná situácia sa opakovala aj v Kanade, kde bol test proporcionality vytvore-

¹³⁵ Blížšie SCHLINK, B. *Proportionality In Constitutional Law: Why Everywhere But Here?* 2012, s. 294 – 295 [online]. <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1290&context=djcil> [cit. 14.4.2015].

¹³⁶ Pozri GRIMM, D. *Proportionality In Canadian and German Constitutional Jurisprudence*. In: *57 University Of Toronto Law Journal*, č. 2, 2007, s. 385 [online]. <https://www.jura.uni-hamburg.de/media/ueber-die-fakultaet/personen/albers-marion/seoul-national-university/course-outline/grimm-2007-proportionality-in-canadian-and-german-constitutional-jurisprudence.pdf> [cit. 14.2.2016].

ný v rámci judikatúry kanadského Najvyššieho súdu vo veci *R. v Oakes*.¹³⁷ Vplyv rozhodnutia možno pozorovať v legislatíve a judikatúrach viacerých štátov ako Nový Zéland, Juhoafrická republika, Izrael, ale aj v rámci judikatúry ESRP.¹³⁸

V rámci *testu proporcionality* možno špecifikovať tri základné subkritériá, a to kritérium vhodnosti, kritérium primeranosti a samotné proporcionálne vyvažovanie v užšom zmysle slova. Jednou z významných osôb, ktorá sa podieľala na rozpracovaní testu proporcionality, je nemecký právny filozof Alexy. Podľa Alexyho sú základné práva istými princípmi,¹³⁹ kde treba nájsť mieru vyváženia v prípade ich kolízie.¹⁴⁰ V rámci judikatúry ústavných súdov rôznych štátov možno hovoriť o aplikácií tzv. *Alexyho vážiaceho vzorca*, ktorý určuje pomer medzi vzniknutou ujmom jedného práva (princípu) a výhodou druhého práva (princípu).¹⁴¹

V rámci kritéria *vhodnosti* treba posúdiť vážnosť dosahovaného cieľa a či predpokladaný zásah smeruje k dosiahnutiu tohto cieľa, t. j. či je obmedzenie práv vhodné. Posudzovaniu kritérií proporcionality sa venoval aj ÚS SR¹⁴² v rôznych nálezoch.¹⁴³ Napríklad v rámci nálezu ÚS SR vo veci posudzovania slobody prejavu sa pri posudzovaní vhodnosti má posudzovať, „či zásah smeruje k cieľu, ktorý je dostatočne dôležitý na ospravedlnenie zásahu; a test racionálnej väzby medzi zásahom a cieľom zásahu – či daným prostriedkom (obmedzením slobody prejavu) je možné dosiahnuť akceptovateľný cieľ“.¹⁴⁴ Ako rozvádza ďalej Alexy, prípadov, keď je posudzované právo považované za protiústavné výlučne na základe rozporu s vhodnosťou použitia určitého prostriedku, je pomerne málo.¹⁴⁵ V rámci druhého

¹³⁷ R. v. Oakes, [1986] 1 S.C.R. 103.

¹³⁸ Pozri FLORES, I. Proportionality in Constitutional and Human Rights Interpretation. *Problema. Anuario de Filosofía y Teoría del Derecho*, No. 7, 2013, Georgetown Public Law Research Paper No. 13-005, s. 102 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2210145 [cit. 14.4.2015].

¹³⁹ K problematike posudzovania pravidiel a princípov a hľadaniu logických rozdielov pozri HOLLÄNDER, P. *Filosofie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 144, alebo DWORKIN, R. *Když se práva berou vážně*. Praha: Oikoymen, 2001, s. 46 – 48.

¹⁴⁰ Pozri ALEXY, R. Constitutional Rights and Proportionality. In: *Revus – Journal for Constitutional Theory and Philosophy of Law*, č. 22, 2014, s. 51-65 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2426876> [cit. 14.4.2015].

¹⁴¹ Pozri ALEXY, R. Balancing, constitutional review, and representation. *I. CON*, Volume 3, Number 4, 2005, s. 572 – 581 a MACEJKOVÁ, I. *Sloboda prejavu a súdna moc*. 2015, s. 23 [online]. <https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/992164/PCS-6.pdf/e8fea4cd-6775-4c85-9103-35ba89d89a8d> [cit. 14.4.2015].

¹⁴² Pre porovnanie s Českou republikou pozri napr. KOSAŘ, D. Kolize základních práv v judikatuře Ústavního soudu ČR. In: *Jurisprudence*, č. 1, 2008, s. 3 – 19.

¹⁴³ Pozri napr. Nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 152/08 alebo nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 326/09-37.

¹⁴⁴ Pozri bod 50 nálezu ÚS SR sp. zn. II. ÚS 326/09-37.

¹⁴⁵ Pozri ALEXY, R. Constitutional Rights and Proportionality. In: *Revus – Journal for Constitutional Theory and Philosophy of Law*, č. 22, 2014, s. 53 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2426876> [cit. 14.4.2015].

ho bodu testu proporcionality, *primeranosti*, sa posudzuje miera vplyvu navrhovaného obmedzenia práva. V rámci analýzy je zámerom posúdiť a zvážiť možnosť použitia miernejšieho zásahu, ktorý by smeroval k dosiahnutiu obdobného cieľa ako pôvodne navrhovaný prostriedok. V prípade viacerých možností sa teda vyberie najmenej obmedzujúca alternatíva. Posledným uvádzaným subkritériom testu proporcionality je samotné *proporcionálne vyvažovanie v užšom zmysle slova*. V rámci posledného kroku treba posúdiť efekt obmedzenia práva k povahe dosahovaného cieľa.¹⁴⁶ V zmysle nálezu ÚS SR test proporcionality v užšom slova zmysle „*zahŕňa jednak (C1) praktickú konkordanciu (praktickú súladnosť), t. j. test zachovania maxima z oboch základných práv, a jednak (C2) tzv. Alexyho vážiacu formulu, vážiaci vzorec*“.¹⁴⁷ Pri nastavovaní systému práva na informácie a práva na ochranu prístupu k obsahu preto jednak zákonodarca a následne zástupcovia súdnej moci mali zohľadniť jednotlivé subkritériá testu proporcionality tak, aby nastavenie vytvoreného systému neprimerane neobmedzovalo niektoré zo základných ľudských práv a slobôd, hoci sa dal obdobný cieľ dosiahnuť menej výrazným zásahom.

¹⁴⁶ Pozri FLORES, I. Proportionality in Constitutional and Human Rights Interpretation. *Problema. Anuario de Filosofía y Teoría del Derecho*, No. 7, 2013, Georgetown Public Law Research Paper No. 13-005, s. 102 – 103 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2210145 [cit. 14.4.2015].

¹⁴⁷ Pozri bod 38 nálezu ÚS SR sp. zn. II. ÚS 152/08.

3. SPÔSOBY ZABEZPEČENIA PRÍSTUPU

S cieľom praktickej implementácie práva na prístup bolo vytvorených niekoľko inštitútov, ktoré by mali zjednodušiť prístup množstvu oprávnených subjektov. V rámci predmetov ochrany patriacich pod niektoré z práv duševného vlastníctva je zaujímavé pozorovať prepojenie práva na prístup s právom na kontrolu prístupu k obsahu.

3.1 Žiadosť o sprístupnenie informácií

Jedným zo základných inštitútov, ktorý sa vo veľkom rozsahu používa aj v rámci zahraničnej legislatívy,¹⁴⁸ je *žiadosť o sprístupnenie informácií*. Ide o *pasívnu formu* sprístupňovania informácií povinných subjektov realizovanej na základe aktivít. Infozákon obsahuje aj *aktívnu formu* sprístupňovania informácií zloženú jednak z určenej množiny údajov, ktoré musia povinné subjekty zverejniť, ale aj v inštitúte povinného zverejňovania zmlúv.¹⁴⁹ Ten má zabezpečiť nevyhnutnú mieru transparentnosti pri vynakladaní finančných prostriedkov v rámci verejnej správy. Práve kombinácia týchto foriem je nástrojom garantujúcim transparentný výkon verejnej a štátnej správy a poskytuje aspoň minimálnu formu kontroly zo strany širšej verejnosti.

Žiadosť o sprístupnenie informácií nie je priamo regulovaná EÚ,¹⁵⁰ ktorá primárne reguluje sprístupňovanie informácií EÚ inštitúcií a agentúr. Už samotné *nariadenie o prístupe k dokumentom EÚ* uvádza, že „*platí bez toho, aby boli dotknuté existujúce práva na prístup k dokumentom členských štátov, súdnych orgánov alebo vyšetrovujúcich orgánov*“.¹⁵¹ Istú úroveň regulácie možno pozorovať v špecifických oblastiach, ako napríklad životné prostredie, v rámci ktorej majú občania právo na získanie informácií o životnom prostredí a vplyve na okolie.¹⁵²

¹⁴⁸ Bližšie BIRKINSHAW, P. *Freedom of Information: The Law, the Practice and the Ideal*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, 502 s.

¹⁴⁹ Pozri DOBROVODSKÝ, R., KOŠÍCIAROVÁ, S. *Právo na informácie*. Kraków: Spolek Słowaków w Polsce, 2015, s. 12.

¹⁵⁰ Bližšie SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA. *The right of access to public information*. 2012, s. 7 – 8 [online]. <http://www.sindic.cat/site/unitFiles/3151/Report%20access%20to%20public%20information.pdf> [cit. 14.4.2016].

¹⁵¹ Pozri bod 16 recitálu nariadenia o prístupe k dokumentom EÚ.

¹⁵² Pozri smernica 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí.

Aj napriek absencii osobitnej všeobecnej právnej úpravy však možno identifikovať princípy, ktorými by sa členské štáty mali riadiť. Tie možno odvodiť jednak od základných práv obsiahnutých v Charte EÚ, zakladajúcich dokumentoch EÚ, ale napríklad aj od *odporúčania Výboru ministrov CM/Rec (2007) 7 o dobrej verejnej správe*¹⁵³ a iných dokumentoch Rady Európy.¹⁵⁴ Kombinácia všetkých oblastí je *de facto* garantom vytvorenia prostredia, kde majú občania právo na prístup k verejným informáciám. Aj napriek uvedenému by ale jednotná smernica EÚ, upravujúca základné pravidlá sprístupňovania informácií obdobne ako v prípade práva na opakované použitie, bola žiaduca.

V rámci SR je žiadosť o sprístupnenie informácií predmetom regulácie obsiahnutej v rámci infozákona, a to konkrétne v § 14 až § 21a. Základným pojmom tohto systému je pojem informácia. Tá vymedzuje kategóriu rôznych údajov, ktoré musia byť v prípade žiadosti poskytnuté. Pozitívne možno hodnotiť vymedzenie pojmu informácia, ktorá je definovaná prostredníctvom negatívneho výpočtu, keď možno prístup k informáciám obmedziť. Spolu so špecifikáciou povinných osôb tak dostaneme pomerne ucelené vymedzenie celkovej pôsobnosti infozákona v prípade, ak sa určitý subjekt rozhodne získať informácie nad rozsah povinne zverejňovaných. V rámci EÚ legislatívy je zaužívaným pojmom termín dokument. Ten *de facto* vymedzuje rozsah obdobným spôsobom, kde na jednej strane vyjadruje aplikovateľnosť na dokumenty v držbe subjektov verejného sektora členských štátov, na druhej strane obsahuje pravidlá vylučujúce vplyv na niektoré kategórie dokumentov.

Z hľadiska právneho vymedzenia ide pri žiadosti o sprístupnenie informácií o realizáciu formalizovaného právneho úkonu adresovaného voči povinným subjektom, s ktorým sú v prípade dodržania formálnych požiadaviek spojené určité právne následky. Z formálneho hľadiska možno využiť rôzne spôsoby realizácie žiadosti od písomnej a ústnej formy, využitím faxu, elektronickej pošty alebo iným technicky vykonateľným spôsobom. Z obsahového hľadiska musí byť zřejmé, ktorej povinnej osobe je žiadosť určená, meno, priezvisko, názov alebo obchodné meno žiadateľa, jeho adresa pobytu alebo sídlo, ktorých informácií sa žiadosť týka a aký spôsob sprístupnenia informácií žiadateľ navrhuje.¹⁵⁵ Ide o základné náležitosti, ktoré sú nevyhnutné na správnu identifikáciu povinného subjektu a predmetnej informácie, ktorú žiadateľ požaduje. Z tohto hľadiska preto nemožno túto právnu úpravu považovať za niečo špecifické alebo odlišné

¹⁵³ Pozri primárne čl. 2 až čl. 10, ktoré popisujú základné princípy dobrej verejnej správy. Odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec (2007) 7 o dobrej verejnej správe [online]. https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d5bb1 [cit. 14.4.2016].

¹⁵⁴ Pozri Dohovor Rady Európy o prístupe k oficiálnym dokumentom alebo aj odporúčanie Výboru ministrov R (81) 19 o prístupe k informáciám orgánov verejnej správy.

¹⁵⁵ Pozri §14 ods. 2 infozákona.

od tradičného vymedzenia. Zaujímavosťou zostáva absencia regulácie žiadosti o sprístupnenie informácií zo strany EÚ vo vzťahu k vnútroštátnym poriadkom členských štátov.

Cieľom žiadosti o sprístupnenie informácií je získať prístup k určitej kategórii údajov. Preto je potrebné, aby boli informácie poskytnuté pre žiadateľa v zrozumiteľnej forme. V zmysle ustanovení infozákona sa informácie sprístupňujú najmä ústne, nahliadnutím do spisu vrátane možnosti vyhotoviť si odpis alebo výpis, odkopírovaním informácií na technický nosič dát, sprístupnením kópií predlôh s požadovanými informáciami, telefonicky, faxom, poštou alebo aj aktuálne často využívanou elektronickou poštou. Možno teda dospieť k záveru, že formy poskytovania informácií poskytujú dostatočnú mieru flexibility vzhľadom na množinu situácií, ktoré sa môžu v praxi vyskytnúť. Dôležitým prvkom realizácie práva na prístup k informáciám prostredníctvom žiadosti o sprístupnenie informácií je rozsah možností, ktoré má oprávnená osoba v prípade neplnenia povinností povinného subjektu. Ide o jedno z mála práv, ktoré ukladá reálne povinnosti voči štátu a iným subjektom špecifikovaným v rámci infozákona, preto aj posúdenie možnosti realizácie práva zohráva významnú úlohu. Bez potrebných garancií nápravy by išlo iba o deklaratórne vyjadrenia neúčinného práva.

Ako sme už vyššie naznačili, pri definícii pojmu informácia a dokument, súčasťou infozákona je vymedzenie oblastí, keď možno prístup k informáciám obmedziť. Jednou z oblastí je situácia, kedy by povinný subjekt mohol porušiť PDV. Tu treba poukázať na možný problém v prípade posudzovania jednotlivých žiadostí. Samotná informácia sa na základe § 5 NAZ nepovažuje za predmet autorského práva, problém však môže nastať, ak je informácia obsiahnutá v určitom autorskom diele. Povinný subjekt by teda mal posudzovať, či žiadosť o sprístupnenie informácií smeruje k poskytnutiu samotného autorského diela alebo iba určitých informácií z tohto autorského diela. V prvom prípade treba posúdiť, ktorý subjekt je oprávneným nositeľom práv k autorskému dielu. Ak je nositeľom práv povinný subjekt, je oprávneným udeliť súhlas so sprístupnením tohto autorského diela. Poukázať v tejto súvislosti možno aj na oblasť výnimiek a obmedzení, ktoré umožňujú isté dovoľené spôsoby použitia, ktorých predispozíciou je práve prístup. Bez možnosti získania prístupu k autorskému dielu nie je reálne možné výnimky a obmedzenia využiť. Ak oprávneným nositeľom práv povinný subjekt nie je, možno využiť obmedzenie, ktoré je súčasťou infozákona.

V druhom prípade, ak žiadosť o sprístupnenie informácií smeruje k poskytnutiu informácií bez potreby sprístupnenia celého autorského diela, povinný subjekt nie je oprávnený žiadosť odmietnuť kvôli ochrane PDV. Išlo by o neodôvodnené obmedzenie vzhľadom na to, že nepôjde o reálny zásah do žiadnych majetkových práv. Legislatívne nastavenie v infozákone možno považovať za do-

stačujúce. Problematickou môže byť skôr už reálna prax, kde povinné subjekty nemusia mať vedomosť a nevyhnutné skúsenosti pri oddeľovaní autorských diel alebo iných predmetov ochrany od samotných informácií.

3.2 Právo na opakované použitie informácií

Opakované použitie informácií je z hľadiska vymedzenia práva na prístup pomerne jednoznačným vyjadrením záväzku štátu, ktorému koreluje právo zúčemcov na získanie údajov. K dlhodobým hovorcom v rámci EÚ, presadzujúcim nevyhnutné legislatívne úpravy, možno zaradiť Kroes, viceprezidentku EK pre digitálnu agendu. Tá v jednom zo svojich príhovorov poukazuje na fakt, že „v digitálnej dobe nadobúdajú dáta úplne novú hodnotu a s novými technológiami dokážeme robiť skvelé veci. Otvorenie (dát) nie je iba dobrou vecou pre transparentnosť, ale tiež stimuluje tvorbu webového obsahu a poskytuje stimul pre budúcu ekonomiku“.¹⁵⁶ Obdobný názor má aj Vickery, podľa ktorého „znanosť je zdrojom konkurenčnej výhody v rámci informačnej ekonomiky, a preto je ekonomicky dôležité, aby verejné informácie boli široko rozptýlené“.¹⁵⁷ S uvedenými tvrdeniami sa v plnej miere stotožňujeme. Dostupnosť dát je naozaj faktorom, ktorý dokáže pozitívne ovplyvniť vytváranie nových služieb a nepriamo tak zjednodušiť život v mnohých oblastiach. S cieľom eliminovať anarchiu a dosiahnuť aspoň nevyhnutnú mieru harmonizácie, ktorá je potrebná na postupné vybudovanie jednotného digitálneho trhu, treba vymedziť základné práva a pravidlá, ktorými sa má oblasť používania informácií verejného sektora riadiť.

Základom právnej úpravy z pozície EÚ je *smernica o opakovanom použití*, ktorá bola pre identifikované problémové oblasti v nedávnom období revidovaná.¹⁵⁸ Ako napríklad uvádza Janssen a Hugelier „od svojho prijatia v roku 2003 mala smernica o opakovanom použití len obmedzený vplyv na dostupnosť informácií verejného sektora pri opakovanom využití zo strany súkromného sektora. Avšak, o niekoľko rokov neskôr, proces smerom k otváraniu verejných informácií začal z iného uhla: rôznorodá komunita advokátov občianskej spoločnosti, developerov, podnikateľov, novinárov a akademikov začala vyvíjať tlak na vládu, aby jej poskytli dáta k dispozícii

¹⁵⁶ KROES, N. *Digital Agenda and Open Data*. 2012 [online]. http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-149_en.htm [cit. 7.5.2015].

¹⁵⁷ VICKERY, G. *Review of Recent Studies on PSI Re-use and Related Market Developmet*. 2001, s. 3 [online]. <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/review-recent-studies-psi-reuse-and-related-market-developments> [cit. 7.5.2015].

¹⁵⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/37/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa mení smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora.

v strojovo čitateľných formátoch“.¹⁵⁹ Iniciatíva *open data* sa teda postupne rozvíjala aj bez existencie osobitnej právnej úpravy, ktorá by riešila podrobne všetky aspekty sprístupňovania dát. Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a USA môžu byť vnímané ako popredné štáty v rozvoji sprístupňovania vládnych dát. Postupne sa začali prejavovať aj iné národné, regionálne alebo miestne iniciatívy a v celej EÚ bolo zriadených viac ako 100 portálov so zameraním na sprístupňovanie dát.¹⁶⁰ Oblasť sprístupňovania verejných dát sa teda postupne rozvíjala aj bez revidovanej smernice o opakovanom použití, kde sa pri odôvodňovaní prístupu mohlo poukazovať aj na zásady fungovania právneho štátu a základné ľudské práva, ktoré v demokratickej spoločnosti musia jednotlivé štáty dodržiavať.

V rámci vnútroštátnej legislatívy SR sú jednotlivé ustanovenia inkorporované v rámci už spomínaného infozákona, ktorý pomerne komplexne reguluje oblasť vzťahu štát – iný subjekt pri informáciách verejného sektora. Existencii práva a jeho zaradeniu do systému sme sa bližšie venovali v druhej kapitole. Právo na opakované použitie informácií je potrebné odlišovať od formy práva na prístup k informáciám uvedené v kapitole 3.1. Pri práve na prístup k informáciám formou žiadosti ide o realizáciu, tzv. ľudského prístupu k informáciám, kde cieľom konania je informácie získať. Pri práve na opakované použitie informácií je ich získanie iba jedným z krokov, ktorý smeruje k ich ďalšiemu využitiu na obchodné alebo neobchodné účely.

Vytvorenie efektívneho systému opakovaného používania informácií verejného sektora bol dlhodobý cieľ EK v rámci programu tzv. *digitálnej agendy*.¹⁶¹ Sprístupňovanie informácií a prístup k databázam vytváraným organizáciami financovaným z verejných prostriedkov možno považovať za významný faktor, ktorý môže podporiť vytváranie nových služieb a spôsobov šírenia informácií, s čím môže byť spojené aj dodatočné vytváranie nových pracovných miest s cieľom podporiť ekonomický rozvoj priestoru EÚ. Na samotnú realizáciu práva na prístup v tejto oblasti je potrebná istá úroveň technologického pokroku v oblasti výkonu verejnej správy. Technologický pokrok ale nie je samoučelnou požiadavkou, ktorá by mala význam iba v kontexte opakovaného použitia informácií verejného sektora, ale je nevyhnutným krokom v podpore budovania *eGovernmentu* – *elektro-*

¹⁵⁹ Pozri JANSSEN, K., HUGELIER, S. Open data as the standard for Europe? A critical analysis of the European Commission's proposal to amend the PSI Directive. In: *European Journal of Law and Technology*, Vol. 4, č. 3, 2013 [online]. <http://ejlt.org/article/view/238/411> [cit. 7.5.2015].

¹⁶⁰ Ibidem.

¹⁶¹ Spomenúť možno Stratégiu Open Data pre Európu, ktorá mala za cieľ podporiť ekonomiku v rámci EÚ sprístupnením zdrojov generovaných v rámci verejnej správy pod niektorou z otvorených verejných licencií. Základný prehľad vývoja možno nájsť [online]. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1524_en.htm [cit. 7.5.2015].

nizácie verejnej správy¹⁶² ako novej formy komunikácie medzi občanom a štátom. Otvorený prístup k údajom je nielen hnacou silou inovácie a kreativity, ktoré stimulujú hospodársky rast, ale takisto posilňuje úlohu občanov, čím zlepšuje aktívne zapájanie sa do tvorby demokracie a podporuje transparentnosť a zvýšenú efektívnosť verejnej správy, pričom sa zvyšuje aj možnosť vyvodit' zodpovednosť v prípade nedostatočného plnenia úloh vo verejnom záujme. Nepriamym efektom opakovaného používania informácií verejného sektora je tiež podpora kontroly inštitúcií od občanov, kde možno podľa kvality a dostupnosti informácií posúdiť efektívnosť nakladania s verejnými prostriedkami.¹⁶³

V priebehu roka 2013 bola prijatá revízia *smernice o opakovanom použití*,¹⁶⁴ ktorá upravuje niekoľko dôležitých oblastí v rozsahu cieľov digitálnej agendy EÚ vrátane základnej úpravy licenčnej politiky. K najdôležitejším zmenám¹⁶⁵ možno zaradiť:

- čl. 1 – rozšírenie pôsobnosti smernice o opakovanom použití;
- čl. 3 ods. 1 – zavedenie práva na opakované použitie informácií;
- čl. 6 – úprava pravidla týkajúceho sa určovania výšky poplatkov vybraných za sprístupnenie informácií;
- čl. 8 ods. 1¹⁶⁶ – rámcové vymedzenie licenčnej politiky;
- čl. 7 – zvýšenie transparentnosti pri poskytovaní informácií;
- čl. 11 – úprava problematiky digitalizácie v kontexte sprístupňovania verejnosti.¹⁶⁷

¹⁶² Bližšie KYNCL, L. *QUO VADIS, EGOVERNMENT?* COFOLA 2011: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno: Masaryk University, 2011, s. 1-9 [online]. https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2011/files/IT/eGovernment/Kyncl_Libor_5802.pdf [cit. 7.6.2015].

¹⁶³ Pre porovnanie možností využitia informácií verejného sektora mimo komerčný sektore pozri DAVIES, T. *Open data, democracy and public sector reform. A look at open government data use from data.gov.uk* [online]. 2010, s. 33 – 34. <http://www.opendataimpacts.net/report/wp-content/uploads/2010/08/How-is-open-government-data-being-used-in-practice.pdf> [cit. 8.5.2015].

¹⁶⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/37/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa mení smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora.

¹⁶⁵ Pre prehľad jednotlivých zmien z roku 2013 v smernici o opakovanom použití tiež pozri KYNCL, L. In: MYŠKA, M., POLČÁK, R., ŠAVELKA, J., KYNCL, L., SVIRÁKOVÁ, I. *Verejné licence v České republice*. Masarykova univerzita: Brno, 2014, s. 93 – 94 [online]. http://is.muni.cz/repo/1203341/Myska_et_al._-_Verejne_licence_2.0_-_online.pdf [cit. 2.5.2015].

¹⁶⁶ V tejto veci treba poukázať na nesprávny preklad slovenského znenia smernice 2013/37/EÚ, ktorou sa mení pôvodné znenie smernice o opakovanom použití. Anglické znenie pri vymedzení základných pravidiel licenčnej politiky používa terminológiu, „*These conditions shall not unnecessarily restrict possibilities for re-use and shall not be used to restrict competition*“, čo by sa dalo preložiť ako vyjadrenie záväzku, že podmienky nebudú neodôvodnene obmedzovať použitie. Na rozdiel od uvedeného, ale slovenské znenie smernice obsahuje nasledujúcu textáciu, „*tieto podmienky nemusia nevyhnutne obmedzovať možnosti opakovaného použitia a nepoužívajú sa na obmedzenie hospodárskej súťaže*“.

¹⁶⁷ Bližšie k pôvodným návrhom novely smernice o opakovanom použití a možnému ďalšiemu

Ide o pomerne rozsiahle zmeny, ktorých cieľom bolo spresniť základné pravidlá súvisiace s opakovaným použitím informácií verejného sektora, zlepšiť transparentnosť a uľahčiť využiteľnosť informácií v praxi. Otvorené dáta sú považované za nástroj možnej podpory ekonomického rastu a základ ďalšieho vytvárania nových služieb.¹⁶⁸

Jednou z diskutovaných oblastí pôvodného znenia smernice o opakovanom použití bolo nastavenie *rozsahu personálnej pôsobnosti*. Praktický vplyv možno pozorovať v množine subjektov, voči ktorým možno právo na prístup realizovať. Vychádzajúc z pôvodného čl. 1 ods. 2 písm. F) sa smernica o opakovanom použití nevzťahovala na dokumenty kultúrnych inštitúcií, ako sú múzeá, knižnice, archívy, orchestre, opery, balety a divadlá. Aj napriek ich špecifickej úlohe v spoločnosti ako subjektu garantujúceho ochranu a šírenie kultúry a vzdelania nemožno generické vylúčenie povinnosti umožniť opakované použitie informácií považovať za potrebné.¹⁶⁹ Tento problém bol preto predmetom úpravy a aj podľa Kellera (et al.) správna implementácia „*môže viesť k zavedeniu celoeurópskych štandardných pravidiel pre dostupnosť kultúrnych zdrojov, a zvýšiť rozsah v akom sú informácie o kultúrnom dedičstve zdieľané*“.¹⁷⁰ Z obsahového hľadiska ide o množstvo zaujímavých informácií o kultúrnych objektoch, zbierkach a lokalitách vyplývajúcich z konkrétnej špecifikácie inštitúcie. Osobitné postavenie kultúrnych inštitúcií zostalo do istej miery zachované aj v revidovanom znení smernice o opakovanom použití.¹⁷¹ Jedným z dôvodov je prebiehajúca celosvetová digitalizácia kultúrneho

---

smerovaniu JANSSEN, K. *The amendment of the PSI directive: where are we heading?* European Public Sector Information Platform [online]. 2014.

<http://www.epsiplatform.eu/sites/default/files/Final%20TR%20Amendment%20Directive.pdf> [cit. 10.4.2015].

¹⁶⁸ Jedným z dobrých príkladov fungovania otvoreného prístupu k štátnym dátam je portál data.gov.uk zhromažďujúci dostupné datasety v rámci Veľkej Británie.

¹⁶⁹ Bližšie k využitiu opakovaného použitia informácia v rámci kultúrneho sektora vrátane posúdenia príjmových aspektov vyberania poplatkov pozri CLAPTON, G., HAMMOND, M., POOLE, N. *PSI re-use in the cultural sector* [online]. 2011.

http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCIQFjAA&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fnewsroom%2Fdae%2Fdocument.cfm%3Faction%3Ddisplay%26doc_id%3D1148&ei=amdGvdCEMIO_ygP5xIGACg&usq=AFQjC-NEFAVhnOU0UnEGnXAPd_fgVO3pG4g&sig2=Hft0YhHxJdABsWIrYqmhdA&bvm=bv.93990622,d.bGQ [cit. 10.5.2015].

¹⁷⁰ KELLER, P., MARGONI, T., RYBICKA, K., TARKOWSKI, A. Re-use of public sector information in cultural heritage institutions. In: *International Free and Open Source Software Law Review*, č. 1, 2014, s. 3 [online]. <http://www.ifossr.org/ifossr/article/view/104> [cit. 10.6.2015].

¹⁷¹ Bližšie k celkovému posúdeniu benefitov a špecifik pre kultúrny sektor v *Guidance on the Re-use of Public Sector Information Regulations 2015 and Best Practice Advice*. 2015, s. 5-7 [online]. <https://www.nationalarchives.gov.uk/documents/information-management/psi-guidance-for-the-cultural-sector.pdf> [cit. 10.5.2015].

dedičstva, ktorá je finančne náročná operácia. Hoci niektoré aktivity sa financujú formou rôznych grantových štruktúr, množstvo inštitúcií vstupuje do verejno-súkromných partnerstiev, kde partner zo súkromnej sféry zväčša očakáva istú mieru exkluzivity pri používaní obsahu.¹⁷² Práve uvedené dôvody sa premietli aj do samostatného čl. 11 smernice o opakovanom použití. Všeobecným pravidlom pri opakovanom používaní informácií je zákaz exkluzívnych dohôd bez ohľadu na to, či niektorý zo subjektov už použil informácie na vytvorenie nových služieb. Uvedené sa, ale v zmysle revízie smernice o opakovanom použití nevzťahuje na digitalizáciu kultúrnych zdrojov, kde je možné zabezpečiť obdobie výlučnosti v dĺžke 10 rokov s možnosťou predĺženia na základe osobitného preskúmania.

Jednou zo zásadných zmien, ktoré revidovaná smernica o opakovanom použití priniesla, je jasné vyjadrenie práva na opakované použitie. Toto v pôvodnom znení absentovalo a často bolo základom odmietnutia pri sprístupnení dát širšej verejnosti. V zmysle čl. 3 ods. 1 smernice o opakovanom použití „členské štáty podľa odseku 2 zabezpečujú možnosť opakovaného použitia dokumentov, na ktoré sa vzťahuje táto smernica v súlade s článkom 1 na obchodné a neobchodné účely“. V zmysle predmetného ustanovenia majú členské štáty zabezpečiť možnosť opakovaného použitia, ale nemajú povinnosť vykonávať aktivity na sprístupňovanie. Ako poukazujú Janssen a Hugelier „pokým členské štáty sú podporované, aby vytvorili praktické opatrenia na zvýšenie dostupnosti ich údajov, nie sú povinné dáta aktívne sprístupňovať“.¹⁷³ Kým v ideálnom prípade by sa takéto nastavenie dalo realizovať, EK pri tvorbe smernice o opakovanom použití nebola v pozícii takúto formu riešenia navrhnúť. Uvedené by predstavovalo zásah do tzv. *FOI legislatívy*, ktorá zostáva v kompetencii členských štátov.¹⁷⁴ Aj preto je proaktívne sprístupňovanie datasetov v kompetencii členských štátov a je podporované prostredníctvom rôznych projektov, ako napríklad *Open Government Partnership*.¹⁷⁵

¹⁷² Pre podrobný popis verejno-súkromného partnerstva medzi Rakúskou národnou knižnicou a spoločnosťou Google pozri KAISER, M. *Putting 600,000 Books Online: the Large-Scale Digitisation Partnership between the Austrian National Library and Google*. In. LIBER Quarterly, 4, 2015, s. 213-225 [online]. <https://liber.library.uu.nl/index.php/lq/article/viewFile/8020/8371> [cit. 10.5.2015], v rámci SR bol podobný projekt v menšom rozsahu realizovaný v rámci spolupráce Slovenskej národnej galérie a spoločnosti Google v rámci projektu Google Art, viac informácií možno nájsť napr. vo výročnej správe SNG za rok 2014 [online]. http://www.sng.sk/upload/files/305/Vyrocná_sprava_SNG_2014.pdf [cit. 10.5.2015].

¹⁷³ Pozri JANSSEN, K., HUGELIER, S. *Open data as the standard for Europe? A critical analysis of the European Commission's proposal to amend the PSI Directive*. In. European Journal of Law and Technology, Vol. 4, č. 3, 2013 [online]. <http://ejlt.org/article/view/238/411> [cit. 7.5.2015].

¹⁷⁴ *Ibidem*.

¹⁷⁵ Do projektu Open Government Partnership sa zapojila aj Slovenská republika v rámci aktivít Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti pod Ministerstvom vnútra SR. Pozri [online]. <http://www.opengovpartnership.org/country/slovakia> [cit. 7.3.2016].

V rámci SR treba pozitívne vnímať aktivity v rámci Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorý vypracoval *Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie*.¹⁷⁶ Súčasťou plánu bolo jednak zmapovanie všetkých datasetov zodpovedných orgánov, ale aj na základe plánu zverejňovania postupne zverejňovať datasety na portáli otvorených dát.¹⁷⁷ Spomenúť možno tiež snahu o identifikáciu najžiadanejších datasetov a vypracovanie stratégie sprístupnenia a používania otvorených dát verejnej správy.¹⁷⁸ Záväznosť plánu a možnosť jeho vynútenia voči povinným subjektom bola zabezpečená prostredníctvom uznesenia vlády SR, ktoré prikazovalo ministrom a iným zodpovedným subjektom zrealizovať určité úlohy do špecifikovaného dátumu.¹⁷⁹ Uvedené možno považovať práve za doplnenie smernice o opakovanom použití, ktorá obsahuje právo na opakované použitie, ale nie povinnosť proaktívneho zverejnenia. Realizácia uvedeného zostáva aktuálne v kompetencii členských štátov a rôznych medzinárodných projektov zameraných práve na sprístupňovanie dát bez potreby osobitných žiadostí.

Problematickým bodom prvého znenia smernice o opakovanom použití boli *ustanovenia o možnosti výberu poplatkov*, ktoré sa v praxi často zneužívali a boli dôvodom menšieho využívania inštitútu v praxi. Na základe pôvodných zásad príjem, ktorý inštitúcia z opakovaného použitia informácie mala, nesmel v zmysle čl. 6 smernice o opakovanom použití presiahnuť náklady na zber, zhotovenie, reprodukciu a šírenie, spolu s primeranou návratnosťou investícií. Už uvedené nastavenie výberu bolo v niektorých členských štátoch prínosom a podporilo postupné znižovanie poplatkov za sprístupnenie dát. EK v rámci oznámenia priamo poukazuje na niektoré z príkladov, ktoré pozitívne vplývali na opakované použitie dát. Ako príklad možno uviesť Rakúsku geodetickú agentúru, ktorá „znížila svoje ceny určitých dátových súborov až o 97 %. Výsledkom bol nečakaný prudký nárast využívania informácií, ktorý v niektorých prípadoch predstavoval 7 000 %“.¹⁸⁰ V rámci výskumu Cambridgeskej univerzity sa uvádza, že „nevyberanie poplatkov alebo len vyberanie poplatkov vo výške vedľajších nákladov (ná-

¹⁷⁶ Pozri MINISTERSTVO VNÚTRA SR. *Akčný plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie*. 2015, 23 s. [online]. http://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/otvorene_vladnutie/akcne_plany/2015/OGP-2015_akcny-plan.pdf [cit. 7.3.2016].

¹⁷⁷ Vytvorenie a spustenie portálu otvorených dát možno považovať za jeden z najväčších úspechov, ktorý sa podarilo dosiahnuť v rámci akčného plánu iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2012 – 2013. Pozri ibidem, s. 22.

¹⁷⁸ Pozri ibidem, s. 7 – 8.

¹⁷⁹ Uznesenie Vlády SR č. 59 z 11. februára 2015 k návrhu akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015.

¹⁸⁰ Pozri bod 4.1 oznámenia Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Opakované použitie informácií verejného sektora: preskúmanie smernice 2003/98/ES – [SEC(2009) 597] [online]. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52009DC0212&from=EN> [cit. 7.4.2016].

kladov na reprodukciu a šírenie dokumentov) maximalizuje opakované používanie informácií verejného sektora a že sociálne a hospodárske výhody ďaleko prevažujú nad okamžitými finančnými výhodami návratnosti nákladov“.¹⁸¹ Jedným z cieľov bolo zníženie poplatkov na čo najnižšiu úroveň so zámerom umožniť využívanie dát v rámci obchodných aktivít rôznych subjektov. Revízia smernice z roku 2013 uvedené pravidlo zásadne mení. Situáciu pri vytváraní revidovanej verzie smernice o opakovanom použití pomerne presne vystihujú Janssen a Hugelier, podľa ktorých „rovnaako počas rokovaní o predchádzajúcej smernici, poplatky znova tvorili jeden z hlavných bodov rokovania v Rade a v EÚ Parlamente. Kým mnohé členské štáty podporovali myšlienku okrajových nákladov ako predvolený, iné sa obávali, že by to viedlo k neschopnosti poskytovania dát niektorých subjektov verejného sektora“.¹⁸² Nakoniec revidované znenie smernice o opakovanom použití obsahuje kompromisné pravidlo, podľa ktorého ak „sa opakované použitie dokumentov spoplatňuje, sa tieto poplatky obmedzujú na okrajové náklady vzniknuté pri reprodukcii, poskytovaní a šírení dokumentov“. Aktuálnym trendom je postupné znižovanie nákladov súvisiacich s realizáciou uvedených aktivít. Ako aj uvádza Dobrovodský „priemerné prevádzkové náklady databázy sú nízke a klesajú“, čo môže finálne číslo výrazne priblížiť nule.¹⁸³ Cieľom úpravy je maximalizácia možnosti využitia práva na prístup bez neodôvodneného vyberania poplatkov povinnými subjektmi, ktoré nereflektujú reálne náklady súvisiace s poskytnutím informácií, ale majú tendenciu obmedzovať právo na prístup. Aj napriek povahe informácií povinných subjektov, ktoré sú generované na základe nepriameho vkladu rôznych subjektov formou daňového zaťaženia, má mnoho inštitúcií predstavu o exkluzívite využitia na vlastné potreby, čo je často v rozpore s povahou ich financovania a plnením verejných úloh. Ani pravidlo týkajúce sa výberu poplatkov ale nie je univerzálne aplikované na všetky povinné subjekty a v rámci nastavenia výberu je viacero výnimiek upravených v čl. 6 ods. 1 smernice o opakovanom použití. Pravidlo o výbere poplatkov sa neaplikuje na:

¹⁸¹ Pozri bod 5 oznámenia Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Opakované použitie informácií verejného sektora: preskúmanie smernice 2003/98/ES – [SEC(2009) 597] [online]. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52009DC0212&from=EN> [cit. 7.4.2016] a NEWBERY, D. (et. al) *Models of Public Sector Information Provision via Trading Funds*. Cambridge University, 2008, 154 s. [online]. <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20090609003228/http://www.berr.gov.uk/files/file45136.pdf> [cit. 7.4.2016].

¹⁸² Pozri JANSSEN, K., HUGELIER, S. Open data as the standard for Europe? A critical analysis of the European Commission's proposal to amend the PSI Directive. In: *European Journal of Law and Technology*, Vol. 4, č. 3, 2013 [online]. <http://ejlt.org/article/view/238/411> [cit. 7.4.2016].

¹⁸³ Pozri DOBROVODSKÝ, R., KOŠIČIAROVÁ, S. *Právo na informácie*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2015, s. 101.

- a) subjekty verejného sektora, od ktorých sa požaduje, aby vytvárali príjmy, ktorými pokryjú podstatnú časť nákladov súvisiacich s výkonom svojich verejných úloh;
- b) vo výnimočných prípadoch na dokumenty, v súvislosti s ktorými má dotknutý subjekt verejného sektora povinnosť vytvoriť dostatočné príjmy na pokrytie podstatnej časti nákladov;
- c) knižnice vrátane univerzitných knižníc, múzeá a archívy.

Revidovaná smernica o opakovanom použití síce upravuje novým spôsobom možnosť výberu poplatku za prístup k dátam, nastavenie systému ale umožňuje rôzne formy výkladu pri odôvodňovaní výšky poplatku. Janssen a Hugelier navyše dodávajú „*čo sa zdá podivné je, že v prípade výnimiek A) a B), poplatky musia byť vypočítané podľa objektívnych, transparentných a overiteľných kritérií, ktoré budú stanovené na úrovni členských štátov, kým takéto ustanovenie nie je plánované v prípade kultúrnych inštitúcií*“.¹⁸⁴ Uvedené zjavne možno považovať za nepresnosť pri špecifikácii kritérií, a aj knižnice, múzeá a archívy by mali pri nastavovaní poplatku dodržiavať transparentné a objektívne kritériá. V zmysle aktuálneho nastavenia by tieto subjekty mali zohľadniť primeranú návratnosť investícií a potrebu vyriešenia práv. Samotný systém určovania poplatkov by bolo vhodné doplniť *soft law* predpismi, ktoré by inštitúciám pomohli pri dodržiavaní jednotných zásad v rámci EÚ.

Transparentnosť by mala byť základom správy vecí verejných a formou kontroly volených a menovaných funkcionárov. V kontexte smernice o opakovanom použití má *transparentnosť* význam primárne pri posudzovaní poplatkovej politiky povinných subjektov, ktorá priamo súvisí s možnosťou ďalšieho používania informácií. Pôvodné znenie obsahovalo pomerne voľné pravidlá v oblasti povinnosti zverejnenia informácií o výške jednotlivých poplatkov v čl. 7 ods. 1, v zmysle ktorého „(podmienky a štandardné poplatky) ... by sa mali vopred stanoviť a uverejniť v elektronickej forme“. V oblasti transparentnosti teda bol značný priestor na úpravu zavedenia povinnosti zverejniť všetky základné poplatky súvisiace s opakovaným použitím informácií, ktorá sa stáva štandardom napr. pri elektronickom výkone štátnej a verejnej správy. A hoci čl. 7 smernice o opakovanom použití bol predmetom úpravy, ide skôr o kozmetickú úpravu, ktorá nemá vplyv na povinnosť proaktívneho zverejnenia poplatkového systému.¹⁸⁵

¹⁸⁴ JANSSEN, K., HUGELIER, S. Open data as the standard for Europe? A critical analysis of the European Commission's proposal to amend the PSI Directive. In: *European Journal of Law and Technology*, Vol. 4, č. 3, 2013 [online]. <http://ejlt.org/article/view/238/411> [cit. 7.5.2015].

¹⁸⁵ Zaujímavá je napr. situácia v Rakúsku, kde v súvislosti so smernicou o opakovanom použití bola pozmenená národná legislatíva v oblasti vyberania poplatkov a transparentnosti ich zverejnenia. Treba upozorniť, že v tomto prípade išlo o obdobie pred revíziou smernice o opakova-

Vychádzajúc z nového znenia sa tieto informácie „...v rámci možnosti a v prípade vhodnosti vopred ustanovia a uverejnia v elektronickej podobe“. Hoci výsledné znenie smernice je výsledkom konsenzu členských štátov, podpora otvoreného prístupu a hospodárstva formou čo najširšieho používania informácií verejného sektora mohla ísť v tejto oblasti ďalej. Oblasť transparentnosti by sa dala upraviť formou tohto znenia: „V prípade štandardných poplatkov za opakované použitie dokumentov v držbe subjektov verejného sektora je subjekt verejného sektora povinný zabezpečiť uverejnenie všetkých uplatniteľných podmienok, skutočnú výšku poplatkov, ako aj základ pre výpočet týchto poplatkov v elektronickej podobe.“

3.2.1 Sociálny a hospodársky vplyv práva na opakované použitie informácií

Pre využívanie informácií verejného sektora v zákonnom režime opakovaného použitia informácií je nevyhnutné zabezpečiť spravodlivý a efektívny prístup k takýmto informáciám. Možnosť prístupu musí byť postavená na princípe rovnosti, a teda musia byť eliminované všetky formy diskriminácie. Zásada rovnosti sa realizuje predovšetkým pri opakovanom použití informácií so zreteľom na krajinu pôvodu či štátnu príslušnosť. Rovnako predmetom rovnosti musí byť aj povaha subjektu, ktorý chce informácie získať. Odôvodnenie cezhraničného získavania potrebných informácií predstavuje určité legitímne oprávnenie pre mnoho subjektov z členských štátov, keďže množstvo informácií je výsledkom činností, ktoré sú priamo financované z prostriedkov EÚ.

Opakované použitie informácií spočíva v opakovanom použití informácie, ktorú má povinná osoba k dispozícii na podnikateľský účel alebo na nepodnikateľský účel odlišný od pôvodného účelu, na ktorý bola informácia vytvorená v rámci plnenia úloh tejto povinnej osoby.¹⁸⁶

Na zabezpečenie efektivity mechanizmu sprístupňovania a opakovaného používania informácií je nevyhnutná určitá úroveň digitalizácie a technického

---

nom použití. Bližšie FORNEFELD, M., BOELE-KEIMER, G., RECHER, S., FANNING, M. *Assessment of the Re-use of Public Sector Information (PSI) in the Geographical information, Meteorological Information and Legal Information Sectors* 2008, s. 38 [online]. http://193.132.104.187/documents/micus_report_december2008.pdf [cit. 10.5.2015].

¹⁸⁶ § 21b, ods. 1 infozákona alebo bližšie XAVIER-SIMONEL, L. Step Forward Toward Open Data: The Revision of the Public Sector Information Directive. In: *European Business Law Update*, 27, 2013, s. 1 – 2 [online]. http://www.mcguirewoods.com/news-resources/publications/international/EBLU-2013-Autumn.pdf?utm_source=Mondaq&utm_medium=syndication&utm_campaign=inter-article-link [cit. 15.5.2015].

zabezpečenia verejného sektora.¹⁸⁷ Systém sprístupnenia informácií by mal byť postavený na princípe „samoobsluhy“. Inak povedané, sprístupňované informácie by mali byť dostupné bez nutnosti žiadosti alebo osobitného schvaľovacieho procesu. Práve koncepcia modernej platformy otvorených informačných úložísk vyžaduje vysokú úroveň komunikačných kanálov a predstavuje výzvu na zvýšenie jednoduchosti a efektivity systémov prenosu informácií a prístupu k nim.

Keď hovoríme o jednoduchosti a efektívite systémov prenosu informácií, nesmieme zabúdať na dva aspekty s tým spojené. Prvým z nich je automatizácia. Cieľom nie je len vytvoriť kvalitné a dostupné databázy, ale aj zabezpečiť ich používateľskú funkčnosť, v čo najväčšej miere v automatizovanom režime. Druhou požiadavkou, ktorá čiastočne súvisí s tou prvou, je poskytovanie aktuálnych informácií. Dynamický charakter niektorých informácií (zázpisy v obchodnom registri, meteorologické údaje a pod.)¹⁸⁸ vyžaduje sústavný prístup k online zdrojom, z ktorých je možná aktualizácia poskytovanej informácie. Azda v najväčšej možnej miere to platí o právnych predpisoch, najmä u tých, ktoré podliehajú frekventovaným legislatívnym zmenám. Rovnako nutná je unifikácia¹⁸⁹ základných východiskových podmienok na sprístupňovanie informácií. Najmä aké dáta, v akej kvalite, v akom formáte, za akých podmienok, prípadne za akú odplatu budú poskytnuté záujemcom.

Ekonomický potenciál práva na opakované používanie informácií verejného sektora je ďalekosiahly a je schopný sa pozitívne odzrkadliť v mnohých sférach hospodárstva. V rámci štúdie z roku 2010 je hodnota, ktorou oblasť opakovaného použitia informácií prispieva k EÚ ekonomike, medzi 28 až 134 miliardami eur ročne.¹⁹⁰ Za jeden z hlavných ekonomických benefitov možno považovať výrazné ušetrenie nákladov pri získaní informácií, ktoré nie je nutné generovať opa-

¹⁸⁷ Pre grafické znázornenie procesu opakovaného použitia informácií verejného sektora pozri FERRO, E., OSELLA, M. *Business Models for PSI Re-Use: A Multidimensional Framework*. 2012, s. 2 – 3 [online]. http://www.w3.org/2012/06/pmod/pmod2012_submission_16.pdf [cit. 14.5.2015].

¹⁸⁸ PEKÁREK, A. Výzkum informací veřejného sektoru České republiky. In: *Ikaros – elektronický časopis o informační společnosti*. č. 3, 2013 [online]. <http://ikaros.cz/vyzkum-informaci-verejneho-sektoru-ceske-republiky> [cit. 3.5.2015].

¹⁸⁹ Smernica o opakovanom použití rieši uvedenú problematiku v čl. 5 dostupné formáty a čl. 9 praktické úpravy. Vychádzajúc z čl. 5 smernice o opakovanom použití „*subjekty verejného sektora sprístupnia svoje dokumenty v dostupných formátoch alebo jazykoch a, pokiaľ je to možné a vhodné, v otvorenom, strojovo čitateľnom formáte spolu s ich metaúdajmi. Oboje, dokumenty i metaúdaje, by mali v čo možno najväčšom rozsahu spĺňať formálne otvorené štandardy*“. Čl. 9 smernice o opakovanom použití „*členské štáty vytvoria praktické úpravy, ktoré uľahčia vyhládávanie dokumentov dostupných na opakované použitie ...*“

¹⁹⁰ Pozri EK. *Commercial exploitation of Europe's public sector information*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2010, s. 8 [online]. ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/econtent/docs/2000_1558_en.pdf [cit. 14.5.2015].

kovane.¹⁹¹ Uvedené prispieva k optimalizácii nákladov pri mnohých činnostiach a možnosti presunu finančných prostriedkov do oblastí, ktoré sú primárnym zameraním jednotlivých subjektov.

Ekonomický prínos by sa mohol prejavíť v zlepšení a zatraktívnení podnikateľského prostredia,¹⁹² reflexiou čoho môže byť prísun nových investícií na územie EÚ. Systémové zmeny umožňujú zvýšenie transparentnosti verejnej správy s významným zlepšením podmienok podnikateľského prostredia.

Za oblasť zásadného významu, kde opakované používanie informácií môže priniesť výrazné zlepšenia, považujeme oblasť vedy a výskumu, a to napr. pri šírení vedeckých poznatkov, informácií a údajov z výkonných počítačových sietí, publikácií či vedeckých štúdií.

Rovnako veľký prínos možno očakávať v oblasti kultúry, kde pri šírení kultúrneho dedičstva v držbe európskych kultúrnych inštitúcií na účely práce, oddychu či obchodu môže mať zásadný kultúrny a hospodársky význam. Pri pokroku v oblasti digitalizácie kultúrneho dedičstva sa bude kultúrne dedičstvo meniť na aktívum digitálneho hospodárstva, ktoré bude hospodársky využiteľné v rôznych kreatívnych a inovačných podnikoch.¹⁹³

Dostupné informácie majú rôznorodý charakter od informácií o počasí, životnom prostredí, sociálne, kultúrne, geografické informácie alebo informácie o cestovnom ruchu až po rôzne satelitné snímky o stave znečistenia vodných tokov. Informácie verejného sektora môžu byť použité v rámci inovatívnych služieb a produktov s pridanou hodnotou, ako sú rôzne mobilné aplikácie, tu možno spomenúť napr. tie, ktoré mapujú dopravnú situáciu podľa zverejnených údajov, prípadne aplikáciu spracúvajúcu informácie o počasí z verejne dostupných zdrojov.¹⁹⁴

¹⁹¹ K finančnej stránke dopadu opakovaného použitia informácií na ušetrenie počiatočných nákladov pozri HOUGHTON, J. *Costs and Benefits of Data Provision*. 2011, s. 7 – 13 [online]. <http://ands.org.au/resource/houghton-cost-benefit-study.pdf> [cit. 8.5.2015].

¹⁹² Bližšie k rôznym obchodným modelom, ktoré je možné využiť pri opakovanom používaní informácií verejného sektora FERRO, E., OSELLA, M. *Eight Business Model Archetypes for PSI Re-Use* [online]. http://www.w3.org/2013/04/odw/odw13_submission_27.pdf [cit. 11.5.2015].

¹⁹³ Zaujímavým projektom venujúci sa možnostiam kreatívneho využitia digitálneho kultúrneho dedičstva je Europeana Creative realizovaný v rámci projektu Europeana. Viac informácií možno nájsť [online]. <http://pro.europeana.eu/europeana-creative/about-europeana-creative> [cit. 12.5.2015].

¹⁹⁴ XAVIER-SIMONEL, L. Step Forward Toward Open Data: The Revision of the Public Sector Information Directive. In: *European Business Law Update*, 27, 2013, s. 1 – 2 [online]. http://www.mcguirewoods.com/news-resources/publications/international/EBLU-2013-Autumn.pdf?utm_source=Mondaq&utm_medium=syndication&utm_campaign=inter-article-link [cit. 7.6.2015].

Konkrétne využitie možno nájsť v mnohých sektoroch.¹⁹⁵ Ako príklad možno uviesť:

- bankovníctvo – banky môžu priamo získavať informácie o mzdových a penzijných pomeroch svojich klientov či o relevantných právnych informáciách (vyhlásenie konkurzu, informácie o stave exekúcií atď.);
- poisťovníctvo – prístup k štatistickým údajom pre presnejšie rizikové posúdenie klientov;
- energetický priemysel – možnosť analyzovať údaje poskytujúce presnejší obraz o energetickej spotrebe firiem a domácností s priamym prepojením na možnosť efektívnejšieho plánovania rozvoja infraštruktúry a distribúcie energie;
- farmaceutický priemysel a zdravotníctvo – možnosť spracovania údajov na účely výskumu a tvorby štatistík, demografických kriviek, údajov o možnostiach využitia liečiv a pod;
- navigačný trh – získavanie dát z verejne dostupných zdrojov na tvorbu navigačných máp, aktualizáciu máp a vytváranie súvisiacich služieb;
- vývoj SW – najrôznejšie aplikácie od poskytovania informácií o počasí, parkovacích miest, kultúrnych podujatiach až po spracovanie modelov vesmíru, hviezd a pod;
- oblasť kultúry – prebiehajúca digitalizácia kultúrneho dedičstva umožňuje využitie v rôznych oblastiach, ako je marketing alebo cestovný ruch;
- oblasť práva – elektronická zbierka zákonov, vytváranie rôznych databáz alebo SW riešení na vyhľadávanie informácií.¹⁹⁶

Všetky spomínané možnosti využitia vedú k väčšej efektivite a úsporám finančných prostriedkov, ktoré môžu byť presmerované do investícií na vývoj a ďalšie inovácie.

Samozrejme, trh, okruh činností a vzťahov, ktoré môžu profitovať z opakovaného použitia informácií verejného sektora, nie je nijako limitovaný a je otvorený pre všetky spoločenské aktivity.

Právo na opakované použitie informácií verejného sektora dopĺňa jednu zo stratégií EÚ, a to konkrétne proces vytvorenia *jednotného digitálneho trhu EÚ*,¹⁹⁷

¹⁹⁵ Pozri aj DOBROVODSKÝ, R., KOŠIČIAROVÁ, S. *Právo na informácie*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2015, s. 59 – 62.

¹⁹⁶ Bližšie k možnostiam využitia opakovaného použitia informácií verejného sektora v oblasti práva a administratívy pozri FORNEFELD, M., BOELE-KEIMER, G., RECHER, S., FANNING, M. *Assessment of the Re-use of Public Sector Information (PSI) in the Geographical Information, Meteorological Information and Legal Information Sectors*. 2008, s. 69 – 92 [online]. http://193.132.104.187/documents/micus_report_december2008.pdf [cit. 10.5.2015].

¹⁹⁷ Komisia má záujem na tom, aby priemysel a spoločnosť v plnej miere využívali výhody dátovej ekonomiky a možnosti vytvárania a obohacovania služieb prostredníctvom nových dát. Stratégia jednotného digitálneho trhu je dostupná [online]. http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/docs/dsm-communication_en.pdf [cit. 7.6.2015].

ktorý má prispieť k lepšej dostupnosti tovarov a služieb, vytvoreniu rovnakých podmienok pre siete a inovačné služby a k maximálnemu využitiu potenciálu digitálnej ekonomiky. Obe aktivity EÚ majú podporiť rozvoju trhu, unifikáciu pravidiel pri šírení informácií v digitálnom svete, voľný pohyb dát, vytváranie konkurencie v inováciách voči iným krajinám, podporiť hospodársky rozvoj, za-traktívniť investície na území EÚ a efektívnejšiu ochranu spotrebiteľa.

3.2.2 Licenčná politika sprístupnenia informácií

V rámci zmien obsiahnutých v smernici o opakovanom použití bola predmetom úpravy aj licenčná politika a všeobecné vymedzenie základných pravidiel, ktorými by sa povinné subjekty mali pri umožňovaní opakovaného použitia informácií riadiť. Aktuálne je licenčná politika upravená v článku 8, a to konštatovaním o možnosti obmedzenia opakovaného použitia formou licencie, pričom členské štáty používajúce licencie zabezpečia, „*aby boli na opakované použitie dokumentov verejného sektora k dispozícii v digitálnom formáte štandardné licencie, ktoré sa môžu prispôsobiť tak, aby spĺňali osobitné licenčné požiadavky a aby sa mohli elektronicky spracovávať. Členské štáty podporia všetky subjekty verejného sektora pri používaní štandardných licencií*“. Uvedené ustanovenie neposkytuje bližšie informácie o spôsobe praktickej implementácie, čo spôsobuje problémy výkladu pri voľbe štandardizovanej licencie.

Metodickú pomôcku ako prístupit' k nastaveniu licenčnej politiky na lokálnej úrovni vypracovala EK vo forme *Oznámenia o odporúčaných štandardných licenciách, datasetoch a poplatkoch za opakované použitie informácií*.¹⁹⁸ V dokumente sú okrem iného rozpracované základné informácie o možnosti využitia jednostranného oznámenia, prípadne o spôsobe využitia licencií. Bližšie sú charakterizované otvorené formy licencií a rôzne aspekty ako rozsah, povinnosť označenia autora, výnimky a pod., ktoré tvoria základnú zložku právneho textu každej verejnej licencie. V prostredí SR, kde množstvo inštitúcií nemá skúsenosti s aplikáciou verejných licencií, možno všetky snahy v oblasti vzdelávania hodnotiť pozitívne.¹⁹⁹ Hoci sprístupňovanie informácií verejného sektora v kontexte zvolenej licenčnej politiky nie je primárnym zameraním tejto práce, možno túto oblasť považovať za

¹⁹⁸ Commission Notice: 'Guidelines on recommended standard licences, datasets and charging for the re-use of documents'. [online]. <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/commission-notice-guidelines-recommended-standard-licences-datasets-and-charging-re-use> [cit. 15.1.2015].

¹⁹⁹ V súvislosti so sprístupňovaním datasetov v SR možno spomenúť štátny portál otvorených dát, ktorého cieľom je zhromažďovať prístupné datasety na jednom mieste. Bližšie [online]. <http://www.data.gov.sk/> [cit. 16.11.2014].

dôležitý faktor tak vytvárania nových služieb, ako aj miery vyjadrenia a flexibility využívania práva na prístup a opakované použitie.

Pravdepodobne najrozšírenejším druhom licencií využívaným na sprístupnenie rôznych datasetov sú licencie CC. Ide o štandardizovaný set licencií dobre známy z rôznych kreatívnych a kultúrnych odvetví²⁰⁰ vytvorený v roku 2001,²⁰¹ ktorý je aktuálne dostupný v najnovšej verzii 4.0 s cieľom umožniť flexibilný spôsob licencovania obsahu v digitálnom prostredí.²⁰² Možnosť využitia v legislatívnom prostredí SR súvisela s novelou AZ a zavedením nového § 49a AZ spolu s odstránením obligatórnej písomnej formy kontraktačného procesu pri licenčných zmluvách.²⁰³

Odhladnuc od postupného celosvetového vývoja autorského práva, jedným z problémov (prípadne benefitov v závislosti od uhla pohľadu) starších verzií CC bola možnosť portovania²⁰⁴ a vytvárania „lokálnych“ verzií. Na prvý pohľad možno nejde o negatívum vzhľadom na možnosť zohľadnenia špecifik vyplývajúcich či už z historického vývoja štátu alebo jeho členstva v rôznych medzinárodných organizáciách. Vytváranie odlišných lokálnych verzií viedlo k neprehľadnosti celého systému vzhľadom na dostupnosť medzinárodnej a lokálnej verzie licencií. Z globálneho hľadiska to ale vyvolalo problémy pri používaní portovaných verzií, keď si používateľ nebol úplne istý, do akej miery sú licenčné podmienky upravené vzhľadom na lokálne špecifiká. Aj z týchto dôvodov CC zrušilo portovacie procesy²⁰⁵ a verzia 4.0 je dostupná v jednotnej medzinárodnej verzii.

²⁰⁰ Pozri FOONG, C. Sharing With Creative Commons: A Business Model for Content Creators' *PLATFORM: Journal of Media and Communication* Yes, We're Open! Why Open Source, Open Content and Open Access. A Creative Commons Special Edition, 2010, s. 64 – 93.

²⁰¹ Popularita od založenia organizácie v roku 2001 a spustenia prvej verzie licencií v roku 2002 postupne narastala, pričom v roku 2009 to bolo už približne 350 miliónov licencovaných diel po celom svete. Aktuálne možno iba odhadovať, aké je skutočné množstvo diel prístupných prostredníctvom niektorej z licencií CC, a akým spôsobom toto číslo bude narastať. V každom prípade CC sa stalo lídrom na poli tvorby právnych nástrojov umožňujúcich legálne šírenie autorskej tvorby a z globálneho hľadiska mu ťažko nájsť konkurenta. Najprehľadnejšie spracovaná história vývoja CC vrátane kľúčových momentov, ktoré ovplyvnili ďalší vývoj, je priamo na oficiálnej web stránke CC [online]. <https://creativecommons.org/about/history> [cit. 15.4.2015].

²⁰² K zmenám, ktoré prinieslo digitálne prostredie s vysvetlením potrebnej úpravy smerovania práva, vrátane možnosti využívania Creative Commons pozri LESSIG, L. *Free Culture: How Big Media Uses Technology and the Law to Lock Down Culture and Control Creativity*. New York: Penguin Press, 2004, 345 s.

²⁰³ K problematike využívania licencií CC a ich právnej povahe pozri TELEC, I. Souhlas, alebo licenční záväzok? In: *Právni rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 13 – 14, s. 457 – 514.

²⁰⁴ Prehľad portovania v jednotlivých jurisdikciách je dostupný na WIKI CC [online]. http://wiki.creativecommons.org/CC_Ports_by_Jurisdiction [cit. 15.2.2015].

²⁰⁵ MARACKE, C. *Creative Commons International The International License Porting Project – Origins, Experiences, and Challenges*. 2010 [online].

Faktorom vedúcim k vytvoreniu aktuálnej verzie 4.0 bola potreba obsiahnuť práva mimo sféru autorského práva. V niektorých prípadoch boli problematické osobnostné práva (často boli práve osobnostné práva podstatnou zložkou portovacieho procesu), ktoré bránili rôznym druhom adaptácií, prípadne niektorým formám šírenia diela. Hoci osobnostné práva, prípadne iné všeobecné osobnostné práva, nie sú predmetom licencie, v zmysle aktuálneho znenia verzie 4.0, „*poskytovateľ sa v najširšom možnom rozsahu zdrží výkonu týchto práv alebo si nebude uplatňovať tieto práva, a to výlučne v rozsahu, ktorý je nevyhnutný na umožnenie výkonu licencovaných práv*“. Nová verzia 4.0 teda adresne upravuje aj uvedenú problematiku s cieľom maximalizovať využitie obsahu.

Osobitnou sekciou je samostatná štvrtá časť licenčných podmienok upravujúca práva k databáze, ktorá explicitne nebola obsiahnutá v predchádzajúcej verzii v znení, „*ak obsahom Licencovaných práv je Osobitné právo k databáze, ktoré sa uplatní pri Vašom použití Predmetu Verejnej licencie... oprávnený na extrakciu, reutilizáciu, vyhotovenie rozmnoženiny a šírenie celého obsahu databázy alebo jej podstatnej časti...*“. Uvedené sa stalo právnym základom ich širšieho uplatnenia na vytvorené datasey a prispieje tak k sprehľadneniu používania CC,²⁰⁶ možnosti ich legálneho sprístupňovania a využívania v rámci ďalších adaptácií.²⁰⁷

Povinnosť označiť autora je základným princípom všetkých licencií CC.²⁰⁸ Tento základný princíp zostal zachovaný aj v novej verzii 4.0 s doplnením o možnosť využívania URI (jednotný identifikátor zdroja) alebo hyperlinku zdroja obsahujúceho požadované informácie na splnenie povinnosti náležitého označenia autora používaného diela. Stále zostáva zachované, že označenie autora (zdroja) je realizovateľné akýmkoľvek vhodným spôsobom v závislosti od média, spôsobu a kontextu šírenia.

Zmeny možno identifikovať aj v rozšírení „anonymity“ pre jednotlivých autorov. Už verzia licencií CC 3.0 obsahovala ustanovenie, ktoré umožňovalo odstrániť označenie autora v prípade adaptácie jeho diela. Verzia 4.0 ide o niečo ďalej a obsahuje všeobecné ustanovenie umožňujúce odstránenie označenia autora, kde je používateľ na požiadanie autora povinný dané informácie odstrániť.

<https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-1-1-2010/2417/dippadm1268743811.97.pdf> [cit. 15.2.2015].

²⁰⁶ Podľa Oxford Dictionary môžeme dataset definovať ako *množinu súvisiacich setov (skupín) informácií, ktoré sa skladajú z jednotlivých prvkov, umožňujúcich manipuláciu ako s jednou jednotkou*. Napr. množina informácií o kultúrnom objekte, množina informácií o pacientoch a pod.

²⁰⁷ Kratšia analýza aplikácie verzie licencií CC 3.0 na osobitné práva k databázam *sui generis* je dostupná [online]. http://wiki.creativecommons.org/images/f/f6/V3_Database_Rights.pdf [cit. 15.2.2015].

²⁰⁸ K problematike osobnostných práv pozri RAJAN, M. T. Sundara. Creative Commons: America's Moral Rights? In: *Fordham Intellectual Property, Media & Entertainment Law Journal*. 2011, roč. 21, č. 4, s. 905 – 970.

Zavedenie obdobia na odstránenie porušenia licencie je ďalším charakteristickým prvkom novej verzie. Základným princípom všetkých predchádzajúcich verzií je zánik práv na používanie diela v prípade, ak dielo nebolo použité v súlade so zvolenou licenciou a licenčnými podmienkami.²⁰⁹ Verzia 4.0 priniesla odlišný princíp, v zmysle ktorého je možné automatické obnovenie práva používať dielo v prípade, ak je porušenie odstránené do 30 dní odo dňa, keď sa používateľ o porušení dozvedel. To je pomerne flexibilný nástroj, ako zabezpečiť možnosť kontinuálneho používania diela v prípade urýchleného odstránenia porušovania práv.

Licencie CC 4.0 sú jasnejšie tiež vo veci licencovania adaptácií pôvodných diel, čo v praxi spôsobovalo mierne problémy. Podľa najnovšej verzie je používateľ diela oprávnený aplikovať akúkoľvek licenciu na vytvorenú adaptáciu za podmienky, že zvolená licencia nebráni používateľom adaptácie splniť podmienky licencie diela, z ktorého adaptácia vychádza. I keď sa uvedený princíp uplatňoval aj v predchádzajúcich verziách, verzia 4.0 jasne pomenovala uvedenú situáciu a odstránila akékoľvek pochybnosti.

Vyššie uvedené zhrnutie predstavuje prehľad základných zmien.²¹⁰ Znenie licencií CC sa uvedenými zmenami stali kratšou, lepšie organizovanou a prehľadnejšou licenciou so širším zameraním na odlišné predmety ochrany. Z hľadiska bežného používateľa nie je potrebné sa príliš zaoberať presnou textáciou licenčných podmienok, vzhľadom na to, že všetky potrebné informácie o dovoľenom spôsobe použitia sa dajú získať už z jednostranného prehľadu označovaného ako „*license deed*“.

Oblasťou súvisiacou s revíziou smernice o opakovanom použití sú v kontexte sprístupnenia informácií prebiehajúce projekty digitalizácie v EÚ smerujúce k vytvoreniu digitálnych zbierok kultúrneho dedičstva. Hoci licencie CC je v istom rozsahu možné využiť aj v procese digitalizácie, pravdepodobne sa nestanú primárnou formou sprístupňovania obsahu.²¹¹ V technickom procese digitalizá-

---

²⁰⁹ Vo veci platnosti licencie CC a záväzku medzi zmluvnými stranami sa vyjadriло aj niekoľko zahraničných súdov. Upozorňujeme na prípady:

- 09-1684-A (Lichôdmapwa v. L'asbl Festival de Theatre de Spa);
- 334492/KG 06-176 SR (Curry v. Audax);
- 15/2.006 (SGAE v. Fernandez).

Viac informácií o jednotlivých prípadoch je dostupných [online].
http://wiki.creativecommons.org/Case_Law [cit. 15.2.2015].

²¹⁰ Jednou z problémových oblastí je aj prístup niektorých organizácií kolektívnej správy, ktoré neumožňujú zastupovaným autorom aplikovať niektorú z verejných licencií na jednotlivé diela. Uvedené je čiastočne pochopiteľné pri komerčnom používaní diela, ale umožnenie nekomerčného používania by nemalo spôsobovať žiadne väčšie problémy. Reakciou na tieto problémy je (okrem iného) smernica o kolektívnej správe, ktorá v čl. 5 ods. 3 priamo zakotvuje možnosť poskytovania licencie na nekomerčné využívanie akýchkoľvek práv.

²¹¹ K problematike nevhodnej aplikácie verejných licencií pozri napr. SANDERHOFF, M. This belongs to you On openness and sharing at Statens Museum for Kunst. In: SANDERHOFF,

cie dochádza vo väčšine prípadov iba k zmene formátu z analógového na digitálny, kde nevzniká žiadne nové autorské právo na výsledky digitalizácie. Preto by musel autor digitalizovaného diela rozhodnúť o aplikácii licencie CC, resp. inej verejnej licencie na svoje dielo, čo by zároveň malo vplyv na možnosť šírenia v elektronickej forme. Sprístupňovanie obsahu je zväčša založené na iných formách licenčných vzťahov. Odlišná situácia je v prípade, ak by sa vytvárali nové diela priamo v digitálnej forme, kde možno uvažovať o aplikácii niektorej z verejných licencií. Úprava smernice o opakovanom použití sa venuje primárne možnostiam obmedzenia prístupu v prípade digitalizácie realizovanej v rámci verejno-súkromných partnerstiev a podmienkam spolupráce, kde je možné prístup obmedziť na 10 rokov s možnosťou predĺženia. Zároveň možno medzi obmedzenie zaradiť osobitný spôsob určovania poplatku za sprístupňovanie informácií, čo čiastočne možno odôvodniť potrebou ochrany zbierkového fondu a financovania ďalšej digitalizácie kultúrneho dedičstva.

Nemožno zabúdať ani na *iniciatívu Opendata*,²¹² ktorá sa zameriava na zabezpečenie voľného prístupu k dátam generovaným verejnými inštitúciami.²¹³ Špecifikom uvedenej oblasti je z hľadiska voľby licenčnej politiky zaužívaná aplikácia odlišného právneho inštitútu. Aj napriek tomu, že nič nebráni použitiu niektorej z licencií CC 4.0, ktoré je možné v najnovšom znení aplikovať aj na vytvárané datasey, prevládajúcim inštitútom je CC0 mark (označenie).²¹⁴ Podstatou CC0 je vzdanie sa, resp. v slovenskom právnom poriadku najširšie obmedzenie autorských práv, resp. iných súvisiacich práv bez potreby označenia zhotoviteľa databázy. Výsledkom je vytvorenie podobného stavu ako v prípade diel, ktoré už sú súčasťou *public domain*. Príkladom zo zahraničia môže byť *British Library*, ktorá využitím CC0 sprístupňuje metadáta o kultúrnych objektoch, *CERN*, ktorý sprístupnil časť svojej knižnice a niektoré datasey, prípadne Biely dom, ktorý priamo podporil aplikáciu CC0 na federálne datasey.²¹⁵ Uvedené je potrebné zdôrazniť

M. (editor) *Sharing is Caring*. Copenhagen: Statens Museum for Kunst, 2014, s. 81 – 82 [online]. <http://www.smk.dk/en/explore-the-art/free-download-of-artworks/sharing-is-caring/> [cit. 8.5.2015].

²¹² Cf. portál EÚ, ktorý má zabezpečiť otvorený prístup k dátam. Portál je dostupný [online]. <https://open-data.europa.eu/en/data/> [cit. 1.5.2015].

²¹³ K vysvetleniu pojmu otvorené dáta pozri tiež KYNCL, L. In: MYŠKA, M., POLČÁK, R., ŠAVELKA, J., KYNCL, L., SVIRÁKOVÁ, I. *Verejné licence v České republice*. Masarykova univerzita: Brno, 2014, s. 95 – 96 [online]. http://is.muni.cz/repo/1203341/Myska_et_al._-_Verejne_licence_2.0_-_online.pdf [cit. 2.5.2015].

²¹⁴ Licencie CC nie sú jediným druhom, ktorý sa dá aplikovať na rôzne datasey vytvárané vo verejnej správe. Ďalšou z možností sú napr. Open Data Commons vytvorené špeciálne na sprístupňovanie dát.

²¹⁵ Informácie a používateľoch CC0 možno nájsť [online]. http://wiki.creativecommons.org/CC0_use_for_data [cit. 2.5.2015].

aj v súvislosti s prebiehajúcimi projektmi v rámci programu OPIS, kde sa vytvára veľké množstvo databáz, či už v oblasti kultúry alebo iných sektorov štátnej správy a bude potrebné pristúpiť k forme ich následného prístupňovania.

V rámci voľby licenčnej politiky nie je nevyhnutná striktná aplikácia licencií CC. Dostupných je viacero druhov licencií ako *Open Data Commons* alebo *Public Documentation License* s rozdielom rozsahu potenciálnej praktickej využiteľnosti. Popri zabezpečení existencie práva na prístup a opakované použitie informácií by mal byť ako sekundárny cieľ stanovený efektívny praktický právny rámec umožňujúci maximalizáciu využitia v praxi.

3.3 Koncept výnimiek a obmedzení

3.3.1 Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom

Výnimky a obmedzenia sú už tradičnou súčasťou autorskoprávnej legislatívy, ktorá má zabezpečiť vyváženie záujmov nositeľov práv na ochrane rôznych predmetov ochrany a záujem verejnosti súvisiaci s realizáciou rôznych spoločenských aktivít. Či už ide o samotný prístup a vnímanie kultúry, použitie na vzdelávacie alebo spravodajské účely, prípadne použitie predmetov ochrany v rámci rôznych kultúrnych inštitúcií,²¹⁶ výnimky a obmedzenia by mali reflektovať spoločenské vzťahy, v ktorých by neobmedzené uplatňovanie majetkových práv bolo prekážkou pri ďalšom rozvoji spoločnosti a kultúry.²¹⁷ Rozsah predmetov ochrany spolu s nástupom digitálneho prostredia výrazným spôsobom zasiahli a ovplyvnili mieru vyváženia záujmov a je otáznou, či z aktuálne nastaveného systému benefítujú obe skupiny subjektov. Používateľ už nie je iba v pozícii prijímateľa rôznych predmetov ochrany, ale aj v pozícii autora, ktorý v digitálnom prostredí dokáže veľmi jednoducho vytvoriť nový predmet ochrany a zabezpečiť jeho šírenie. Vyhотовovanie rozmnoženín a možnosť ich následnej distribúcie nebolo nikdy jednoduchšie ako v prípade digitálneho prostredia. Problémovým aspektom celej

²¹⁶ K možnostiam využitia výnimiek a obmedzení v prostredí múzeí a k posúdeniu aktuálneho stavu pozri GUIBAULT, L., CANAT, J. F. *Study on copyright Limitations and Exceptions for Museums*. Standing Committee on Copyright and Related Rights WIPO, 2015, 140 s. [online]. http://www.wipo.int/edocs/mdocs/copyright/en/sccr_30/sccr_30_2.pdf [cit. 18.3.2015].

²¹⁷ K využitiu výnimiek a obmedzení na plnenie spoločenských úloh v kontexte meniaceho sa digitálneho prostredia pozri GUIBAULT, L. *The Nature and Scope of Limitations and Exceptions to Copyright and Neighbouring Rights With Regard to General Interest Missions for the Transmission of Knowledge: Prospects for Their Adaptation to The Digital Environment*. Pripravené pre UNESCO, 2003, 48 s. [online]. http://portal.unesco.org/culture/en/files/17316/108747977511_guibault_en.pdf/l_guibault_en.pdf [cit. 18.3.2015].

situácie je aj absencia medzinárodnej harmonizácie a jasnej koncepcie smerovania a nastavenia výnimiek a obmedzení. Aj napriek aplikácii výnimiek a obmedzení na súčasné prostredie, postupne vznikajú spoločenské situácie, ktoré aktuálne nemožno v potrebnom rozsahu pokryť a treba osobitne získavať súhlas nositeľov práv s daným konaním.²¹⁸ Preto možno v najbližších rokoch očakávať širšiu diskusiu o rozsahu regulácie spoločenských konaní, ktoré by v budúcnosti mali byť vyňaté z povinnosti získať osobitne súhlas nositeľa práv v prípade plánovaného použitia predmetu ochrany.

Ak sa na výnimky a obmedzenia pozrieme v kontexte vymedzenia práva na prístup a práva na kontrolu prístupu k obsahu, môžeme dospieť k niekoľkým záverom. V zmysle *Hohfeldovej teórie právnych vzťahov*²¹⁹ možno v rámci výnimiek a obmedzení identifikovať isté privilégium používateľa na realizáciu vymedzeného spôsobu použitia predmetu ochrany, čomu priamo nezodpovedá osobitná povinnosť nositeľa práv, iba akceptovať realizáciu tohto konania. V oblasti práva na prístup ale podmienenie práv a povinností rôznych subjektov v rámci aktuálneho nastavenia systému výnimiek a obmedzení identifikovať nevieme.²²⁰ Samotná existencia výnimky alebo obmedzenia v žiadnom rozsahu nepodmieňuje povinnosť nositeľa práv umožniť určitému subjektu samotný prístup, t. j. nemožno hovoriť o situácií, kde by proti sebe stálo právo oprávneného subjektu

²¹⁸ Potreba reformy autorskoprávnej legislatívy sa aktuálne začala riešiť aj na úrovni EÚ, ktorá predmetnú oblasť do veľkej miery reguluje smernicami. EÚ Komisia už v roku 2013 spustila verejnú konzultáciu o potrebe zmeny autorskoprávnej legislatívy s publikovaním výsledkov v roku 2014. Pozri EK. *Report on the responses to the Public Consultation on the Review of the EU Copyright Rules*. 2014, 101 s. [online]. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/copyright-rules/docs/contributions/consultation-report_en.pdf [cit. 18.3.2015] alebo jednu z reakcií na otázky verejnej konzultácie zo strany Europeana, bližšie EUROPEANA. *Public Consultation on the review of the EU copyright rules*. 2014, 57 s. [online]. http://pro.europeana.eu/files/Europeana_Professional/Advocacy/EU%20copyright%20consultation%202014/Europeana%20Copyright%20Consultation%20-%20FINAL.pdf [cit. 18.3.2015]. Jednou z najaktuálnejších tém v súvislosti s ďalšími legislatívnymi krokmi smerujúcich k zvýšenej harmonizácii alebo unifikácii európskej autorskoprávnej legislatívy je správa Európskej komisie k ďalším inštitúciám poukazujúc na plánované zmeny, viac informácií pozri EK. *Communication From The Commission to The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee of The Regions*. 2015, 12 s. [online]. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6261_en.htm [cit. 14.12.2015].

²¹⁹ HOHFELD, W. N. *Fundamental Legal Conceptions as Applied in Judicial Reasoning*. Faculty Scholarship Series. Faculty Scholarship Series. Paper 4378, 1917 [online]. http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5383&context=fss_papers [cit. 18.3.2015] alebo SCHLAG, P. *How to Do Things with Hohfeld*. In: *Law and Contemporary Problems*, 78, č. 185, 2015, 186 – 233 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2465148> [cit. 18.3.2015].

²²⁰ K uvedenému záveru smeruje aj Zohar Efroni, pozri EFRONI, Z. *Access- right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, s. 153.

na prístup k určitému obsahu a na druhej strane by existovala povinnosť určitého subjektu odstrániť prekážky sťažujúce alebo zamedzujúce prístup. Uvedený záver je plne v súlade s tradičným systémom autorského práva, ktorého cieľom nebola regulácia prístupu, ale vymedzenie určitej kategórie majetkových práv osobitne chránených pri interakcií s predmetom ochrany. Preto aj samotné výnimky a obmedzenia smerujú k určeniu niektorého z majetkových práv a popisu konania, pri dodržaní ktorého nedochádza k porušeniu práva. K obdobnému záveru dospel aj Efroni, podľa ktorého „*zabezpečenie ľudského prístupu nie je problémom, na riešenie ktorého sú výnimky z autorskoprávnej ochrany vytvorené*“.²²¹

Ako príklad možno uviesť výnimku, ktorej obsahom je možnosť použiť predmet ochrany na vyučovacie účely.²²² Jej súčasťou už ale nie je povinnosť poskytnutia samotného predmetu ochrany. Ak by sme na uvedené aplikovali jednotlivé prvky právnej normy, možno tvrdiť, že dispozíciou uvedenej výnimky je použitie zverejneného diela, ktoré nie je zasahovaním do autorského práva prostredníctvom vyhotovenia rozmnoženiny, verejným vykonaním alebo verejným prenosom a hypotézou právnej normy je potreba názornej ukážky pri výučbe alebo pri výskume, ktorá nie je podmienená priamym alebo nepriamym majetkovým prospechom. V prípade, ak je naplnený skutkový stav právnej normy môže nastúpiť právny následok špecifikovaný formou dispozície, ktorý spočíva v nezasahovaní do autorských práv.²²³ Možnosť jej aplikácie je teda podmienená rozhodnutím nositeľa práv, ktorý musí umožniť istú formu distribúcie predmetu ochrany, a preto aj možnosť použitia v rozsahu zákonných výnimiek. Veľké množstvo výnimiek a obmedzení v rámci AZ alebo NAZ je z hľadiska aplikácie obmedzených na zverejnené autorské diela.²²⁴ Zverejnené dielo je dielo, ktoré bolo prvýkrát oprávnené použité verejným vykonaním, verejným vystavením, vydaním alebo verejným prenosom, alebo inak prvýkrát oprávnené uverejnené.²²⁵

Oblasť výnimiek a obmedzení má súvis aj v kontexte vymedzenia práva na kontrolu prístupu k obsahu. Či už budeme akceptovať, že ide o nové právo súvisiace s digitálnym prostredím, alebo sa prikloníme k názoru, že ide o vyjadrenie spôsobu ochrany existujúcich majetkových práv,²²⁶ sú to práve výnimky a ob-

²²¹ EFRONI, Z. *Access- right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, s. 159.

²²² Pozri § 44 NAZ.

²²³ Klasická štruktúra právnej normy pozostáva z hypotézy a dispozície, ktoré možno definovať nasledujúco: „*Hypotézu tvoria podmienky, za ktorých vzniká nejaké právo alebo povinnosť, prípadne nejaký právny stav, a dispozíciu tvorí obsah tohto práva alebo povinnosti.*“ Pozri PROCHÁZKA, R., KÁČER, M. *Teória práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 208.

²²⁴ Pozri § 37, § 39, § 44, § 45, § 46, § 47, § 54, § 56 NAZ.

²²⁵ Pozri § 6 ods. 1 NAZ.

²²⁶ Jedným z názorov je, že v danom prípade nejde vôbec o právo, ale o realizáciu „moci“ nad určitým predmetom ochrany. Pozri HEIDE, T. Copyright in the eu and u.s.: what “access-right”?

medzenia, ktoré majú potenciál regulovať rozsah práva na kontrolu prístupu. V digitálnom prostredí je možnosť prístupu najčastejšie obmedzovaná prostredníctvom aplikácie rôznych TPM a DRM. Alternatívou je nevyužitie dostupných distribučných modelov, ale v danom prípade by nositeľ práv musel v úplnej miere obmedziť reálne nakladanie s predmetom ochrany. Aj napriek možnosti obmedzenia prostredníctvom aplikácie TPM možno ale v niektorých prípadoch výnimky a obmedzenia aplikovať. Uvedené nastavenie aktuálneho systému teda v nepriamom rozsahu umožňuje a garantuje prístup, ktorého obsahom je zamýšľaná realizácia niektorého spôsobu použitia v zmysle štruktúry majetkových práv. Ide ale o formu kvázi sekundárneho prístupu, ktorého podmienkou je nevyhnutná dostupnosť predmetu ochrany. Problematika TPM a DRM aj v kontexte aplikácie výnimiek a obmedzení bude predmetom podrobnejšej analýzy v ďalšej kapitole.

3.3.2 Priemyselné práva

Výnimky a obmedzenia v rámci priemyselných práv sú aktuálne často diskutovanou súčasťou ekonomických, ale aj politických tém. Či už ide o patenty, úžitkové vzory, dizajny alebo topografie polovodičových výrobkov, možnosť ich vplyvu na rozvoj niektorých oblastí je pomerne markantný. Možno tiež pozorovať rozdiely v prístupe niektorých rozvojových štátov, ktoré sa na jednej strane snažia o využitie práv duševného vlastníctva s cieľom zabezpečiť udržateľný rozvoj, na strane druhej sa zameriavajú na výnimky a obmedzenia s cieľom rozvoja niektorých oblastí.²²⁷ Často medializovanou témou je oblasť zdravotníctva a súvisiaca ochrana liečiv a verejného zdravia v kontexte existujúcej ochrany prostredníctvom priemyselných práv. Práve v tejto oblasti je potrebné pri tvorbe výnimiek a obmedzení proporcionálne vyváženie záujmov nositeľov práv na ochrane svojej investície a výsledkov výskumu a záujmov verejnosti alebo zákonodarcu na prístup k novým technológiám.²²⁸

Journal of the Copyright Society of the USA, Vol. 48, No. 3, 2001, s. 364 – 365 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=270861 [cit. 18.3.2015].

²²⁷ Zaujímavé posúdenie výnimiek a obmedzení so zameraním na problematiku rozvojových štátov pozri GARRISON, Ch. *Exceptions to Patent Rights in Developing Countries*. Geneva: International Centre for Trade and Sustainable Development, 2006, 105 s. [online]. <https://iprsonline.org/resources/docs/Garrison%20-%20Patent%20Exceptions%20DC%20-%20Blue%2017.pdf> [cit. 18.3.2015].

²²⁸ Problematika ochrany majetkových práv v oblasti zdravotníctva nie je výhradou iba rozvojových štátov. Spomenúť možno aj situáciu Kanady, ktorej niektoré európske štáty vyčítali nedostatočnú implementáciu ochrany majetkových práv vyplývajúcej z dohody TRIPS. Základné

Oblasť priemyselných práv v kontexte vymedzenia výnimiek a obmedzení je založená na obdobných princípoch ako ochrana autorskoprávna. Samotné výnimky a obmedzenia ani v tomto smere nemožno považovať za vyjadrenie práva garantujúce prístup k predmetom ochrany. Vzhľadom na existenciu registračného princípu je samotná forma prístupu k predmetom ochrany riešená už v úvodnej fáze vzniku ochrany, ktorá obsahuje obligatórne zverejnenie prihlášky a následne aj predmetu ochrany prostredníctvom štátom prevádzkovaných verejných registrov. Praktickým výsledkom povinného zverejnenia je *de facto* neobmedzený prístup rôznych subjektov k registrovaným predmetom ochrany.

Bez ohľadu na to, či právo na kontrolu prístupu k obsahu budeme chápať ako samostatné právo alebo pôjde iba o formu prejavu ochrany majetkových práv nositeľa, výnimky a obmedzenia sú nástrojom obmedzujúcim rozsah využitia výlučných majetkových práv, ktorý nepriamo vplýva aj na aspekty prístupu. Primárnym rozdielom medzi autorskoprávnou ochranou a priemyselno-právnou je práve forma vyjadrenia práva na kontrolu prístupu k obsahu. V prípade autorskoprávnej ochrany je možnosť využitia výnimiek a obmedzení, a tak aj možnosť limitácie práva na kontrolu prístupu k obsahu založená na vôli samotného nositeľa práv, ktorý sa musí rozhodnúť, aké obchodné modely alebo komunikačné kanály využije. Uvedené je nevyhnutnou podmienkou realizácie prístupu, ale aj možným uplatnením kontroly na prístup k obsahu. V prípade priemyselných práv je prístup garantovaný prostredníctvom štátom prevádzkovaných registrov. Preto aj praktické uplatnenie výnimiek a obmedzení je možné bez ohľadu na rozhodnutie nositeľa práv o dostupnosti určitého predmetu ochrany na trhu. Grafické zobrazenia, technické nákresy a iné súčasti predmetov priemyselno-právnej ochrany sú neustále dostupné a samotný nositeľ práv nemá právny nástroj, ktorým by samotný akt prístupu a s tým súvisiace následne využitie výnimiek a obmedzení vedel regulovať.

Ako príklad možno uviesť patentovú ochranu primárne regulovanú patentovým zákonom. V súvislosti s právnou úpravou výnimiek a obmedzení nemožno obísť ani medzinárodnú úpravu. V tomto kontexte je potrebné spomenúť reguláciu obsiahnutú v dohode TRIPS výrazne ovplyvňujúcu vnútroštátnu právnú úpravu. Medzinárodná dohoda TRIPS, ale nie je jediným nástrojom regulujúcim túto oblasť z pozície medzinárodného práva.

Spomenúť možno už čl. 5 ter Parížskeho dohovoru regulujúce použitie patentu na lodiach, pri stavbe alebo prevádzke leteckých, resp. pozemných vozidiel v prípade, ak sa náhodne alebo prechodne dostali na územie niektorého zo zmluvných

---

informácie pozri Canada — Patent Protection of Pharmaceutical Products, 2010 [online]. https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds114_e.htm [cit. 18.3.2015] alebo chronologický prehľad hlavných zmien a legislatívnych úprav pozri [online]. <http://www.parl.gc.ca/content/lop/researchpublications/prb9946-e.htm> [cit. 18.3.2015].

štátov. Ide o pomerne špecifickú oblasť, ktorá bola počas dlhšieho obdobia bežnou súčasťou praxe mnohých štátov. Komplexnejšiu reguláciu, ale obsahuje dohoda TRIPS vo svojom čl. 31, avšak iba v prípade úpravy iného použitia predmetov ochrany bez súhlasu nositeľa práv. V prípade úpravy výnimiek a obmedzení obsahuje dohoda TRIPS iba všeobecnú klauzulu, podľa ktorej môžu zmluvné strany poskytnúť obmedzené výnimky z výlučných práv udelených patentom za predpokladu, že takéto výnimky nebudú neprimerane v rozpore s bežným využívaním patentu a že nebudú neprimerane na úkor oprávnených záujmov majiteľa patentu s tým, že budú zohľadňovať oprávnené záujmy tretích strán. Ide o tzv. trojkrokový test v oblasti priemyselných práv,²²⁹ ktorý by mal zabrániť neprimeranému zásahu s dopadom na oprávnené záujmy nositeľov práv. Ide o reguláciu ponechávajúcu istú mieru flexibility pre jednotlivé zmluvné štáty, ktoré dokážu pokryť rôzne nové výnimky súvisiace s pokrokom pri využívaní predmetov ochrany v rámci priemyselných práv. Nevyhnutnou je vyššia úroveň právneho odôvodnenia inkorporácie výnimky do vnútroštátneho práva aj vzhľadom na medzinárodné záväzky a možné dôsledky v prípade ochrany aj zahraničných nositeľov práv.

Základná regulácia výnimiek v oblasti patentového práva je obsiahnutá v rámci § 17 a § 18 patentového zákona. Prvý menovaný je úpravou špecifickej situácie smerujúcej k ochrane subjektu, ktorý využíval vynález alebo vykonal preukázateľné prípravy bezprostredne smerujúce k využitiu vynálezu nezávisle od pôvodcu alebo majiteľa patentu. Hoci v niektorých prípadoch môže ísť o prekážku udelenia patentu pre to, že určitý vynález je už súčasťou stavu techniky, možno toto ustanovenia uplatniť v prípade ochrany regionálnych výrobcov a zachovania patentovej ochrany pre iný subjekt.²³⁰ Obdobný druh právnej úpravy je súčasťou vnútroštátnych právnych poriadkov rôznych štátov EÚ alebo USA.²³¹ Z tohto hľadiska nejde o špecifickú výnimku týkajúcu sa výlučne SR.

²²⁹ Obdobným spôsobom je trojkrokový test regulovaný aj v oblasti autorskoprávnej ochrany. Pôvodne sa trojkrokový test aplikoval iba na oblasť práv na vyhotovenie rozmnoženín. V zmysle čl. 9 ods. 2 Bernského dohovoru „*Zákonodarstvám štátov Únie sa vyhradzuje možnosť dovoliť rozmnožovanie týchto diel v určitých osobitných prípadoch, pokiaľ také rozmnoženie nenarušuje normálne využívanie diela a nespôsobuje neospravedlňiteľnú ujmu oprávneným záujmom autora.*“ Postupne sa možnosť využitia výnimiek a obmedzení rozširovala aj do ďalších oblastí. Uviest' možno dohodu TRIPS, ktorej čl. 13 obsahuje nasledujúce: „*Členovia obmedzia obmedzenia a výnimky z výlučných práv na tie špeciálne prípady, ktoré nie sú v rozpore s bežným využívaním diela a neopodstatnene nepoškodzujú oprávnené záujmy majiteľa práva.*“

²³⁰ K právu skorších používateľov pozri USPTO. *Report on Prior User Rights* [online]. 13 s. http://www.uspto.gov/sites/default/files/ip/global/prior_user_rights.pdf [cit. 8.5.2015].

²³¹ V súvislosti s USA možno spomenúť prijatie The Leahy-Smith America Invents Act of 2011, v rámci ktorého došlo k rozšíreniu aplikovateľnosti. Pôvodne bolo možné výnimku aplikovať iba v prípade tzv. business method patents. Bližšie America Invents Act's Prior Use Defense [online]. <https://www.blankrome.com/index.cfm?contentID=37&itemID=2890> [cit. 10.8.2015].

V prípade ďalších výnimiek a obmedzení zákonodarca vychádzal z prevažujúcej praxe a medzinárodných dohôd. Jednou z aktuálne účinných výnimiek je možnosť využitia vynálezu v prípade, ak sa lode iných krajín dostanú prechodne alebo náhodne na územie SR alebo zmluvných štátov, a jeho použitie súvisí výlučne s potrebou lode. Obdobná regulácia sa aplikuje aj na stavbu a prevádzku lietadiel alebo vozidiel, resp. pri súčastiach či inom príslušenstve týchto lietadiel alebo vozidiel, ak sa dostanú prechodne alebo náhodne na územie SR.²³²

V prípade ďalších výnimiek obsiahnutých v patentovom zákone regulujúcich oblasť použitia na experimentálne účely a oblasť zdravotníctva v súvislosti s používaním liečiv bolo potrebné aplikovať trojkrokový test a zaužívanú medzinárodnú prax.²³³ Spomenúť možno príklad USA, kde sa rozsah výnimky na experimentálne účely spravoval judikátmi federálneho súdu už z roku 1813. V prípade *Whittemore v. Cutter*²³⁴ súd judikoval, že cieľom zákonodarcu by nikdy nemalo byť potrestanie človeka, ktorý skonštruoval určitý prístroj na pokus alebo na zistenie, či stroj v dostatočnej miere dosahuje a produkuje zamýšľané účinky. Z rovnakého roku je aj judikát *Sawin v. Guild*,²³⁵ ktorý rozšíril výnimku na experimentálne účely aj mimo strojov a predstavil nový koncept neobchodného použitia, keď v rámci judikátu vylúčil z porušovania patentu neobchodné spôsoby používania smerujúce k realizácii experimentu alebo k zisteniu pravdivosti, resp. presnosti patentu. Aj v priebehu ďalších rokov sa smerovanie judikatúry príliš nemenilo. Spomenúť možno prípad *Peppenhausen v. Falke*,²³⁶ v rámci ktorého súd judikoval, že je už dlhodobo jasne zaužívaná možnosť experimentu s patentovaným vynálezom kvôli naplneniu tzv. bádateľských cieľov, zvedavosti alebo zo zábavy. Uvedené konanie nemožno považovať za zásah do majetkových práv majiteľa patentu.²³⁷ Rozsah výnimky na experimentálne účely sa postupným vývojom zužoval aj v rámci judikatúry súdov USA. Spomenúť možno pomerne nedávny judikát z roku 2002 *Madey v. Duke University*,²³⁸ ktorý výrazne zúžil

²³² V rámci zákonnej úpravy týchto výnimiek a obmedzení možno vychádzať z aktuálneho revidovaného znenia Parížskeho dohovoru, ktorý využitie tejto kategórie výnimiek priamo reguluje.

²³³ Bližšie MISATI, E., ADACHI, K. *The Research and Experimentation Exceptions in Patent Law: Jurisdictional Variations and the WIPO Development Agenda*. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development. Policy Brief Number 7, 2010, 8 s. [online]. http://unctad.org/en/Docs/iprs_in20102_en.pdf [cit. 8.5.2015].

²³⁴ 29 F. Cas. 1120 (C.C.D. Mass. 1813) (No. 17, 600).

²³⁵ 21 F. Cas. 554 (C.C.D. Mass. 1813) (No. 12, 391).

²³⁶ 19 F. Cas. 1048, 1049 (C.C.S.D.N.Y. 1861).

²³⁷ Pozri MISATI, E., ADACHI, K. *The Research and Experimentation Exceptions in Patent Law: Jurisdictional Variations and the WIPO Development Agenda*. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development. Policy Brief Number 7, 2010 [online]. http://unctad.org/en/Docs/iprs_in20102_en.pdf [cit. 8.5.2015].

²³⁸ *Madey v. Duke University*, 307 F.3d 1351 (Fed.Cir. 2002).

jej využitie napríklad v rámci výskumných aktivít univerzít. V zmysle judikátu možno síce v prípade sporu použiť výnimku na experimentálne účely ako formu obrany, ale použitie musí byť obmedzené výlučne na zábavu, uspokojenie zvedavosti alebo na tzv. filozofické bádanie. Obranu experimentálneho účelu použitia navyše nemožno využiť, bez ohľadu na aspekt zisku alebo realizácie obchodných aktivít, v prípade jej použitia ako podpory oprávnených aktivít potenciálneho porušovateľa (angl. ... *in furtherance of the alleged infringer's legitimate business*). Uvedený výklad výrazne obmedzuje aj aktivity rôznych univerzít a vedeckých pracovísk, v rámci ktorých realizácia výskumných úloh a experimentov podporuje oprávnené aktivity.²³⁹

Súčasťou výnimky umožňujúcej realizáciu experimentálnych aktivít býva v niektorých prípadoch aj osobitné vymedzenie registračného konania v procese uvedenia liečiv na trhu. V rámci patentového zákona je súčasťou výnimiek aj osobitne vyjadrená situácia, ktorá je súčasťou experimentálnej výnimky.²⁴⁰ Ide o aktivity súvisiace s realizáciou štúdií a skúšok nevyhnutných na registračné konanie v zmysle zákona o liekoch a zdravotníckych pomôckach, ktoré patria pod rozsah experimentálnej výnimky.²⁴¹ Situácia v rámci EÚ bola dlhšie nejasná a vyprofilovalo sa viacero prístupov k akceptácii klinických testov v kontexte porušovania patentových práv. Problematiku realizácie testov a skúšok liečiv je potrebné vnímať aj z praktického hľadiska. Koniec účinnosti patentu umožňuje využívať vynález inými subjektmi bez potreby osobitného získania súhlasu. Na uvedenie liečiv na trh je potrebná realizácia veľkého množstva skúšok a absolvovanie registračného konania. V prípade absencie výnimky by možnosť realizácie testov a absolvovanie registračného konania mohlo začať až po formálnom uplynutí účinnosti patentu. Vzhľadom na časovú náročnosť by išlo o nepriame predĺženie účinkov patentu o niekoľko rokov. Na preklopenie tohto obdobia má práve slúžiť inštitút výnimky vylučujúci zásah do majetkových práv majiteľa patentu.

²³⁹ K problematike využitia výnimky na experimentálne účely po judikáte *Madey v. Duke University* pozri CAI, M. *Madey v. Duke University: Shattering the Myth of Universities' Experimental Use Defense*. In. Berkeley Technology Law Journal. č. 1 (19), 2010, s. 175 – 192 [online]. <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1446&context=btlj> [cit. 8.5.2015] alebo AHN, M. H. *Defending Open Science from Patent Infringement What Does the Future Hold for University Research*. 2004, 9 s. [online]. http://ocw.mit.edu/courses/electrical-engineering-and-computer-science/6-901-inventions-and-patents-fall-2005/projects/24512_defending.pdf [cit. 8.5.2015].

²⁴⁰ Pozri § 18 ods. 1 písm. f) patentového zákona.

²⁴¹ Pozri zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V rámci EÚ priniesla zmenu až revízia smernice 2001/83/ES,²⁴² ktorá upravila oblasť realizácie štúdií a súvisiacich skúšok.²⁴³ V zmysle čl. 10 ods. 6 smernice 2001/83/ES sa realizácia potrebných štúdií a skúšok a splnenie následných praktických požiadaviek nepokladá za porušenie patentových práv alebo dodatočných ochranných osvedčení pre lieky. Výnimka umožňujúca realizáciu testov býva označovaná aj ako tzv. „Bolar“ výnimka podľa judikátu z *USA Roche Products, Inc. v. Bolar Pharmaceutical Co., Inc.* z roku 1984.²⁴⁴ Predmetom judikátu bola práve realizácia testov a skúšok s cieľom neskoršej registrácie výrobku a jeho uvedenia na trhu. Predmetné aktivity v zmysle argumentácie Bolar Pharmaceutical mali patriť pod výnimku umožňujúcu realizáciu experimentov. Súd však v rámci odôvodnenia uviedol, že obchodný zámer realizovať testy súvisiace s následným predajom liečiv nemožno podradiť pod experimentálnu výnimku. Reakciou Kongresu USA bolo následné prijatie právnej úpravy umožňujúcej realizáciu testov na získanie potrebných povolení.²⁴⁵ Isté rozšírenie a mierne aplikačné problémy následne priniesol judikát najvyššieho súdu USA vo veci *Merck KGaA v. Integra Lifesciences I, Ltd.*²⁴⁶

Obdobný spôsob právnej regulácie sa postupne prijal aj v ostatných štátoch a aktuálne ide o pomerne bežnú právnu úpravu v kontexte realizácie prípravných aktivít a testov pri uvedení nových liečiv na trh.²⁴⁷ Z hľadiska vnútroštátnej právnej úpravy ide o ustanovenie odkazujúce na špecifickú právnu úpravu registrácie liečiv, čím z hľadiska rozsahu dostatočne špecifikuje dovoľený spôsob konania.²⁴⁸

²⁴² Smernica 2001/83/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 6. novembra 2001, ktorým sa ustanovuje zákonník spoločenstva o humánných liekoch.

²⁴³ Oblasť realizácie štúdií a skúšok upravila až revízia formou smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/27/ES z 31. marca 2004, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2001/83/ES o právnych predpisoch spoločenstva, týkajúcich sa liekov na humánne použitie.

²⁴⁴ Roche Products v. Bolar Pharmaceutical, 733 F.2d 858 (Fed. Cir. 1984).

²⁴⁵ Pozri tzv. Hatch-Waxman Act – The Drug Price Competition and Patent Term Restoration Act (Public Law 98 – 417).

²⁴⁶ Merck KGaA v. Integra Lifesciences I, Ltd., 545 U.S. 193 (2005). V danej veci bližšie RUBIN, S. *Merck KGaA v. Integra Lifesciences I, Ltd.: Greater Research Protection for Drug Manufacturers*. 7 s. [online]. http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=djclpp_sidebar [cit. 3.10.2015] alebo WOBBEKIND, D. *Integra Lifesciences I, Ltd. v. Merck KGaA: Re-examining the Broad Scope of the § 271(E) (1) Safe Harbor*. 32 s. [online]. http://btj.org/data/articles2015/vol23/23_1_AR/23-berkeley-tech-l-j-0107-0138.pdf [cit. 3.10.2015].

²⁴⁷ Bližšie TRIDICO, A., JACOBSTEIN, J., WALL, L. Facilitating generic drug manufacturing: Bolar exemptions worldwide. In: *WIPO Magazine*. č. 3, 2014 [online]. http://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2014/03/article_0004.html [cit. 3.10.2015].

²⁴⁸ V niektorých prípadoch sa na odôvodnenie výnimky používa aj potreba garantovania verejného zdravia, ktoré by mohlo byť ovplyvnené predĺžením blokovania aktivít smerujúcich k poskytovaniu liečiv. V rámci SR by sme argumentáciu mohli nájsť napríklad v čl. 40 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Ako vyplýva z vyššie realizovaného právneho výskumu, výnimky a obmedzenia v oblasti predmetov ochrany chránených prostredníctvom priemyselných práv sú založené na obdobnom právnom základe ako autorskoprávna regulácia. Zásadným rozdielom zostáva možnosť realizácie ľudského prístupu, ktorá je zhmotnená v povinnom zverejnení v štátom prevádzkovaných registroch ako konštitutívny prvok vzniku právnej ochrany.

3.4 Nútená licencia a práva priemyselného vlastníctva

V rámci spôsobov zabezpečujúcich prístup treba aj s cieľom čo najširšie vymedziť problematiku spomenúť inštitút nútej licencie. Ak by sme na tento inštitút aplikovali systém členenia prístupových práv, dospeli by sme k obdobným výsledkom ako v prípade výnimiek a obmedzení.

Samotnú formu nútej licencie nemožno považovať za právo, ktoré by garantovalo prístup v prípade existencie prekážok na strane určitého subjektu. Na uvedené v rámci priemyselných práv slúži registračný princíp s obligatónym zverejnením predmetu ochrany, prostredníctvom ktorého je širokej verejnosti garantovaná miera dostupnosti. V kontexte autorskoprávnej ochrany sme na viacerých miestach uviedli, že možno pozorovať postupný vznik práva na kontrolu prístupu k obsahu, ktorého prejavom je existencia rôznych TPM a DRM. Nútená licencia ale ani v tomto zmysle nie je prejavom vôle samotného nositeľa práv, ktorý by prostredníctvom nej vynucoval dodržiavanie výlučných práv.

Nútenú licenciu možno považovať za nástroj obmedzujúci výlučné práva nositeľa určitej skupiny práv, ktorý bez závažného dôvodu bráni v ďalšom používaní predmetu ochrany. Praktickým príkladom je oblasť patentov, kde na základe zaslaného návrhu môže súd udeliť nútenú licenciu akémukoľvek subjektu, ak preukáže spôsobilosť využívať na území SR vynález, ktorý je predmetom udeleného patentu a za splnenia dodatočných časových a obsahových povinností. Na využitie nútej licencie musia uplynúť štyri roky od podania prihlášky alebo tri roky od udelenia patentu, pričom platí lehota, ktorá uplynie neskôr. Ide o ochranný mechanizmus, ktorý má zabrániť udeľovaniu nútej licencie v prípade, ak je dočasné nevyužívanie predmetu ochrany súčasťou prípravnej fázy uvedenia výrobku na trh alebo súčasťou obchodného modelu. Okrem kvalifikovaného uplynutia času treba, aby navrhovateľ udelenia nútej licencie dal majiteľovi patentu pred podaním návrhu riadnu ponuku na uzatvorenie licenčnej zmluvy a túto ponuku majiteľ patentu do troch mesiacov od jej podania neprijal. Poslednou z podmienok je nevyužívanie patentu bez primeraného dôvodu u majiteľa patentu na území SR alebo jeho využívanie nedostatočným spôsobom, pričom predmet patentovaného vynálezu ako výrobok nedodáva na trh SR v dostatočnom množ-

stve.²⁴⁹ Kumulácia podmienok, ktoré treba splniť pred udelením nútenej licencie, by mala slúžiť ako ochranný prostriedok proti neprimeranému obmedzeniu výlučných práv.

Možnosť obmedzenia výlučných práv popísaným spôsobom vychádza z rôznych medzinárodných dohôd regulujúcich oblasť priemyselných práv, ktorými je SR viazaná. Príkladom možno spomenúť dohodu TRIPS, konkrétne čl. 31 upravujúci iné spôsoby použitia bez súhlasu nositeľa práv.²⁵⁰ Obsahom ustanovenia je vymedzenie základných podmienok, ktoré treba nevyhnutne splniť v prípade, ak zmluvný štát vo svojom vnútroštátnom právnom poriadku plánuje umožniť iné použitie predmetu ochrany bez osobitého súhlasu.

Možnosť dovoleného spôsobu použitia predmetu ochrany by mala byť predmetom posúdenia v každom jednotlivom prípade. Zohľadnením tejto povinnosti je individuálne posudzovanie návrhu v rámci patentového zákona, kde je potrebné preukázať splnenie podmienok na udelenie nútenej licencie. Jednou z ďalších požiadaviek je realizácia konania smerujúceho k získaniu súhlasu od majiteľa práva za primeraných obchodných podmienok pred samotným udelením nútenej licencie za podmienky, že sa dané úsilie skončilo v primeranom čase bez úspechu. Nútená licencia teda nemá nahradiť klasický negociačný režim medzi subjektmi a vyžaduje prejav vôle žiadateľa, ktorý bol adresovaný majiteľovi patentu s cieľom umožniť mu istý spôsob použitia. K ďalším podmienkam, ktoré SR v prípade nútenej licencie implementovala, možno zaradiť obmedzenie nevýlučnej formy použitia, zákaz prevoditeľnosti v prípade, ak je nútená licencia udelená, a prednostné zameranie na uspokojenie potrieb domáceho trhu.

Okrem ochranných mechanizmov v prospech majiteľa práva v súvislosti s možnosťou udelenia nútenej licencie sú aplikované aj mechanizmy umožňujúce zrušenie nútenej licencie a upravujúce oblasť odmeňovania. Dohoda TRIPS v čl. 31 písm. g) priamo ustanovuje „*súhlas s takýmto použitím sa bude dať vypovedať s výnimkou primeranej ochrany oprávnených záujmov osôb, ktoré súhlas získali, a ak okolnosti, ktoré k tomu viedli, prestali existovať a zrejme sa nebudú opakovať*“. Špecifikum vnútroštátnej právnej úpravy je v rozšírení možnosti zrušenia nútenej licencie, ak sa práva z nútenej licencie nevyužívajú počas jedného roka.

Aj napriek povahe nútenej licencie, ktorá obmedzuje majiteľa práv v dispozičnej právomoci vyplývajúcej z relevantných právnych noriem, nie je obmedzované jeho právo na odmenu. Znova možno ako príklad použiť oblasť patentov, kde

²⁴⁹ Pozri § 27 ods. 1 patentového zákona.

²⁵⁰ V súvislosti s dohodou TRIPS, úpravou a vplyvom čl. 31 pozri GUPTA, R. Compulsory Licensing under TRIPS: How Far it Addresses Public Health Concerns in Developing Nations. In: *Journal of Intellectual Property Rights*, 15, 2010, s. 357 – 363 [online]. <http://nopr.niscair.res.in/bitstream/123456789/10211/1/JIPR%2015%285%29%20357-363.pdf> [cit. 8.5.2015].

v zmysle § 28 ods. 1 patentového zákona udelením nútenej licencie nie je porušené právo majiteľa patentu na primeranú úhradu.

Na záver možno zdôrazniť, že samotný zmysel inštitútu nútenej licencie sa dá hodnotiť pozitívne z hľadiska potreby garantovať možnosť technologického vývoja spoločnosti zohľadňujúc primerané podmienky trhu. V rámci uvedenej situácie možno čiastočne odstrániť zahraničný trend vzniku tzv. *patentových trollov*,²⁵¹ ktorí reálne nevykonávajú žiadnu ekonomickú činnosť, ale prostredníctvom žalôb a súvisiacich súdnych sporov postihujú neoprávnené využívanie vynálezu inými subjektmi. Ich postavenie nepriaznivo vplýva na patentový systém a potrebu vyváženia exkluzivity využívania určitého vynálezu a obmedzenia z toho vyplývajúce pre iné subjekty. Aktuálne nastavenie nútenej licencie vychádza z medzinárodných štandardov a neobsahuje žiadne ustanovenia, ktoré by daný inštitút výrazne menili. Využitie patentovaného vynálezu je v rámci nútenej licencie časovo ohraničené s možnosťou zrušenia v prípade začatia využívania majiteľom práv. Možnosť využívania je navyše spojená s povinnosťou primeranej úhrady. Z hľadiska potreby vyváženia práv možno hovoriť o dostatočnej miere vyváženia pre všetky participujúce subjekty. V rámci práva na prístup, ako bolo aj vyššie naznačené, nútenú licenciu nemožno považovať za inštitút garantujúci úvodnú formu ľudského alebo technologického prístupu. Na uvedené slúži obligatórna forma zverejnenia v štátom prevádzkovaných registroch.

---

²⁵¹ Bližšie REITZIG, M., HENKEL, J., HEATH, Ch. On sharks, trolls, and their patent prey – Unrealistic damage awards and firms' strategies of "being infringed." In: *Research Policy*. Volume 36, Issue 1, February 2007, s. 134 – 154 alebo MCCURDY, D. P. *Patent Trolls Erode the Foundation of the U. S. Patent System*. [online]. <http://www.scienceprogress.org/wp-content/uploads/2009/01/issue2/mccurdy.pdf> [cit. 8.10.2015].

4. OBMEDZENIA A OCHRANA PRÍSTUPOVÝCH PRÁV

Prístup k informáciám a chránenému obsahu nemá azda v žiadnej situácii úplne neobmedzenú povahu. Vždy existuje aspoň minimálna miera obmedzenia, ktoré reguluje spôsoby prístupu alebo možnosti následnej interakcie. Nemali by sme zabúdať práve na výrazné prekryvanie rôznych základných ľudských práv, ktoré by v rámci aplikovateľných právnych noriem mali byť proporcionálne vyvážené. Preto aj samotné obmedzenia prístupu majú najčastejšie povahu v ochrane iného ľudského práva.

Bolo by asi ilúziou tvrdiť, že všetky právne predpisy sú vzorom proporcionálneho prístupu a najlepšie reflektujú rozsah spoločenskej interakcie. V aktuálnom období k tomu treba ešte priradiť aktivity SDEÚ, ktorý sa v niektorých prípadoch postavil do pozície ochrancu základných práv a svojou judikatúrou akoby dotváral všeobecne záväzné právne normy.

Z obsahového hľadiska sa v tejto časti nebudeme venovať úplne všetkým možnostiam obmedzenia práv, ale skôr väčším celkom, ktoré formujú kontúry tejto oblasti práva. V rámci PDV sa zameriame na autorskoprávnú oblasť, a to oblasť aplikácie TPM a DRM a súvisiace prepojenie s realizáciou prístupu a výnimkami a obmedzeniami regulujúc oblasť dovolených konaní. Ako poukazuje aj Adamová „*autorské právo už zďaleka neplní svoj účel, ako by malo*“.²⁵² Tento fakt následne výborne rozvíja Hugenholtz, podľa ktorého „*nositelia práv sa sťažujú, že ich právo spravilo bezbrannými voči masovému porušovaniu práv v digitálnych sieťach a volajú po posilnení mechanizmov na ochranu autorských práv. Používatelia a spotrebiteľia obviňujú priemysel za zneužívanie autorského práva ako nástroja na zachovanie monopolu a zastaraných obchodných modelov. Autori protestujú, že právo robí veľmi málo, aby ochránilo ich záujem na spravodlivú odmenu, tak od zástupcov priemyslu, ako aj od samotných používateľov*“.²⁵³

Vhodné argumenty pre komplexnejší právny výskum oblasti TPM a DRM nám poskytne komparácia dvoch právnych predpisov, ktorými sú DMCA v USA a európska smernica o autorskom práve. Oba predpisy regulujú ochranu pred-

²⁵² ADAMOVIÁ, Z. Reforma autorského práva v Európe: kedy, keď nie dnes? In: *Duševné vlastníctvo*, č. 1 – 2, 2013, s. 34.

²⁵³ HUGENHOLTZ, B. Fair Use in Europe. In: *Communications of the ACM*, č. 5, 2013, s. 26 [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1040> [cit. 8.10.2015].

metov ochrany v digitálnom prostredí s rozdielnym prístupom práve v oblasti výnimiek a obmedzení. Treba spomenúť, že oba predpisy idú výrazne nad rámec požiadaviek medzinárodného práva a niektoré z oblastí aktuálne ani neupravuje.

V oblasti prístupu k informáciám, ktoré nemajú povahu v PDV, sa zameriame na dve ucelené podskupiny, a to obmedzenie prístupu prostredníctvom ochrany osobných údajov a prostredníctvom ochrany utajovaných a citlivých informácií. Ochrana osobných údajov je často faktorom, na ktorom je obmedzenie prístupu k informáciám verejného sektora založené pre potreby vyváženia práv. Ochranu osobných údajov ale treba vnímať v širšom kontexte ako iba v spojitosti s informáciami verejného sektora. V nedávnom rozhodnutí SDEÚ Google v. Spain môže mať rozhodnutie SDEÚ ďalekosiahle následky pre dostupnosť obsahu prostredníctvom internetu. V rámci odôvodnenia SDEÚ prišiel k záveru, že aktuálna legislatíva EÚ obsahuje vyjadrenie tzv. *práva byť zabudnutý* v kontexte aktivít prevádzkovateľov vyhľadávacích programov. V oblasti utajovaných a citlivých informácií ide o obdobné vyvažovanie súvisiacich práv vzhľadom na potrebu zabezpečiť zachovanie bezpečnosti kľúčových informácií a cieľovej infraštruktúry. Pri citlivých informáciách ide o veľkú množinu rôzne kategorizovaných údajov, pri ktorých má SR záujem na ich osobitnej ochrane.

4.1 TPM a DRM

4.1.1 Všeobecné vymedzenie

Nové technológie so sebou vždy prinášajú riziká pre aktuálne nastavené obchodné modely a otvárajú novú diskusiu o potrebe zachovania status quo alebo v lepších prípadoch aj o problémových oblastiach a možných zmenách. Boyle na to poukazuje pomerne presne vo svojom diele *The Public Domain*, kde uvádza: „Všetky hrozby, ktoré nové technológie prinášajú – hracie piano, jukebox, kopírka, videorekordér, internet – sú videné s neobyčajnou jasnosťou. Príležitosti však, najmä tie zahŕňajúce zmenu obchodného modelu alebo reštrukturalizáciu trhu, sú odmietané príznaky.“²⁵⁴ Lessig obdobne dodáva „prirodzené obmedzenia analógového sveta boli zrušené vznikom digitálnych technológií“.²⁵⁵ Internet je obrovským trhom, ktorý zásadne pozmenil distribučné modely mnohých predmetov ochrany spadajúcich pod ochranu prostredníctvom PDV. Dnes už azda nikto nespochybňuje prav-

²⁵⁴ BOYLE, J. *The Public Domain Enclosing the Commons of the Minds*. London: Yale University Press, 2008, s. 63.

²⁵⁵ LESSIG, L. *Remix: Making Art and Commerce Thrive in the Hybrid Economy*. London: Bloomsbury Academic, 2008, s. 38.

divosť daného tvrdenia a postupne si všetci nositelia práv uvedomujú, že úplné oddelenie analógového a digitálneho prostredia už ani nie je možné.

Ako príklad nám môže poslúžiť hudobný priemysel, ktorý ako prvý pocítil možnosti digitálneho prostredia, jednoduchosť a rýchlosť šírenia a problémy súvisiace s kontrolou obrovského počtu používateľov. Jedným z hlavných znakov internetu je práve jednoduchosť vyhotovovania kópií a distribúcia miliónom používateľov pri nízkych nákladoch potrebných na zabezpečenie týchto aktivít. Predaj klasických hudobných CD sa vzhľadom na uvedené zmeny stal menej zaujímavou alternatívou, ako sa dostať k novým hudobným skladbám.

Od počiatočných problémov, akými bolo ilegálne sťahovanie a počúvanie hudby prostredníctvom služby Napster,²⁵⁶ až po súčasné spory okolo streamovacích služieb a otázkami súvisiacimi s výškou vyplácaných licenčných poplatkov, internet aj po rokoch stále prináša viac otázok ako odpovedí.²⁵⁷ Nové, rýchle a efektívne kanály na distribúciu hudby, videí, obrázkov a kníh na druhej strane predstavujú jedinečnú príležitosť na vytvorenie nových obchodných modelov a možností generovania príjmu pre nositeľov práv.

Práve snaha o vytvorenie obchodných modelov s garanciou ochrany pred svojvoľným používaním a šírením rôznych predmetov ochrany viedla postupne k vytvoreniu právnych a technických bariér. Terminológia DRM a TPM sa v mnohých prípadoch používa pomerne voľne bez jasného ohraničenia. Niekedy naozaj nie je jednoduché jasné hranice reálne vytýčiť a aj v odbornej praxi sa tieto pojmy občas používajú ako synonymá. DRM by sme podľa Rumpa mohli definovať ako typ SW vytvoreného na umožnenie zabezpečenej distribúcie. Definíciu ďalej rozvíja v rozsahu rôznych aktivít, ktoré sú bežne súčasťou DRM. DRM zahŕňa popis, identifikáciu, obchod, ochranu, monitorovanie a sledovanie všetkých foriem použití nad hmotným a nehmotným obsahom.²⁵⁸ Ide teda o základné aktivity súvisiace s vytvorením a prevádzkovaním akejkoľvek služby súvisiacej so sprístupňovaním rôznych predmetov ochrany. K obdobným záverom prišiel aj *Efroni*, ktorý za DRM považuje technológie podporujúce obchodné modely zabezpečujúce a umožňujúce realizovanie obchodu s digitálnym obsahom. Súčasťou DRM je zväčša masová distribúcia, licencovanie medzi koncovým používateľom a nositeľom práv a licencovanie medzi vývojármi DRM a výrobcami zariadení,

²⁵⁶ Pozri MOONEY, P., SAMANTA, S., ZADEH, A. Napster and its Effects on the Music Industry: An Empirical Analysis. In: *Journal of Social Sciences*, č. 6 (3), 2010, s. 303 – 309 [online]. <http://thescipub.com/PDF/jssp.2010.303.309.pdf> [cit. 8.10.2015].

²⁵⁷ Pozri HARRISON, L. *How has the Internet and Social Media Changed the Music Industry?* 2014 [online]. <http://www.socialnomics.net/2014/07/23/how-has-the-internet-and-social-media-changed-the-music-industry/> [cit. 8.10.2015].

²⁵⁸ RUMP, N. Definition, Aspects, and Overview. In: BECKER, E., BUHSE, W., GUNNEWIG, D., RUMP, N. *Digital Rights Management*. Berlin:Springer. 2003, s. 3 – 4.

ktoré budú DRM využívať.²⁵⁹ Podľa Lyona je DRM systémom komponentov a služieb informačných technológií spolu so zodpovedajúcimi právami, postupmi a obchodnými modelmi, ktoré sa snažia o distribúciu a kontrolu predmetov duševného vlastníctva a ich práv.²⁶⁰ A napokon aj definícia, ktorú ponúka Cameron príliš nevybočuje zo zaužívaného štandardu, kde DRM systémy obsahujú rad technologických prvkov, ktoré môžu zahŕňať šifrovanie, sledovacie mechanizmy, databázu predmetov ochrany, nositeľov práv, funkcionality pre správu licencií a technologické prostriedky ochrany.²⁶¹ Ďalej dodáva, že DRM je formou trvalej ochrany predmetov ochrany vo všetkých prípadoch bez ohľadu na ich umiestnenie a osobu, ktorá nimi disponuje.

Ak by sme sa na DRM chceli pozrieť abstraktnejšie, možno využiť výbornú analógiu podľa Rumpa, ktorý DRM prirovnal k trojnohej stoličke poskladanej z technologických, právnych a obchodných „noh“. V prípade, ak je niektorá z nôh príliš krátka alebo dlhá, stolička sa môže prevrátiť na niektorú zo strán. S uvedeným tvrdením možno do značnej miery súhlasiť. Ako ďalej rozvádza, aj v prípade dostatočnej stability na DRM vplyva veľké množstvo rôznych externých faktorov. K externým faktorom by sme mohli priradiť rôzne ekonomické, sociálne a medzinárodné aspekty. Situácia na trhu je najlepším príkladom ekonomických faktorov vplyvajúcich na voľbu konkrétneho obchodného modelu a s ním súvisiacu voľbu ochrany formou aplikácie DRM. Nepriamo tieto zmeny môžu vplyvať aj na potrebu kúpy nového zariadenia pre rôznych používateľov, čo treba pri voľbe modelu nevyhnutne zohľadniť. Sociálne aspekty vplyvov spočívajú v potrebe poukázať na benefity poskytovania chráneného obsahu prostredníctvom aplikácie DRM. Rozhodovacím faktorom môže byť buď exkluzivita ponúkaného obsahu, ktorý je reálne nedostupný prostredníctvom inej služby, alebo dodatočná hodnota umožňujúca vyššiu formu interakcie so samotným obsahom. V rámci interakcie možno uvažovať o rôznych dodatočných službách, ktoré sa poskytujú, akými je personalizácia služby, prístupnosť na viacerých zariadeniach alebo poskytovanie nového obsahu na základe preferencií a pod. Do kategórie sociálnych faktorov by sme mohli priradiť aj diskusie o vhodnosti aplikácie DRM v kontexte jestvujúcich výnimiek a obmedzení právnej ochrany. Už samotné používanie internetu otvára medzinárodné súvislosti pri vytváraní rôznych služieb. DRM nie je v tomto smere žiadnou výnimkou a pri jeho voľbe treba zohľadniť

²⁵⁹ EFRONI, Z. *Access- right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, s. 193.

²⁶⁰ LYON, G. E. *Nist Special Publication 500-241. Information Technology: A Quick-Reference List of Organizations and Standards for Digital Rights Management*. 2002. s. 4 [online]. <http://xml.coverpages.org/Lyon-NIST241assmOct9.pdf> [cit. 8.10.2015].

²⁶¹ CAMERON, A. *Digital Rights Management*. 2007. s. 1 [online]. <http://www.cippic.ca/digital-rights-management> [cit. 8.10.2015].

medzinárodnú povahu internetu, špecifikum jednotlivých jurisdikcií, v ktorých bude služba dostupná, a finančný výsledok voľby.²⁶²

Zovšeobecnením by sme za DRM mohli považovať technológie, resp. technologické procesy umožňujúce realizáciu obchodných modelov s využitím chráneného obsahu zloženého z časti upravujúcej správu práv a z časti umožňujúcej ich dodržiavanie. Alternatívne by sme DRM, podľa argumentácie niektorých skupín, mohli považovať za „*anti-pirátske*“ mechanizmy, ktoré nositeľom práv poskytujú istú záruku ochrany v digitálnom prostredí.

TPM na druhej strane možno považovať za komponenty, ktoré reálne vynucujú dodržiavanie možnosti prístupu alebo používania chráneného obsahu pri vytvorených službách. K uvedenému záveru dospel aj Rump, keď DRM rozčlenil do dvoch základných kategórií zložených jednak z časti upravujúcej správu práv a z časti vynucujúcej ich dodržiavanie. TPM by malo spadať práve do tejto druhej časti, aj keď hranica a samotná kategorizácia nie je vždy úplne jasnou. Napríklad aj Samuelson vo svojom príspevku používa ako jednotiacu terminológiu pojem TPM, aj napriek istým terminologickým odlišnostiam.²⁶³

Aj napriek slovenskému prekladu DRM, ktoré možno označiť ako digitálnu správu práv, nemožno pojem právo stotožniť s definíciou v zmysle PDV. DRM technológie nie sú nevyhnutne aplikovateľné iba na predmety ochrany v zmysle typológie PDV. Práva, kvôli prepojeniu na terminológiu informačných a komunikačných technológií, možno považovať skôr za oprávnenia umožňujúce realizáciu niektorých aktivít.²⁶⁴ Strojovo čitateľné pravidlá regulujúce interakciu s chráneným obsahom tým dokážu obmedziť alebo úplne zabrániť mnohým oprávneným a legálnym použitiam.²⁶⁵ Je však otázkou, akú úlohu bude PDV zohrávať v budúcnosti v prípade primárnej regulácie konaní striktnou aplikáciou technológií.

Z hľadiska dostupných TPM existuje množstvo variácií ich klasifikácie. Základným členením je členenie podľa predmetov, na ktoré sa aplikujú. Jednak môže ísť o TPM aplikovateľné na predmety ochrany v zmysle noriem PDV, na druhej strane môže ísť o TPM aplikovateľné na predmety bez prepojenia na dodatoč-

²⁶² RUMP, N. Definition, Aspects, and Overview. In: BECKER, E., BUHSE, W., GUNNEWIG, D., RUMP, N. *Digital Rights Management*. Berlin: Springer. 2003, s. 4 – 7.

²⁶³ SAMUELSON, P., SCHULTZ, J. *Regulating Digital Rights Management Technologies: Should Copyright Owners Have to Give Notice About DRM Restrictions?* 2007, s. 1 [online]. <http://people.ischool.berkeley.edu/~pam/papers/notice%20of%20DRM-701.pdf> [cit. 8.10.2015].

²⁶⁴ MULIGAN, D., BURSTEIN, A. Implementing Copyright Limitations in Rights Expression Languages. In: FEIGENBAUM, J. (ed.) *Digital Rights Management*. Berlin: Springer, 2003, s. 137 – 138.

²⁶⁵ V kontexte využívania TPM a DRM a dôsledok na možný zásah do súkromia a osobných údajov pozri COHEN, J. E. DRM and Privacy. In: *Berkeley Technological Law Journal*, Vol. 18, 2003, s. 575 – 617 [online]. <http://ssrn.com/abstract=372741> [cit. 8.10.2015].

nú formu právnej ochrany. Z hľadiska aktivít kontrolovaných prostredníctvom TPM ich možno členíť na druhy smerujúce ku kontrole prístupu k určitým predmetom ochrany a na druhy zabezpečujúce kontroly následného použitia (napr. kopírovanie).²⁶⁶ V rámci autorskoprávnej ochrany a typológie majetkových práv je paradoxom, že pri uvedenom členení TPM môže ísť vzhľadom na extenzívny výklad reprodukčných práv o ochranu rovnakého majetkového práva na vyhotovenie rozmnoženiny. Pri obmedzení prístupu ide o aktivity s vplyvom na možnosť dočasného vyhotovenia rozmnoženiny a pri obmedzovaní spôsobov použitia ide zväčša o aktivity s vplyvom na možnosť permanentného vyhotovenia rozmnoženiny. Ďalším členením TPM by mohla byť povaha technológie, ktorú využívajú na ochranu rôznych predmetov. Z tohto hľadiska môže ísť o TPM spočívajúce v používaní viditeľných alebo neviditeľných vodoznakov, šifrovaní, potrebe použitia registračného kľúča pri aktivácii, online aktivácii a pod.²⁶⁷ Typológia TPM je naozaj široká a v praxi ide často o kombináciu viacerých prvkov, ktoré tak v kombinácii poskytujú vyššiu mieru identifikácie používateľa s určením dovoľného spôsobu interakcie.

Použitie DRM ale nebolo vždy bezproblémové a v niektorých prípadoch možno hovoriť o výrazných zásahoch do práva na súkromie. Azda najznámejším prípadom je situácia okolo spoločnosti SONY, ktorá aplikovala ako formu ochrany XCP anti-piracy program. Problémom bolo využitie techník počítačového vírusu. DRM bolo aplikované na distribuované CD, ktoré po spustení nakopírovalo do počítačov používateľov neželaný program a zasielalo osobné údaje priamo do SONY. Okrem iného boli zasielané aj rôzne údaje o používaní hudobných nahrávok používateľom. Odhalenie spôsobilo značnú dávku kritiky a súvisiace súdne konanie kvôli zásahu do práv používateľov.²⁶⁸ Aj napriek tomu ale situácia nespôsobila výrazné obmedzenie používania DRM. Aktuálne sa síce kladie väčší dôraz na prevenciu proti invazívnym zásahom do práva na ochranu súkromia používateľov, nejde ale o úplný štandard. Rôzne funkcie sledovania stále umožňujú zisťovať rôzne informácie pre nositeľov práv súvisiacich s aktivitou používateľov, ako je rozsah a periodicita čítania, zoznam pozeraných filmov vrátane žánru alebo preferencie v rámci počúvanej hudby. Výhoda propagovaná rôznymi spoločnosťami je práve potreba personalizácie obsahu podľa predchádzajúcich

²⁶⁶ Pozri STROWEL, A., DUSSOLIER, S. *Workshop on Implementation Issues of the WIPO Copyright Treaty (WCT) and the WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT)*. 1999. s. 2 [online]. http://www.wipo.int/edocs/mdocs/copyright/en/wct_wppt_imp/wct_wppt_imp_2.pdf [cit. 8.10.2015].

²⁶⁷ Bližšie *Digital Rights Management and Technical Protection Measures*. 2006 [online]. https://www.priv.gc.ca/resource/fs-fi/02_05_d_32_e.asp [cit. 8.10.2015].

²⁶⁸ K zneužitiu DRM pozri tiež MYŠKA, M. The True Story of DRM. In: *Masaryk University Journal of Law and Technology*, č. 2, 2009, s. 271 – 275.

preferencií. V mnohých prípadoch používateľ ani nemá na výber v prípade, ak sa chce k zaujímavého obsahu dostať. Možnosť ovplyvnenia súvisiacich zmluvných podmienok poskytovania služieb má minimálny rozsah.

Pri voľbe a výbere konkrétneho DRM zohráva úlohu množstvo externých a interných faktorov, ktoré treba zohľadniť s cieľom vytvoriť úspešnú službu poskytujúcu prístup ku chránenému obsahu. Používateľská prívetivosť je bez pochyb primárnym faktorom posudzovania. V prípade, ak DRM v prílišnej miere obmedzuje používateľov, je možnosť rozvoja a rozširovania služby značne obmedzená. Dôraz sa kladie aj na aspekt bezpečnosti DRM pri jeho využívaní kvôli potrebe garantovať dostupnosť iba pre zvolených používateľov. Žiadne dostupné DRM neposkytuje stopercentnú ochranu. Vzhľadom na to, že ide o výsledok ľudskej činnosti, vždy sa postupne vytvorí cesta, ako ochranu obísť. Na trhu je však niekoľko spoločností, ktoré už dlhodobo poskytujú kvalitné riešenia, čo v nemalej miere ovplyvňuje finálnu voľbu DRM.²⁶⁹ Treba zohľadniť aj technickú náročnosť implementácie a nároky kladené na infraštruktúru súvisiace s ďalšou prevádzkou DRM ako integrálnych súčastí poskytovanej služby. V prípade používania väčšieho množstva SW je otázkou aj miera interoperability umožňujúca prepojenie rôznych riešení, používanie bez potreby aktualizácie zariadenia a používanie bez zakúpenia nového zariadenia. Pri dostatočnom riešení všetkých vyššie popísaných oblastí je rozhodujúcim faktorom aj samotná cena DRM a spôsob jej výpočtu.²⁷⁰

4.1.2 Medzinárodné pramene právnej úpravy

K základným prameňom, ktoré obsahujú odkaz a právnu úpravu prostriedkov ochrany aplikovateľných nositeľmi práv, možno zaradiť medzinárodné zmluvy WCT a WPPT. Tieto zmluvy patrili medzi prvé medzinárodné reakcie na meniaci sa systém používania chráneného obsahu a snahu veľkých producentských a distribučných spoločností o ochranu svojho výhradného postavenia, ktoré bolo pôvodne nastavené na režim analógového sveta. Vzhľadom na výraznejšiu komercializáciu internetu po roku 1993 možno formu riešenia vypracovaním medzinárodnej zmluvy z roku 1996 považovať za pomerne rýchlu reakciu.²⁷¹

²⁶⁹ Jedným z príkladov je SW PlayReady od Microsoftu alebo SW Digimarc, ktorý sa využíva v rámci poskytovania prístupu ku knižnému obsahu.

²⁷⁰ Pozri RUMP, N. Definition, Aspects, and Overview. In: BECKER, E., BUHSE, W., GUNNEWIG, D., RUMP, N. *Digital Rights Management*. Berlin: Springer. 2003, s. 10 – 14.

²⁷¹ K vývoju a navrhovaným verziám ustanovení o ochrane TPM pozri KERR, I., MAURUSHAT, A., TACIT, Ch. Technical Protection Measures: Tilting at Copyright's Windmill. In: *Ottawa Law Review*. č. 1, 2002 – 2003, s. 32 – 35.

Zavedenie tohto druhu právnej ochrany sa často označuje aj ako tzv. „*paracopyright*“ ustanovenia vzhľadom na poukazované zavedenie novej úrovne právnej ochrany, ktorá nebola súčasťou autorskoprávnej ochrany.²⁷² Na uvedené tvrdenie sú v rámci odborných diskusií rôzne názory. Jednak Ginsburg poukazuje na možnosť vytvorenia nového práva na kontrolu prístupu k obsahu,²⁷³ na druhej strane Heide poukazuje na možnosť kontroly iba v rámci výkonu majetkových práv bez nevyhnutnosti vytvorenia osobitného práva.²⁷⁴ Bola to práve argumentácia prívržencov zavedenia TPM, ktorá poukazovala na potrebu ochrany *status quo* vytvoreného tradičnou autorskoprávnou legislatívou. Netreba tiež zabúdať na legislatívne rozdiely medzi európskym autorskoprávnym systémom a systémom vytvoreným v rámci USA. Bez ohľadu na prevažujúcu argumentáciu, za preukázaný možno považovať výrazný dopad integrácie nových ustanovení riešiacich používanie technologických opatrení na rovnováhu práv. Súvisiace zmeny *Boyle* spája s náročnosťou a nákladmi na vyhotovenie rozmnoženín. Mierne ironicky vzhľadom na problémy v aktuálnej právnej úprave dodáva „*ak sa náklady na kopírovanie blížia nule, právo duševného vlastníctva musí dosiahnuť dokonalú kontrolu. Musíme posilniť práva, predĺžiť dobu ochrany, zvýšiť sankcie, spraviť z nekomerčného kopírovania zločin. Musíme sa pohybovať mimo tradičnej sféry autorského práva za účelom regulovania technológie okolo materiálu chráneného autorským právom.*“ Ako ďalej uznáva, niektoré z týchto tvrdení možno považovať za pravdivé, treba ale zohľadniť množstvo iných faktorov a realitu, že PDV nebolo a nikdy nebude tradičným vecným právom.²⁷⁵

V prípade oboch zmlúv ide o obdobnú právnu reguláciu pozostávajúcu jednak z vymedzenia povinností týkajúcich sa technologických opatrení, ale aj vymedzení ďalších aktivít súvisiacich s informáciou na správu práv. Práve osobitná problematika odstraňovania technickej ochrany prostredníctvom rôznych zariadení, výrobkov alebo súčiastok býva práve jadrom problému pri vyvažovaní práv vzhľadom na osobitnú úpravu výnimiek a obmedzení v danej oblasti.

²⁷² Pozri DE BEER, J. Constitutional Jurisdiction Over Paracopyright Laws. In: GEIST, M. (ed.) *The Public Interest: The Future of Canadian Copyright Law*. *Irwin Law Journal*, č. 4, s. 89 – 124, 2005 [online]. <http://ssrn.com/abstract=814074> [cit. 8.10.2015].

²⁷³ Pozri GINSBURG, J. C. From Having Copies to Experiencing Works: the Development of an Access Right in U. S. Copyright Law. In: *Journal of the Copyright Society of the USA*, Vol. 50, 2003, s. 113 – 132 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=222493 [cit. 10.4.2015].

²⁷⁴ Pozri HEIDE, T. COPYRIGHT IN THE EU AND U.S.: WHAT “ACCESS-RIGHT”? *Journal of the Copyright Society of the USA*, Vol. 48, No. 3, 2001, s. 364-365 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=270861 [cit. 10.4.2015].

²⁷⁵ BOYLE, J. *The Public Domain Enclosing the Commons of the Minds*. London: Yale University Press. 2008 s. 61.

V zmysle čl. 11 WCT alebo čl. 18 WPPT zabezpečia jednotlivé zmluvné strany primeranú právnu ochranu a účinné právne prostriedky proti nedovolenému odstraňovaniu účinných TPM, ktoré nositelia práv používajú v spojitosti s výkonom svojich práv a ktoré obmedzujú zaobchádzanie s chráneným obsahom, na ktoré neudelili súhlas, resp. nejde o konanie zákonom povolené. Odstránenie TPM by malo byť akceptovateľným v prípade existencie osobitného súhlasu alebo v prípade, ak je určité konanie regulované prostredníctvom výnimiek alebo obmedzení. Zaujímavý je práve dôraz na účinnosť TPM v súvislosti s daným druhom právnej ochrany. V rámci odborných diskusií bolo občas poukazované na súvisiacu limitáciu právnej ochrany vzhľadom na účinnosť TPM. Pri tomto výklade je ale možné sa dostať do istých výkladových problémov. Napríklad *Kerr* tvrdí, že poukazovanie na účinnosť prináša zaujímavý paradox. V prípade, ak je TPM účinné, poskytne sa mu plná práva ochrana, hoci reálne nemusí byť vôbec potrebná. Ak však TPM nie je dostatočne účinné, nie je mu poskytnutá žiadna právna ochrana.²⁷⁶ K zavedeniu termínu účinných TPM nedáva jasnú odpoveď ani Samuelson vo svojej analýze digitálnej agendy USA na rokovaníach WIPO, kde poukazuje skôr na účinnosť vo vzťahu k právnym prostriedkom ochrany.²⁷⁷ Ak by sme sa na dané obmedzenie pozreli z technickej stránky, pravdepodobne by sme nevedeli dostatočne špecifikovať, čo ešte možno považovať za účinné TPM a čo nie. Každý prostriedok ochrany je prelomiteľný a neposkytuje neobmedzenú ochranu. *Kerr* ďalej uvádza, že hraničným faktorom by mohlo byť posudzovanie nákladov súvisiacich s odstránením TPM. Za účinné TPM by sa považovalo také TPM, kde by náklady súvisiace s odstránením prevažovali hodnotu samotnej služby/produktu.²⁷⁸ V niektorých situáciách by možno išlo o využiteľný systém posudzovania účinnosti TPM, nejde ale o plošne aplikovateľné riešenie. Aj preto účinnosť TPM posudzujú jednotlivé zmluvné štáty v rámci inkorporácie do vnútroštátnych právnych poriadkov.

Cieľom ustanovení WCT a WPPT je zabezpečiť efektívne využívanie technológie na ochranu majetkových práv vrátane licencovania predmetov ochrany v online prostredí. Prvá povinnosť vyžaduje od zmluvných štátov, aby poskytli *primeranú* právnu ochranu a *účinné* právne prostriedky proti obchádzaniu technických opatrení, akými sú napríklad systémy podmieneného prístupu alebo šifrovania aplikovaného na rôzne predmety ochrany. Práve doplnenie požiadavky zavedenia *účinných* právnych prostriedkov bolo výsledkom kompromisných snáh

²⁷⁶ KERR, I., MAURUSHAT, A., TACIT, Ch. Technical Protection Measures: Tiltting at Copyright's Windmill. In: *Ottawa Law Review*, č. 1, 2002 – 2003, s. 34.

²⁷⁷ Pozri SAMUELSON, P. *The U.S. Digital Agenda at WIPO*. 1996, s. 410 [online]. <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1881&context=facpubs> [cit. 10.4.2015].

²⁷⁸ KERR, I., MAURUSHAT, A., TACIT, Ch. Technical Protection Measures: Tiltting at Copyright's Windmill. In: *Ottawa Law Review*, č. 1, 2002 – 2003, s. 35.

USA, ktorých pôvodný návrh právnej úpravy v plnom rozsahu neakceptovali zástupcovia ďalších štátov. Práve požiadavka účinných právnych prostriedkov sa má považovať za flexibilný nástroj, ktorý možno použiť proti štátom s nedostatočnou ochranou TPM a DRM.²⁷⁹ Otázkou zostáva, ktorá právna úprava sa bude považovať za dostatočnú. Druhý typ technologického zabezpečenia (ochrany) smeruje k zvýšeniu spoľahlivosti a integrity online trhu tým, že od zmluvných štátov vyžaduje zákaz realizácie zmien alebo výmazu elektronických informácií na správu práv.²⁸⁰

Reakciou USA na meniacu sa situáciu v online prostredí a vytvorenie WCT a WPPT od WIPO bol nový § 1201 DMCA. Celú situáciu výstižne popisuje Samuelsonová, ktorá prirovnáva boj v Kongrese súvisiaci s nastavením právnej ochrany v rámci DMCA ako boj medzi Hollywoodom a Silicon Valley.²⁸¹ S uvedeným tvrdením sa možno iba stotožniť. Hollywood je už dlhodobo považovaný za jedného z najsilnejších hráčov v rámci lobingu pri presadzovaní úprav týkajúcich sa autorskoprávnej problematiky.²⁸² Silicon Valley na druhej strane presadzoval väčšiu voľnosť na internete vrátane aktivít, akými sú reverzné inžinierstvo, testovanie počítačovej bezpečnosti alebo výskum v rámci šifrovania.

DMCA obsahovo rieši jednak problematiku ochrany TPM proti neoprávnenému odstraňovaniu, ale aj problematiku obchodovania so zariadeniami, produktmi smerujúcimi k umožneniu odstránenia alebo obchádzania TPM. Ide o širšiu právnu úpravu s členením TPM do dvoch kategórií, a to:

- 1) TPM slúžiace na ochranu prístupu k predmetom ochrany a
- 2) TPM slúžiace na ochranu majetkových práv nositeľov práv.

Práve uvedené členenie v rámci DMCA sa stalo jadrom problému týkajúceho sa zavedenia nového práva na kontrolu prístupu k predmetom ochrany. Tzv. *access right* bolo v zmysle § 1201 (a)(1)(A) vyňaté ako osobitné právo mimo sféru tradičných majetkových práv. V tejto súvislosti sa vynára otázka, či teda dočasné vyhotovenie rozmnoženiny, ktorá je súčasťou technologického postupu, sa stále považuje za obsah práva na vyhotovenie rozmnoženiny, alebo nie. Kvôli

²⁷⁹ SAMUELSON, P. *The U.S. Digital Agenda at WIPO*. 1996, s. 414 – 415 [online]. <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1881&context=facpubs> [cit. 10.4.2015].

²⁸⁰ LUNG, G. *Overview of Copyright Issues. Presented at WIPO Regional Symposium in Educational Institutions and Libraries in the Digital Era*. Hong Kong SAR, 2004, s. 4 [online]. http://www.ipd.gov.hk/eng/promotion_edu/seminars/20040315/geidy_lung_materials.doc [cit. 8.10.2015].

²⁸¹ SAMUELSON, P. *Intellectual Property and the Digital Economy: Why the Anti-Circumvention Regulations Need to Be Revised*. 1999, s. 4 [online]. <http://people.ischool.berkeley.edu/~pam/papers/Samuelson.pdf> [cit. 10.4.2015].

²⁸² Bližšie napríklad známe aktivity súvisiace s ochranou postáv spoločnosti Disney. LITMAN, J. Mickey Mouse Emeritus: Character Protection and the Public Domain. *Miami Ent. & Sports L. Rev.* 429, 1994, s. 429 – 435 [online]. <http://repository.law.miami.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1031&context=umeslr> [cit. 8.10.2015].

komplexnosti právnej úprava § 1201 DMCA ju Kerr rozdeľuje do nasledujúcich oblastí:

- 1) Kontrola prístupu (angl. Access Control)²⁸³
  - a. Základný zákaz
  - b. Obchádzanie (TPM)
  - c. Účinné prístupové TPM
  - d. Zákaz zariadení, produktov, služieb smerujúcich k obchádzaniu prístupových TPM
- 2) Autorskoprávna ochrana (angl. Copyright Protection)²⁸⁴
  - a. Obchádzanie (TPM)
  - b. Účinné TPM smerujúce k ochrane majetkových práv
  - c. Zákaz zariadení, produktov, služieb smerujúcich k obchádzaniu prístupových TPM²⁸⁵
- 3) Do členenia by sme mohli ešte doplniť posledný bod, ktorým sú výnimky a obmedzenia.

Právna úprava DMCA ide výrazne nad rámec ustanovení WIPO aj vzhľadom na novú kategorizáciu majetkových práv, k ochrane ktorých by mala smerovať, a špecifikáciou rôznych zariadení a spoločenských činností smerujúcich k prelozeniu ochrany. Prijatie DMCA sa stretlo so širokou odbornou diskusiou o jej vhodnosti a možnom účinku na výnimky a obmedzenia vrátane zaužívanej doktríny *fair use*. Jedným z bodov, na ktorý sa pomerne často poukazuje, je prílišná komplexnosť a vnútorná nekonzistentnosť niektorých ustanovení DMCA. Ako príklad možno uviesť aplikáciu niektorých výnimiek, ktoré nedokáže technicky zrealizovať oprávnený subjekt. V prípade vyžiadania pomoci a odstránením TPM tretím subjektom už takéto konanie nemusí byť v súlade s ustanoveniami DMCA. V súvislosti s jasnosťou DMCA je problémom aj rozlišovanie medzi TPM smerujúcim ku kontrole prístupu a TPM smerujúcim k ochrane iných majetkových práv. Vychádzajúc z ustanovení DMCA ide o veľmi dôležité rozlíšenie vzhľadom na úroveň právnej ochrany, ktorá je v prípade iných majetkových práv nižšia.²⁸⁶ Praktické rozdeľovanie má byť okrem iného súčasťou vyváženia ochrany so záujmami tretích strán, ktoré by malo byť pochopiteľné aj bežným používateľom, ktorých sa bezprostredne týka. Kritika smeruje aj k nastaveniu rozsahu

²⁸³ Pozri § 1201 (a) DMCA.

²⁸⁴ Pozri § 1201 (b) DMCA.

²⁸⁵ KERR, I., MAURUSHAT, A., TACIT, Ch. Technical Protection Measures: Tiltting at Copyright's Windmill. In: *Ottawa Law Review*, č. 1, 2002 – 2003, s. 34.

²⁸⁶ Pozri REESE, R. A. Will Merging Access Controls and Rights Controls Undermine the Structure of Anticircumvention Law? *U of Texas Law, Law and Econ Research Paper*, No. 021 and *U of Texas Law, Public Law Research Paper*, No. 61, 49 s. [online]. <http://ssrn.com/abstract=502263> [cit. 8.10.2015].

ochrany a úzkemu vymedzeniu výnimiek a obmedzení. Samuelsonová priamo poukazuje na nízku mieru podpory *fair use* prostredníctvom DMCA legislatívy. Väčšina bežných používateľov nedisponuje dostatočnými technickými znalosťami potrebnými na obchádzanie TPM, pričom výroba a distribúcia zariadení na obchádzanie TPM v prospech inej osoby by už zjavne pod použitie v rámci *fair use* nepatřila.²⁸⁷

Pomerne veľkou témou je obmedzovanie prístupu k informáciám aplikáciou autorskoprávnej ochrany. Problém, na ktorý niektorí odborníci poukazujú, je nemožnosť rozlišovania stále chránených predmetov ochrany od public domain a nemožnosť určenia nechránených elementov, akými sú idey, myšlienky a pod. v prípade aplikácie TPM.²⁸⁸ Možnosť praktického využitia negatívneho vymedzenia ochrany,²⁸⁹ ale vždy závisela od distribučných modelov, ktoré nositeľ práv využil a umožnil osobám tieto nechránené prvky identifikovať. Na mierne odlišný problém poukazuje Efroni, podľa ktorého rizikom pri legislatíve z oblasti ochrany TPM je „že zrýchli migráciu z analogových na digitálne TPM-chránené formáty, spôsobujúc alternatívne (analogové) možnosti prístupu porovnateľne vzácnjšími. V tomto prípade negatívne vymedzenie nedokáže plniť tradičnú úlohu rovnováhy a potrebné rozlišovanie medzi originálnymi a neoriginálnymi časťami diel stratí väčšiu časť svojho praktického významu“.²⁹⁰

Benkler zas poukazuje na výrazný vplyv na dostupnosť informačných zdrojov a možné obmedzenie slobody prejavu.²⁹¹ Pokračovať by sme mohli rozsiahlom súlade spoločenských noriem s akceptovateľnou reguláciou v rámci autorskoprávnej ochrany. V analogovom prostredí konania, ktoré bolo mimo rámec majetkových práv nositeľov práv, regulované neboli. Ak ste si kúpili publikáciu, nikto nezistoval koľkokrát ste danú publikáciu prečítali alebo koľkým priateľom ste ju požičali. Autorské právo bolo nastavené tak, aby reflektovalo technologické

²⁸⁷ „Thirdly, section 1201 contains no provision enabling the development or distribution of circumvention tools to enable fair use or other privileged uses in terrain which section 1201(a)(1)(A) doesn't reach (i.e., making fair uses of lawfully acquired copies).“ Bližšie SAMUELSON, P. *Intellectual Property and the Digital Economy: Why the Anti-Circumvention Regulations Need to Be Revised*. 1999, s. 30 [online]. <http://people.ischool.berkeley.edu/~pam/papers/Samuelson.pdf> [cit. 10.4.2015].

²⁸⁸ Pozri HILTY, R. M. The Expansion of Copyright Law and its Social Justification. In: HEATH, Ch., LIU, K. *Copyright Law and the Information Society in Asia*. Bloomsbury Publishing, 2006, s. 12 – 13.

²⁸⁹ Pozri § 5 NAZ.

²⁹⁰ EFRONI, Z. *Access- right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, s. 358.

²⁹¹ BENKLER, Y. Free as the Air to Common Use: First Amendment Con-straints on Enclosure of the Public Domain. *74 N.Y.U. L. REV.* 354, 1999 [online]. <http://www.benkler.org/Free%20as%20the%20Air.pdf> [cit. 8.10.2015].

možnosti analógového prostredia a spoločensky akceptovateľný rozsah. Digitálne prostredie ale prinieslo nové možnosti regulácie, ktoré majú vplyv aj na sféry, ktoré mnoho ľudí považovalo za ich súkromný priestor. Aj keď mimo sféru autorskoprávnej ochrany, zabudnúť nemožno ani na súvis s ochranou súkromia pri využívaní rôznych TPM.²⁹² Jedným z príkladov boli už raz spomínané aktivity SONY, ktoré s cieľom ochrániť majetkové práva a aplikáciou TPM neprimerane zasiahli do iných základných práv používateľov.

Napriek problémovým oblastiam, na ktoré sme poukázali, je istá úroveň právnej regulácie digitálneho prostredia potrebná. Výrazné zmeny v jednoduchosti vyhotovovania rozmnoženín sú faktom, na ktorom je celá technológia postavená a budovaná. Ako sa ale ukázalo aj v minulosti, riešením nemusí byť vždy iba čo najširšia regulácia spoločenských činností.

USA sú jedným z mála štátov, kde je dostupné dostatočné množstvo judikátov v súvislosti s aplikáciou DMCA pri obchádzaní TPM v situáciách hraničiacich práve s aplikáciou doktríny *fair use*.²⁹³ V prípade, ak právne predpisy nezohľadňujú technologický vývoj, mala by to byť práve judikatúra, ktorá prispôsobí ustanovenia DMCA zmenenému prostrediu.

4.1.3 Európske pramene právnej úpravy

Reakciou EÚ na transformáciu trhu súvisiaceho s využívaním rôznych predmetov ochrany bolo vypracovanie skupiny smerníc, ktoré mali členské štáty implementovať do svojich vnútroštátnych poriadkov s cieľom dosiahnuť nevyhnutnú úroveň harmonizácie. Smernica o autorskom práve sa ihneď po prijatí stala predmetom rôznych odborných diskusií vrátane kritiky nejasných ustanovení a problematického nastavenia výnimiek a obmedzení. Pôvodným cieľom bolo splniť dve základné úlohy, a to upraviť autorskoprávnu legislatívu kvôli technologickému pokroku a implementovať záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv WIPO. V konečnom dôsledku je jedným z hlavných bodov smernice o autorskom práve úprava výnimiek a obmedzení, s ktorou sa v pôvodnom *Green Paper* úplne nepočítalo.²⁹⁴ Ako poukázal napríklad Hugenholtz, niektoré z cieľov

²⁹² Pozri INSTITUTE FOR INFORMATION LAW. *Privacy, Data Protection and Copyright: Their Interaction in the Context of Electronic Copyright Management Systems*. 1998, 83 s. [online]. http://folk.uio.no/lee/oldpage/articles/ECMS_Imprimatur.pdf [cit. 8.10.2015].

²⁹³ K prehľadu judikatúry súdov USA bližšie EFRONI, Z. *Access- right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013361-367.

²⁹⁴ Pozri EK. *Green paper. Copyright and Related Rights in Information Society*. 1995, 96 s. [online]. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51995DC0382&from=EN> [cit. 10.4.2015].

bolo možné naplniť jednoduchou inkorporáciou WIPO ustanovení do textácie smernice, čím by sa nevyhnutná miera právnej ochrany dosiahla prehľadnejším spôsobom a v skoršom termíne.²⁹⁵ Hneď na úvod treba zdôrazniť, že naplniť sa zjavne nepodarilo ani jeden z pôvodných cieľov a smernicu o autorskom práve možno považovať za nevhodne zvolenú formu právnej úpravy regulujúcu jednu z najdôležitejších oblastí v rámci autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom.

Právna úprava považovaná zároveň za implementáciu WCT a WPPT zmlúv je súčasťou čl. 6 a čl. 7 smernice o autorskom práve. Aj vzhľadom na legislatívne rozdiely v povahe právnych predpisov medzi USA a EÚ, nie je problematika ochrany TPM upravená do obdobnej detailnej úrovne ako v prípade DMCA. Z obsahové hľadiska čl. 6 a nasledujúci čl. 7 upravujú jednak povinnosť zabezpečenia ochrany TPM a informácií na správu práv, ale aj základný rozsah a základné princípy aplikovateľné v rámci výnimiek a obmedzení v tejto parciálnej oblasti.

V zmysle čl. 6 ods. 1 smernice o autorskom práve členské štáty poskytnú primeranú právnu ochranu proti porušovaniu akýchkoľvek účinných technologických opatrení, ktoré dotknutá osoba vykonáva s vedomím alebo opodstatneným dôvodom, že sleduje daný cieľ. Hlavným rozdielom oproti DMCA v úvodnom vymedzení povinnosti je dôraz na znalosť, resp. opodstatnený dôraz na znalosť. Povinnosť existencie vedomosti súvisiacej s realizovaným konaním bola aj jednou z hlavných pripomienok EÚ v rámci príprav zmlúv WIPO.²⁹⁶ V rámci čl. 6 ods. 2 smernice o autorskom práve je upravená povinnosť poskytnutia primeranej právnej ochrany proti výrobe, dovozu, šíreniu, predaju, nájmu, propagovaniu predaja alebo nájmu alebo vlastneniu zariadení, výrobkov alebo súčiastok alebo poskytovaniu služieb na komerčné účely, ktoré

- 1) sa ponúkajú, propagujú alebo predávajú na účel porušovania alebo
- 2) majú iba obmedzený komerčne významný účel alebo použitie okrem porušovania alebo
- 3) sú pôvodne navrhnuté, vyrobené, prispôbené alebo prevádzkované na taký účel, aby umožnili alebo uľahčili porušovanie.

Úvodne ustanovenia majú za cieľ vymedziť základné povinnosti kladené na členské štáty v súvislosti s harmonizáciou vnútroštátnej právnej úpravy a určením základných aktivít súvisiacich so zariadeniami, výrobkami alebo súčiastkami určenými na obchádzanie aplikovaného TPM.

²⁹⁵ HUGENHOLTZ, B. *Why the Copyright Directive is Unimportant, and Possibly Invalid*. 2000, s. 1 [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1075> [cit. 10.4.2015].

²⁹⁶ Pozri SAMUELSON, P. *The U. S. Digital Agenda at WIPO*. 1996, s. 414 [online]. <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1881&context=facpubs> [cit. 10.4.2015].

Ďalšie časti smernice o autorskom práve z hľadiska prehľadnosti a zaužívanej terminológie však predstavujú značné vybočenie z dosiaľ zaužívaných princípov. V zmysle čl. 6 ods. 3 sa za TPM považuje „*akákoľvek technológia, zariadenie alebo súčiastka, ktorá pri bežnom spôsobe použitia je navrhnutá na to, aby predchádzala konaniu alebo obmedzovala konanie vo vzťahu k dielam alebo iným predmetom ochrany, ktoré nie je povolené nositeľom autorského práva alebo akéhokoľvek iného práva súvisiaceho s autorským právom ustanoveného vnútroštátnym právnym predpisom alebo práva sui generis ustanoveného v kapitole III smernice 96/9/ES*“. Je otázne, aký bol dôvod zvolenia tejto textácie, ktorá do značnej miery vybočuje zo zaužívanej terminológie používanej v rámci autorskoprávnej úpravy. V zmysle definície je TPM aplikovateľné na ochranu akéhokoľvek konania, ktoré nie je povolené nositeľom autorského práva alebo práva súvisiaceho s autorským právom. Ochrana TPM je aj v rámci zmlúv WIPO naviazaná na existenciu porušenia niektorého z majetkových práv podľa WIPO zmlúv²⁹⁷ alebo podľa Bernského dohovoru. Na rozpor poukazuje aj správa o implementácii smernice o autorskom práve v jednotlivých členských štátoch, vypracovaná v spolupráci s inštitútom IViR. Opačný názor má Hoeren, ktorý poukazuje na fakt, že anglickú textáciu „*acts not authorized by rights holder*“ treba vykladať iba v rozsahu klasických autorských práv. Ako príklad uvádza čl. 5 ods. 1 alebo čl. 5 ods. 2, ktoré pojem „*act*“²⁹⁸ používajú v rámci reprodukčných práv.²⁹⁹ Hoci si myslíme, že porušenie v rámci smernice o autorskom práve by malo byť výlučne viazané na majetkové práva, je otázne, z akého dôvodu nebol použitý jasný odkaz, ako aj v prípade medzinárodných prameňov. Priamy odkaz a prepojenie s porušením majetkových práv tak v aktuálnej definícii TPM v smernici o autorskom práve aj napriek medzinárodným záväzkom absentuje.³⁰⁰

²⁹⁷ Pozri čl. 11 WCT „*Zmluvné strany zabezpečia primeranú právnu ochranu a účinné právne prostriedky proti nedovolenému odstraňovaniu účinných technologických opatrení, ktoré autori používajú v spojitosti s výkonom svojich práv podľa tejto zmluvy alebo podľa Bernského dohovoru, a ktoré obmedzujú také zaobchádzanie s ich dielami, na ktoré neudelili súhlas, alebo ktoré nedovolil zákon.*“

²⁹⁸ V súvislosti s identifikáciou majetkových práv cez anglický termín „acts“ si treba všimnúť isté problémy v rámci slovenského prekladu. Problematické označenie, ktoré je súčasťou definície TPM v rámci čl. 6 ods. 3 obsahuje znenie „*konanie vo vzťahu k dielam alebo iným predmetom ochrany, ktoré nie je povolené nositeľom autorského práva*“. Pričom v čl. 5, na ktorý Hoeren poukazuje, je už priamo označené konkrétne majetkové právo. Napríklad možno uviesť čl. 5 ods. 1 „*prípady dočasného rozmnožovania...*“.

²⁹⁹ HOEREN, T. Copyright Dilemma: Access Right as a Postmodern Symbol of Copyright Deconstruction? In: BECKER, E., BUHSE, W., GUNNEWIG, D., RUMP, N. *Digital Rights Management*. Berlin: Springer. 2003, s. 576.

³⁰⁰ „*The nexus with copyright infringement that is essential to the WIPO regime has been mostly lost in the course of the adoption of article 6. This gradual drifting away from the copyright paradigm is reflected in the broad scope of the Directive's definition of 'effective technological measure', which*

Základnou oblasťou azda pri každej autorskoprávnej legislatíve je oblasť výnimiek a obmedzení, ktorá má vytvoriť potrebnú rovnováhu vzhľadom na možnosť výhradného výkonu niektorých majetkových práv. Právnu úpravu smernice o autorskom práve v oblasti výnimiek a obmedzení možno považovať za jednu z najhorších a najproblematickejších. Zo skupiny výnimiek je iba jedna obligatórna pre členské štáty a aj tú možno využiť iba v prípade, ak konanie nemá žiadny samostatný ekonomický význam.³⁰¹ V prípade zostávajúcich konaní špecifikovaných smernicou o autorskom práve je na zväžení členského štátu, aký rozsah výnimiek a obmedzení reálne premietne do svojich vnútroštátnych noriem, čo nevhodne vplýva na celoeurópsku mieru harmonizácie a je priamo v rozpore s cieľmi, ktoré mala pôvodne smernica riešiť. Druhým špecifikom výnimiek a obmedzení je osobitná právna úprava, ktorá reguluje výnimky a obmedzenia pri TPM. Možnosť ich využitia ja navyše obmedzená základným princípom dobrovoľnosti ich prevzatia členskými štátmi. Výnimky a obmedzenia v oblasti TPM teda v určitom rozsahu špecifikované sú, ale možno ich využiť iba v prípade, ak ich členský štát dobrovoľne implementoval alebo ak sa už pred prijatím smernice o autorskom práve nachádzali v jeho vnútroštátnom práve. Cieľom novej právnej úpravy by malo byť vždy zohľadnenie nových spoločenských vzťahov a nevyhnutná miera právnej istoty pri ich realizácii a prípadnej aplikácii kompetentnými orgánmi. Smernica o autorskom práve tieto oblasti vo svojich ustanoveniach zohľadniť nedokázala a otvorila možnosti rôznorodým národným výkladom, ktoré v neskoršom období reguloval SDEÚ v rámci svojej judikatúry.

Základom právnej úpravy výnimiek a obmedzení v rámci TPM je čl. 6 ods. 4 smernice o autorskom práve, ktorý možno hneď v úvodnej vete označiť za nejasný. Vychádzajúc zo slovenského prekladu, obsahom čl. 6 ods. 4 smernice o autorskom práve je nasledujúce: „*Napriek právnej ochrane upravenej v odseku 1, pri absencii dobrovoľných opatrení prijatých zo strany nositeľov práv vrátane dohôd medzi nositeľmi práv a inými dotknutými stranami, členské štáty prijímajú príslušné opatrenia, ktoré zabezpečia, že nositelia práv sprístupnia oprávneným osobám, ktorým bola udelená výnimka alebo obmedzenie podľa vnútroštátneho právneho predpisu v súlade s článkom 5 ods. 2 písm. a), c), d), e), ods. 3 písm. b) alebo e) prostriedky, aby mohli využívať danú výnimku alebo obmedzenie v rozsahu, ktorý je nevyhnutný na využívanie danej výnimky alebo obmedzenia, a tam, kde má oprávnená osoba právny prístup k dotknutému chránenému dielu.*“³⁰² Ako Hugenholtz poukazuje,

---

includes access control mechanism.“ Bližšie GUIBAULT, L. (et al.) *Study on the Implementation and Effect in Member States' Laws of Directive 2001/29/EC on the Harmonisation of Certain Aspects of Copyright and Related Rights in the Information Society*. 2007, s. 3 [online]. http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/studies/infosoc-exec-summary.pdf [cit. 8.10.2015].

³⁰¹ Pozri čl. 5 ods. 1 smernice o autorskom práve.

³⁰² Vhodný nie je ani slovenský preklad smernice o autorskom práve, ktorý nie celkom vhodne

obsah daného ustanovenia prináša viac otázok ako odpovedí. Je naozaj na zamyslenie, aké dobrovoľné opatrenia zo strany nositeľov práv by mali byť riešením a kvázi garanciou rovnováhy pri aplikácii TPM, resp. o aké dohody medzi nositeľmi a používateľmi by malo ísť. Pri absencii riešenia, kde smernica o autorskom práve už neurčuje, v akom časovom horizonte by sa splnenie malo posudzovať, by mali členské štáty prijať príslušné opatrenia. Opatrenia však už podrobnejšie určené nie sú.³⁰³ K rovnakému záveru dospeli aj Rosnay a Martin, ktorí považujú dané „*ustanovenie za extrémne komplexné, vágne a náchylné k rôznym interpretáciám*“.³⁰⁴ Celkovo je možnosť využitia výnimiek pomerne obmedzená aj vzhľadom na limitáciu oprávneného prístupu k určitému predmetu ochrany. Dusollier správne poukazuje, že reálna možnosť využitia dobrovoľného riešenia ako alternatívy k výnimkám je realizovateľná iba v prípade dostatočne jasného vymedzenia cieľovej skupiny a jasnej identifikovateľnosti jej členov. Ide napr. o knižnice a archívy, vysielatelia, vzdelávacie zariadenia, rôzne združenia osôb so zdravotným postihnutím a pod.³⁰⁵ Ako príklad možno uviesť situáciu Nemeckej národnej knižnice, ktorej sa podarilo dosiahnuť dohodu s Nemeckou federáciou hudobného priemyslu a Nemeckou asociáciou predajcov kníh a vydavateľov na odstránení TPM kvôli archivácii, vedeckým aktivitám používateľov, vzdelávaniu, výučbe a výskumu a pri obchodne nedostupných dielach.³⁰⁶ Uvedené však nie je riešením pre všetkých používateľov, ktorých by sa dané výnimky mohli týkať.

Ďalšou zaujímavou limitáciou je pokračovanie čl. 6 ods. 4 smernice o autorskom práve, v zmysle ktorého sa „*ustanovenia prvého a druhého pododseku (v rámci čl. 6 ods. 4) nevzťahujú na diela alebo iné predmety ochrany sprístupnené verejnosti za dohodnutých zmluvných podmienok takým spôsobom, že verejnosť k nim môže mať prístup z miesta a v čase, ktorý si sama zvolí*“.³⁰⁷ Jednoducho povedané ide o všetky aktuálne populárne *on-demand* služby, ktoré sú založené práve na dohodnutých

---

preložil podmienku oprávneného prístupu. Z anglické znenia čl. 6 ods. 4 „*the means of benefiting from that exception or limitation, to the extent necessary to benefit from that exception or limitation and where that beneficiary has legal access to the protected work or subject-matter concerned*“.

³⁰³ HUGENHOLTZ, B. *Why the Copyright Directive is Unimportant, and Possibly Invalid*. 2000, s. 3 [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1075> [cit. 10.4.2015].

³⁰⁴ GUIBAULT, L. Evaluating Directive 2001/29/EC in the Light of the Digital Public Domain. In: ROSNAY, M., MARTIN, J. *The Digital Public Domain: Foundations for an Open Culture*. OpenBook Publishers, 2012, s. 73 [online]. http://www.communia-association.org/wp-content/uploads/the_digital_public_domain.pdf [cit. 10.4.2015].

³⁰⁵ DUSOLLIER, S. *Droit d'auteur et protection des oeuvres dans l'univers numérique: droits et exceptions à la lumière des dispositifs de verrouillage des oeuvres*. Brussels: Larcier, 2005, s. 175.

³⁰⁶ Pozri German National Library: License to circumvent DRM. 26.1.2005 [online]. <https://blogs.harvard.edu/ugasser/2005/01/26/german-national-library-license-to-circumvent-drm/> [cit. 8.6.2015].

zmluvných podmienkach s tým, že používateľ sa rozhodne, v akom čase a z akého miesta bude služby využívať. Na uvedené služby by sa nemali aplikovať žiadne výnimky pôvodne vyčlenené pre TPM. S cieľom ešte väčšej „prehľadnosti“ je dokonca výklad služieb, na ktoré sa výnimky neaplikujú, obmedzený recitátom 53 smernice o autorskom práve. V zmysle recitálu 53 neinteraktívne formy on-line použitia (predmetov ochrany) nie sú súčasťou tohto negatívneho vymedzenia. Bližšia definícia neinteraktívnych služieb ale v smernici o autorskom práve už absentuje.³⁰⁷ Ako vidno, nastavenie výnimiek a obmedzení v kontexte TPM ochrany je viac než zmätočné, pripúšťa veľké množstvo rôznych právnych výkladov a v dostatočnej miere nedokáže zabezpečiť rovnováhu autorskoprávnej ochrany s oprávnenými spoločenskými záujmami tretích strán v digitálnom prostredí.

TPM a DRM boli vyvinuté s cieľom zastaviť online pirátstvo spočívajúce v neoprávnenom používaní rôznych predmetov ochrany. Je naozaj otázne, do akej miery sa daný cieľ podarilo naplniť. Nemožno poprieť fakt, že široká aplikácia TPM a DRM postihuje aj legitímnych používateľov, z ktorých mnohí si prístup k predmetom ochrany reálne zakúpili. Žiadnemu DRM sa v plnej miere nepodarilo zabrániť neoprávnenému použitiu nad rámec oprávnení a vzhľadom na technologickú povahu vynucovania nemožno v reálnych podmienkach danú situáciu ani očakávať. Ihneď po vytvorení novších TPM a DRM sa v istých spoločenských komunitách spustia práce na ich prekonanie. V niektorých prípadoch ani nejde o snahu dostať sa k najnovším predmetom ochrany, ale o prekonávanie aktuálnych technologických možností a budovanie mena v komunite technologických nadšencov.

Otázkou zostáva ako ďalej s autorským právom v rámci EÚ v kontexte digitálneho prostredia. Azda všetci odborníci na problematiku PDV sa zhodli, že je potrebná úprava aktuálnych výnimiek a obmedzení vrátane zavedenia jasných pravidiel a terminológie. Na potrebnú zmenu v oblasti TPM poukazuje aj Guibault (et al.), podľa ktorej treba jasné prepojenie ochrany TPM iba v prípade výkonu majetkových práv nositeľov a nie v prípade akýchkoľvek konaní. Druhým problémom je chýbajúci nexus medzi čl. 6 ods. 1 a čl. 6 ods. 2 smernice o autorskom práve. Aktuálne sa obmedzenie aplikuje v prípade, ak konanie môže smerovať k odstráneniu akýchkoľvek účinných TPM. Obmedzenie by ale malo byť priamo naviazané na zásah do majetkových práv. Na uváženie je aj doplnenie vyjadrenia, že ochrana TPM nie je vyjadrením majetkových práv, ale ide o pomocnú formu ochrany fungujúcej ako určitá nadstavba. V neposlednom rade je potrebná výraz-

³⁰⁷ Podľa názoru Bechtolda možno za takéto služby považovať iba webcasting, web radio a obdobné vysielania, kde používateľ nemôže vplyvať na časovú zložku. Bližšie BECHTOLD, S. Comment on Directive 2001/29/EC. In: DREIER, T., HUGENHOLTZ, B. (ed.) *Concise on European Copyright Law*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 394.

nejšia revízia čl. 6 ods. 4, ktorý reguluje výnimky a obmedzenia pri obchádzaní a odstraňovaní TPM od odstránenia rozdeľovania interaktívnych a neinteraktívnych služieb až po zavedenie nového zoznamu obligatórnych výnimiek a obmedzení.³⁰⁸ Posledný bod je nevyhnutné realizovať v rámci komplexnej úpravy tejto oblasti. Identifikovať možno viacero ďalších tém. Jednou z nich je možné obchádzanie výnimiek a obmedzení prostredníctvom zmluvného práva, na ktorom sú postavené azda všetky poskytované služby v online prostredí. Problematika zmluvného práva ani nebola predmetom úpravy v rámci smernice o autorskom práve. Tá vo svojom čl. 9 priamo vyjadruje, že platí bez toho, aby boli porušené ustanovenia zmluvného práva. Úprava smernice o autorskom práve by preto mala jasne vyjadriť fakt, že je neprípustná zmluvná limitácia výnimiek a obmedzení a takéto ustanovenia je potrebné považovať za neplatné.³⁰⁹ Zásadnou oblasťou, ktorú je v prípade revízie potrebné zvážiť, je zavedenie obdoby flexibilného inštitútu, akým je *fair use* v USA. Uvedený inštitút by bolo možné efektívne aplikovať práve na situácie, ktoré prinášajú nový technologický vývoj. Ako aj správne Hugenholtz poznamenáva, EÚ normy „nepripúšťajú *fair use* a tým poskytujú malý priestor pre použitie v rámci nových technológií nepredvídaných zákonodarcom. Následkom je zvyšujúci sa nesúlad v EÚ medzi autorským právom a vznikajúcimi sociálnymi normami“.³¹⁰ Oblasťami, na ktoré má vplyv aktuálna rigidita autorskoprávnej legislatívy je niekoľko. Od každodenne realizovaného vyhľadávania na internete prostredníctvom vyhľadávacích programov³¹¹ cez použitie rôznych predmetov ochrany v rámci meniaceho sa vzdelávacieho systému, realizovania tzv. *data miningu*³¹² až po vytváranie a šírenie obsahu vytváraného používateľmi (angl. *user-generated content*). V prípade integrácie flexibilnejšieho nástroja by au-

³⁰⁸ Pozri GUIBAULT, L. (et al.) *Study on the Implementation and Effect in Member States' Laws of Directive 2001/29/EC on the Harmonisation of Certain Aspects of Copyright and Related Rights in the Information Society*. 2007, s. 7 – 8 [online]. http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/studies/infosoc-exec-summary.pdf [cit. 8.10.2015].

³⁰⁹ K podrobnej analýze zmluvného obmedzovania výnimiek a obmedzení pozri HELBERGER, N., LOOS, M. B. M., GUIBAULT, L. *Digital Content Contracts for Consumers*. 2012, 21 s. [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/761> [cit. 8.10.2015].

³¹⁰ HUGENHOLTZ, B. Fair Use in Europe. In: *Communications of the ACM*, č. 5, 2013, s. 26 [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1040> [cit. 8.10.2015].

³¹¹ K problematike vyhľadávania a prepojenie s EÚ autorskoprávnou legislatívou pozri judikát Google Inc. v. Copierpresse. R. No. 2011/2999. 2011 [online]. http://www.copierpresse.be/pdf/Copierpresse%20-%20ruling%20appeal%20Google_5May2011.pdf [cit. 8.10.2015] alebo BGH: Vorschaubilder – Google Thumbnails, Urteil v. 29.04.2010, Az. I ZR 69/08 [online]. <http://tmdm.in/u/1047> [cit. 8.10.2015].

³¹² K problematike data miningu v kontexte aktuálnej situácie v EÚ pozri HANDKE, Ch., GUIBAULT, L., VALLBÉ, J.-J. *Is Europe Falling Behind in Data Mining? Copyright's Impact on Data Mining in Academic Research*. 2015, 26 s. [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2608513 [cit. 8.10.2015].

torské právo dokázalo rýchlejšie reagovať na meniacu sa technologickú situáciu. Postupne čoraz viac členských štátov začína chápať, že potrebná flexibilita nie je vždy prekážkou ekonomického rozvoja, ale dokáže ho v mnohých oblastiach podporiť.³¹³ Jednou z viacerých možností je integrácia čiastočne otvorenej normy, ktorú do vzorového autorského zákona z roku 2010 inkorporovala aj tzv. *Wittem Group*.³¹⁴ Navrhované ustanovenie ponúka potrebnú mieru flexibility so zohľadnením povinností vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv a trojkrokového testu. Zdrojov, z ktorých možno pri príprave novej právnej úpravy vychádzať, máme k dispozícii dostatočné množstvo.

4.1.4 Vnútroštátna právna úprava

SR mala počas rokov 2014 až 2015 možnosť legislatívnej úpravy AZ vrátane vplyvu na problematiku ochrany TPM a reguláciu súvisiacich výnimiek a obmedzení. Základnú právnu úpravu TPM možno nájsť v § 60 ods. 1 NAZ, v zmysle ktorého „do autorského práva neoprávnene zasahuje ten, kto vedome obchádza účinné technologické opatrenia na ochranu práv podľa tohto zákona alebo obchádza nevyhnutnosť získať súhlas na použitie diela podľa tohto zákona“. Pozitívom zákonnej úpravy je prepojenie aplikácie TPM na ochranu výhradných majetkových práv priamo regulovaných v NAZ bez spojenia s akýmkoľvek neautorizovaným konaním podľa smernice o autorskom práve, resp. odkazom na ochranu pred neoprávneným prístupom k predmetom ochrany v zmysle DMCA. Obdobná regulácia je aj súčasťou medzinárodných zmlúv WIPO a nie je priamo spojená s odkazom na existenciu kvázi nových prístupových práv. Bez ohľadu na uvedené ale ochranu TPM možno považovať za doplnkovú úroveň právnej ochrany a vznik novej úrovne, ktorá s cieľom zabezpečiť majetkové práva reguluje aktivity spojené s prostriedkami odlišnými od pôvodných predmetov ochrany.

Už v podstate prirodzenou súčasťou legislatívy týkajúcej sa TPM je kategorizácia konaní vrátane definičných znakov, ktoré identifikujú aktivity s možným vplyvom na odstránenie alebo obchádzanie zvolených TPM. SR nie je výnimkou a tento druh regulácie nájdeme v § 60 ods. 2 NAZ. V istom rozsahu ide o implementáciu smernice o autorskom práve, čo ale v praxi môže spôsobiť isté aplikačné problémy, ktoré analyzujeme ďalej. V tejto oblasti treba podobne pripustiť, že ide o vytvorenie práva, ktoré v klasickej štruktúre autorskoprávnej legislatívy ne-

³¹³ Pozri HUGENHOLTZ, B. Fair Use in Europe. In: *Law and Technology*, č. 5, 2013, s. 28 [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1040> [cit. 8.10.2015].

³¹⁴ Blížšie The Wittem Group. *European Copyright Code*. čl. 5.5 [online]. <http://www.copyright-code.eu/index.php?websiteid=3> [cit. 8.10.2015].

xistovalo. Cez prizmu autorskoprávnej ochrany tak nositelia práva *de facto* vedia kontrolovať vývoj niektorých technológií, ktoré dokážu ovplyvniť výkon ich práv. Popri autorských právach a TPM smerujúcich k ochrane autorských práv tak máme vytvorenú ešte tretiu vrstvu, ktorá nositeľov práv chráni proti vytváraniu a distribúcii zariadení a služieb spôsobilých na odstránenie alebo obchádzanie TPM. V tejto situácii si už naozaj môžeme položiť otázku, či autorské právo ešte stále reguluje použitie rôznych predmetov ochrany v digitálnom priestore alebo sa postupne dôraz presúva na oblasť technológií a záväzkového práva, ako poukazuje aj Hugenholtz.³¹⁵ Slovom Barlowa „*všetko, čo ste doteraz vedeli o duševnom vlastníctve je chybné*“.³¹⁶

V rámci ochrany TPM treba identifikovať, o aké zariadenie alebo služby v praxi ide. Pri definícií TPM obsiahnutej v NAZ ide znova o štandardný odkaz na ochranu práv vyplývajúcich z NAZ bez osobitného prepojenia alebo odkazu na aktivity prístupu. Definícia TPM v § 60 ods. 3 osobitne zdôrazňuje, že za TPM „*sa považuje aj šifrovanie, kódovanie alebo iná úprava diela alebo uplatnenie iného kontrolného mechanizmu použitia diela*“. Uvedené v zásade nepredstavuje žiaden aplikačný problém, aj keď neuvedenie tejto časti by v zásade nespôsobovalo zmenu situácie. Otáznou zostáva definícia účinnosti TPM, keďže základná ochrana sa aplikuje iba v prípade naplnenia tejto podmienky. S obdobným problémom sa možno stretnúť aj pri smernici o autorskom práve a aj pri medzinárodných zmluvách WIPO, ktoré na druhej strane neobsahujú žiadnu definíciu. Smernica o autorskom práve sa s definíciou účinnosti nevyrovnala najvhodnejším spôsobom. V zmysle čl. 6 ods. 3 smernice o autorskom práve možno TPM považovať za účinné, ak je „*použitie chráneného diela alebo predmetu ochrany kontrolované nositeľom práv uplatnením kontroly prístupu alebo ochranným procesom, ako je šifrovanie, kódovanie alebo iný prenos diela alebo iného predmetu ochrany, alebo kopírovací kontrolný mechanizmus, ktorý má ochranný cieľ*“. Ako možno vidieť smernica o autorskom práve sa pri vymedzení účinného TPM vydala mierne zmätočným smerom, kde jedným z faktorov účinnosti TPM je kontrola prístupu, ktorá doposiaľ ani nebola súčasťou výhradných majetkových práv. Z hľadiska rozsahu

³¹⁵ „*Concerns over the effectiveness of the copyright system in a digital environment have inspired right holders to look for alternative protection regimes or strategies. In this article two potential substitutes for the copyright regime will be described: contract law and information technology. The combination of both instruments poses a direct threat to the copyright system, as we know it. Contract and ‘code’ combined have the capability of making copyright and its set of statutory limitations largely redundant, and may require an entire new body of information law to safeguard the public domain.*“ HUGENHOLTZ, B. *Code as Code. Or the End of Intellectual Property as We Know It*. 1999, s. 1 [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1079> [cit. 10.4.2015].

³¹⁶ Pozri BARLOW, J. P. *The Economy of Ideas*. 1994 [online]. <http://www.wired.com/1994/03/economy-ideas/> [cit. 10.4.2015].

však možno pod účinné TPM podradiť akúkoľvek formu ochrany bez reálneho posudzovania praktickej účinnosti.

Dôležitým bodom pri vytvorení novej úrovne právnej ochrany je jej vyváženie so záujmami tretích strán, ktoré požívajú ochranu ako niektoré zo základných ľudských práv. Štandardným režimom je oblasť výnimiek a obmedzení, ktorým sa primárne venuje 4. hlava § 34 až § 57 NAZ. Oblasť regulujúca TPM je odklonom od tohto štandardu vzhľadom na osobitnú úpravu výnimiek a obmedzení. Odklon možno badať nie v zmysle obsahového vymedzenia, ale vzhľadom na rozsah aplikovateľnosti výnimiek a obmedzení. V zmysle § 60 ods. 4 NAZ nie je zasahovaním do výhradných práv nositeľov práv obchádzanie TPM v prípade siedmich výnimiek a obmedzení. Paradoxom ale zostáva, že tieto výnimky a obmedzenia sa nevzťahujú na zákaz súvisiaci so zariadeniami, výrobkami alebo súčiastkami na obchádzanie TPM. Do autorského práva zasahuje aj osoba, ktorá podľa § 60 ods. 2 NAZ „za priamy alebo nepriamy majetkový prospech poskytuje služby alebo vyrába, dováža, rozširuje predajom alebo nájmom, propaguje takéto rozširovanie, alebo vlastní zariadenia, výrobky alebo súčiastky“ umožňujúce obchádzanie TPM. V reálnej situácii síce bežný používateľ má možnosť využiť niektoré výnimky a obmedzenia, možnosť aplikovať ich, ale do značnej miery súvisí s jeho technickými znalosťami. Síce by si tieto prostriedky mohol zadovážiť od iného subjektu, ten by ale vzhľadom na možnú širokú definíciu nepriameho majetkového prospechu už do autorského práva zasahoval. Pozitívne však možno hodnotiť fakt, že v rámci novej právnej úpravy sme nepristúpili k definovaniu rôznych kategórií on-line služieb,³¹⁷ na ktoré by sa výnimky z TPM ochrany nemali aplikovať, ale ide o kvázi plošnú aplikáciu bez podmienky splnenia osobitných kvalifikačných znakov.

Jednou z výnimiek, ktorú je možné aplikovať aj na predmety ochrany chránené prostredníctvom TPM, je vyhotovenie rozmnoženiny diela na súkromnú potrebu v zmysle § 42 NAZ. Rozsahu tejto výnimky, hoci z hľadiska platenia náhrad odmiem sa venoval aj SDEÚ,³¹⁸ kde jedným zo záverov platenia náhrad odmiem a samotnej aplikácie výnimky bola požiadavka legality zdroja.³¹⁹ Právnym odôvodnením situácie je základné pravidlo *nemo plus iuris*, v zmysle ktorého nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako má sám. V kontexte TPM na

³¹⁷ Pozri čl. 6 ods. 4 smernice o autorskom práve „ustanovenia prvého a druhého pododseku sa nevzťahujú na diela alebo iné predmety ochrany sprístupnené verejnosti za dohodnutých zmluvných podmienok takým spôsobom, že verejnosť k nim môže mať prístup z miesta a v čase, ktorý si sama zvolí“.

³¹⁸ Rozsudok Súdneho dvora (štvrtá komora) z 10. apríla 2014 C-435/12 ACI Adam BV a i. proti Stichting de Thuiskopie a Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding.

³¹⁹ Pozri BEDNÁRIK, R. Sťahovanie z internetu a legalita zdroja. In: *Duševné vlastníctvo*, č. 3, 2014, s. 16 – 18.

internete je otázkou možnosť oprávneného vyhotovenia rozmnoženiny v dvoch prípadoch. Prvým je situácia, keď je na internete dostupná služba umožňujúca zobrazenie rôznych predmetov ochrany, za ktoré používateľ neuhradil poplatok požadovaný prevádzkovateľom služby. Druhou situáciou je dostupnosť služby umožňujúcej zobrazenie rôznych predmetov ochrany, kde síce používateľ uhradil poplatok požadovaný jej prevádzkovateľom, ale aplikované TPM mu neumožňuje trvalé vyhotovenie rozmnoženiny predmetu ochrany. Oba zdroje majú v oblasti prevádzky legálnu povahu vzhľadom na rozhodnutie nositeľov práv umožniť použitie predmetov ochrany v prospech určitej skupiny používateľov. Vzhľadom na aktuálne nastavenie výnimky vyhotovenia rozmnoženiny na súkromnú potrebu treba nevyhnutne posúdiť, či by odstránenie TPM v oboch prípadoch mohlo byť v súlade s právom.

Pri prvej situácii je problematickým aspektom prekonanie TPM na to, aby sa určitá osoba k predmetom ochrany reálne dostala. Legálnosť prístupu k predmetom ochrany požaduje aj smernica o autorskom práve ako jednu z podmienok na aplikáciu výnimiek a obmedzení. Uvedené konanie by zjavne ani neprešlo trojkrokovým testom,³²⁰ ktorý jednotlivé výnimky a obmedzenia redukuje. Konkrétne by mohlo ísť o neodôvodnený zásah do právom chránených záujmov nositeľov práv. Treba spomenúť tiež negatívne vymedzenie služieb v zmysle čl. 6 ods. 4 smernice o autorskom práve, na ktoré sa výnimky a obmedzenia týkajúce sa TPM neaplikujú. Aj keď posledný spomínaný bod treba brať rezervovane vzhľadom na rôzne postoje a implementáciu samotnými členskými štátmi EÚ. Výsledkom tohto obmedzenia by mala byť nemožnosť využitia výnimky ako okolnosti vylučujúcej protiprávnosť.

Jednoznačná nie je ani druhá analyzovaná situácia, pri ktorej má používateľ oprávnený prístup k predmetom ochrany prostredníctvom internetu kvôli zaplateniu požadovaného poplatku. Možnosť trvalého vyhotovenia rozmnoženiny je ale pri danej službe technicky obmedzená. V prípade ak ide o tzv. *on-demand* služby v zmysle čl. 6 ods. 4 smernice o autorskom práve, sú vylúčené z aplikácie výnimiek a obmedzení. V praxi by teda vyhotovenie rozmnoženiny na súkromnú potrebu odstránením TPM nebolo v súlade so smernicou o autorskom práve. Rozdielny prístup je v prípade aplikácie NAZ, ktorý výnimky umožňujúce odstránenie TPM mimo trojkrokový test nelimituje. V prípade, ak by sme nezohľadňovali zmluvné limitácie,³²¹ ktoré sú bežnou súčasťou rôznych

³²⁰ Pozri § 34 NAZ „*Výnimky a obmedzenia majetkových práv autora sú dovolené len v osobitných prípadoch ustanovených v tejto hlave a nakladanie s dielom podľa týchto ustanovení nesmie byť v rozpore s bežným využitím diela a nesmie neodôvodnene zasahovať do právom chránených záujmov autora.*“

³²¹ Bežnou súčasťou väčšiny internetových služieb sú rôzne podmienky použitia a všeobecné obchodné podmienky. Tie často svojím obsahom regulujú dovolené aktivity používateľa, ktoré

on-demand služieb, je otázne, ako by slovenské súdy posudzovali oprávnenosť tohto konania.

Z hľadiska koncepcnej zmeny neprináša NAZ v oblasti TPM zásadné zmeny a zohľadňuje aktuálne nastavenie v rámci smernice o autorskom práve a WIPO zmlúv. Pozitívne možno hodnotiť aspoň harmonizáciu zavedenia výnimiek a obmedzení pri odstraňovaní a obchádzaní TPM a dodržanie terminologickej presnosti v časti o odkaze na majetkové práva, ktorých sa ochrana týka. Väčšie zmeny možno očakávať až v prípade zmeny z pozície EÚ.

4.2 Iné aspekty obmedzenia prístupu

4.2.1 Ochrana osobných údajov

V kontexte dostupnosti obsahu sú osobné údaje jednou z oblastí, ktorá dokáže do značnej miery obmedziť možnosť samotného ľudského prístupu, resp. technologického prístupu a realizáciu ďalších zamýšľaných aktivít. S nárastom používania rôzneho obsahu v digitálnom prostredí, ktorý umožňuje jednoduché a okamžité vyhotovovanie rozmnoženín a potenciálne aj ich dlhodobé ukladanie, sa postupne vynárali snahy poukazujúce na potrebu úpravy zaužívaných právnych noriem. V poslednom období často spomínané právo byť zabudnutý (angl. *Right to Be Forgotten*) je len jedným z príkladov vplyvu digitálnych technológií na aktuálne prostredie. Spomenúť by sme mohli aj využívanie rôznych cloudových služieb, profilovania návštevníkov a používateľov, možnosti medzinárodného transferu osobných údajov. Kombináciou týchto faktorov sa dostávame do oblasti, ktorej aktuálna právna úprava už nevyhovuje.

V kontexte analyzovanej problematiky sa treba zamerať na dva hlavné body. Jednak ide o možnosť obmedzenia prístupu v prípade realizácie zákonného práva na prístup, a na druhej strane ide o špecifikum vplyvu nedávnej judikatúry SDEÚ. Právo na prístup je v rámci aktuálneho nastavenia stále prioritou práva verejného vyjadreného prostredníctvom infozákona. Ani právo na prístup nie je právom neobmedzeným a je preto potrebné proporcionálne vyváženie súvisiacich práv.³²² Jedným z limitujúcich faktorov sú údaje, ktoré majú povahu osobných

---

sa môžu prekrývať s výhradnými majetkovými autorskými právami. V praxi teda popri autor-skoprávnej regulácii konania používateľov, dochádza aj k záväzkovej regulácii prostredníctvom zmluvy medzi prevádzkovateľom služby a konkrétnym používateľom.

³²² Celkovo o ochrane osobných údajov a paradoxu dát a informácií v tejto oblasti pozri POL-ČÁK, R. Aims, methods and achievements in European data protection. In: *International Review of Law, Computers & Technology*, 3, 2009, 179 – 188 [online].
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13600860903262248> [cit. 8.10.2015].

údajov určitej osoby. V tomto prípade je sprístupnenie údajov možné v prípade osobitnej právnej úpravy,³²³ súhlasu dotknutej osoby alebo v prípade špecifického režimu upraveného v rámci infozákona.³²⁴ Dôvody obmedzenia možno považovať za akceptovateľné kvôli zákonnému obmedzeniu spracovania osobných údajov vymedzeným spôsobom a na určitý účel. Navyše, ako aj Eechoud (et al.) uvádza, rôzne osoby „môžu upustiť od kontaktu s verejným sektorom, ak sa budú obávať, že ich osobné údaje nebudú považované za dôverné“. Ďalej pokračuje „neistota o tom, čo sa deje s niekoho osobnými informáciami, môže v konečnom dôsledku nepriaznivo ovplyvniť kvalitu verejných služieb“.³²⁵

Pri neobmedzenej možnosti ďalšieho sprístupňovania a používania osobných údajov by právo na ochranu osobnosti a ochranu súkromia bolo neprimerane obmedzené v porovnaní s právom na prístup k informáciám. Samotná existencia osobných údajov sa da v prípade zámeru umožniť prístup pomerne jednoducho riešiť. V porovnaní s existenciou autorskoprávnej ochrany alebo utajovaných skutočností sa môžu začierniť niektoré časti ako pomerne neinvazívny spôsob ochrany osobných údajov s obmedzením poskytnutia informácií alebo iného chráneného obsahu. Aj samotný infozákon v rámci § 12 obsahuje základný postup povinnej osoby v prípade sprístupňovania obsahu, ktorý podlieha zákonným obmedzeniam. Všetky obmedzenia práva na informácie povinná osoba vykonáva spôsobom, ktorý umožní sprístupnenie požadovaných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to zákon ustanovuje.

Na druhej strane jedným z kľúčových súdnych rozhodnutí upravujúcich rozsah ochrany osobných údajov s prepojením na oprávnený prístup osôb k informáciám bolo rozhodnutie *SDEÚ C-131/12 Google v. Spain*.³²⁶ Predmetom prípadu bolo posúdenie žiadosti pána Gonzáleza, ktorý požadoval od spoločnosti Google stiahnutie osobných údajov z indexu vyhľadávania a zabránenie prístupu k osobným údajom v budúcnosti. Osobné údaje spočívali v informácii o dvoch dražbách súvisiacich s úhradou sociálneho poistenia z roku 1998, ktoré sa pri vyhľadávaní zobrazovali na popredných miestach. Žiadosť pána Gonzáleza pôvodne smerovala aj proti vydavateľovi novín La Vanguardia, ktoré o dražbách informovali. V tomto rozsahu bola žiadosť vzhľadom na existenciu osobitnej vý-

³²³ Pozri § 91 až 93a zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³²⁴ Pozri § 9 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov.

³²⁵ BORGESIOUS, F. Z., GRAY, J., EECHOU, M. *Open Data, Privacy, and Fair Information Principles: Towards a Balancing Framework*. 2015, s. 13 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2695005 [cit. 8.10.2015].

³²⁶ Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 13. mája 2014 C-131/12 Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.

nimky umožňujúcej spracovanie osobných údajov na spravodajské (žurnalistické) účely zamietnutá.³²⁷ Španielsky úrad na ochranu osobných údajov však vyhovel sťažnosti proti spoločnosti Google, ktorá sa voči rozhodnutiu odvolala. V rámci odvolania sa španielsky súd prostredníctvom prejudiciálnej otázky obrátil na SDEÚ so žiadosťou o výklad smernice o osobných údajoch. Prejudiciálne otázky sa týkali určenia územnej a vecnej pôsobnosti a posúdenia možnosti aplikácie práv dotknutých osôb. Cieľom rozhodnutia bolo posúdiť, či v aktuálnej legislatíve možno identifikovať obdobu práva byť zabudnutý s vplyvom na odstránenie niektorých výsledkov vyhľadávania. Postupne si analyzujeme jednotlivé prejudiciálne otázky, ktorých zodpovedanie môže mať zásadný účinok na oprávnenosť prístupu k informáciám.³²⁸

V prípade územnej pôsobnosti bolo treba posúdiť aplikovateľnosť smernice o osobných údajoch na spoločnosť Google Spain a Google Inc. vzhľadom na vymedzenie územnej pôsobnosti podľa čl. 4. V tomto bode možno do značnej miery súhlasiť s argumentáciou SDEÚ. Vychádzajúc z aktivít vyhľadávacieho programu a poskytovaniu reklamy spoločnosťou Google Inc. alebo Google Spain možno aplikovať dve základné pravidlá. Jednak ide o spracovanie osobných údajov v kontexte činností prevádzkovateľa na území niektorého z členských štátov. Ak by sme aj dospeli k záveru, že prevádzkovateľ nie je zriadený na území niektorého z členských štátov, na účely spracovania osobných údajov by bolo možné alternatívne aplikovať využívanie zariadenia umiestneného na území členského štátu. Argumentácia Google Spain a Google Inc. smerovala k spochybneniu, že daný prípad možno subsumovať pod niektorý z prípadov predpokladaných smernicou o osobných údajoch a spracovanie osobných údajov vykonáva výlučne Google Inc. Ten priamo prevádzkuje tzv. *Google Search* bez akéhokoľvek zásahu zo strany spoločnosti Google Spain. Tá sa obmedzuje výlučne na poskytovanie podpory reklamnej činnosti skupiny Google, ktorá je odlišná od služby internetového vyhľadávača. Na subsumovanie skutkových okolností pod smernicu o osobných údajoch ale postačuje, aby sa spracovanie osobných údajov realizovalo v kontexte činností prevádzkovateľa. Vzhľadom na poskytovanie reklamných služieb prostredníctvom Google Spain, ktoré priamo podporuje používanie vyhľadávacieho programu spoločnosťou Google Inc., možno dospieť k záveru, že podmienky

³²⁷ Pozri čl. 9 smernice o osobných údajoch.

³²⁸ Diskusie k problematike práva byť zabudnutý začali skôr ako začalo byť rozhodnutie SDEÚ mediálne známe. Náznač vytvorenia nového práva možno pozorovať už z návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov. K odbornej analýze pozri BENNETT, S. C. The „Right to Be Forgotten“: Reconciling EU and US Perspectives. In: *Berkeley Journal of International Law*, č. 1, 2012, 36 s. <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1429&context=bjil> [cit. 8.10.2015].

územnej aplikovateľnosti v tomto prípade splnené boli. Ide o pomerne akceptovateľný záver aj v rámci akademického prostredia.

V rámci ďalšej prejudiciálnej otázky bolo potrebné posúdiť vecnú pôsobnosť smernice o osobných údajoch, t. j. či v prípade prevádzkovania vyhľadávacieho programu ide reálne o činnosti spočívajúce v spracovaní osobných údajov. Podľa spoločností Google Spain a Google Inc. nemožno činnosť vyhľadávača považovať za spracovanie údajov, ktoré sú na webových stránkach tretích osôb zobrazených na zozname výsledkov vyhľadávania, keďže tieto vyhľadávače spracovávajú informácie prístupné na internete v ich celistvosti bez toho, aby rozlišovali medzi osobnými údajmi a inými informáciami. Navyše aj za predpokladu, že by sa táto činnosť kvalifikovala ako spracovanie osobných údajov, poskytovateľa vyhľadávača nemožno považovať za prevádzkovateľa tohto spracovania, ak mu uvedené údaje nie sú známe a nevykonáva nad nimi kontrolu.³²⁹ Ak sa budeme držať výlučne definícií, ktoré sú súčasťou smernice o osobných údajoch, treba naozaj konštatovať, že v tomto prípade o spracovanie osobných údajov ide. Za spracovanie osobných údajov sa považuje akákoľvek operácia alebo komplex operácií, ktoré sa vykonávajú na osobných údajoch, ako je zber, zaznamenávanie, organizácia, uskladnenie, úprava alebo nahradenie, vyhľadávanie, nahliadnutie, používanie, odhalenie prenosom, šírenie alebo sprístupnenie iným spôsobom, upravenie alebo kombinácia, blokovanie, vymazanie alebo zničenie.³³⁰ Vychádzajúc z odôvodnenia rozhodnutia „automatickým, neustálym a systematickým preskúmaním internetu na účely hľadania informácií, ktoré sú tam uverejnené, poskytovateľ vyhľadávača, zbiera takéto údaje, ktoré následne, vyhľadáva, zaznamenáva a organizuje v rámci svojich indexačných programov, uschováva na svojich serveroch a prípadne odhaluje a sprístupňuje svojim používateľom vo forme zoznamov výsledkov ich vyhľadávani. Keďže tieto operácie sú výslovne a nepodmienečne

³²⁹ Bod 22 Rozsudku Súdneho dvora (veľká komora) z 13. mája 2014 C-131/12 Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.

³³⁰ Pozri článok 2 písm. b) smernice o osobných údajoch. V uvedenej treba poukázať aj na judikaturu SDEU, ktorá už dávnejšie riešila oblasť spracovania osobných údajov v digitálnom prostredí. Dobrým príkladom je judikát Lindqvist, kde SDEÚ v rámci odôvodnenia uviedol, že „operácia spočívajúca v zobrazení osobných údajov na internetovej stránke je [spracovaním osobných údajov]“ a „podľa súčasných technických a elektronických postupov predpokladom zobrazenia informácií na internete je uloženie tejto stránky na server a uskutočnenie nevyhnutných operácií, ktorými sa táto stránka sprístupní osobám pripojeným na internet. Tieto operácie sú aspoň sčasti vykonávané automatizované“. SDEÚ v rámci judikátu dospel k záveru, že „operácia, ktorou sa odkazuje na internetovej stránke na rôzne osoby a ktorou sa tieto osoby identifikujú buď prostredníctvom ich mena, alebo iným spôsobom... predstavuje úplne alebo čiastočne automatizované spracovanie osobných údajov v zmysle článku 3 ods. 1 [smernice]“. Bližšie Rozsudok Súdneho dvora zo 6. novembra 2003 vo veci C-101/01 – Lindqvist.

uvedené v článku 2 písm. b) smernice 95/46, musia byť kvalifikované ako „spracovanie“ v zmysle tohto ustanovenia, pričom je irelevantné, že poskytovateľ vyhľadávača uplatňuje rovnaké operácie aj na iný druh informácií a nerozlišuje medzi týmito informáciami a osobnými údajmi“.³³¹ Treba poznamenať, že v hlavných bodoch je rozhodnutie SDEÚ priamo v rozpore s názorom generálneho advokáta. Ten prostredníctvom výkladu dospel z hľadiska vecnej pôsobnosti k negatívnemu záveru v súvislosti s aplikáciou na prostredie vyhľadávacích programov. Generálny advokát sa zameril na definovanie a subsumovanie postavenia poskytovateľa služieb vyhľadávacích programov pod definíciu prevádzkovateľa. V zmysle smernice o osobných údajoch je prevádzkovateľom fyzická alebo právnická osoba, verejný orgán, agentúra alebo akýkoľvek iný orgán, ktorý sám, alebo v spojení s inými, určí účely a prostriedky spracovania osobných údajov.³³² Podľa názoru generálneho advokáta „v čase prijatia smernice World Wide Web ešte len začal existovať a vyhľadávače boli v začiatkoch. Ustanovenia smernice jednoducho nezohľadňujú skutočnosť, že obrovské množstvá decentralizovane umiestnených elektronických dokumentov a súborov sú dostupné z ktoréhokolvek miesta vo svete a že ich obsah môžu kopírovať, analyzovať a šíriť osoby, ktoré nemajú nič spoločné s ich autormi alebo s tými, ktorí ich uložili na hosťiteľský server pripojený k internetu“.³³³ Generálny advokát ďalej pokračuje „celková systematika smernice, väčšina jazykových verzií a individuálne povinnosti, ktoré smernica ukladá prevádzkovateľovi, sú založené na myšlienke zodpovednosti prevádzkovateľa za spracovávané osobné údaje v tom zmysle, že prevádzkovateľ vie o existencii určitej vymedzenej kategórie informácií, ktoré predstavujú osobné údaje, a spracováva tieto údaje s určitým zámerom, ktorý sa týka ich spracovania ako osobných údajov“.³³⁴ Prostredníctvom historického a teleologického výkladu sa generálny advokát snažil smernicu o osobných údajoch adaptovať na aktuálne prostredie úplne odlišné od obdobia jej vzniku. Novým prvkom, ktorý ale nemá priamu oporu v aktuálnej legislatíve, je prvok vedomosti o spracovaní osobných údajov. Pracovná skupina zriadená podľa článku 29 poznamenáva, že

³³¹ Bod 28 Rozsudku Súdneho dvora (veľká komora) z 13. mája 2014 C-131/12 Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.

³³² Slovenský preklad smernice 95/46/EHS používa pomerne netradičnú terminológiu kontrolór. Aj vzhľadom na aktuálnu právnu úpravu používame na označenie subjektu termín prevádzkovateľ. Pozri čl. 2 d) smernice Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov.

³³³ Bod 10 Návrhy generálneho advokáta Niilo Jääskinen vo veci C-131/12 Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.

³³⁴ Bod 82 Návrhy generálneho advokáta Niilo Jääskinen vo veci C-131/12 Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.

pojmem prevádzkovateľ je funkčným pojmom, ktorého cieľom je prideliť zodpovednosť tam, kde je aj skutočný vplyv, a preto je založený skôr na faktickej ako na formálnej analýze.³³⁵ Súčasťou podradenia určitého subjektu pod pojem prevádzkovateľ je, že tento subjekt by mal určiť, ktoré údaje sa budú spracovávať na aké účely. Účel spracovania osobných údajov by bolo možné odvodiť od potreby vytvorenia prehľadnej indexácie webových stránok, čo umožní poskytovať presné výsledky vyhľadávania pre jednotlivých používateľov. Aj napriek uvedenému ale postavenie poskytovateľa služieb vyhľadávacieho programu je značne špecifické a štandardný režim prevádzkovateľa nie je vhodný. Preto by pri ďalšej legislatívnej úprave bolo vhodné zvážiť možnosť vytvorenia osobitnej kategórie prevádzkovateľa, na ktorého by sa vzhľadom na absenciu vedomosti o jednotlivých spracúvaných osobných údajov a postavenie kvázi sprostredkovateľa informácií, aplikoval osobitný režim.

Bez ohľadu na územnú a vecnú pôsobnosť smernice o osobných údajoch, najviac diskutovanou oblasťou s najzásadnejším vplyvom v praxi je odpoveď na poslednú prejudiciálnu otázku v rozsahu novej aplikácie práv dotknutých osôb so zohľadnením ďalších súvisiacich práv. Ak akceptujeme závery SDEÚ o vecnej pôsobnosti smernice a spoločnosť Google považujeme za prevádzkovateľa, treba analyzovať právny základ spracúvania osobných údajov. Osobné údaje možno v zásade spracúvať v prípade súhlasu dotknutej osoby alebo ak tak ustanovuje zákon, resp. medzinárodná zmluva. Spracúvanie osobných by v tomto prípade bolo možné odvodiť od čl. 7 ods. 1 písm. f) smernice o osobných údajoch, v zmysle ktorého možno spracúvať osobné údaje, ak to je nevyhnuté z hľadiska oprávnených záujmov, ktoré sleduje prevádzkovateľ alebo nejaká tretia strana. Ako oprávnený záujem tretích strán by sme v rozsahu práva na informácie mohli považovať možnosť vyhľadania a dostupnosť cielených informácií. Výnimkou z tejto možnosti je existencia nadriadeného záujmu na základných právach a slobodách dotknutej osoby, ktorá bola predmetom posudzovania. Treba hneď na úvod konštatovať, že akékoľvek priame vyjadrenie práva byť zabudnutý v smernici o osobných údajoch nenájdeme.

V rámci posudzovania poslednej prejudiciálnej otázky bola potrebná analýza čl. 12 písm. b) a čl. 14 ods. 1 písm. a) v súvislosti s možným výkladom, či umožňujú určitému subjektu vyžadovať od poskytovateľa vyhľadávacieho, aby odstránil zo zoznamu výsledkov zobrazených v nadväznosti na vyhľadávanie uskutočnené na základe zadania odkaz na legálne fungujúcu webovú stránku. V zmysle čl. 12

³³⁵ Bližšie ARTICLE 29 DATA PROTECTION WORKING PARTY. *Opinion 06/2014 on the notion of legitimate interests of the data controller under Article 7 of Directive 95/46/EC*. 2014, 68 s. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_en.pdf [cit. 8.10.2015].

písm. b) je nevyhnutné, aby členské štáty zabezpečili možnosť oprávnenej osoby požadovať od prevádzkovateľa vhodnú úpravu, vymazanie alebo zablokovanie osobných údajov, ktorých spracovanie nezodpovedá ustanoveniam smernice o osobných údajoch, najmä pre neúplný alebo nepresný charakter údajov. SDEÚ v rámci tohto bodu konštatoval, že nesúlady môže vyplývať nielen zo skutočnosti, že tieto údaje sú nesprávne, ale osobitne tiež zo skutočnosti, že sú neadekvátne, nerelevantné alebo neprimerané vo vzťahu k účelom spracovania, že nie sú aktualizované alebo že sú uchovávané počas obdobia presahujúceho nevyhnutnú dĺžku, ibaže by ich uchovanie bolo potrebné na historické, štatistické a vedecké účely. Ak sa zameriame na účel spracúvania osobných údajov spoločnosťou Google, dospeli by sme k záveru, že ide o snahu poskytovať relevantné a presné výsledky vyhľadávania. Nemožno teda všeobecne akceptovať názor SDEÚ, že by v tomto prípade išlo o nedostatok v účele spracúvania osobných údajov alebo by údaje boli neaktualizované. Čl. 14 ods. 1 písm. a) smernice o osobných údajoch upravuje možnosť oprávnenej osoby podávať námietky voči spracúvaniu osobných údajov z naliehavých legitímnych dôvodov týkajúcich sa jej konkrétnej situácie (angl. *Compelling legitimate grounds relating to his particular situation*) proti spracovaniu osobných údajov. Podľa názoru generálneho advokáta kritériami, ktoré by sa mali uplatniť v prípade spracúvania osobných údajov bez súhlasu dotknutej osoby, sú účel spracúvania a záujmy, ktorým spracúvanie slúži v porovnaní so záujmami dotknutej osoby a nie subjektívne preferencie. Samotná subjektívna preferencia by nemala spĺňať požiadavku naliehavého legitímneho dôvodu v zmysle článku 14 písm. a) smernice o osobných údajoch, s čím možno súhlasiť.

Otázkou v rámci posudzovaného prípadu je proporcionálne vyváženie práva na informácie a práva na ochranu osobných údajov, resp. práva na ochranu súkromia vyplývajúce jednak z Charty EÚ ale aj VDĽP. Práve v proporcionálnom posudzovaní práv možno pozorovať značné nevyváženie vzhľadom na argumentáciu SDEÚ. Ten uviedol, že oprávnená osoba „*môže vzhľadom na svoje základné práva podľa článkov 7 a 8 Charty žiadať, aby dotknutá informácia už nebola sprístupnená širokej verejnosti prostredníctvom jej zahrnutia na takýto zoznam výsledkov, je namieste domnievať sa, ako to vyplýva najmä z bodu 81 tohto rozsudku, že tieto práva v zásade prevažujú nielen nad hospodárskym záujmom poskytovateľa vyhľadávania, ale aj nad záujmom verejnosti na nájdení uvedenej informácie v rámci vyhľadávania týkajúceho sa mena tohto subjektu*“.³³⁶ Uvedené pravidlo ale neplatí v prípade, ak ide o oprávnenú osobu aktívnu vo verejnom živote, kde môžu prevažovať záujmy verejnosti. Celkovo v oblasti proporcionálneho vyváženia práv rozhodnutie

³³⁶ Bod 97 Rozsudku Súdneho dvora (veľká komora) z 13. mája 2014 C-131/12 Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.

pôsobí nevyvážene a nezohľadňuje komplexnosť systému základných ľudských práv.³³⁷ Právo na slobodu prejavu a právo na informácie sú kľúčovými právami súvisiacimi so spravodajskou činnosťou a možnosťou verejnosti dostať sa k zdrojom informácií. Dôležitosť zdôrazňuje aj generálny advokát poukazujúc na mimoriadne komplexnú a zložitú konšteláciu základných práv. V prejednávanej veci nemožno odôvodniť posilnenie právneho postavenia dotknutých osôb podľa smernice o osobných údajoch a priznanie práva na zabudnutie. Znamenalo by to ohrozenie kľúčových práv, akými sú sloboda prejavu a právo na informácie. Na druhej strane nemožno poprieť zmenu, ktoré digitálne prostredie prinieslo. Možnosť prístupu k určitej informácii v prípade analógového prostredia bola a je značne obmedzená rozsahom jej publikovania. V prípade digitálneho prostredia je šírenie a uchovávanie osobných údajov kvázi neobmedzené a je potrebné, aby existoval nástroj, ktorý možno pri špecifických prípadoch využiť s cieľom zabrániť ďalšiemu šíreniu informácií.³³⁸

Na záver súd konštatoval, že smernicu o osobných údajoch treba vykladať v tom zmysle, že v rámci posúdenia podmienok jej uplatnenia treba najmä preskúmať, či má oprávnená osoba právo na to, aby predmetná informácia týkajúca sa jej osoby už nebola v súčasnosti prepojená s jej menom prostredníctvom zoznamu výsledkov zobrazených v nadväznosti na vyhľadávanie uskutočnené na základe zadania jeho mena. Keďže dotknutá osoba môže vzhľadom na svoje základné práva podľa čl. 7 a 8 Charty EÚ žiadať, aby určité informácie už neboli sprístupnené širokej verejnosti prostredníctvom jej zahrnutia na takýto zoznam výsledkov, tieto práva v zásade prevažujú nielen nad hospodárskym záujmom poskytovateľa vyhľadávača, ale aj nad záujmom verejnosti na prístupe k uvedenej informácii v rámci vyhľadávania mena tohto subjektu. Paradoxom celej situácie je, že pôvodné informácie môžu byť stále dostupné cez zdrojovú webovú stránku, ktorá ich sprístupňuje na základe aplikácie spravodajskej výnimky. V kontexte judikátu C-131/12 Google v. Spain teda de facto nemôžeme o žiadnom práve byť zabudnutý v plnom rozsahu ani hovoriť. Presnejšie by bolo tvrdenie, že SDEÚ v rámci výkladu docielil vymedzenie práva nebyť uvádzaný vo výsledkoch vyhľadávania. Generálny advokát zaujal k danej problematike odlišné stanovisko, kde v rámci názoru uviedol: „*Aj keby Súdny dvor konštatoval, že poskytovatelia služieb internetových vyhľadávačov sú zodpovední ako prevádzkovatelia za osobné údaje uve-*

³³⁷ Pozri FRANTZIOU, E. Further Developments in the Right to be Forgotten: The European Court of Justice's Judgment in Case C-131/12, Google Spain, SL, Google Inc v Agencia Española de Protección de Datos. In: *Human Rights Law Review*, roč. 14, č. 4, 2014, s. 761-777 [online]. <http://hrlr.oxfordjournals.org/content/14/4/761.full> [cit. 8.10.2015].

³³⁸ Pozri POWLES, J., CHAPARRO, E. *How Google determined our right to be forgotten* [online]. <http://www.theguardian.com/technology/2015/feb/18/the-right-be-forgotten-google-search> [cit. 8.10.2015].

dené na zdrojových internetových stránkach tretích osôb, čo si nemyslím, dotknutá osoba by stále nemala absolútne ‚právo na zabudnutie‘, na ktoré by sa mohla odvolať vo vzťahu k týmto poskytovateľom služieb.“³³⁹

SDEÚ svojím nie príliš vhodne odôvodneným rozhodnutím môže prispieť ku zhoršeniu dostupnosti širšieho množstva informácií.³⁴⁰ Rozsah možného vplyvu sa bude dať posúdiť až prostredníctvom analýzy aplikácie rozhodnutia a ďalšieho legislatívneho vývoja. Ako poukazuje aj Husovec, v ojedinelých prípadoch môže byť žiadosť osoby o rehabilitáciu dôvodná. Malo by ísť ale o výnimku zo štandardného režimu a nie o vyjadrenie základného pravidla.³⁴¹ SDEÚ mohol v rámci odôvodnenia extenzívnejšie vyložiť práve kľúčový článok 9 smernice o osobných údajoch umožňujúci spracúvanie osobných údajov na spravodajské účely. Poskytovatelia služieb vyhľadávacieho programu by sa na danú výnimku mohli odvolať v prípade, ak ju možno aplikovať na zdrojovú webovú stránku. Uvedené by vhodnejším spôsobom reflektovalo postavenie subjektov a zodpovednosť za posudzovanie účelu by bola na prevádzkovateľovi zdrojovej webovej stránky.

Navyše v aktuálnom nastavení má oprávnenosť žiadosti posudzovať poskytovateľ vyhľadávacieho programu, ktorý nezabezpečil prvotné sprístupnenie údajov na zdrojovej webovej stránke. Súkromná spoločnosť má teda posúdiť mieru vyváženia základných práv s vplyvom na možnosť prístupu verejnosti k pravdivým informáciám. Aj preto prebehlo niekoľko diskusií (konzultácií)³⁴² medzi spoločnosťou Google a odbornou verejnosťou.³⁴³ Jednou z hlavných oblastí, ktoré boli predmetom diskusie, je rozsah aplikovateľnosti rozhodnutia SDEÚ. V záverečnej správe poradného výboru spoločnosti Google bolo zvolené riešenie, kedy budú výsledky vyhľadávania odstránené iba pri európskych

³³⁹ Bod 109 Návrhy generálneho advokáta Niilo Jääskinen vo veci C-131/12 Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.

³⁴⁰ EÚ komisia k rozhodnutiu dokonca vydala aj manuál vysvetľujúci niektoré body rozhodnutia. Pozri EK. *Myth-Busting The Court of Justice of the EU and the „Right to be Forgotten“* [online]. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/files/factsheets/factsheet_rtbf_mythbusting_en.pdf [cit. 8.10.2015].

³⁴¹ Bližšie HUSOVEC, M. *Should We Centralize the Right to be Forgotten Clearing House?* The Center for Internet and Society Blog, 2014 [online]. <http://cyberlaw.stanford.edu/blog/2014/05/should-we-centralize-right-be-forgotten-clearing-house> [cit. 8.10.2015].

³⁴² Pozri Poradný výbor spoločnosti Google pre právo byť zabudnutý [online]. <https://www.google.com/advisorycouncil/> [cit. 8.10.2015].

³⁴³ V rámci posudzovania oprávnenosti odstránenia niektorého z odkazov možno spomenúť aktivitu akademickej obce smerujúcej k získaniu presných štatistických informácií od spoločnosti Google. Bližšie *Open Letter to Google From 80 Internet Scholars: Release RTBF Compliance Data*. Máj 2014 [online]. <https://medium.com/@ellgood/open-letter-to-google-from-80-internet-scholars-release-rtbf-compliance-data-cbfc6d59f1bd#.opyqt9ypq> [cit. 8.10.2015].

verziách vyhľadávacích programov.³⁴⁴ Výsledky by mali byť naďalej dostupné na zahraničných a medzinárodných verziách vzhľadom na potrebu proporcionálneho vyváženia práv a zabráneniu extrateritoriálnych účinkov rozhodnutia SDEÚ.³⁴⁵ Otázne zostáva, aký vplyv bude mať predmetné rozhodnutie na trh vyhľadávacích programov v kontexte aplikácie rozhodnutia. Google po publikovaní rozhodnutia SDEÚ spustil nástroj na zasielanie požiadaviek na odstránenie výsledkov vyhľadávania, kde individuálne posudzuje oprávnenosť nároku. V prípade menších spoločností však možno predpokladať odstraňovanie odkazov na automatickej báze vzhľadom na potrebu vynaloženia dodatočných nákladov na prevádzku tejto služby, ktoré ale nemusia mať k dispozícii. Uvedené môže neprimerane zasiahnuť do práva verejnosti na prístup k relevantným informáciám, ktoré pôvodne neboli zverejnené v rozpore s právom. Prenesenie povinnosti posudzovania oprávnenosti zverejnenia určitých osobných údajov na poskytovateľov vyhľadávacích služieb, ktorí reálne údaje ani nezverejnili ani nedisponujú dodatočnými informáciami, je viac než problematické. Na záver možno súhlasiť s Husovcom vo veci názoru na rozhodnutie SDEÚ C-131/12 Google v. Spain ako na istú formu politického stanoviska pred samotnou interpretáciou aktuálneho práva.³⁴⁶ Aplikácia ukáže, do akej miery bola preferencia práva na súkromie legitímna.³⁴⁷

4.2.2 Utajované a citlivé informácie

Hoci nejde o primárnu oblasť zamerania problematiky prístupu k informáciám a chránenému obsahu, pre úplnosť treba spomenúť právnu úpravu prístupu k utajovaným a citlivým informáciám primárne regulovanú ZOUS. V oblasti

³⁴⁴ Pozri bod 5.4 The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten. s. 18, 2015 [online]. <https://drive.google.com/file/d/0B1UgZshetMd4cEI3SjlvV0hNbDA/view> [cit. 8.10.2015] alebo FLORIDI, L. *Should You Have The Right To Be Forgotten On Google? Nationally, Yes. Globally, No.* 2015 [online]. http://www.huffingtonpost.com/luciano-floridi/google-right-to-be-forgotten_b_6624626.html [cit. 18.11.2015].

³⁴⁵ K otázke extrateritoriálnych účinkov pozri CALSTER, G. *Regulating the Internet. Prescriptive and Jurisdictional Boundaries to the EU's 'Right to Be Forgotten'* 2015 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/Papers.cfm?abstract_id=2686111 [cit. 8.10.2015].

³⁴⁶ HUSOVEC, M. *Should We Centralize the Right to be Forgotten Clearing House?* The Center for Internet and Society Blog, 2014 [online]. <http://cyberlaw.stanford.edu/blog/2014/05/should-we-centralize-right-be-forgotten-clearing-house> [cit. 8.10.2015].

³⁴⁷ Rozhodnutie vyvolalo značnú odbornú a akademickú diskusiu. Prehľad dostupných zdrojov pozri POWLES, J., LARSEN, R. *Academic Commentary: Google Spain – Compiled by Julia Powles and Rebekah Larsen* [online]. <http://www.cambridge-code.org/googlespain.html> [cit. 8.10.2015].

ochrany utajovaných skutočností možno pozorovať výrazný vplyv verejného záujmu na ochrane záujmov SR pred garanciou neobmedzeného prístupu verejnosti. K samotnej podstate ochrany utajovaných skutočností možno zaradiť prijatie preventívnych opatrení, ktoré majú vytvoriť, resp. vytvárajú podmienky na personálnu, priemyselnú a administratívnu bezpečnosť, fyzickú a objektívnu bezpečnosť a informačnú bezpečnosť.³⁴⁸

Za utajovanú skutočnosť možno považovať informáciu alebo vec určenú pôvodcom utajovanej skutočnosti, ktorým treba zabezpečiť istú mieru ochrany. Utajované skutočnosti môžu vzniknúť iba v oblastiach, ktoré svojím nariadením ustanoví vláda SR.³⁴⁹ Pozíciu ústredného orgánu štátnej správy v agende ochrany utajovaných skutočností plní Národný bezpečnostný úrad, ktorého postavenie a úlohy reguluje ZOÚS.³⁵⁰ Z hľadiska kategorizácie sa uplatňuje členenie do štyroch oblastí, a to utajované skutočnosti prísne tajné, tajné, dôverné a vyhradené. Najnižšiu úroveň utajenia vyjadruje vyhradená utajovaná skutočnosť. Za utajovanú skutočnosť možno považovať informácie, kde by neoprávnená manipulácia mohla zapríčiniť poškodenie právom chránených záujmov právnickej osoby alebo fyzickej osoby, pričom táto situácia by mohlo byť nevýhodná pre záujmy SR. V rámci aktuálneho nastavenia systému je na možnosť oboznamovania sa s utajovanými skutočnosťami potrebný vznik oprávnenia, ktorý súvisí so splnením predpokladov ustanovených v rámci ZOÚS.

Možnosť využitia utajovaných skutočností ako inštitútu na zabránenie ľudského, resp. technologického prístupu ale nemá neobmedzený charakter. Základné vymedzenie obsahuje už spomínaný zákon o utajovaných skutočnostiach, v zmysle ktorého utajovanou skutočnosťou nemôže byť informácia o nezákonnom alebo nesprávnom postupe alebo nezákonnom rozhodnutí verejných činiteľov a orgánov verejnej moci, trestnej činnosti verejných činiteľov, nehospodárnom, neefektívnom a neúčelnom nakladaní s verejnými prostriedkami, závažnom ohrození alebo poškodení životného prostredia, života a zdravia, platových náležitostiach, hmotnom zabezpečení a hmotných výhodách verejných činiteľov. Regulácia rozsahu uplatnenia je pochopiteľná a vzhľadom na zákonom vymedzené oblasti aj potrebná. V prípade absencie negatívneho vymedzenia by sa utajované skutoč-

³⁴⁸ Bližšie Národný bezpečnostný úrad. Ochrana utajovaných skutočností. <http://www.nbusr.sk/sk/ochrana-utajovanych-skutocnosti/> [cit. 18.11.2015].

³⁴⁹ Pozri § 1 nariadenia č. 216/2004 Z. z. Nariadenie vlády, ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností.

³⁵⁰ Jednou z najvýznamnejších úloh Národného bezpečnostného úradu je určovanie smerovania ochrany utajovaných informácií. V súlade s § 5 ZOÚS Národný bezpečnostný úrad vypracoval Konceptiu ochrany utajovaných skutočností. Pozri Konceptia ochrany utajovaných informácií v Slovenskej republike. 2015, dostupné na http://www.nbusr.sk/ipublisher/files/nbusr.sk/pravne_predpisy/kous-2007.pdf [cit. 18.11.2015].

nosti mohli stať právnym inštitútom, ktorý by bol zneužívaný so zámerom obmedziť verejnosť pri identifikácii zneužívania verejnej moci.³⁵¹

Vzhľadom na primárnu ochranu záujmov SR ide o oblasť verejnoprávnej regulácie, ktorá rieši vzťah fyzická osoba (občan SR) a povinný subjekt. Hlavným nástrojom na prístup k informáciám v tejto oblasti stále zostáva žiadosť o poskytnutie informácie, ktorú sme analyzovali v predchádzajúcej časti. V zmysle infozákona je ale existencia utajovaných skutočností dôvodom na nesprístupnenie informácií. Vychádzajúc z § 8 infozákona, ak požadovaná informácia tvorí utajovanú skutočnosť podľa osobitného zákona³⁵² alebo je predmetom bankového tajomstva alebo daňového tajomstva podľa osobitného zákona,³⁵³ ku ktorým žiadateľ nemá oprávnený prístup, povinná osoba ju nesprístupní s uvedením odkazu na príslušný právny predpis.

Nesprístupnenie informácie však ani v prípade existencie utajovaných skutočností nie je prostriedkom neobmedzenej ochrany. Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, ktoré sú špecifikované v rámci infozákona a ich poskytnutím by mohli byť porušené iné oprávnené záujmy tretích subjektov. Pri utajovaných informáciách možno za tretí subjekt, k ochrane ktorého nesprístupnenie informácií smeruje, považovať samotný štát. V prenesenom význame ide o ochranu všetkých občanov daného štátu, ktorí v určitej fáze vývoja spoločnosti dobrovoľne súhlasili s obmedzením časti svojej suverenity s cieľom vytvoriť subjekt na správu a riadenie spoločensky významných záležitostí a reguláciu spoločenskej interakcie.³⁵⁴ Pri obmedzení prístupu pôjde o rôzne druhy začernenia (v digitálnej alebo analógovej podobe), prostredníctvom ktorých možno docieľiť ochranu predmetných informácií.

Z časového hľadiska je obmedzenie prístupu k informáciám ohraničené existenciou a trvaním dôvodu nesprístupnenia. V prípade, ak sa niektoré informácie preklasifikujú z utajených informácií na bežné, povinný subjekt by ich v zmysle štandardného postupu žiadosti o prístup k informáciám mal poskytnúť.

³⁵¹ Ku kontrole verejnej moci pozri PRUSÁK, J. *Teória práva*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2001, s. 152.

³⁵² ZOÚS.

³⁵³ Pozri § 91 až §93 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³⁵⁴ V súvislosti so vznikom štátu existuje viacero teórií, ktoré sa odlišujú jednak metodologickým prístupom, ale aj dôsledkami následného života v štáte. V rámci skupín môžeme tieto teórie deliť na deskriptívne a preskriptívne, kde môžeme zaradiť aj rozšírenú teóriu spoločenskej zmluvy. Bližšie PROCHÁZKA, R., KÁČER, M. *Teória práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 20 – 28.

5. SMEROVANIE PRÍSTUPOVÝCH PRÁV

5.1 Žiadosť o sprístupnenie informácií

Ako sme naznačili vyššie, žiadosť o sprístupnenie informácií možno považovať za pasívnu formu sprístupňovania informácií rôznymi subjektmi verejnej a štátnej správy na základe podanej žiadosti. Ide o jeden z najdôležitejších nástrojov kontroly, prostredníctvom ktorého možno získať informácie o aktivitách povinných subjektov. V rámci budúceho legislatívneho vývoja možno uvažovať o niekoľkých bodoch ako

- legislatívna úprava žiadosti o sprístupnenie informácií zo strany EÚ,
- riešenie tzv. informačného *filibusteringu*,³⁵⁵
- online evidencia žiadostí o sprístupnenie informácií vrátane odpovedí.

Žiadosť o sprístupnenie informácií nie je aktuálne regulovaná v rámci EÚ z hľadiska vyjadrenia jasných záväzkov členských štátov. Násť možno čiastkovú právnu úpravu týkajúcu sa napríklad životného prostredia s potenciálnym výrazným vplyvom na bezprostredné životné okolnosti občanov EÚ. Hoci základné princípy žiadosti o sprístupnenie informácií sa dajú odvodiť z iných záväzných dokumentov EÚ, možno v ďalších rokoch očakávať snahu o spracovanie osobitnej smernice alebo nariadenia regulujúc oblasť žiadosti o sprístupnenie informácií v minimálnom jednotnom štandarde.

Pri informačnom filibusteringu môže paradoxne dochádzať k zneužívaniu práva na informácie prostredníctvom zahlcovania povinného subjektu, ktorému sa zasielajú opätovné žiadosti o sprístupnenie informácií buď vo veľkom množstve, alebo v neprimerane krátkom čase. Riešenie nie je jednoduché ani pre možný zásah do práva na informácie a treba dodržať individuálny prístup k jednotlivým prípadom. Ako uvádza *Košičiarová* „*informačný filibustering by sa mohol stať de lege ferenda osobitným dôvodom pre zastavenie konania o sprístupnenie informácie podľa zákona č. 211/2000 Z. z., nie dôvodom pre zamietnutie žiadosti*“.³⁵⁶ Tento spôsob riešenia by dokázal poskytnúť potrebnú mieru flexibility pri posudzovaní jednotlivých žiadostí v prípade, ak je ich preukázaným cieľom zahlcovanie povinného subjektu a jasne nesmerujú k realizácii práva na informácie.

³⁵⁵ Za informačný filibustering možno považovať obštrukčnú metódu, pri ktorej nie je dôležitý obsah žiadosti, ale zahltenie povinného subjektu žiadosťami. Pozri DOBROVODSKÝ, R., KOŠIČIAROVÁ, S. *Právo na informácie*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2015, s. 21.

³⁵⁶ Pozri *ibidem*, s. 22.

V rámci poslednej oblasti by bolo vhodné zvážiť možnosť *povinného sprístupňovania žiadostí o sprístupnenie informácií spolu so spracovanou odpoveďou* povinného subjektu. Samozrejme takýto akt sprístupňovania by musel byť v súlade s ochranou osobných údajov a nie všetky žiadosti by mohli byť zobrazené v neupravenej podobe. Aktuálne je povinnosť evidencie súčasťou § 20 infozákona. V zmysle uvedeného povinný subjekt vedie evidenciu podaných žiadostí potrebnú pri realizácii kontroly vybavovania žiadostí. Kvôli zvýšeniu transparentnosti, ale aj možnému predchádzaniu podávania opakovaných žiadostí by bolo vhodné zvážiť zavedenie povinnosti sprístupňovať obdobné údaje na niektorom z centrálnych portálov a následne ich poskytovať aj vo forme otvorených dát. Toto by podporilo vytvorenie nových nástrojov, ktoré by dokázali žiadosti, ale aj jednotlivé odpovede efektívne triediť a spracovať odpovede povinných subjektov do rôznych oblastí. Pozitívnym výsledkom by bola tiež schopnosť kontroly dodržiavania lehôt na vybavovanie žiadosti zo strany širšej verejnosti.

5.2 Opakované použitie informácií verejného sektora

Ako sme už viackrát naznačili, informácie sú a v budúcnosti aj budú jedným z najvýznamnejších aktív spoločnosti, ktoré jednak podmieňujú kvalifikované rozhodnutia jednotlivcov v demokratickej spoločnosti, ale sú aj základom vytvárania nových a zaujímavých služieb. Revidovaná *smernica o opakovanom použití* priniesla niekoľko nových pravidiel a zásad, ktorými sa uvedená oblasť riadi.

Sprístupňovanie dát je významné pre rôzne sféry a súvisiace aktivity. Jednou z takýchto sfér je aj oblasť výskumu a vývoja. Ako uvádza napríklad Fitzgerald (et al.) „*dôležitosť zavádzania systémov, v ktorých by výsledky výskumov mohli byť ľahko sprístupnené aj použité inými výskumníkmi, bolo dlho uznávané v medzinárodných vedeckých partnerstvách*“.³⁵⁷ Z hľadiska realizovania výskumu ide naozaj o veľmi významnú oblasť, ktorá môže pomôcť pri nastavovaní ďalších výskumných projektov spôsobom, aby nadväzovali na dosahovanie spoločného cieľa. Väčšina medzinárodných výskumných projektov má oblasť sprístupňovania dát aj osobitne riešenú prostredníctvom partnerských zmlúv, kde sú presne špecifikované spôsoby a rozsah sprístupňovaných dát.

Z hľadiska revidovanej smernice o opakovanom použití možno tvrdiť, že išlo o nevyhnutné zmeny, ktoré mali posilniť postavenie používateľov dát a vytvoriť nediskriminačné prostredie, kde sú príslušné subjekty povinné dáta sprístupniť

³⁵⁷ Pozri FITZGERALD, A., FITZGERALD, B., PAPPALARDO, K. *The Future of Data Policy*. Scholarly Communication, 2009, s. 201 [online]. http://eprints.qut.edu.au/28182/1/Published_version_-_The_Future_of_Data_Policy.pdf [cit. 18.11.2015].

za vopred určených podmienok. Do istej úrovne sa požadovaný cieľ podarilo naplniť, aj keď niektoré oblasti zostali otvorené a v budúcnosti možno očakávať niekoľko úprav, či už vo forme novej smernice alebo *soft law* pravidiel.

Špecifickým aspektom revidovanej smernice o opakovanom použití je výrazný odklon od pravidiel v prípade knižníc, múzeí a archívov. Rozšírenie pôsobnosti a rozsah je definovaný už samotným recitálom v bode 18, v zmysle ktorého „*rozšírenie rozsahu pôsobnosti smernice 2003/98/ES by sa malo obmedziť na tri druhy kultúrnych zariadení – knižnice, vrátane univerzitných knižníc, múzeá a archívy, pretože ich zbierky sú a budú stále častejšie cenným materiálom na opakované použitie v mnohých produktoch, napríklad v mobilných aplikáciách*“.³⁵⁸ Už zaradenie nových inštitúcií pod pôsobnosť smernice o opakovanom použití možno vnímať pozitívne. Ako poukazuje napríklad Jančíč (et. al.) „*dva najdôležitejšie argumenty proti rozšíreniu boli opäť vysoké administratívne náklady a problémy s PDV*“.³⁵⁹ Uvedené problémy ale možno vnímať pri viacerých inštitúciách financovaných z verejných prostriedkov a nedá sa tvrdiť, že by išlo výhradne o problém kultúrnej domény.

V rámci pôsobnosti možno v budúcnosti uvažovať o rozšírení na všetky kultúrne inštitúcie. Samotná voľba inštitúcií podľa nášho názoru nezohľadňuje aktuálny stav, kde by primárnym ukazovateľom malo byť napojenie na verejný rozpočet. Množstvo iných kultúrnych inštitúcií sa môže podieľať na vytváraní datasetov, ktorých sprístupnenie môže byť zaujímavé pri vytváraní nových služieb a neexistuje jasné odôvodnenie ich vyňatia. Recitál smernice o opakovanom použití túto situáciu vysvetľuje v pokračovaní bodu 18, a to „*ostatné druhy kultúrnych zariadení (ako orchestre, opery, balety a divadlá) vrátane archívov, ktoré sú ich súčasťou, by mali zostať mimo jej rozsahu pôsobnosti pre ich osobitý charakter „scénických umení*““.³⁶⁰ Odôvodnením špecifického postavenia je aplikácia práva duševného vlastníctva tretích strán na takmer celý ich zbierkový materiál, čo ale nemožno považovať za legitímny dôvod vyňatia z pôsobnosti smernice o opakovanom použití.³⁶⁰ Možnosť opakovaného použitia sa v prípade múzeí, galérií a archívov dá využiť, ak ide o voľný obsah alebo ide o situáciu, keď sú výkonávateľom alebo nositeľom PDV. Ako uvádza aj Keller (et al.), ide o rozdielne situácie, ktoré sú

³⁵⁸ Bod 18 recitálu smernice európskeho parlamentu a rady 2013/37/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa mení smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora.

³⁵⁹ Pozri JANČIČ, M. B. (et al.) *LAPSI Policy Recommendation 5: The Proposed Inclusion of Cultural and Research Institutions in the Scope of PSI Directive*. 2012, s. 7 [online]. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/legal-aspects-public-sector-information-lapsi-thematic-network-outputs> [cit. 7.3.2016].

³⁶⁰ Samotná existencia PDV tretích strán je v rámci čl. 1 ods. 2 písm. b) smernice o opakovanom použití súčasťou negatívneho vymedzenia situácií, na ktoré sa právo na opakované použitie neaplikuje.

prepojené na aplikáciu iných pravidiel. Čl. 3 ods. 2 smernice o opakovanom použití obsahuje derogatívne ustanovenie umožňujúce múzeám, galériám a archívom rozhodnúť o opakovanom použití v prípade, ak ide o *obsah, ku ktorému vykonávajú, resp. sú nositeľom PDV*.³⁶¹ Ak ide o obsah, ktorý už je súčasťou *public domain* alebo nie je chránený v rámci PDV, malo by sa naň aplikovať všeobecné pravidlo podľa čl. 3 ods. 1 smernice o opakovanom použití.³⁶² Aktuálne nastavenie smernice o opakovanom použití poskytuje viacero možných výkladov špecifického postavenia múzeí, galérií a archívov, a preto v budúcnosti možno očakávať legislatívne spresnenie pravidiel aj vzhľadom na vytvárajúcu sa prax.³⁶³

Jednou z problematikejších častí pôvodnej smernice o opakovanom použití bolo popri absencii vyjadrenia práva na opakované použitie aj *absencia vymedzenia štandardov riešenia sťažností* v prípade zamietavej odpovede. Ako poukazuje Valero-Torrijos a Pardo-López, „*používatelia, zainteresované strany a odborníci z oblasti zdôraznili absenciu vymedzenia, ktorý orgán je zodpovedný za rozhodovanie o opakovanom použití a nadmernú dĺžku a zložitostou správneho konania a súdneho procesu preskúmania, ako závažné praktické problémy*“.³⁶⁴ Aj preto EÚ v rámci re-

³⁶¹ Z hľadiska jednotného výkladu situáciu komplikuje bod 9 recitálu smernice európskeho parlamentu a rady 2013/37/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa mení smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora, v zmysle ktorého „*Vzhľadom na právo Únie a medzinárodné záväzky členských štátov a Únie, predovšetkým podľa Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel a Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva, by dokumenty, vo vzťahu ku ktorým sú držiteľmi práv duševného vlastníctva tretie strany, mali byť vylúčené z rozsahu pôsobnosti smernice 2003/98/ES. Ak je tretia strana pôvodným vlastníkom práv duševného vlastníctva k dokumentu v držbe knižníc, vrátane univerzitných knižníc, múzeí a archívov a lehota ochrany týchto práv ešte neuplynula, predmetný dokument by sa na účely tejto smernice mal považovať za dokument, na ktorý sa vzťahujú práva duševného vlastníctva v držbe tretích strán.*“ Práve odkaz na pôvodné „vlastníctvo“ je pomerne zavádzajúci. Bežne sa množstvo obsahu PDV vytvára na objednávku a je súčasťou výhradného licencovania. Nie je preto jasné, prečo by sa tento obsah mal považovať za vylúčený z aplikácie pravidiel o opakovanom použití kvôli existencii PDV tretích strán. Na tento problém poukazuje aj KELLER, P., MARGONI, T., RYBICKA, K., TARKOWSKI, A. Re-use of public sector information in cultural heritage institutions. In: *International Free and Open Source Software Law Review*, č. 1, 2014, s. 4 – 5 [online]. <http://www.ifossr.org/ifossr/article/view/104> [cit. 10.6.2015].

³⁶² KELLER, P., MARGONI, T., RYBICKA, K., TARKOWSKI, A. Re-use of public sector information in cultural heritage institutions. In: *International Free and Open Source Software Law Review*, č. 1, 2014, s. 4 [online]. <http://www.ifossr.org/ifossr/article/view/104> [cit. 10.6.2015].

³⁶³ K problematike postavenia kultúrnych inštitúcií pozri aj PEKEL, J., FALLON, J., KAMENOV, L. *Public Sector Information in Cultural Heritage Sector*. EPSI Platform, 2014, 32 s. [online]. https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/library/201406_public_sector_information_in_cultural_heritage_institutions.pdf [cit. 10.4.2016].

³⁶⁴ Pozri VALERO-TORRIJOS, J., PARDO-LÓPEZ, M. M. *LAPSI Policy Recommendation 7: Strengthening Institutional Support for PSI Re-Use*. 2012, s. 9 [online]. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/legal-aspects-public-sector-information-lapsi-thematic-network-outputs> [cit. 7.4.2016].

vízie smernice o opakovanom použití pristúpila k osobitnej právnej úprave, ktorej cieľom bolo vytvoriť systém, v rámci ktorého preskúmanie realizuje neustranný orgán. Pôvodne sa ako o jednej z alternatív uvažovalo o vytvorení samostatného nezávislého orgánu, ktorý by posudzoval sťažnosti týkajúce sa opakovaného použitia. Zámerom bolo vyriešiť situáciu, kde by verejný sektor bol jednak stranou alebo aj kvázi „sudcom“ zodpovedným za prešetrenie situácie. To sa však stretlo so značným rozporom členských štátov, ktoré poukazovali na rozpor so záväzkom zníženia byrokracie, neproporcionalitu riešenia a problém so zásadou subsidiarity v rámci EÚ.³⁶⁵ Problémom, ktorý by v prípade vzniku samostatnej nezávislej inštitúcie vznikol, ako poukazujú aj Valero-Torrijos a Pardo-López, je aj kompetenčný dopad a oprávnenosť rozhodovania voči iným zástupcom verejnej a štátnej správy pri klasickej delbe moci. Možnosť prešetrenia by aj vzhľadom na právomoc, PDV, ale aj možný zásah do osobných údajov by bola veľmi komplikovaná.³⁶⁶ Druhou stránkou veci je samotná odbornosť inštitúcie, ktorú by bolo treba garantovať celým spektrom prípadov vznikajúcich v rámci verejnej a štátnej správy. Preto aj samotná revidovaná smernica o opakovanom použití síce obsahuje podmienku prešetrenia neustranným orgánom, nemusí ísť ale o nezávislú, samostatnú inštitúciu.³⁶⁷ V prípade dodatočnej úpravy smernice o opakovanom použití by v tejto oblasti výrazné zmeny nemali nastať.³⁶⁸

Pôvodná smernica o opakovanom použití neobsahovala žiadne ustanovenie, ktoré by definovalo *základné pravidlá týkajúce sa povinných formátov* pri umožnení opakovaného použitia. Situácia sa v tejto oblasti výrazne nezmenila, kde čl. 5 ods. 1 obsahuje pravidlo, v zmysle ktorého sa obsah sprístupňuje „v dostupných formátoch alebo jazykoch a, ak je to možné a vhodné, v otvorenom, strojovo čitateľnom formáte spolu s ich metaúdajmi“. Sprístupnený obsah by mal v čo najväčšom rozsahu spĺňať formálne otvorené štandardy. Znova ide o odporúčacie ustanovenie, ktoré neobsahuje jasné vymedzenie povinnosti.³⁶⁹ Najmä EÚ výbor ITRE

³⁶⁵ Pozri JANSSEN, K., HUGELIER, S. Open data as the standard for Europe? A critical analysis of the European Commission's proposal to amend the PSI Directive. In: *European Journal of Law and Technology*, Vol. 4, č. 3, 2013 [online]. <http://ejlt.org/article/view/238/411> [cit. 7.4.2016].

³⁶⁶ Pozri VALERO-TORRIJOS, J., PARDO-LÓPEZ, M. M. *LAPSI Policy Recommendation 7: Strengthening Institutional Support for PSI Re-Use*. 2012, s. 11 – 12 [online]. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/legal-aspects-public-sector-information-lapsi-thematic-network-outputs> [cit. 7.4.2016].

³⁶⁷ Čl. 4 ods. 4 smernice o opakovanom použití: „...napríklad vnútroštátny orgán pre hospodársku súťaž, vnútroštátny orgán zodpovedný za prístup k dokumentom alebo vnútroštátny súdny orgán, ktorého rozhodnutia sú záväzné pre dotknutý subjekt verejného sektora.“

³⁶⁸ Právnu úpravu opravných prostriedkov v SR pozri § 21j infozákona a DOBROVODSKÝ, R., KOŠIČIAROVÁ, S. *Právo na informácie*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2015, s. 109.

³⁶⁹ Revízia smernice o opakovanom použití neobsahuje ani povinnosť vytvoriť alebo upra-

trval na dôležitosti otvorených štandardov a otvorených formátov, ktoré možno považovať za nevyhnutné v prípade, ak je cieľom opakované používanie dát.³⁷⁰ A hoci uvedené doplnenie má odporúčací charakter, možno ho vnímať ako formu záväzku EÚ v rámci *Open Data* aktivít. V budúcnosti je možné doplnenie o odkaz na minimálne štandardy formátov, ktoré treba dodržiavať s cieľom maximalizovať možnosť opakovaného použitia. V prípade definovania minimálnych štandardov treba zvoliť spôsob, ktorý aj vzhľadom na zdĺhavý proces prípravy legislatívy vo forme smerníc alebo nariadení zostane technologicky čo najviac neutrálny.

5.3 TPM a DRM

Ochrana prostredníctvom TPM a DRM je jednou z hlavných foriem ochrany digitálnych formátov, prostredníctvom ktorých dochádza k šíreniu rôznych predmetov ochrany. Samotné používanie týchto prostriedkov sa v blízkom čase výrazne nezmení a naďalej budú plniť úlohu regulátora prístupu a ďalších spôsobov použitia. Aktuálne nastavenie systému a prepojenie práva na kontrolu prístupu k obsahu sa ale pravdepodobne stane predmetom novej právnej úpravy. Celkovo by sme mohli v rámci úpravy oblasti špecifikovať tri formy prístupu, a to:

1. Nerealizovanie žiadnych výrazných zmien;
2. Revízia právnej úpravy TPM a DRM;
3. Koncepcná zmena autorskoprávnej ochrany v rámci PDV, ktorej je TPM a DRM súčasťou.

Prvá forma prístupu, kde by oblasť TPM a DRM nebola predmetom žiadnej právnej úpravy v rámci legislatívneho vývoja, sa dá ťažko predstaviť. Aktuálna právna úprava v *smernici o autorskom práve* pochádza z roku 2001, a ako sa ukázalo aj v priebehu rokov, nemožno ju považovať za úpravu, ktorá by prispela k jednoznačnej harmonizácii v rámci členských štátov EÚ. Obsahuje viacero

---

viť obsah v otvorenom, strojovo-čitateľnom formáte spolu s metaúdajmi, ak by uvedené vyžadovalo neprimerané úsilie presahujúce rámec jednoduchej operácie. Pozri čl. 5 ods. 2 smernice európskeho parlamentu a rady 2013/37/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa mení smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora.

³⁷⁰ K diskusií o otvorených formátoch pozri *Let's defend Open Formats for Public Sector Information in Europe!* 2012 [online]. <https://www.regardscitoyens.org/lets-defend-open-formats-for-public-sector-information-in-europe/> [cit. 7.4.2016] a *EP. Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2003/98/EC on re-use of public sector information.* 2012, 85 s. [online]. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2012-0404+0+DOC+PDF+V0//EN> [cit. 7.4.2016].

otvorených bodov umožňujúcich rôznorodý výklad od využívania dobrovoľných opatrení, rozsahu výnimiek až po využiteľnosť v prípade *on-demand služieb*. Ak by sa znova otvorila nová smernica alebo nariadenie regulujúce spôsob právnej ochrany a výnimky a obmedzenia, TPM a DRM by sa malo stať súčasťou tejto právnej úpravy.

V aktuálnom smerovaní je najpravdepodobnejším riešením vypracovanie novej právnej úpravy v rámci revízie autorskoprávnej ochrany v EÚ. Tú treba otvoriť minimálne z dvoch dôvodov. Prvým je snaha EÚ o vytvorenie jednotného digitálneho trhu, ktorého integrálnou súčasťou je aj používanie rôznych predmetov ochrany. Pri momentálnej miere harmonizácie autorskoprávnej oblasti sa vytvorenie jednotného digitálneho trhu dá ťažko realizovať. Isté formy posunu možno pozorovať aj prostredníctvom vytvárania nových smerníc, kde bola riešená napríklad oblasť multiteritoriálnych licenčných zmlúv. V tejto fáze aj vzhľadom na obmedzenie na hudobné diela ide skôr o test funkčnosti nového spôsobu uzatvárania licenčných zmlúv s platnosťou na území viacerých členských štátov. Druhým dôvodom otvorenia autorskoprávnej legislatívy je snaha EÚ o uzatvorenie viacerých partnerstiev v oblasti obchodu a investícií,³⁷¹ ako napríklad často diskutovaná TTIP.³⁷² V rámci obchodnej dohody TTIP sa pôvodne malo zjednodušiť a otvoriť obchodovanie medzi USA a EÚ s potenciálnym výsledkom na rast hospodárskej produkcie. Súčasťou obchodných aktivít bývajú aj najrôznejšie predmety ochrany v rámci PDV, a preto jednou z tém je nastavenie autorskoprávnej legislatívy a harmonizácia medzi USA a EÚ. Aj napriek rôznym medzinárodným dohovorom je právne prostredie USA a EÚ rozdielne a môžu vznikáť problémy vo viacerých oblastiach. Ako príklad možno spomenúť renumeračné práva, aplikáciu TPM ochrany a rozsah a spôsob fungovania výnimiek o obmedzení. Ak by sme mali zosumarizovať identifikované problémové oblasti aktuálneho nastavenia TPM, mohli by sme dospieť k nasledujúcemu:

- nejednoznačná terminológia smernice o autorských právach;

³⁷¹ Dňa 4. februára 2016 bolo uzatvorené tzv. Trans-Pacifické partnerstvo (angl. Trans-Pacific Partnership). Ide o dohodu, ktorej súčasťou je 12 štátov daného regiónu s cieľom vytvoriť zónu voľného obchodu so zámerom zvýšiť hospodársku produkciu. K základnému informáciám o Trans-Pacifickom partnerstve pozri [online]. <https://ustr.gov/tpp/#what-is-tpp> [cit. 7.4.2016].

³⁷² TTIP je jednou z aktuálne diskutovaných tém pričom samotné uzatvorenie TTIP má potenciál vytvoriť viacero pracovných miest a podporiť obchod medzi EÚ a USA. Netreba ale zabúdať na súvisiace problémy v rôznych oblastiach hospodárstva aj mimo používania chránených predmetov ochrany. Regulácia niektorých odvetví je v EÚ výrazne prísnejšia a uzatvorenie medzinárodnej obchodnej dohody môže obsahovať práve záväzok na harmonizáciu rozličných právnych úprav. K TTIP pozri PELKMANS, J. *The Impact of TTIP The underlying economic model and comparisons*. 2014, 76 s. [online]. <https://www.ceps.eu/system/files/No%2093%20Appraisal%20of%20IA%20on%20TTIP.pdf> [cit. 7.4.2016].

- chýbajúce prepojenie ochrany TPM na výkon majetkových práv nositeľov a nie na akékoľvek konania smerujúce k porušovaniu TPM;
- nejednoznačný dôraz na využívanie dobrovoľných opatrení, ktoré by mali byť prvým krokom smerujúcim k vyváženiu záujmov nositeľov práv a používateľov;
- nastavovanie výnimiek a obmedzení z TPM a DRM ochrany, ktoré *de facto* možno využiť iba v prípade, ak ich členský štát dobrovoľne implementoval alebo ak sa už pred prijatím smernice o autorskom práve nachádzali v jeho vnútroštátnom práve;
- prepojenie zákazu súvisiaceho so zariadeniami, výrobkami alebo súčiastkami na obchádzanie TPM s možnosťou využitia výnimky alebo obmedzenia na realizáciu oprávnených konaní;
- odstránenie rozdeľovania interaktívnych a neinteraktívnych služieb;
- problematika obchádzania výnimiek a obmedzení prostredníctvom zmluvného práva.

Kombinácia uvedených nejasných definícií veľmi nepomohla najlepšej harmonizácii naprieč členskými štátmi. Po revízii autorskoprávnej oblasti volajú už dlhšie viacerí odborníci. Jednou z aktuálne diskutovaných tém na EÚ úrovni je návrh nariadenia o cezhraničnej prenosnosti, ktoré sa „*týka online obsahových služieb, ktoré sú spotrebiteľom zákonne prístupné, resp. obsahu, ktorý si zakúpili alebo prenajali online v krajine pobytu a ku ktorému chcú mať prístup aj počas cestovania v EÚ*“.³⁷³ Už z navrhovaného rozsahu pôsobnosti jasne vyplýva, že nie je cieľom riešiť komplexne problematiku geoblokovania, ale ide o prvý krok v tejto oblasti. Problémom používania týchto služieb v zahraničí je nastavenie autorskoprávneho systému, ktorý funguje na udeľovaní oprávnení s obmedzenosťou na určité teritórium ako napríklad územie členského štátu EÚ. Uvedené je zdôraznené aj v dôvodovej správe, podľa ktorej nariadenie o cezhraničnej prenosnosti „*neovplyvňuje významne udeľovanie licencií na práva, a teda má obmedzený vplyv na obchodné modely držiteľov práv a poskytovateľov služieb*“.³⁷⁴ Obmedzením pôsobnosti je viazanie na spoplatnené služby. Technicky býva prístup často blokovaný na základe IP adresy používateľov. Hoci nariadenie o cezhraničnej prenosnosti priamo nerieši problematiku TPM, jeho prijatie by malo vplyv na povinnosť prevádzkovateľov služieb obmedziť jeho aplikáciu v prípade niektorých používateľov. Overovanie identity používateľov najčastejšie prebieha prostredníctvom prihlasovacích údajov, ktoré dostanú po zaplatení úhrady. Reforma autorskoprávnej oblasti by mala

³⁷³ Dôvodová správa k nariadeniu o cezhraničnej prenosnosti. s. 2 [online]. <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/SK/1-2015-627-SK-F1-1.PDF> [cit. 7.4.2016].

³⁷⁴ Dôvodová správa k nariadeniu o cezhraničnej prenosnosti. s. 4 [online]. <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/SK/1-2015-627-SK-F1-1.PDF> [cit. 7.4.2016].

pokračovať aj ďalej. Ako vyplýva z rôznych dokumentov EK, jej cieľom je úprava autorských práv, aby „viac zodpovedali vnútornému trhu a aby boli v odôvodnených prípadoch viac harmonizované najmä tým, že sa zamerajú na aspekty týkajúce sa teritoriality autorského práva.“³⁷⁵

Azda najväčšie otázky vyvoláva tretia možnosť, a to realizácia koncepcnej zmeny autorskoprávnej ochrany, ktorá by osobitne riešila aj prostredie internetu vyznačujúce sa nízkou hodnotou transakčných nákladov a jednoduchosťou vyhotovenia rozmnoženín. Jedným z problémov v kontexte právnej ochrany TPM je posudzovanie práva na kontrolu prístupu k obsahu. Existujú dva názory na uvedenú problematiku. V rámci jednej by sme právo na kontrolu prístupu k obsahu mohli považovať za vytvorenie nového práva, ktoré sa koncepcne nazačleňuje do oblasti štandardných majetkových práv uznaných aj v rámci medzinárodných dohovorov.³⁷⁶ Druhý prístup posudzuje právo na kontrolu prístupu k obsahu ako istú nadstavbu ochrany majetkových práv s aktuálne najvýraznejším dopadom na digitálne prostredie.³⁷⁷ Ak by sme posudzovali ochranu TPM cez vymedzenie aktivít smerujúcich k zákazu držania alebo distribúcie zariadení a nástrojov slúžiacich na prekonanie TPM, mohli by sme reálne hovoriť skôr o vytvorení nového doplnkového práva mimo štruktúru klasických majetkových práv. Otázka, ktorá zostáva otvorená, je, akým spôsobom budeme ďalej nazerať na prístup ako taký. Otvorenie eknihy cez webový prehliadač, sledovanie filmu prostredníctvom streamovacej služby alebo zobrazenie zaujímavého obrázku. Aktuálne ide v zmysle legislatívy EÚ o dočasné vyhotovenie rozmnoženiny, ktoré ak je súčasťou technologického procesu, je súčasťou obligatórnej výnimky podľa smernice o autorskom práve. Ak sa pozrieme na legislatívu v USA, konkrétne DMCA rozlišuje v prípade TPM medzi tzv. *access control* a *copy control* prostriedkami. V prípade *copy control* prostriedkov je jasné prepojenie s právom na vyhotovenie rozmnoženiny, ktoré je súčasťou výhradných majetkových práv. Pri *access control* ale už situácia taká jednoznačná nie je. Môžeme to považovať buď za vyjadrenie nového práva na kontrolu prístupu k obsahu, alebo iba odlišný spôsob vyjadrenia práva regulovať dočasné vyhotovovanie rozmnoženín. Rozdelenie a jasná definícia je

³⁷⁵ Pozri EK. *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Euróskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov. Kroky smerom k modernému, európskejšiemu rámcu autorských práv*. 2015, s. 3 [online]. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0626&qid=1462434067469&from=SK> [cit. 7.4.2016].

³⁷⁶ Pozri HEIDE, T. *COPYRIGHT IN THE EU AND U.S.: WHAT "ACCESS-RIGHT"?* Journal of the Copyright Society of the USA, Vol. 48, No. 3, 2001, s. 364 – 365 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=270861 [cit. 10.4.2015].

³⁷⁷ Pozri GINSBURG, J. C. *From Having Copies to Experiencing Works: the Development of an Access Right in U.S. Copyright Law*. In: *Journal of the Copyright Society of the USA*, Vol. 50, 2003, s. 113 – 132 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=222493 [cit. 10.4.2015].

dôležitá pre aplikáciu tradičných autorskoprávných princípov a zásad. Ak by išlo o právo oddelené od majetkových práv, je otázne, akým spôsobom by sme v danej situácii mohli využiť výnimky a obmedzenia regulujúce vyváženosť ochrany.

Názorov ako reformovať autorské práva je viacero. Jeden z nich prezentoval napríklad viackrát spomínaný Efroni, ktorý by autorskoprávnu oblasť rozdelil na analógovú a digitálnu s rozdielnym nastavením pre obe sféry. Analógová oblasť by zostala v režime klasickej autorskoprávnej ochrany, ako ju poznáme aj teraz. Využívala by sa klasická štruktúra majetkových práv, koncept výnimiek a obmedzení a systém ochrany práv. V rámci digitálneho prostredia by bola základom regulácia prístupu.³⁷⁸ Na realizáciu komplexnej zmeny autorskoprávnej ochrany by bolo treba upraviť aj záväzné medzinárodné dohovory, čo môže spôsobiť viacero komplikácií.

5.4 Ochrana osobných údajov

Ako sme poukázali vo viacerých častiach, osobné údaje sú jedným z významných inštitútov, ktoré dokážu obmedziť rozsah a kvalitu sprístupnených dát. Dnes už azda nikto nepochybuje, že digitálne prostredie výrazne zmenilo spôsob, akým sa osobné údaje spracúvajú a šíria. V rámci digitálneho trhu pôsobí viacero subjektov, ktoré sú pri sprístupňovaní dát v špecifickom postavení, kde ich úloha nespočíva v priamom generovaní nového obsahu. Ide o postavenie prevádzkovateľov vyhľadávacích programov, ktoré sú *de facto* vstupnou bránou vo svete internetu. Jedným z najvýznamnejších judikátov, ktorý formuje spôsob ochrany osobných údajov, je judikát SDEÚ C-131/12 Google v. Spain. Predmetom prípadu bolo posúdenie žiadosti pána Gonzáleza, ktorý požadoval od spoločnosti Google stiahnutie osobných údajov z indexu vyhľadávania a zabránenie prístupu k osobným údajom v budúcnosti. Na záver SDEÚ konštatoval, že oprávnená osoba môže vzhľadom na svoje základné práva podľa článkov 7 a 8 Charty žiadať, aby daná informácia už nebola sprístupnená širokej verejnosti prostredníctvom jej zahrnutia na takýto zoznam výsledkov. V tejto situácii by sme mohli hovoriť o vytvorení obdoby „*práva byť zabudnutý*“. Presnejší výraz v tomto kontexte by ale bol „*právo na deindexáciu*“ kvôli dostupnosti pôvodnej informácie prostredníctvom zdrojovej webovej stránky. SDEÚ tiež v rámci odôvodnenia vytvorili osobitnú kategóriu subjektov, za ktorú možno považovať oprávnenú osobu aktívnu vo verejnom živote, kde môžu prevažovať záujmy verejnosti. Rozhodnutie SDEÚ, ako sme už v predchádzajúcich častiach naznačili, sa stretlo s viacerými

³⁷⁸ Pozri EFRONI, Z. *Access-right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, s. 479 – 531

odbornými výkladmi, ktoré buď rozhodnutie vnímali ako potrebnú formu posilnenia ochrany osobných údajov, alebo ako snahu o rozšírenie ochrany nezohľadňujúc špecifické postavenie prevádzkovateľov vyhľadávacích programov.³⁷⁹

V rámci ďalšieho vývoja ochrany osobných údajov, ktorá môže mať zásadný vplyv na dostupnosť a vyhľadateľnosť informácií v digitálnom prostredí, treba spomenúť legislatívnu aktivitu EÚ, ktorá vyústila do schválenia *všeobecného nariadenia o ochrane údajov*. Forma nariadenia bola zvolená s cieľom vytvoriť jednotný minimálny štandard ochrany vo všetkých členských štátoch, ktorý doposiaľ upravovala *smernica o osobných údajoch*.

Z hľadiska nedávneho judikátu a spôsobu získavania informácií sa primárne zameriame na:

- výnimky z povinnosti získať súhlas na spracovanie osobných údajov (napr. spravodajská výnimka) a možnosť jej aplikácie na prevádzkovateľov vyhľadávacích programov,
- legislatívnu úpravu práva byť zabudnutý (angl. *Right to Be Forgotten*)

Výnimky z povinnosti získať súhlas pred spracúvaním osobných údajov sú pre niektoré oblasti, akými je spravodajský sektor, zásadné. Bez nej by možnosť informovania o dianí vo svete bola prakticky nerealizovateľná. Nariadenie o ochrane údajov špecifikuje osobitné situácie spracúvania a podmienky s tým súvisiace v osobitnej kapitole IX. Úvodný článok 85 kapitoly IX sa z hľadiska predmetu zamerania venuje práve spracúvaniu osobných údajov s prepojením na slobodu prejavu a právo na informácie. V tejto oblasti nariadenie o ochrane údajov neprihá zásadné zmeny, a v podstate povinnosť právnej úpravy a vyváženia práv prenáša na členské štáty. V zmysle čl. 85 ods. 1, „*členské štáty právnyymi predpismi zosúladia právo na ochranu osobných údajov podľa tohto nariadenia s právom na slobodu prejavu a právom na informácie vrátane spracúvania na žurnalistické účely a na účely akademickej, umeleckej alebo literárnej tvorby*“. V rámci aktivít vykonávaných na žurnalistické účely alebo na účely akademickej, umeleckej alebo literárnej tvorby, nariadenie o ochrane dát obsahuje možnosť ustanovenia výnimiek z niektorých pravidiel upravujúcich spracovanie osobných údajov, ak sú potrebné na zosúladenie práv. Podrobnejšia právna úprava je v teda v kompetencii členských štátov. Problematickým aspektom tak naďalej zostáva výklad rozsahu žur-

³⁷⁹ K posúdeniu práva na zabudnutie z hľadiska big data pozri KOOPS, B. Forgetting Footprints, Shunning Shadows: A Critical Analysis of the ‚Right to Be Forgotten‘ in Big Data Practice. SCRIPTed, Vol. 8, No. 3, *Tilburg Law School Research Paper*, No. 08/2012, 2011, s. 229 – 256 [online]. <http://ssrn.com/abstract=1986719> [cit. 7.4.2016] a k účinku práva na zabudnutie pozri RUSTAD, M. L., KULEVSKA, S. Reconceptualizing the Right to Be Forgotten to Enable Transatlantic Data Flow. In: *Harvard Journal of Law and Technology*, Vol. 28, Suffolk University Law School Research Paper No. 15 – 27, 2015, s. 372 – 380 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2627383> [cit. 7.4.2016].

nalistického účelu použitia a postavenia prevádzkovateľov vyhľadávacích programov, ktorí zabezpečujú dostupnosť informácií v prípade záujmu jednotlivcov. Fungujú *de facto* ako sprostredkovatelia prístupu poskytujúc relevantné výsledky vyhľadávania podľa zadaných kľúčových slov. Jednou z alternatív, ktorú EÚ mohla využiť, bolo vytvorenie tzv. *sui generis* režimu, ktorý by riešil postavenie subjektov v pozícii sprostredkovateľov bez generovania individuálne vytváraného obsahu. Pri aktivitách spočívajúcich v zobrazení odkazu, ktorý používateľa presmeruje na cieľovú lokalitu, by bolo možné sa v rámci legality konania odvolať na legalitu cieľového zobrazovaného zdroja. Napríklad v prípade, ak sú osobné údaje zverejnené v súlade so zákonom, t. j. prevádzkovateľ webovej stránky využíva vzhľadom na svoje aktivity žurnalistickú výnimku, mohol by prevádzkovateľ vyhľadávacieho programu zobrazit odkaz na túto webovú stránku kvôli jej legálne a legalite zobrazovania samotného obsahu. V zmysle aktuálneho všeobecného nariadenia o ochrane údajov je zosúladenie súvisiacich práv vecou členských štátov. Aj napriek tomu ale nemožno očakávať príliš extenzívne výklady, ktoré by osobitne riešili problém vyhľadávania. SDEÚ mal v judikáte C-131/12 Google v. Spain vhodnú príležitosť na podrobnejšie vysvetlenie testu proporcionality a spôsobu fungovania vyhľadávacích programov v prepojení na právo na informácie a slobodu prejavu. SDEÚ zvolil úzku interpretáciu práva na informácie a zobrazovanie výsledkov vyhľadávania posudzoval ako úplne odlišnú aktivitu nezávislú od povahy zobrazovaného výsledku.

SDEÚ sa pri interpretácii práva na informácie a slobody prejavu mohol inšpirovať aj v predchádzajúcej judikatúre.³⁸⁰ Príkladom možno uviesť judikát SDEÚ C-73/07 Satamedia.³⁸¹ Spor sa týkal výkladu smernice o osobných údajoch pri aktivitách spoločností *Satakunnan Markkinapörssi Oy* a *Satamedia Oy*.³⁸² Spoločnosť Satamedia obdržala vo forme diskov CD-ROM osobné údaje daňovej povahy uverejnené v časopise Veropörssi, ktorého vydavateľom je *Satakunnan Markkinapörssi* s cieľom šíriť ich prostredníctvom systému SMS. Na tento účel obe spoločnosti podpísali dohodu so spoločnosťou prevádzkujúcou mobilnú telefónnu sieť, ktorá na účet spoločnosti Satamedia zaviedla službu SMS umožňujúcu používateľom mobilných telefónov prijímať na svoj telefón (za poplatok približne

³⁸⁰ K problematike interpretácie článku 9 smernice o osobných údajoch a identifikáciu ustanovení v prepojení na slobodu prejavu pozri ERDOS, D. Confused? Analysing the Scope of Freedom of Speech Protection vis-à-vis European Data Protection. *Oxford Legal Studies Research Paper*, No. 48/2012, 2012, 37 s. [online]. <http://ssrn.com/abstract=2119187> [cit. 7.4.2016].

³⁸¹ Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) zo 16. decembra 2008 C-73/07 Tietosuoja-vahtuutettu proti Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy.

³⁸² Obe spoločnosti mali rovnakých akcionárov. Pozri bod 29 rozsudku SDEÚ (veľká komora) zo 16. decembra 2008 C-73/07 Tietosuoja-vahtuutettu proti Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy.

2 eurá) informácie uverejnené v časopise Veropörssi. Niekoľko jednotlivcov sa sťažovalo proti tejto forme šírenia osobných údajov a žiadali spoločnosť, aby tieto aktivity prerušila. Spor skončil na SDEÚ, kde práve druhá prejudiciálna otázka smerovala k výkladu „žurnalistického účelu použitia“ a možnosti jeho aplikácie aj na uvedený skutkový stav. V rámci posudzovania skutkového stavu musel SDEÚ aplikovať klasický test proporcionality, aby zväzil možný vplyv pri obmedzení niektorého z práv.³⁸³ Na záver SDEÚ v rámci druhej prejudiciálnej otázky konštatoval, že činnosti realizované spoločnosťou Satamedia týkajúce sa údajov pochádzajúcich podľa vnútroštátnej právnej úpravy z verejných dokumentov, treba považovať za činnosti spracovania osobných údajov vykonávané „výlučne na žurnalistické účely“, ak uvedené činnosti majú za výlučný cieľ sprístupniť verejnosti informácie, názory alebo myšlienky. Jednou z dôležitých otázok bolo, či žurnalistickú výnimku môžu využiť iba subjekty spĺňajúce určité kritériá, ako napríklad oprávnenie na podnikanie v danej oblasti a pod. SDEÚ uvádza, že „výnimky a odchýlky stanovené v článku 9 smernice sa uplatňujú nielen na podniky oznamovacích prostriedkov, ale tiež na akúkoľvek osobu vykonávajúcu žurnalistickú činnosť“.³⁸⁴ Pri posudzovaní spôsobu prenosu a dostupnosti informácií SDEÚ dodáva „nosič, prostredníctvom ktorého sú údaje prenášané, klasický, ako je papier alebo rádiové vlny, alebo elektronický, ako je internet, nie je na posúdenie, či ide o činnosť výlučne na účely žurnalistiky“, rozhodujúci“.³⁸⁵ Obdobne situáciu analyzovala aj Bessant, podľa ktorého by výklad pojmu žurnalistický účel mohol „zahŕňať aj on-line spracovanie osobných údajov jednotlivcom, pokiaľ je ich cieľom zverejňovanie informácií, názorov alebo nápadov v prospech verejnosti“.³⁸⁶ SDEÚ prostredníctvom tohto odôvodnenia akceptoval extenzívnu formu výkladu žurnalistickej výnimky³⁸⁷ tak

³⁸³ Spomenúť možno rozhodnutie SDEÚ zo 6. novembra 2003 C-101/01 Bodil Lindqvist „Hoci platí, že ochrana súkromného života vyžaduje uplatnenie účinných sankcií proti osobám, ktoré spracúvajú osobné údaje v rozpore so smernicou 95/46, musí takáto sankcia vždy zachovávať zásadu proporcionality. Platí to o to viac, že rozsah pôsobnosti smernice 95/46 sa zdá byť veľmi široký a že povinnosti osôb, ktoré spracúvajú osobné údaje, sú početné a dôležité.“

³⁸⁴ Pozri bod 58 rozsudku SDEÚ (veľká komora) zo 16. decembra 2008 C-73/07 Tietosuoja- tuutettu proti Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy.

³⁸⁵ Pozri bod 60 ibidem.

³⁸⁶ BESSANT, C. The application of Directive 95/46/EC and the Data Protection Act 1998 when an individual posts photographs of other individuals online. In: *European Journal of Law and Technology*, Vol 6, No 2, 2015 [online]. <http://ejlt.org/article/view/390/570> [cit. 7.4.2016].

³⁸⁷ SDEÚ sa posudzovaniu žurnalistickej výnimky nevenoval prvýkrát. Spomenúť možno prípad C-101/01 Bodil Lindqvist, kde SDEÚ túto otázku vyriešil v rámci odkazu na vnútroštátne právo, kde uvádza „spravodlivá rovnováha medzi dotknutými právami a záujmami sa musí skôr hľadať vo fáze, keď sa právna úprava, ktorou sa prebrala smernica 95/46, aplikuje na vnútroštátnej úrovni na konkrétny prípad“. Pozri bod 85 rozhodnutia SDEÚ zo 6. novembra 2003 C-101/01 Bodil Lindqvist a BESSANT, C. The application of Directive 95/46/EC and the Data

z hľadiska oprávneného subjektu, ako aj formy šírenia a sprostredkovania informácií.³⁸⁸ V porovnaní s pôvodným použitím išlo o inú formu prenosu, t. j. publikovanie v rámci časopisu verzus zasielanie prostredníctvom služby SMS. Preto sa v prípade C-131/12 Google v. Spain javilo viac ako žiaduce aplikovať obdobnú formu výkladu umožňujúcu *využitie žurnalistickej výnimky aj pri aktivitách vyhládávania*, ktoré je v digitálnom prostredí mimoriadne dôležité a bolo by v súlade s predchádzajúcou judikatúrou SDEÚ.

Rozširovanie žurnalistického účelu použitia ale pravdepodobne nemožno očakávať v najbližšom období. Vyššie analyzovaný prípad C-73/07 Satamedia mal zaujímavú dohru na vnútroštátnych súdoch. Predmetná vec sa postupne prechodom cez vnútroštátnu fínsku súdnu hierarchiu dostala až pred ESLP, ktorý mal posudzovať možný zásah do práva na súkromie a znova aplikovať test proporcionality potrebný na váženie súvisiacich práv. Rozhodnutie prípadu bolo očakávaným aj z dôvodu predchádzajúceho rozhodnutia SDEÚ. Možnosť odlišného rozhodnutia naznačil už prípad C-131/12 Google v. Spain, kde sa SDEÚ sám odchyľil od svojej predchádzajúcej judikatúry pri rozširovaní žurnalistických aktivít. ESLP v júli 2015 vydal rozhodnutie vo veci No. 931/13 Satamedia.³⁸⁹ kde sa priklonil k reštriktívnemu výkladu žurnalistickej výnimky a na rozdiel od pôvodného judikátu SDEÚ považoval obmedzenie aktivít Satamedia za súladné s právom. V zmysle odôvodnenia ESLP *„navrhujúcim spoločnostiam nebolo nikdy znemožnené publikovanie daňových dát v rovnakej miere ako ostatné noviny, ale len do tej miery, ktorá jasne prevyšuje množstvo zverejnené ostatnými“*. ESLP ďalej dodáva *„situácia navrhujúcich spoločností nie je dostatočne podobná situácii v iných novinách“*.³⁹⁰ ESLP teda na jednej strane zdôraznil význam práva na informácie a slobodu prejavu, na druhej strane ale aplikoval veľmi úzko žurnalistickú výnimku, ktorú nemožno aplikovať vzhľadom na množstvo sprístupňovaných údajov. Podľa odlišného stanoviska sudcu Tsotsoria *„rozsudok potvrdzuje rozhodnutie domácich úradov k obmedzeniu spracovania údajov o zdanení, ktoré boli voľne k dispo-*

Protection Act 1998 when an individual posts photographs of other individuals online. In: *European Journal of Law and Technology*, Vol 6, No 2, 2015 [online]. <http://ejlt.org/article/view/390/570> [cit. 7.4.2016].

³⁸⁸ SDEÚ sa v rámci odôvodnenia čiastočne venoval aj otázke generovania zisku pri spracúvaní osobných údajov a pri využívaní žurnalistickej výnimky. SDEÚ priamo uvádza *„skutočnosť, že uverejnenie údajov verejnej povahy je spojené s cieľom zisku, a priori nevylučuje, aby uverejnenie mohlo byť považované za činnosť, iba na účely žurnalistiky“*. Pozri bod 59 rozsudku SDEÚ (veľká komora) zo 16. decembra 2008 C-73/07 Tietosuojavaltutettu proti Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy.

³⁸⁹ Rozhodnutie ESLP Satakunna Markkinapörssi OY and Satamedia OY v. Finland (Application no. 931/13).

³⁹⁰ Pozri bod 106 rozhodnutia ESLP Satakunna Markkinapörssi OY and Satamedia OY v. Finland (Application no. 931/13).

zícii“ a „môže viesť k výkladu, že novinári sú tak obmedzení pri spracovaní dát, že sa celá novinárska aktivita stane zbytočnou. Uvedené môže byť skutočnosťou v situácií, kde sú pretrvávajúce snahy smerujúce k obmedzeniu slobody prejavu, najmä vzhľadom na dynamickú a vyvíjajúcu sa povahu médií“.³⁹¹

Čl. 17 nariadenia o ochrane údajov obsahuje právnu úpravu tzv. práva na vymazanie (právo „na zabudnutie“).³⁹² Ide o nový právny inštitút, ktorý pôvodne nebol súčasťou práva na ochranu osobných údajov. Vo väčšej miere sa o práve na zabudnutie začalo hovoriť po prípade C-131/12 Google v. Spain. Téma práva na zabudnutie sa z pohľadu možného legislatívneho vývoja otvorila po skupine prejavov EÚ komisárky Reding, podľa ktorej sa uvedené právo malo stať integrálnou súčasťou budúcej ochrany osobných údajov.³⁹³ Podľa názoru O'Hara (et al.) „nebolo vytvorené žiadne ďalšie právo na vymazanie, a de-indexované informácie sú stále on-line, nájditelne priamym otvorením webovej stránky a prostredníctvom existujúcich hypertextových odkazov. V skutočnosti, môže byť informácia zistená pomocou štandardného vyhľadávania, pokiaľ nie je hľadaným termínom meno dotknutej osoby“.³⁹⁴ S uvedeným tvrdením možno do istej miery súhlasiť. Predmetné informácie zostávajú stále online na zdrojovej webovej stránke, ktorá ich môže spracúvať na základe rôznych dôvodov. Z hľadiska vytvorenia nového práva ale situácia nie je už taká jednoznačná. SDEÚ aplikoval pomerne extenzívny výklad na ustanovenia smernice o ochrane osobných údajov, ktoré mali dotknutej osobe poskytovať určitú formu ochrany v špecifických odôvodnených situáciách. Nemožno teda akceptovať tvrdenie, že by právo na zabudnutie bolo integrálnou súčasťou EÚ legislatívy s pôvodom v 90. rokoch.³⁹⁵ Obdobné tvrdenie možno nájsť aj v pôvodom návrhu generálneho advokáta, podľa ktorého takéto právo v EÚ legislatíve nemožno identifikovať.³⁹⁶

³⁹¹ Pozri bod 9 Dissenting Opinion of Judge Tsotsoria rozhodnutia ESLP Satakunna Markkina-pörssi OY and Satamedia OY v. Finland (Application no. 931/13).

³⁹² Slovenský preklad tzv. „right to be forgotten“ je v zmysle všeobecného nariadenia o ochrane údajov „právo na vymazanie.“

³⁹³ Pozri O'HARA, K., SHADBOLT, N., HALL, D. W. *A Pragmatic Approach to the Right to Be Forgotten*. Centre for International Governance Innovation and Chatham House, 2016, s. 4 [online]. <http://eprints.soton.ac.uk/389777/1/GCIG%20no26%20web.pdf> [cit. 7.4.2016].

³⁹⁴ Pozri *ibidem*, s. 9.

³⁹⁵ Pozri aj RUSTAD, M. L., KULEVSKA, S. Reconceptualizing the Right to Be Forgotten to Enable Transatlantic Data Flow. In: *Harvard Journal of Law and Technology*, Vol. 28, Suffolk University Law School Research Paper No. 15 – 27, 2015, s. 356 – 362 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2627383> [cit. 7.4.2016].

³⁹⁶ Pozri bod 104 až 111 Návrhy generálneho advokáta Niilo Jääskinen vo veci C-131/12 Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.

V zmysle čl. 17 nariadenia o ochrane údajov má dotknutá osoba „*právo do-
siahnúť u prevádzkovateľa bez zbytočného odkladu vymazanie osobných údajov, ktoré
sa jej týkajú, a prevádzkovateľ je povinný bez zbytočného odkladu vymazať osobné
údaje*“. Na vymazanie osobných údajov je potrebné, aby bol splnený niektorý
z dôvodov ako uplynutie doby, na ktorú boli osobné údaje potrebné k určitému
účelu, odvolanie súhlasu dotknutej osoby alebo nezákonné spracúvanie osobných
údajov. V prípade existencie právneho základu na vymazanie osobných údajov je
prevádzkovateľ, ktorý je povinný osobné údaje odstrániť, podniknúť so zreteľom
na dostupnú technológiu a náklady na vykonanie opatrení primerané opatrenia,
aby informoval ďalších prevádzkovateľov spracúvajúcich tieto osobné údaje. Ak-
tuálny návrh práva na vymazanie bude vyžadovať značnú mieru interpretácie tak
zo strany WP29, ako aj SDEÚ. Proporcionalita základných práv je súčasťou tak
základných dôvodov na podanie návrhu, ako aj dôvodov na *de facto* odmietnutie
vymazania. V rámci námietky dotknutej osoby nie je dôvod na vymazanie splne-
ný v prípade prevládajúceho dôvodu na spracúvanie. Na druhej strane v prípade
splnenia dôvodov sa právo na vymazanie neuplatňuje, ak je spracúvanie osob-
ných údajov potrebné na uplatnenie práva na slobodu prejavu a na informácie.
Ide teda o rámec, ktorý treba posudzovať v individuálnych prípadoch a skúmať
v rámci proporcionality prevažujúce práva. Vzhľadom na aktuálny trend v ochra-
ne osobných údajov EÚ možno očakávať extenzívny výklad dôvodov na vymaza-
nie osobných údajov, ktorý z hľadiska žurnalistických aktivít môže značne obme-
dziť dostupnosť informácií.

ZÁVER

Dáta a informácie sú základným stavebným prvkom digitálneho prostredia a v budúcnosti sa pravdepodobne stanú primárnym uchovávateľom tak histórie, ako aj aktuálneho diania v spoločnosti. Či už ide o informovanie v rámci spravodajstva, generovanie dát ako výsledok najrôznejších meraní, publikovanie článkov obsahujúcich nové poznatky alebo sledovanie filmu prostredníctvom streamovacej služby, vo všetkých týchto aktivitách možno pozorovať problematiku prístupu a samotná dostupnosť obsahu je odvodená od právnych noriem. Dostupnosť dát a informácií preto zohráva významnú úlohu a právna regulácia má obrovský vplyv na možnosti jednotlivcov a schopnosť realizovať rozhodnutia vychádzajúce z najnovších poznatkov.

Práca bola koncipovaná interdisciplinárne, keď sme sa zameriavali tak na oblasť verejného, ako aj súkromného práva. Ako strešný, jednotiaci, pojem sme si zvolili pojem obsah (angl. *content*), ktorý pokrýva tak oblasť prístupu k informáciám a právu na opakované použitie informácií ako privilégium verejného práva, ako aj prístup z hľadiska PDV obsahujúce rôzne predmety ochrany v rámci autorskoprávnej legislatívy, ako aj z oblasti priemyselných práv. Práve táto kombinácia nám umožnila poukázať na niektoré problémy a inštitúty súvisiace s dostupnosťou obsahu online.

V rámci výskumných otázok sme sa snažili o komplexný právny výskum prístupových práv od identifikácie právnych noriem regulujúcich samotný prístup až po posúdenie nastavenia aktuálneho systému. Obsah výskumných otázok bol zameraný na nasledujúce témy:

1. posúdenie existencie právnych inštitútov zabezpečujúcich prístup k obsahu;
2. posúdenie nastavenia PDV a jeho prispôbenie digitálnemu prostrediu so zameraním na možnú identifikáciu práva na kontrolu prístupu k obsahu a zaradenie do štruktúry majetkových práv;
3. posúdenie proporcionálneho vyváženia súvisiacich práv v kontexte možného blokovania prístupu.

Ad. 1 Úvodnú časť vedeckej analýzy tvorilo posúdenie aktuálneho právneho stavu v snahe identifikovať dostupné právne inštitúty upravujúce prístup k obsahu a posúdenie ich optimalizácie na digitálne prostredie. Predispozíciou uvedenej analýzy bolo pochopenie prístupových práv a ich kategorizácia na právo na prístup a právo na kontrolu prístupu k obsahu, ktoré možno považovať za špecifikum autorskoprávnej oblasti s nie najjasnejším prepojením na výhradné

majetkové práva. Kvôli komplexnosti právnej úpravy a rôznorodej terminológii bolo treba špecifikovať základné prvky informačných a komunikačných technológií a ľudského poznania. Základ tvorilo Ackoffovo vymedzenie hierarchie pojmov, ktoré možno považovať v rámci kategorizácie ľudského poznania za jedno z najrozšírenejších. Ten v rámci svojej analýzy vychádza z pojmov ako dáta (angl. *Data*), informácie (angl. *Information*), vedomosti (angl. *Knowledge*), porozumenie (angl. *Understanding*) a poznanie (angl. *Wisdom*). Správne vymedzenie týchto pojmov bolo potrebné na ďalšiu analýzu legislatívy prístupových práv. Súčasťou všeobecnej časti bola, okrem časti venovanej všeobecnému vymedzeniu prístupových práv a pojmov ľudského poznania, aj téma ľudských práv. Cieľom bolo identifikovať základné ľudské práva a slobody, ktoré môžu mať vplyv buď na odôvodnenie samotného prístupu, alebo na jeho obmedzenie vzhľadom na prevažujúci záujem iných subjektov. K identifikovaným právam možno zaradiť právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, právo na ochranu osobných údajov, sloboda prejavu a právo na informácie, právo na vzdelanie a vlastnícke právo vnímajúce aj v kontexte majetkových práv, ktoré sú základom PDV. Všetky z uvedených základných práv sú súčasťou mnohých dohovorov ako VDLP, EDLP, Charta EÚ a sú inkorporované aj do vnútroštátnej legislatívy SR. Najdôležitejšou zásadou dotvorenou judikatúrou najvyšších súdov rôznych štátov ovplyvňujúcu aplikáciu základných ľudských práv a slobôd je zásada proporcionality. Tá vyvažuje súvisiace práva v konkrétnych spoločenských situáciách, aby nedochádzalo k neodôvodnenému zásahu, pričom v rámci vyvažovania sa posudzujú tri oblasti, a to kritérium vhodnosti, kritérium primeranosti a samotné proporcionálne vyvažovanie v užšom zmysle slova. Zásada proporcionality sa stala nevyhnutnou súčasťou ďalších častí práce, a to primárne so zameraním na možnosti obmedzenia prístupu k obsahu pre prevažujúci odlišný záujem.

Primárne zameranie výskumu v rámci prvej výskumnej otázky bolo orientované na preukázanie nasledujúcej tézy – *aj napriek výraznej digitalizácii sú vytvorené právne inštitúty umožňujúce prístup k obsahu*. Navrhnutú tézu sa nám podarilo preukázať využitím analytickej metódy, identifikáciou príslušných právnych noriem a posúdením miery technickej nezávislosti. Primárnym právnym predpisom v oblasti verejného práva regulujúc prístup k informáciám pre špecifikované povinné subjekty je *infozákon*. Jeho obsahom sú dva právne inštitúty, a to *žiadosť o sprístupnenie informácií* a tzv. *práva na opakované použitie informácií verejného sektora*. V rámci žiadosti o sprístupnenie informácií dochádza k proaktívnej aktivite niektorého z členov verejnosti, ktorý požaduje prístup k vymedzenej informácií evidovanej povinným subjektom. Z hľadiska technologickej neutrality nie je nastavenie infozákonu problémové. Žiadosť možno podať aj elektronicky, pričom možno určiť spôsob poskytnutia informácií.

Na druhej strane opakované použitie informácie spočíva v možnosti opako-

vane použiť informáciu, ktorú má povinná osoba k dispozícii, na podnikateľský účel alebo na nepodnikateľský účel odlišný od pôvodného účelu, na ktorý bola informácia vytvorená v rámci plnenia úloh tejto povinnej osoby.³⁹⁷ Ide teda o oblasť s výraznejším ekonomickým potenciálom, ktorá bola navyše v nedávnom období predmetom revízie *smernice o opakovanom použití*. Digitálne technológie a technologická neutralita sú priamo základom nastavenia a v rámci revízie bolo doplnené aj vyjadrenie práva na opakované použitie, ktoré pôvodne absentovalo. V rámci právnych predpisov regulujúcich PDV sme sa zamerali primárne na autorskoprávnu legislatívu a oblasť priemyselných práv. Spoločným inštitútom regulovaným právnymi predpismi v oboch oblastiach PDV sú *výnimky a obmedzenia*.

V prípade autorskoprávnej oblasti treba k výnimkám a obmedzeniam pristupovať odlišným spôsobom. Ako aj poukazuje Efroni, „*zabezpečenie ľudského prístupu nie je problémom na riešenie ktorého sú výnimky z autorskoprávnej ochrany vytvorené*“.³⁹⁸ Na druhej strane zaujímavú analýzu ponúka vytvorenie právnej ochrany TPM a DRM z hľadiska možného vzniku práva na kontrolu prístupu k obsahu a spôsobu, ako vplýva na dostupnosť obsahu. Pri priemyselných právach je samotný prístup garantovaný už povahou vzniku ochrany, kde ho možno pozorovať v obligatórnej povinnosti zverejnenia ako súčasť registračného princípu. V rámci úvodnej analýzy sa nám podarilo preukázať existenciu inštitútov podporujúcich prístup k obsahu a možnosť ich využitia aj v digitálnom prostredí, ku ktorým možno zaradiť *žiadost' o sprístupnenie informácií, právo na opakované použitie informácií, výnimky a obmedzenia v oblasti PDV, povinnosť zverejňovania v rámci priemyselnoprávnej oblasti a čiastočne aj inštitút nútenej licencie*.

Ad. 2 V druhej výskumnej oblasti sme sa zamerali na špecifické postavenie PDV regulujúc prístup k rôznym predmetom ochrany, ktoré majú význam tak v oblasti vedy a výskumu, ako aj v oblasti kreatívneho priemyslu. V rámci výskumu bola použitá v prevažnej miere analytická metóda identifikácie práv a metóda komparácie pre potreby vymedzenia vzájomnej miery interakcie. Cieľom bolo preukázať nasledujúce tézy:

- aktuálne nastavenie systému PDV nezohľadňuje špecifiká digitálneho prostredia;
- právo na kontrolu prístupu nie je vyjadrením nového práva, ale je vyústením ochrany súvisiacej s vyhotovovaním rozmnoženín.

³⁹⁷ § 21b, ods. 1 infozákona alebo bližšie XAVIER-SIMONEL, L. Step Forward Toward Open Data: The Revision of the Public Sector Information Directive. In: *European Business Law Update*, 27, 2013, s. 1 – 2 [online]. http://www.mcguirewoods.com/news-resources/publications/international/EBLU-2013-Autumn.pdf?utm_source=Mondaq&utm_medium=syndication&utm_campaign=inter-article-link [cit. 20.4.2016].

³⁹⁸ EFRONI, Z. *Access- right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA. 2013, s. 159.

O optimalizácii a aktuálnosti PDV v digitálnom prostredí sa často diskutuje. Smernica o autorských právach je už staršou právnou úpravou, ktorá má viaceré problémy od nemožnosti vytvoriť dostatočne harmonizované právne prostredie vzhľadom na dobrovoľnosť inkorporácie niektorých ustanovení, nastavenie niektorých výnimiek a obmedzení až po nejasnú právnú úpravu TPM a DRM. Ako poznamenáva Hugenholtz, EÚ normy „nepripúšťajú *fair use*, a tým poskytujú malý priestor na použitie v rámci nových technológií, ktoré zákonodarca nepredvídala. Výsledkom je zvyšujúci sa nesúlad v EÚ medzi autorským právom a vznikajúcimi sociálnymi normami“.³⁹⁹ Oblasťami, na ktoré má vplyv aktuálna rigidita autorskoprávnej legislatívy, je niekoľko. Od každodenne realizovaného vyhľadávania na internete prostredníctvom vyhľadávacích programov cez použitie rôznych predmetov ochrany v rámci meniaceho sa vzdelávacieho systému, realizovania tzv. *data miningu* až po vytváranie a šírenie obsahu vytváraného používateľmi (angl. *user-generated content*). Jednou z možností riešenia situácie je revízia konceptu výnimiek a obmedzení a obsiahnutie širšej škály konaní napríklad prostredníctvom vytvorenia čiastočne otvorenej normy.⁴⁰⁰ Navrhované ustanovenie by mohlo ponúknuť potrebnú mieru flexibility so zohľadnením povinností vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv a trojkrovového testu

Identifikácii a zaradeniu práva na kontrolu prístupu k obsahu do štruktúry výhradných majetkových práv sa postupne venovalo viacero odborníkov ako Efroni, Favale, Hugenholtz, Hoeren, Ginsburg alebo Heide. Zovšeobecnením by sme mohli definovať dva prevládajúce druhy názorov. Prvý z nich považuje právo na kontrolu prístupu k obsahu za inštitút odlišný od tradičnej koncepcie výlučných majetkových práv, ktorého zaradenie do oblasti autorskoprávnej legislatívy je prejavom postupnej snahy rozširovať autorskoprávnú ochranu. Napríklad podľa názoru Efroniho ide skôr o pseudo-právo, ktoré v tradičnom systéme autorského práva nemá systematické zakotvenie.⁴⁰¹

Na druhej strane Ginsburg poukazuje na fakt, že aj v prípade klasických reprodukčných práv (práv na vyhotovovanie rozmnoženiny) a súvisiacich distribučných práv možno právo na kontrolu prístupu považovať, hoci nepriamo, za integrálnu súčasť výkonu týchto práv. V rámci dostupných analýz sa skôr prikláňame k názoru, že v prípade práva na kontrolu prístupu k obsahu možno hovoriť

³⁹⁹ HUGENHOLTZ, B. Fair Use in Europe. In: *Law and Technology*, č. 5, 2013, s. 26 [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1040> [cit. 8.10.2015].

⁴⁰⁰ Bližšie The Wittem Group. *European Copyright Code*. čl. 5.5 [online]. <http://www.copyright-code.eu/index.php?websiteid=3> [cit. 8.10.2015].

⁴⁰¹ Obdobnú argumentáciu k zaradeniu práva na prístup do systematiky autorského práva možno nájsť aj HEIDE, T. COPYRIGHT IN THE EU AND U.S.: WHAT “ACCESS-RIGHT”? *Journal of the Copyright Society of the USA*, Vol. 48, No. 3, 2001, s. 364 – 365 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=270861 [cit. 10.4.2015].

o snahe vylúčiť konania smerujúce k zásahu do výlučných práv a nie k vytvoreniu samostatného odlišného práva. Zároveň nemožno popierať, že striktná aplikácia TPM môže viesť (a v praxi aj vedie) k obmedzovaniu možností prístupu k dieľu, kde je potrebné navyiac zohľadniť spoločenský záujem na istých dovolených spôsoboch použitia legislatívne premietnutých formou výnimiek a obmedzení. Celkovo možno v rámci systematiky autorských práv identifikovať aj vzhľadom na realizovaný právny výskum nasledujúce oblasti:

- autorskoprávna ochrana majetkových práv – súčasť tradičnej autorskoprávnej ochrany,
- osobitne vyjadrená ochrana proti odstráneniu TPM,
- zákaz niektorých aktivít v spojitosti so zariadeniami/službami, ktoré TPM dokážu prelomiť.

Aj napriek názoru, že právo na kontrolu prístupu k obsahu možno identifikovať ako formu ochrany výlučných majetkových práv, postupné rozširovanie ochrany na aktivity spočívajúce vo vývoji produktov, služieb umožňujúcich odstránenie TPM už možno považovať za presah pôvodného rámca autorskoprávnej ochrany.

Ad. 3 Posledná výskumná otázka, ktorej cieľom je hľadanie rovnováhy v oblasti prístupu sa usilovala proporcionálne vyvážiť súvisiace práva aj vzhľadom na aktuálne smerovanie oblasti. Dostupnosť obsahu prostredníctvom internetu je úmerne podmienená nevyužívaním zásadných blokovacích mechanizmov, ktoré prístup sťažia alebo dokonca pre bežného používateľa úplne vylúčia. Cieľom bolo preukázať nasledujúcu tézu – *aktuálne blokovacie mechanizmy v rámci prístupových práv nie sú proporcionálne vyvážené so súvisiacimi právami*. V tejto časti sme sa zamerali na dve hlavné oblasti, a to analýzu obmedzení súvisiacich s prístupovými právami a na oblasť *de lege ferenda* zameranú na možný vývoj v rámci ďalšieho smerovania prístupových práv. Z metodologického hľadiska bola využitá analytická metóda, metóda komparácie a v rámci vyvodzovania záverov prevažne indukcia a dedukcia. Kvôli komplexnosti sme do tejto časti zaradili aj témy ako ochrana osobných údajov a čiastočne aj problematiku utajovaných skutočností.

Po realizácii právneho výskumu súvisiaceho s nastavením TPM možno tvrdiť, že systém nezohľadňuje potrebnú miery vyváženosti. Jedným z problémov v EÚ je nastavenie smernice o autorských právach, ktorá v časti o DRM pôsobí zmätočným dojmom. Úprava výnimiek a obmedzení v rámci TPM ochrany je odvodená od dobrovoľného prijatia výnimiek a obmedzení členských štátov. Navyše poukazovanie na dobrovoľný mechanizmus riešenia a vylúčenie aplikácie na diela alebo iné predmety ochrany sprístupnené verejnosti za dohodnutých zmluvných podmienok takým spôsobom, že verejnosť k nim môže mať prístup z miesta a v čase, ktorý si sama zvolí, nezlepšuje jednoznačnosť vyváženosti záujmov verejnosti a nositeľov práv. Z tohto hľadiska možno reálne dospieť k záveru, že

aktuálne nastavenie proporcionality aj v kontexte TPM ochrany nie je dostatočne vyvážené.

Z hľadiska možného blokovania prístupu k obsahu má veľký význam aj právna úprava regulujúca prístup k dátam, primárne k osobným údajom. Prípád Google v. Spain pozmenil spôsob výkladu smernice o osobných údajoch v kontexte existencie „*práva byť zabudnutý*“. Práve striktná aplikácia môže mať vplyv na dostupnosť obsahu, ktorý je sprístupnený prostredníctvom legálnych webových stránok. EÚ v rámci legislatívnych aktivít pristúpila k vypracovaniu nového všeobecného nariadenia o ochrane údajov. Aj napriek tomu regulácia niektorých odvetví, ako napríklad vyhľadávanie na internete alebo celkovo otázka postavenia kvázi „*sprostredkovateľov*“ prístupu, zostala osobitne neriešená. Postupné zužovanie práva na informácie a slobody prejavu preto môže negatívne ovplyvniť samotnú dostupnosť obsahu.

Ako sme poukázali vo viacerých častiach tejto práce, dáta a z nich vyplývajúce informácie sú nosným prvkom modernej spoločnosti. Podpora prístupu a ich dostupnosť je potrebná na vykonávanie rôznych spoločenských úloh. Preto treba veľmi opatrne pristupovať k obmedzovaniu prístupu a je nevyhnutné dôsledne zvážiť aplikáciu testu proporcionality.

POUŽITÉ ZDROJE

Monografie

- **BECCERA-FERNANDEZ, I., SABHERWAL, R.** *Knowledge Management: Systems and Processes*. Armonk: M. E. Sharpe, Inc., 2010, 330 s. ISBN 978-0-7656-2351-5.
- **BECKER, E., BUHSE, W., GUNNEWIG, D., RUMP, N.** *Digital Rights Management*. Berlin: Springer. 2003, 805 s. ISBN 978-3-540-40465-1.
- **BOEHM, F.** *Information Sharing and Data Protection in the Area of Freedom, Security and Justice: Towards Harmonised Data Protection Principles for Information Exchange at EU-level*. Berlin: Springer Science & Business Media, 2011, 468 s. ISBN 978-3-642-22392-1 [online].
<https://books.google.sk/books?id=OhQNZbEIPxUC&printsec=frontcover&hl=sk#v=onepage&q&f=false> [cit. 14.4.2015].
- **BOYLE, J.** *The Public Domain Enclosing the Commons of the Minds*. London: Yale University Press. 2008, 336 s. ISBN 978-0300158342.
- **BIRKINSHAW, P.** *Freedom of Information: The Law, the Practice and the Ideal*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, 528 s. ISBN 978-0-521-71608-6.
- **BROWN, J. S., DUGUID, P.** *The Social Life of Information*. Boston: Harvard Business School Press, 2000, 336 s. ISBN 9780585369358.
- **DAVENPORT, T. H., PRUSAK, L.** *Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know*. Boston: Harvard Business School Press, 1998, 199 s. ISBN 0-87584-655-6.
- **DOBROVODSKÝ, R., KOŠIČIAROVÁ, S.** *Právo na informácie*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2015, 118 s. ISBN 978-83-7490-915-0.
- **DREIER, T., HUGENHOLTZ, B.** (ed.) *Concise on European Copyright Law*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, 488 s. ISBN 978-9041123848.
- **DUSOLLIER, S.** *Droit d'auteur et protection des oeuvres dans l'univers numérique: droits et exceptions à la lumière des dispositifs de verrouillage des oeuvres*. Brussels: Larcier, 2005, 582 s. ISBN 978-2-8044-1716-1.
- **DWORKIN, R.** *Když se práva berou vážně*. Praha: Oikoyomenh, 2001, 456 s. ISBN 80-7298-022-X.
- **EFRONI, Z.** *Access-right: The Future of Digital Copyright*. Oxford University Press: USA, 2013, 632 s. ISBN 978-0199734078.
- **ELIOT, T. S.** *Collected Poems 1909 – 1962*. New York: Harcourt, Brace & World, Inc., 1963, 240 s. ISBN 978-0151189786.
- **GEIST, M. (ed.)**. In *The Public Interest: The Future of Canadian Copyright Law*. *Irwin Law Journal*, č. 4, 2005, 608 s., ISBN 978-1552211137.
- **GOLDSTEIN, P.** *International Copyright: Principles, Law, and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2001, 618 s. ISBN 9780195128857.
- **HOLLÄNDER, P.** *Filosofie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 303 s., ISBN 8086898962.

- **KAISER, W., LEUCHT, B., RASMUSSEN, M.** *The History of the European Union: Origins of a Trans- and Supranational Polity 1950 – 1972*. Routledge: UACES, 2008, 240 s. ISBN 9781134040926.
- **LAKOFF, G., JOHNSON, M.** *Metaphors We Live By*. London: The University of Chicago Press, 2003, 256 s. ISBN 0-226-4680 1-1.
- **LESSIG, L.** *Free Culture: How Big Media Uses Technology and the Law to Lock Down Culture and Control Creativity*. New York: Penguin Press, 2004, 345 s. ISBN 1594200068.
- **LESSIG, L.** *Remix: Making Art and Commerce Thrive in the Hybrid Economy*. London: Bloomsbury Academic, 2008, 352 s. ISBN 978-1594201721.
- **LIPGENS, W. (ed.)** *Documents on the History of European Integration: Continental plans for European union, 1939 – 1945*. New York: Walter de Gruyter, 1985, 823 s. ISBN 9783110097245.
- **MAYER-SCHONBERGER, V., LAZER, D.** *Governance and Information Technology: From Electronic Government to Information Government*. MIT Press, 2007, 328 s. ISBN 9780262134835.
- **MERGES, R. P.** *Justifying Intellectual Property*. Cambridge, MA, USA: Harvard University Press, 2011, 405 s. ISBN 9780674049482.
- **MYŠKA, M., POLČÁK, R., ŠAVELKA, J., KYNCL, L., SVIRÁKOVÁ, I.** *Verejné licence v České republice*. Masarykova univerzita: Brno 2014, 192 s. ISBN 978-80-210-7193-3 [online]. http://is.muni.cz/repo/1203341/Myska_et_al._Verejne_licence_2.0_-_online.pdf [cit. 2.5.2015].
- **PATRY, W. F.** *How to Fix Copyright*. Oxford: Oxford University Press, 2011, 323 s. ISBN 9780199760091.
- **POLČÁK, R.** *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, s. r. o., 2012, 388 s. ISBN 978-80-87284-22-3.
- **PROCHÁZKA, R., KÁČER, M.** *Teória práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2013, 294 s. ISBN 9788089603145.
- **PRUSÁK, J.** *Teória práva*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2001, 308 s. ISBN 80-7160-146-2.
- **ROSNAY, M., MARTIN, J.** *The Digital Public Domain: Foundations for an Open Culture*. OpenBook Publishers, 2012, 250 s. ISBN 978-1-906924-47-8 [online]. http://www.communia-association.org/wp-content/uploads/the_digital_public_domain.pdf [cit. 10.4.2015].
- **SALMON, T. C.** *Building European Union: A Documentary History and Analysis*. Manchester: Manchester University Press, 1997, 297 s. ISBN 9780719044465.
- **WALLACE, D. P.** *Knowledge Management: Historical and Cross-Disciplinary Themes*. Libraries Unlimited, 2007, 244 s., ISBN 978-1-59158-502-2.
- **WIENER, N.** *Cybernetics: Or the Control and Communication in the Animal and the Machine*. Cambridge: MIT Pres, 1961, 232 s. ISBN 9780262230070.

Periodiká

- **ACKERMAN, J. M., SANDOVAL-BALLESTEROS, I. E.** The Global Explosion Of Freedom Of Information Laws. In: *Administrative Law Review*, Vol. 58, No. 1 (Winter 2006), s. 85 – 130, ISSN 0001-8368.

- **ACKOFF, R. L.** From Data to Wisdom. In: *Journal of Applied Systems Analysis*, Vol. 16, 1989, s. 3 – 9.
- **ADAMOVÁ, Z.** Reforma autorského práva v Európe: kedy, keď nie dnes? In: *Duševné vlastníctvo*, č. 1 – 2, 2013, s. 34 – 36, ISSN 1335-2881.
- **ALEXY, R.** Balancing, constitutional review, and representation. *I. CON*, Volume 3, Number 4, 2005. s. 572 – 581, ISSN 1474-2640.
- **ALEXY, R.** Constitutional Rights and Proportionality. In: *Revus – Journal for Constitutional Theory and Philosophy of Law*, č. 22, 2014, s. 51 – 65, ISSN 1855-7112 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2426876> [cit. 14.4.2015].
- **BASKARADA, S., KORONIOS, A.** *Data, Information, Knowledge, Wisdom (DIKW): A Semiotic Theoretical and Empirical Exploration of the Hierarchy and its Quality Dimension.* In: *Australasian Journal of Information Systems*, 18 (1), 2013, s. 5 – 24, ISSN 1326-2238 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2304010> [cit. 10.4.2015].
- **BEDNÁRIK, R.** Sťahovanie z internetu a legalita zdroja. In: *Duševné vlastníctvo*, č. 3, 2014, s. 16 – 18, ISSN 1335-2881.
- **BENKLER, Y.** Free as the Air to Common Use: First Amendment Constraints on Enclosure of the Public Domain. *74 N.Y.U. L. REV.* 354, 1999 [online]. <http://www.benkler.org/Free%20as%20the%20Air.pdf> [cit. 8.10.2015].
- **BENNETT, A., BENNETT, D.** Knowledge, Theory and Practice in Knowledge Management: Between Associative Patterning and Context-Rich Action. In: *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, 10 (4), 2014, s. 11 – 14, ISSN 2299-7326 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2578627> [cit. 10.3.2015].
- **BENNETT, S. C.** The „Right to Be Forgotten“: Reconciling EU and US Perspectives. In: *Berkeley Journal of International Law*, č. 1, 2012, s. 161 – 195, ISSN: 1085-5718 [online]. <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1429&context=bjil> [cit. 8.10.2015].
- **BESEK, J. M.** Anti-Circumvention Laws and Copyright: A Report from the Kernochan Center for Law, Media and the Arts. *27 COLUM. J. L. & ARTS* 385, 2004, s. 385 – 519, ISSN 2161-9271 [online]. <http://web.law.columbia.edu/sites/default/files/microsites/kernochan/files/Anti-Circumvention-Report.pdf> [cit. 10.4.2015].
- **BESSANT, C.** The application of Directive 95/46/EC and the Data Protection Act 1998 when an individual posts photographs of other individuals online. In: *European Journal of Law and Technology*, Vol 6, No 2, 2015, ISSN: 2042-115X [online]. <http://ejlt.org/article/view/390/570> [cit. 7.4.2016].
- **CAI, M.** *Madey v. Duke University: Shattering the Myth of Universities' Experimental Use Defense.* In: *Berkeley Technology Law Journal*, č. 1 (19), 2010, s. 175 – 192, ISSN: 1085-5718 [online]. <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1446&context=btlj> [cit. 8.5.2015].
- **COHEN, J. E.** DRM and Privacy. In: *Berkeley Technological Law Journal*, Vol. 18, 2003, s. 575 – 617, ISSN: 1085-5718 [online]. <http://ssrn.com/abstract=372741> [cit. 8.10.2015].
- **DOANE, M. L.** Trips and International Intellectual Property Protection in an Age of Advancing Technology. *American University International Law Review* 9, no. 2, 1994, s. 465 – 497, ISSN 1520-460X.

- **DUSOLLIER, S.** Electrifying the fence: the legal protection of technological measures for protecting copyright. In: *European Intellectual Property Review*, 21, 1999, s. 285 – 297, ISSN 0142-0461 [online]. <http://www.crid.be/pdf/public/4138.pdf> [cit. 10.5.2015].
- **FAVALE, M.** The Right of Access in Digital Copyright: Right of the Owner or Right of the User? In: *The Journal of World Intellectual Property*. 15 (1), 2012, s. 1 – 25, ISSN 1747-1796 [online]. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1747-1796.2011.00433.x/abstract> [cit. 10.4.2015].
- **FLORES, I.** Proportionality in Constitutional and Human Rights Interpretation. *Problema. Anuario de Filosofía y Teoría del Derecho*, No. 7, 2013, Georgetown Public Law Research Paper No. 13-005, s. 83 – 113, ISSN 2007-4387[online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2210145 [cit. 14.4.2015].
- **FOONG, C.** Sharing With Creative Commons: A Business Model for Content Creators' PLATFORM: *Journal of Media and Communication Yes, We're Open! Why Open Source, Open Content and Open Access. A Creative Commons Special Edition*, 2010, s. 64 – 93.
- **FRANTZIOU, E.** Further Developments in the Right to be Forgotten: The European Court of Justice's Judgment in Case C-131/12, Google Spain, SL, Google Inc v Agencia Espanola de Proteccion de Datos. In: *Human Rights Law Review*, roč. 14, č. 4, 2014, s. 761 – 777, ISSN 1744-1021 [online]. <http://hrlr.oxfordjournals.org/content/14/4/761.full> [cit. 8.10.2015].
- **FRICKÉ, M.** The Knowledge Pyramid: A Critique of the DIKW Hierarchy. In: *Journal of Information Science*. Vol. 35. No. 2. 2009. s. 132 – 133, ISSN 1741-6485.
- **GINSBURG, J. C.** From Having Copies to Experiencing Works: the Development of an Access Right in U.S. Copyright Law. In: *Journal of the Copyright Society of the USA*, Vol. 50, 2003, s. 113 – 132, ISSN 08863520 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=222493 [cit. 10.4.2015].
- **GINSBURG, J. C.** *How Copyright Got a Bad Name for Itself*. In: *Columbia Journal of Law & the Arts*. 2002, roč. 26, č. 1, s. 61–74. ISSN 1544-4848.
- **GREENLEAF, G.** The influence of European data privacy standards outside Europe: implications for globalization of Convention 108. In: *International Data Privacy Law*, Vol. 2, Issue 2, 2012; *UNSW Law Research Paper No. 2011-39*; *Edinburgh School of Law Research Paper No. 2012/12*, 2011, 36 s., ISSN 2044-4001 [online] http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1960299 [cit. 14.4.2015].
- **GRIMM, D.** Proportionality In Canadian and German Constitutional Jurisprudence. In: *57 University Of Toronto Law Journal*, č. 2, 2007, s. 383 – 397, ISSN 1710-1174 [online]. <https://www.jura.uni-hamburg.de/media/ueber-die-fakultaet/personen/albers-marion/seoul-national-university/course-outline/grimm-2007-proportionality-in-canadian-and-german-constitutional-jurisprudence.pdf> [cit. 14.2.2016].
- **GUPTA, R.** Compulsory Licensing under TRIPS: How Far it Addresses Public Health Concerns in Developing Nations. In: *Journal of Intellectual Property Rights*, 15, 2010, s. 357 – 363, ISSN 0975-1076 [online]. <http://nopr.niscair.res.in/bitstream/123456789/10211/1/JIPR%2015%285%29%20357-363.pdf> [cit. 8.5.2015].
- **HEIDE, T.** COPYRIGHT IN THE EU AND U.S.: WHAT “ACCESS-RIGHT”? *Journal of the Copyright Society of the USA*, Vol. 48, No. 3, 2001, s. 364 – 365, ISSN 08863520

- [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=270861 [cit. 10.4.2015].
http://www.mitpressjournals.org/doi/abs/10.1162/GLEP_a_00012#.VVPANZP3ZMc
[cit. 10.3.2015].
- **HUGENHOLTZ, B.** Fair Use in Europe. In: *Communications of the ACM*, č. 5, 2013, s. 26 – 28, EISSN:1557-7317[online].
<http://www.ivir.nl/publicaties/download/1040> [cit. 8.10.2015].
  - **HUGENHOLTZ, B.** Why the Copyright Directive is Unimportant, and Possibly Invalid. *European Intellectual Property Review*, 11, 2000, s. 501 – 502, ISSN 0142-0461.
  - **JANSSEN, K., HUGELIER, S.** Open data as the standard for Europe? A critical analysis of the European Commission's proposal to amend the PSI Directive. In: *European Journal of Law and Technology*, Vol. 4, č. 3, 2013, ISSN: 2042-115X [online]. <http://ejlt.org/article/view/238/411> [cit. 7.5.2015].
  - **KAISER, M.** Putting 600,000 Books Online: the Large-Scale Digitisation Partnership between the Austrian National Library and Google. In: *LIBER Quarterly*, 4, 2015, s. 213 – 225, ISSN 2213-056X [online].
<https://liber.library.uu.nl/index.php/lq/article/viewFile/8020/8371> [cit. 10.5.2015].
  - **KELLER, P., MARGONI, T., RYBICKA, K., TARKOWSKI, A.** Re-use of public sector information in cultural heritage institutions. In: *International Free and Open Source Software Law Review*, č. 1, 2014, s. 1 – 9, ISSN 1877-6922 [online].
<http://www.ifosslr.org/ifosslr/article/view/104> [cit. 10.6.2015].
  - **KERR, I., MAURUSHAT, A., TACIT, Ch.** Technical Protection Measures: Titling at Copyright's Windmill. In: *Ottawa Law Review*, č. 1, 2002 – 2003, s. 32 – 35, ISSN 0048-2331.
  - **KOSAŘ, D.** Kolize základních práv v judikatuře Ústavního soudu ČR. In: *Jurisprudence*, č. 1, 2008, s. 3 – 19, ISSN 1802-3843.
  - **KOŠIČIAROVÁ, S., SHALALDEH, H.** Aarhuský dohovor – cíle a skutečnost. In: *Justičná revue*, 58, 2006, č. 6 – 7, s. 906 – 914, ISSN 1335-6461.
  - **LITMAN, J.** Mickey Mouse Emeritus: Character Protection and the Public Domain. *Miami Ent. & Sports L. Rev.* 429, 1994, s. 429 – 435, ISSN 8756-3991 [online].
<http://repository.law.miami.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1031&context=umeslr> [cit. 8.10.2015].
  - **MASON, M.** Information disclosure and environmental rights: the Aarhus Convention. In: *Global environmental politics*, 10 (3), 2010, s. 10 – 31, ISSN 1536-0091 [online].
http://www.mitpressjournals.org/doi/pdf/10.1162/GLEP_a_00012 [cit. 10.6.2015].
  - **MCCURDY, D. P.** Patent Trolls Erode the Foundation of the U. S. Patent System. In: *Science Progress*, 2008 – 2009, s. 78 – 86 [online]. <http://www.scienceprogress.org/wp-content/uploads/2009/01/issue2/mccurdy.pdf> [cit. 8.10.2015].
  - **MOSER, C.** How open is 'open as possible'? Three different approaches to transparency and openness in regulating access to EU documents. *IHS Political Science Series*, No. 80. 2001, s. 10 – 13, ISSN 1605-8003 [online]. http://aei.pitt.edu/237/1/pw_80.pdf [cit. 10.6.2015].
  - **MYŠKA, M.** The True Story of DRM. In: *Masaryk University Journal of Law and Technology*, č. 2, 2009, s. 271 – 275, ISSN 1802-5951.
  - **OLIVER, P.** Access to Information and to Justice in EU Environmental Law: The Aarhus Convention. *Fordham International Law Journal*, 36 (1423), 2013, s. 1423 – 1470, ISSN 0747-9395 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2548232> [cit. 10.3.2015].

- **PEKÁREK, A.** Výzkum informací veřejného sektoru České republiky. In: *Ikaros – elektronický časopis o informační společnosti* [online], č. 3, 2013, ISSN 1212-5075 [online]. <http://ikaros.cz/vyzkum-informaci-verejneho-sektoru-ceske-republiky> [cit. 3.5.2015].
- **POLČÁK, R.** Aims, methods and achievements in European data protection. In: *International Review of Law, computers & Technology*, 3, 2009, s. 179 – 188 [online]. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13600860903262248> [cit. 8.10.2015].
- **POLČÁK, R.** Informace a data v právu. In: *Revue pro právo a technologie*, roč. 7, 13, 2016, s. 67 – 91, ISSN 1804-5383.
- **POLČÁK, R.** Getting European data protection off the ground. In: *International Data Privacy Law*, 2014, Vol. 4, No. 4, s. 282 – 289, ISSN 2044-4001.
- **RAJAN, M. T. Sundara.** Creative Commons: America's Moral Rights? In: *Fordham Intellectual Property, Media & Entertainment Law Journal*. 2011, roč. 21, č. 4, s. 905 – 970, ISSN 1079-9699.
- **REITZIG, M., HENKEL, J., HEATH, Ch.** On sharks, trolls, and their patent prey— Unrealistic damage awards and firms' strategies of "being infringed." In: *Research Policy*. Volume 36, Issue 1, February 2007, s. 134 – 154, ISSN 0048-7333.
- **ROWLEY, J.** The wisdom hierarchy: representations of the DIKW hierarchy. In: *Journal of Information Science*. Vol 33. n. 2, 2007, s. 163 – 180, ISSN 1741-6485.
- **RUSTAD, M. L., KULEVSKA, S.** Reconceptualizing the Right to Be Forgotten to Enable Transatlantic Data Flow. In: *Harvard Journal of Law and Technology*, vol. 28, Suffolk University Law School Research Paper No. 15 – 27, 2015, s. 372 – 380, ISSN 0897-3393 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2627383> [cit. 7.4.2016].
- **SAMUELSON, P.** The U.S. Digital Agenda at WIPO. In: *37 Va. J. Int'l L.* 369, 1996, s. 369 – 440, ISSN 0042-6571 [online]. <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1881&context=facpubs> [cit. 10.4.2015].
- **SAND, P. H.** Information Disclosure as an Instrument of Environmental Governance. In: *Heidelberg Journal of International Law* 63, 2003, s. 487 – 502, ISSN 0044-2348 [online]. http://zaovr.de/63_2003/63_2003_2_a_487_502.pdf [cit. 10.3.2015]
- **SCHLAG, P.** How to Do Things with Hohfeld. In: *Law and Contemporary Problems*, 78, č. 185, 2015, s. 186 – 233, ISSN 1945-2322 [online]. <http://ssrn.com/abstract=2465148> [cit. 18.3.2015].
- **SCHUMAKER, R. P.** From Data to Wisdom: The Progression of Computational Learning in Text Mining. In: *Communications of the IIMA*. Vol. 11. No. 1. 2011, s. 1– 14, ISSN 1543-5970.
- **SCHWARTZ, P. M.** European Data Protection Law and Restrictions on International Data Flows. *80 Iowa L. Rev.* 471, 1994, s. 477 – 480, ISSN 0021-0552 [online]. <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2571&context=facpubs> [cit. 14.4.2015]
- **TELEC, I.** Souhlas, nebo licenční závazek? In: *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 13 – 14, s. 457 – 514, ISSN 1210-6410.
- **TRIDICO, A., JACOBSTEIN, J., WALL, L.** Facilitating generic drug manufacturing: Bolar exemptions worldwide. In: *WIPO Magazine*, č. 3, 2014, ISSN 1564-7854 [online]. http://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2014/03/article_0004.html [cit. 3.10.2015].

Zborníky

- **KYNCL, L.** *QUO VADIS, EGOVERNMENT?* COFOLA 2011: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno: Masaryk University, 2011, s. 1 – 9 [online]. https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2011/files/IT/eGovernment/Kyncl_Libor_5802.pdf [cit. 7.6.2015].
- **SANDERHOFF, M.** This belongs to you On openness and sharing at Statens Museum for Kunst. In: SANDERHOFF, M. (editor) *Sharing is Caring*. Copenhagen: Statens Museum for Kunst, 2014, s. 81 – 82 [online]. <http://www.smk.dk/en/explore-the-art/free-download-of-artworks/sharing-is-caring/> [cit. 8.5.2015].

Online zdroje – články, analýzy, stanoviská

- **AHN, M. H.** *Defending Open Science from Patent Infringement What Does the Future Hold for University Research*. 2004, 9 s. [online]. http://ocw.mit.edu/courses/electrical-engineering-and-computer-science/6-901-inventions-and-patents-fall-2005/projects/24512_defending.pdf [cit. 8.5.2015].
- **AHSAN, S., SHAH, A.** *Data, Information, Knowledge, Wisdom: A Doubly Linked Chain?* International Conference on Information & Knowledge Engineering, IKE 2006, Las Vegas, Nevada, USA, June 26-29, 2006, 3 s. [online]. <http://www1.ucmss.com/books/LFS/CSREA2006/IKE4628.pdf> [cit. 10.4.2015]
- **BANISAR, D.** *Freedom of Information Around the World 2006: A Global Survey of Access to Government Information Laws*. Privacy International, 2006, 168 s. [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1707336 [cit. 14.4.2015].
- **BARLOW, J. P.** *The Economy of Ideas*. 1994 [online]. <http://www.wired.com/1994/03/economy-ideas/> [cit. 10.4.2015].
- **BERNESTEIN, Jay H.** *The Data-Information-Knowledge-Wisdom Hierarchy and its Antithesis*. University of Arizona, 2009, 9 s. [online]. http://arizona.openrepository.com/arizona/bitstream/10150/105414/1/NA-SKO2009_08_Bernstein.pdf [cit. 10.3.2015].
- **BOISOT, M., CANALS, A.** *Data, information and knowledge: have we got it right?* IN3: Internet Interdisciplinary Institute [Online] 17.11.2003. <http://www.uoc.edu/in3/dt/20388/index.html> [cit. 10.3.2015].
- **BORGESIU, F. Z., GRAY, J., EECHOUD, M.** *Open Data, Privacy, and Fair Information Principles: Towards a Balancing Framework*. 2015, 47 s. [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2695005 [cit. 8.10.2015].
- **CALSTER, G.** *Regulating the Internet. Prescriptive and Jurisdictional Boundaries to the EU's 'Right to Be Forgotten'* 2015 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/Papers.cfm?abstract_id=2686111 [cit. 8.10.2015].
- **CAMERON, A.** *Digital Rights Management*. 2007. [online]. <http://www.cippic.ca/digital-rights-management> [cit. 8.10.2015].
- **CLAPTON, G., HAMMOND, M., POOLE, N.** *PSI re-use in the cultural sector*. 2011 [online]. <http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0C-CIqFjAA&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fnewsroom%2Fdae%2Fdocument>.

- cfm%3Faction%3Ddisplay%26doc_id%3D1148&ei=amdgVdCEMIO_ygP5xIGAC-g&usq=AFQjCNEFAVhnOU0UnEGnXAPd_fgVO3pG4g&sig2=Hft0YhHxJdABsWl-rYqmhA&bvm=bv.93990622,d.bGQ [cit. 10.5.2015].
- **DAVIES, T.** *Open data, democracy and public sector reform. A look at open government data use from data.gov.uk.* 2010, 47 s. [online]. <http://www.opendataimpacts.net/report/wp-content/uploads/2010/08/How-is-open-government-data-being-used-in-practice.pdf> [cit. 8.5.2015].
  - **DOYLE, M.** *What is the Difference Between Data and Information?* [online] 6.8.2014. <http://www.business2community.com/strategy/difference-data-information-0967136> [cit. 10.3.2015].
  - **DREIER, T.** Copyright Digitized: Philosophical Impacts and Practical Implications for Information Exchanged in Digital Networks. In: WIPO (ed.): *WIPO Worldwide Symposium on the Impact of Digital Technology on Copyright and Neighbouring Rights*, Ženeva, 1993, 32 s. [online]. http://www.zar.kit.edu/DATA/veroeffentlichungen/dreier_Copyright_Digitized_4fae4d.pdf [cit. 10.3.2015].
  - **DUSOLLIER, S.** *Technology as an Imperative for Regulating Copyright: From the Public Exploitation to the Private Use of the Work.* 2005, 5 s. [online]. http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1033&context=severine_dusollier [cit. 10.6.2015].
  - **EECHOUD, M., JANSSEN, K.** *LAPSI Policy Recommendations on Rights of Access to Public Sector Information.* 19 s. [online]. http://www.lapsi-project.eu/lapsifiles/lapsi_rights_of_access_policy.pdf [cit. 10.3.2015].
  - **ERDOS, D.** *Confused? Analysing the Scope of Freedom of Speech Protection vis-à-vis European Data Protection.* Oxford Legal Studies Research Paper No.48/2012, 2012, 37 s. [online]. <http://ssrn.com/abstract=2119187> [cit. 7.4.2016].
  - **FERRO, E., OSELLA, M.** *Business Models for PSI Re-Use: A Multidimensional Framework.* 2012, 5 s. [online]. http://www.w3.org/2012/06/pmod/pmod2012_submission_16.pdf [cit. 14.5.2015].
  - **FERRO, E., OSELLA, M.** *Eight Business Model Archetypes for PSI Re-Use.* 13 s. [online]. http://www.w3.org/2013/04/odw/odw13_submission_27.pdf [cit. 8.5.2015].
  - **FITZGERALD, A., FITZGERALD, B., PAPPALARDO, K.** *The Future of Data Policy.* Scholarly Communication, 2009, s. 201-208 [online]. http://eprints.qut.edu.au/28182/1/Published_version_-_The_Future_of_Data_Policy.pdf [cit. 18.11.2015].
  - **FLORIDI, L.** *Should You Have The Right To Be Forgotten On Google? Nationally, Yes. Globally, No.* 2015 [online]. http://www.huffingtonpost.com/luciano-floridi/google-right-to-be-forgotten_b_6624626.html [cit. 18.11.2015].
  - **FORNEFELD, M., BOELE-KEIMER, G., RECHER, S., FANNING, M.** *Assessment of the Re-use of Public Sector Information (PSI) in the Geographical information, Meteorological Information and Legal Information Sectors.* 2008, 101 s. [online]. http://193.132.104.187/documents/micus_report_december2008.pdf [cit. 10.5.2015].
  - **GARRISON, Ch.** *Exceptions to Patent Rights in Developing Countries.* Geneva: International Centre for Trade and Sustainable Development, 2006, 105 s. [online]. <https://iprsonline.org/resources/docs/Garrison%20-%20Patent%20Exceptions%20DC%20-%20Blue%2017.pdf> [cit. 18.3.2015].

- **GINSBERG, W.** *The Freedom of Information Act (FOIA): Background, Legislation, and Policy Issues*. CAS REPORT Prepared for Members and Committees of Congress. 30 s. [online] 23.1.2014. <https://www.fas.org/sgp/crs/secrecy/R41933.pdf> [cit. 10.3.2015].
- **GUIBAUT, L.** *The Nature and Scope of Limitations and Exceptions to Copyright and Neighbouring Rights With Regard to General Interest Missions for the Transmission of Knowledge: Prospects for Their Adaptation to The Digital Environment*. Pripravené pre UNESCO, 2003, 48 s. [online]. http://portal.unesco.org/culture/en/files/17316/10874797751l_guibault_en.pdf/l_guibault_en.pdf [cit. 18.3.2015].
- **GUIBAUT, L., CANAT, J. F.** *Study on copyright Limitations and Exceptions for Museums*. Standing Committee on Copyright and Related Rights WIPO, 2015, 140 s. [online]. http://www.wipo.int/edocs/mdocs/copyright/en/sccr_30/sccr_30_2.pdf [cit. 18.3.2015].
- **GUIBAUT, L. (et al.)** *Study on the Implementation and Effect in Member States ' Laws of Directive 2001/29/EC on the Harmonisation of Certain Aspects of Copyright and Related Rights in the Information Society*. 2007, 8 s. [online]. http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/studies/infosoc-exec-summary.pdf [cit. 8.10.2015].
- **GODBOUT, Alain J.** *Filtering Knowledge: Changing Information into Knowledge Assets*. Journal of Systemic Knowledge Management, 2006 [online]. <http://www.tlinc.com/articl11.htm> [cit. 5.4.2015].
- **HANDKE, Ch., GUIBAUT, L., VALLBÉ, J-J.** *Is Europe Falling Behind in Data Mining? Copyright's Impact on Data Mining in Academic Research*. 2015, 26 s. [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2608513 [cit. 8.10.2015].
- **HARRISON, L.** *How has the Internet and Social Media Changed the Music Industry?* 2014 [online]. <http://www.socialnomics.net/2014/07/23/how-has-the-internet-and-social-media-changed-the-music-industry/> [cit. 8.10.2015].
- **HELBERGER, N., LOOS, M. B. M., GUIBAUT, L.** *Digital Content Contracts for Consumers*. 2012, 21 s. [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/761> [cit. 8.10.2015].
- **HEY, J.** *The Data, Information, Knowledge, Wisdom Chain: The Metaphorical link*. 2004, 18 s. [online]. <http://inls151f14.web.unc.edu/files/2014/08/hey2004-DIKWchaIn.pdf> [cit. 10.3.2015].
- **HILTY, R. M.** *The Expansion of Copyright Law and its Social Justification*. In: HEATH, Ch., LIU, K. Copyright Law and the Information Society in Asia. Bloomsbury Publishing, 2006, s. 12-13.
- **HOHFELD, Wesley N.** *Fundamental Legal Conceptions as Applied in Judicial Reasoning. Faculty Scholarship Series*. Faculty Scholarship Series. Paper 4378, 1917 [online]. http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5383&context=fss_papers [cit. 10.3.2015].
- **HOUGHTON, J.** *Costs and Benefits of Data Provision*. 2011, 66 s. [online]. <http://ands.org.au/resource/houghton-cost-benefit-study.pdf> [cit. 8.5.2015].
- **HUGENHOLTZ, B.** *Code as Code. Or the End of Intellectual Property as We Know It*. 1999, 15 s. [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1079> [cit. 10.4.2015].
- **HUSOVEC, M.** *Should We Centralize the Right to be Forgotten Clearing House?* The Center for Internet and Society Blog, 2014 [online]. <http://cyberlaw.stanford.edu/blog/2014/05/should-we-centralize-right-be-forgotten-clearing-house> [cit. 8.10.2015].

- **JANČIČ, M. B. (et. al)** *LAPSI Policy Recommendation 5: The Proposed Inclusion of Cultural and Research Institutions in the Scope of PSI Directive*. 2012, 16 s. [online]. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/legal-aspects-public-sector-information-lapsi-thematic-network-outputs> [cit. 7.3.2016].
- **JANJATOVIĆ, T., POKIMICA, N. (eds.)** *Strategy for Implementing the Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters – The Aarhus Convention*. 2011 [cit. 8.5.2015]. <http://www.osce.org/serbia/89086?download=true> [cit. 8.5.2015].
- **JANSSEN, K.** *The amendment of the PSI directive: where are we heading?* European Public Sector Information Platform. 2012, 23 s. [online] https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/library/201203_the_amendment_of_the_psi_directive.pdf [cit. 10.4.2015].
- **JOHNSON, M.** *The (Many) Differences Between Data and Information*. [online] 13.2.2013. <https://blog.udemy.com/difference-between-data-and-information/> [cit. 10.3.2015].
- **KOOPS, B.** *Forgetting Footprints, Shunning Shadows: A Critical Analysis of the ‘Right to Be Forgotten’ in Big Data Practice*. SCRIPTed, Vol. 8, No. 3, Tilburg Law School Research Paper No. 08/2012, 2011, s. 229-256 [online]. <http://ssrn.com/abstract=1986719> [cit. 7.4.2016].
- **KROES, N.** *Digital Agenda and Open Data*. 2012 [online]. http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-149_en.htm [cit. 7.5.2015].
- **MACEJKOVÁ, I.** *Sloboda prejavu a súdna moc*. 2015, 28 s. [online]. <https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/992164/PCS-6.pdf/e8fea4cd-6775-4c85-9103-35ba89d89a8d> [cit. 14.4.2015].
- **MARACKE, C.** *Creative Commons International The International License Porting Project – Origins, Experiences, and Challenges*. 2010, 15 s. [online]. <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-1-1-2010/2417/dippadm1268743811.97.pdf> [cit. 9.7.2014].
- **MENDEL, T.** *Freedom of Information: A Comparative Legal Survey*. Paris: UNESCO, 2008, 164 s. [online]. http://www.foia.it/docs/foia-it_doc006.pdf [cit. 10.3.2015].
- **MISATI, E., ADACHI, K.** *The Research and Experimentation Exceptions in Patent Law: Jurisdictional Variations and the WIPO Development Agenda*. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development. Policy Brief Number 7, 2010, 8 s. [online]. http://unctad.org/en/Docs/iprs_in20102_en.pdf [cit. 8.5.2015].
- **MULIGAN, D., BURSTEIN, A.** *Implementing Copyright Limitations in Rights Expression Languages*. In: FEIGENBAUM, J. (ed.) *Digital Rights Management*. Berlin: Springer, 2003, s. 137-138.
- **NEWBERY, D. (et. al)** *Models of Public Sector Information Provision via Trading Funds*. Cambridge University, 2008, 154 s. [online]. <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20090609003228/http://www.berr.gov.uk/files/file45136.pdf> [cit. 7.4.2016].
- **O’HARA, K., SHADBOLT, N., HALL, D. W.** *A Pragmatic Approach to the Right to Be Forgotten*. Centre for International Governance Innovation and Chatham House, 2016, 28 s. [online]. <http://eprints.soton.ac.uk/389777/1/GCIG%20no26%20web.pdf> [cit. 7.4.2016].
- **PEKEL, J., FALLON, J., KAMENOV, L.** *Public Sector Information in Cultural Heritage Sector*. EPSI Platform, 2014, 32 s. [online]. <https://www.europeandataportal.eu/sites/de>

- fault/files/library/201406_public_sector_information_in_cultural_heritage_institutions.pdf [cit. 10.4.2016].
- **PELKMANS, J.** *The Impact of TTIP The underlying economic model and comparisons.* 2014, 76 s. [online].
<https://www.ceps.eu/system/files/No%2093%20Appraisal%20of%20IA%20on%20TTIP.pdf> [cit. 7.4.2016].
  - **POWLES, J., LARSEN, R.** *Academic Commentary: Google Spain – Compiled by Julia Powles and Rebekah Larsen* [online]. <http://www.cambridge-code.org/googlespaIn.html> [cit. 8.10.2015].
  - **POWLES, J., CHAPARRO, E.** *How Google determined our right to be forgotten* [online]. <http://www.theguardian.com/technology/2015/feb/18/the-right-be-forgotten-google-search> [cit. 8.10.2015].
  - **REESE, R. A.** Will Merging Access Controls and Rights Controls Undermine the Structure of Anticircumvention Law? *U of Texas Law, Law and Econ Research Paper*, No. 021 and U of Texas Law, Public Law Research Paper No. 61, 49 s. [online]. <http://ssrn.com/abstract=502263> [cit. 8.10.2015].
  - **RUBIN, S.** *Merck KGaA v. Integra Lifesciences I, Ltd.: Greater Research Protection for Drug Manufacturers.* 7 s. [online]. http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=djclpp_sidebar [cit. 3.10.2015].
  - **RUE, F.** *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression.* United Nations. Human Rights Council. 17th Session. 2011, 22 s. [online].
http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/A.HRC.17.27_en.pdf [cit. 10.3.2015].
  - **QUINTANILLA, P.B., DARBISHIRE, H., PAVLOU, A.** *Guide on Access to EU Documents.* Access-Info. 2013, 56 s. [online]. http://www.access-info.org/wp-content/uploads/EN_ONLINE_Guide_on_access_to_EU_Documents.pdf [cit. 10.3.2015].
  - **SAMUELSON, P.** *Intellectual Property and the Digital Economy: Why the Anti-Circumvention Regulations Need to Be Revised.* 1999, 49 s. [online]. <http://people.ischool.berkeley.edu/~pam/papers/Samuelson.pdf> [cit. 10.4.2015].
  - **SAMUELSON, P., SCHULTZ, J.** *Regulating Digital Rights Management Technologies: Should Copyright Owners Have to Give Notice About DRM Restrictions?* 2007, 27 s. [online].
<http://people.ischool.berkeley.edu/~pam/papers/notice%20of%20DRM-701.pdf> [cit. 8.10.2015].
  - **SCHLINK, B.** *Proportionality In Constitutional Law: Why Everywhere But Here?* 2012, s. 291 – 302 [online].
<http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1290&context=djcil> [cit. 14.4.2015].
  - **SPENCER, O.** *Twelve States Sign World's First Treaty on Access to Information.* [online] 19.6.2009. <http://www.article19.org/resources.php/resource/1278/en/twelve-states-sign-world%E2%80%99s-first-treaty-on-access-to-information> [cit. 10.3.2015].
  - **STROWEL, A., DUSSOLIER, S.** *Workshop on Implementation Issues of the WIPO Copyright Treaty (WCT) and the WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT).* 1999. 34 s. [online].

- http://www.wipo.int/edocs/mdocs/copyright/en/wct_wppt_imp/wct_wppt_imp_2.pdf [cit. 8.10.2015].
- **VALERO-TORRIJOS, J., PARDO-LÓPEZ, M. M.** *LAPSI Policy Recommendation 7: Strengthening Institutional Support for PSI Re-Use*. 2012, 15 s. [online]. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/legal-aspects-public-sector-information-lapsi-thematic-network-outputs> [cit. 7.4.2016].
  - **VICKERY, G.** *Review of Recent Studies on PSI Re-use and Related Market Developmet*. 2001, 44 s. [online]. <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/review-recent-studies-psi-reuse-and-related-market-developments> [cit. 7.5.2015].
  - **WEINBERGER, D.** *The Problem with the Data-Information-Knowledge-Wisdom Hierarchy*. [online] 2.2.2014. <https://hbr.org/2010/02/data-is-to-info-as-info-is-not> [cit. 10.4.2015].
  - **WOBBEKIND, D.** *Integra Lifesciences I, Ltd. v. Merck KGaA: Re-examining the Broad Scope of the § 271(E) (1) Safe Harbor*. 32 s. [online]. http://btlj.org/data/articles2015/vol23/23_1_AR/23-berkeley-tech-l-j-0107-0138.pdf [cit. 3.10.2015].
  - **XAVIER-SIMONEL, L.** Step Forward Toward Open Data: The Revision of the Public Sector Information Directive. In: *European Business Law Update*, 27, 2013, s. 1 – 2 [online]. http://www.mcguirewoods.com/news-resources/publications/international/EBLU-2013-Autumn.pdf?utm_source=Mondaq&utm_medium=syndication&utm_campaign=inter-article-link [cit. 15.5.2015].

Online zdroje – analýzy a stanoviská medzinárodných organizácií, inštitúcií, orgánov verejnej a štátnej správy

- **ARTICLE 29 DATA PROTECTION WORKING PARTY.** *Opinion 06/2014 on the notion of legitimate interests of the data controller under Article 7 of Directive 95/46/EC*. 2014, 68 s. [online]. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_en.pdf [cit. 8.10.2015].
- **COUNCIL OF EUROPE.** *Freedom of expression in Europe*. Council of Europe Publishing: Strasbourg, 2007, 191 s. [online]. <http://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DG2/HR-FILES/DG2-EN-HRFILES-18%282007%29.pdf> [cit. 14.4.2015].
- **COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION.** *EU Human Rights Guidelines on Freedom of Expression Online and Offline*. 2014, 28 s. [online]. http://eeas.europa.eu/delegations/documents/eu_human_rights_guidelines_on_freedom_of_expression_online_and_offline_en.pdf [cit. 14.4.2015].
- **EK.** *Commercial exploitation of Europe's public sector information*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2010, 34 s. [online]. ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/econtent/docs/2000_1558_en.pdf [cit. 14.5.2015].
- **EK.** *Commission Notice: 'Guidelines on recommended standard licences, datasets and charging for the re-use of documents'*. [online] <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/commission-notice-guidelines-recommended-standard-licences-datasets-and-charging-re-use> [cit. 15.9.2014].
- **EK.** *Communication From The Commission to The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee of The Regions*. 2015, 12 s. [online]. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6261_en.htm [cit. 14.12.2015].

- **EK.** *Green paper. Copyright and Related Rights in Information Society.* 1995, 96 s. [online]. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51995DC0382&from=EN> [cit. 10.4.2015].
- **EK.** *Myth-Busting The Court of Justice of the EU and the „Right to be Forgotten“* 8 s. [online]. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/files/factsheets/factsheet_rtbf_mythbusting_en.pdf [cit. 8.10.2015].
- **EK.** *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov. Kroky smerom k modernému, európskejšiemu rámcu autorských práv.* 2015, s. 3 [online]. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0626&qid=1462434067469&from=SK> [cit. 7.4.2016].
- **EK.** *Report on the responses to the Public Consultation on the Review of the EU Copyright Rules.* 2014, 101 s. [online]. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/copyright-rules/docs/contributions/consultation-report_en.pdf [cit. 18.3.2015].
- **EP.** *Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2003/98/EC on re-use of public sector information.* 2012, 85 s. [online]. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2012-0404+0+DOC+PDF+V0//EN> [cit. 7.4.2016].
- **EUROPEANA.** *Public Consultation on the review of the EU copyright rules.* 2014, 57 s. [online]. http://pro.europeana.eu/files/Europeana_Professional/Advocacy/EU%20copyright%20consultation%202014/Europeana%20Copyright%20Consultation%20-%20FINAL.pdf [cit. 18.3.2015].
- **GERMAN NATIONAL LIBRARY.** *License to circumvent DRM.* 26.1.2005 [online]. <https://blogs.harvard.edu/ugasser/2005/01/26/german-national-library-license-to-circumvent-drm/> [cit. 8.6.2015].
- **INSTITUTE FOR INFORMATION LAW.** *Privacy, Data Protection and Copyright: Their Interaction in the Context of Electronic Copyright Management Systems.* 1998, 83 s. [online]. http://folk.uio.no/lee/oldpage/articles/ECMS_Imprimatur.pdf [cit. 8.10.2015].
- **INTER-AMERICAN COMMISSION ON HUMAN RIGHTS.** *Freedom Of Expression and The Internet.* 2013, 87 s. [online]. http://www.oas.org/en/iachr/expression/docs/reports/2014_04_08_Internet_ENG%20_WEB.pdf [cit. 14.4.2015].
- **MINISTERSTVO VNÚTRA SR.** *Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie.* 2015, 23 s. [online]. http://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/otvorene_vladnutie/akcne_plany/2015/OGP-2015_akcny-plan.pdf [cit. 7.3.2016].
- **SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA.** *The right of access to public information.* 2012, 42 s. [online]. <http://www.sindic.cat/site/unitFiles/3151/Report%20access%20to%20public%20information.pdf> [cit. 14.4.2016].
- **THE NATIONAL ARCHIVES.** *Guidance on the Re-use of Public Sector Information Regulations 2015 and Best Practice Advice.* 2015, s. 5-7 [online]. <https://www.nationalarchives.gov.uk/documents/information-management/psi-guidance-for-the-cultural-sector.pdf> [cit. 10.5.2015].

- **USPTO**. *Report on Prior User Rights* [online]. 13 s. http://www.uspto.gov/sites/default/files/ip/global/prior_user_rights.pdf [cit. 8.5.2015].
- **W3C**. *A Little History of the World Wide Web*. [online]. <http://www.w3.org/History.html> [cit. 10.3.2015].

Iné online zdroje

- America Invents Act's Prior Use Defense [online]. <https://www.blankrome.com/index.cfm?contentID=37&itemID=2890> [cit. 10.8.2015].
- Digital Rights Management and Technical Protection Measures. 2006 [online]. https://www.priv.gc.ca/resource/fs-fi/02_05_d_32_e.asp [cit. 8.10.2015].
- Let's defend Open Formats for Public Sector Information in Europe! 2012 [online]. <https://www.regardscitoyens.org/lets-defend-open-formats-for-public-sector-information-in-europe/> [cit. 7.4.2016].
- Open Letter to Google From 80 Internet Scholars: Release RTBF Compliance Data. Máj 2014 [online]. <https://medium.com/@ellgood/open-letter-to-google-from-80-internet-scholars-release-rtbf-compliance-data-cbfc6d59f1bd#.opyqt9ypq> [cit. 8.10.2015].
- The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten. s. 18, 2015 [online]. <https://drive.google.com/file/d/0B1UgZshetMd4cEI3SjlvV0hNbDA/view> [cit. 8.10.2015]
- The Wittem Group. *European Copyright Code*. čl. 5.5 [online]. <http://www.copyrightcode.eu/index.php?websiteid=3> [cit. 8.10.2015].

Judikatúra

- 09-1684-A (Lichôdmapwa v. L'asbl Festival de Theatre de Spa).
- 15/2.006 (SGAE v. Fernandez).
- 334492/KG 06-176 SR (Curry v. Audax).
- 19 F. Cas. 1048, 1049 (C.C.S.D.N.Y. 1861).
- 21 F. Cas. 554 (C.C.D. Mass. 1813) (No. 12, 391).
- 29 F. Cas. 1120 (C.C.D. Mass. 1813) (No. 17, 600).
- BGH: Vorschaubilder – Google Thumbnails, Urteil v. 29.04.2010, Az. I ZR 69/08.
- BVerfGE 65, 1 – Volkszählung. Urteil des Ersten Senats vom 15. Dezember 1983 auf die mündliche Verhandlung vom 18. und 19. Oktober 1983 – 1 BvR 209, 269, 362, 420, 440, 484/83 in den Verfahren über die Verfassungsbeschwerden.
- Chamberlain Group, Inc. v. Skylink Techs., Inc., 381 F.3d 1178, 1183 (Fed. Cir. 2004).
- Google Inc. v. Copierpresse. R. No. 2011/2999.
- Guerra v. Italy, 116/1996/735/932, (1998, Eur. Ct. H.R.); Tatar v. Roumania, 67021/01 [2009]
- Lexmark Int'l, Inc. v. Static Control Components, Inc., 253 F. Supp. 2d 943 (E.D.Ky. 2003), vacated and remanded by 387 F.3d 522 (6th Cir. 2004).
- Los Angeles Times v. Free Republic, 2000 U.S. Dist. LEXIS 5669, 54 U.S.P.Q.2d (BNA) 1453 (C.D. Cal. 2000).
- Madey v. Duke University, 307 F.3d 1351 (Fed.Cir. 2002).
- Merck KGaA v. Integra Lifesciences I, Ltd., 545 U.S. 193 (2005).
- Nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 152/08.

- Nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 326/09-37.
- Návrhy generálneho advokáta Niilo Jääskinen vo veci C-131/12 Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.
- Roche Products v. Bolar Pharmaceutical, 733 F.2d 858 (Fed. Cir. 1984).
- Rozsudok Súdneho dvora (štvrtá komora) z 10. apríla 2014 C-435/12 ACI Adam BV a i. proti Stichting de Thuiskopie a Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding.
- Rozsudok Súdneho dvora zo 6. novembra 2003 vo veci C-101/01 – Lindqvist
- Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) zo 16. decembra 2008 C-73/07 Tietosuoja- ja- tuutettu proti Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy.
- Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 13. mája 2014 C-131/12 Google Spain SL a Google
- Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.
- R. v. Oakes, [1986] 1 S.C.R. 103.

Právne predpisy

- Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z 9. septembra 1886 v doplnenom a revidovanom znení (vyhláška MZV č. 133/1980 Zb.).
- Common Position (EC) No 48/2000 of 28 September 2000 adopted by the Council, acting in accordance with the procedure referred to in Article 251 of the Treaty establishing the European Community, with a view to adopting a Directive of the European Parliament and of the Council on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society.
- Council of Europe Convention on Access to Official Documents.
- Decree of the Ministry of Transport and Communications on the minimum rate of a functional Internet access as a universal service (732/2009).
- Digital Millennium Copyright Act - To amend title 17, United States Code, to implement the World Intellectual Property Organization Copyright Treaty and Performances and Phonograms Treaty, and for other purposes.
- Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva, Príloha 1C Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie (oznámenie MZV SR č. 152/2000 Z. z.).
- Dohovor Rady Európy o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracúvaní osobných údajov
- Dohovor Rady Európy o prístupe k oficiálnym dokumentom.
- Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Aarhuský dohovor).
- Dohovor OSN proti korupcii.
- Dôvodová správa k nariadeniu o cezhraničnej prenosnosti.
- Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oficiálny názov „Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd“)
- Hatch-Waxman Act – The Drug Price Competition and Patent Term Restoration Act (Public Law 98-417).
- Charta základných práv Európskej únie.
- Konceptia ochrany utajovaných informácií v Slovenskej republike. 2015.

- Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie.
- Nariadenie Rady (ES) č. 207/2009 z 26. februára 2009 o ochranej známke Spoločenstva.
- Nariadenie Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch spoločenstva.
- Nariadenie č. 216/2004 Z. z. Nariadenie vlády, ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností.
- Návrh Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady o zaistení cezhraničnej prenosnosti online obsahových služieb na vnútornom trhu.
- Odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec (2007) 7 o dobrej verejnej správe.
- Odporúčanie Výboru ministrov R (81) 19 o prístupe k informáciám orgánov verejnej správy.
- Oznámenie č. 152/2000 Z. z. o uzavretí Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie.
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - Opakované použitie informácií verejného sektora : preskúmanie smernice 2003/98/ES – [SEC(2009) 597].
- Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 47/2008 Z. z. – Dohovor o udeľovaní európskych patentov (Európsky patentový dohovor).
- Rezolúcia OSN č. 59 (I).
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov.
- Smernica 98/84/ES Európskeho parlamentu a Rady z 20. novembra 1998 o právnej ochrane služieb založených na podmienenom prístupe alebo pozostávajúcich z podmieneného prístupu.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313 EHS.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/27/ES z 31. marca 2004, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2001/83/ES o právnych predpisoch spoločenstva, týkajúcich sa liekov na humánne použitie.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/ES z 23. apríla 2009 o právnej ochrane počítačových programov.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/28/EÚ z 25. októbra 2012 o určitých povolených spôsoboch použitia osirelých diel.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/37/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa mení smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora.

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/26/EÚ z 26. februára 2014 o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu
- Smernica Rady a Európskeho parlamentu 96/9/ES z 11. marca 1996 o právnej ochrane databáz.
- Ústavný zákon č. 23/1991 Zb. ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon.
- Uznesenie Vlády SR č. 59 z 11. februára 2015 k návrhu akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015.
- Všeobecná deklarácia ľudských práv z roku 1948.
- Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisů.
- Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon.
- Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií).
- Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente).
- Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon) v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších právnych predpisov.
- Zmluva WIPO o autorskom práve (WIPO Copyright Treaty), oznámenie 189/2006 Z. z. o uzavretí Zmluvy WIPO o autorskom práve (WCT).
- Zmluva WIPO o výkonných umelcoch a zvukových záznamoch (WIPO Performances and Phonograms Treaty), oznámenie 177/2006 Z. z. o uzavretí Zmluvy WIPO o výkonných a zvukových záznamoch (WPPT).

ABSTRAKT

Práca sa zaoberá analýzou právneho prostredia v oblasti prístupu k obsahu vrátane prístupu k predmetom duševného vlastníctva. Práca zohľadňuje postupný presun obsahu do digitálnej formy a exponenciálny nárast jeho množstva. Prístup k obsahu má interdisciplinárnu povahu s vplyvom na oblasť verejného, ako aj súkromného práva. V úvode práce sú definované základné pojmy so zameraním na oblasť práva informačných a komunikačných technológií a ľudského poznania. Pojmy sú následne použité pri vymedzení právneho rámca prístupových práv s prepojením na oblasť ľudských práv, kde bolo treba vymedziť test proportionality využívaný pri regulácii súvisiacich práv. Tretia kapitola práce obsahuje analýzu základných právnych inštitútov v oblasti prístupu ako žiadosť o sprístupnenie informácií, opakované použitie informácií, výnimky a obmedzenia a nútená licencia v rámci priemyselných práv. Štvrtá kapitola práce sa venuje obmedzeniam prístupových práv, ktoré pri používaní obsahu zohrávajú významnú úlohu. Z rôznych inštitútov, ktoré prístup obmedzujú sa práca v autorskoprávnej oblasti venuje TPM a DRM ochrane od všeobecného vymedzenia až po európsku a slovenskú legislatívu. Analyzovaná je tiež oblasť ochrany osobných údajov s vplyvom na prístup k obsahu a čiastočne aj oblasť utajovaných informácií. V závere sa práca venuje možnému vývoju a úprave niektorých právnych inštitútov a oblastí.

ABSTRACT

The thesis deals with the analysis of the legal environment in terms of access to content, including access to the intellectual property subject matter. Thesis takes into account the gradual shift of content into digital form and an exponential increase of its quantity. Access to content is interdisciplinary in nature with an impact on public as well as private law. Initial part of thesis defines the basic terms in the area of law of information and communication technologies and human knowledge. The terms are then used to define the legal framework for access rights with linkage to human rights, where it was necessary to define the proportionality test used in regulating related rights. The third chapter provides an analysis of the basic legal institutes in the area of access as a request for disclosure, re-use of information, exceptions and limitations and compulsory license within industrial rights. The fourth chapter of the thesis addresses the restrictions of access rights which plays a significant role in the usage of content. Among the various institutes that limits the access, the thesis in the field of copyright deals with TPM and DRM protection from general definitions to European and Slovak legislation. Area of personal data protection with an impact on access to content and partly the area of classified information is analysed as well. In conclusion, the thesis addresses to the possible development and regulation of some legal institutes and areas.

RICHARD BEDNÁRIK

**DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO
A PRÁVO NA PRÍSTUP**

Zodpovedný redaktor Jozef Molitor
Grafická úprava a zalomenie Jana Janíková
Obálka Marek Petržalka

Pre Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave
vydala VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, ako 4 230. publikáciu.
Vytlačila VEDA, vydavateľstvo SAV.

ISBN 978-80-224-1567-5